

ASRIN KÜRESEL SALGINI

Türkiye'nin *Koronavirüsle* **Başarılı** **Mücadelesi**

ASRIN KÜRESEL SALGINI

**TÜRKİYE’NİN KORONAVİRÜSLE
BAŞARILI MÜCADELESİ**

© 2021

Asrın Küresel Salgını | Türkiye'nin Koronavirüsle Başarılı Mücadelesi

© 2021 CUMHURBAŞKANLIĞI İLETİŞİM BAŞKANLIĞI YAYINLARI

1. Baskı, İstanbul, 2021

İletişim

Kızılırmak Mahallesi Mevlana Bulv. No:144 Çukurambar
Ankara/TÜRKİYE

T +90 312 590 20 00 | webinfo@iletisim.gov.tr

ASRIN KÜRESEL SALGINI

**TÜRKİYE’NİN KORONAVİRÜSLE
BAŞARILI MÜCADELESİ**

© 2021

ASRIN KÜRESEL SALGINI

**TÜRKİYE’NİN KORONAVİRÜSLE
BAŞARILI MÜCADELESİ**

İÇİNDEKİLER ■

TAKDİM	09
ÖNSÖZ	17
1. BİR YILA HIZLI BAKIŞ	21
2. TÜRKİYE’NİN VİZYONER SAĞLIK POLİTİKASI ve YATIRIMLARI	33
3. TÜRKİYE’NİN KORONAVİRÜSLE ÖRNEK MÜCADELESİ	67
3.1. Kapsayıcı Sağlık Hizmetleri	67
3.2. Ekonomik İstikrar İçin Destekler ve Tedbirler	115
3.3. Çalışma ve Toplumsal Hayatı Koruma	133
3.4. Kesintisiz ve Uzaktan Eğitim	145
3.5. Adalet Hizmetlerinin Sürekliliği	191
3.6. Kontrollü Sosyal Hayat ve Denetim	201
3.7. Sanayiye Destekleyici Adımlar	219
3.8. Ulaşım ve Haberleşme Alanında Tedbirler	227
3.9. Tarım Dostu Düzenlemeler	243
3.10. Temassız ve Kesintisiz Ticaret	253
3.11. Güvenli Turizm ve Teşvikler	273
3.12. Kültür, Sanat, Gençlik ve Spor Alanında Destekleyici Çalışmalar	285
3.13. Salgın Döneminde Dini Hizmetler	317
3.14. Bilimsel Çalışmalar, Projeler ve Yayınlar	337
4. ULUSLARARASI YARDIMLAR VE CUMHURİYET TARİHİNİN EN BÜYÜK TAHLİYE OPERASYONU	363
5. TÜRKİYE’NİN KORONAVİRÜSLE BAŞARILI MÜCADELESİNİN İLETİŞİMİ	437
6. ULUSLARARASI MEDYADA TÜRKİYE’NİN BAŞARISI	469

**TÜRKİYE’NİN
KORONAVİRÜSLE
BAŞARILI
MÜCADELESİ**

isle Başarılı Mücadelesi

TAKDİM

Modern zamanlarda insanoğlunun karşılaştığı en büyük kriz olan Kovid-19 salgınıyla ilgili ülkece son derece önemli bir sınav verdik. Bir yılını dolduran bu salgın süreci henüz tamamlanmamış olmakla birlikte, milletimizin sabrı, özverisi ve inancı sayesinde önemli aşamalar kat ettik.

Geçtiğimiz bir yıl içerisinde, gelişmiş ülkeler sınıfına dahil olan Avrupa'daki bazı ülkeler ve ABD başta olmak üzere birçok ülkenin sağlık sistemi çöktü, insanlar hastane koridorlarında tedavi edilmeye çalışıldı, maalesef çoğu insan hayatını kaybetti. Türkiye olarak bu süreçte tüm önlemlerimizi aldık, tüm çalışmalarımızı titizlikle yerine getirdik ve dünyanın başa çıkmakta zorlandığı bu hastalıkla en modern şartlarda mücadele edecek hastaneler inşa ettik.

Öncelikle, salgınla mücadelede bilim temelli bir süreç yönetimini uygulamaya koyduk. Koronavirüs Bilim Kurulu, ülkemiz-

de ilk vakanın görülmesinden iki ay önce 10 Ocak 2020 tarihinde kuruldu. Böylelikle konunun uzmanlarının oluşturduğu bir heyet ile salgının küresel takibini ve değerlendirmesini yapmaya başladı. Hastalık seyrinin en yüksek olduğu durumlarda bu bilim kurulunun aldığı birçok tavsiye kararını, hükümet olarak uygun bulduk ve uyguladık.

Durumun ciddiyetini erken bir aşamada kavramamız ve bu yönde alınan önlemler sayesinde salgının Türkiye'ye girişini mümkün mertebe geciktirebildik. Bununla birlikte, salgının ülkemize gelişinden itibaren hemen her alanda geniş kapsamlı çalışmalar yürüttük. Dünyanın birçok ülkesi maalesef salgından kırılrken, biz hem yurtiçindeki hem de yurtdışındaki vatandaşlarımızı salgına karşı korumak için her türlü imkânı seferber ettik.

Bu bağlamda, salgının büyük korku yarattığı ve ülkelerin sağlık sistemlerinin çöktüğü günlerde yurtdışında yaşayan ve ülkesine dönmek isteyen vatandaşlarımızın tahliyelerini hiç ar vermeden gerçekleştirdik. Cumhuriyet tarihinin en geniş çaplı tahliye operasyonu olarak kayıtlara geçen süreçte, 142 farklı ülkeden vatandaşlarımızın ülkemize dönüşünü sağladık. 368 hasta vatandaşımızı ise ambulans uçak ile dünyanın neresinde olursa olsun Türkiye'ye getirdik.

İktidarımız döneminde yaptığımız sağlık yatırımları sayesinde sağlık hizmetlerinde salgın süresince herhangi bir aksaklık yaşanmadı. Ancak bununla da yetinmedik ve dünyada bunu başarabilen iki ülkeden biri olarak 45 gün gibi kısa bir sürede her biri 1008 yatak kapasiteli iki büyük salgın hastanesi inşa ettik. Bunun yanı sıra, salgın döneminde 2020 Aralık ayına kadar Türkiye'nin farklı şehirlerinde toplamda 16 dev yeni hastane açtık. İstanbul, Konya ve Tekirdağ'daki Şehir Hastaneleri özellikle ülkemizin sağlık altyapısını çok yüksek bir noktaya taşımıştır. Son bir yılda açtığımız hastaneler ve sağlık tesisleri sayesinde Türkiye'de toplam hizmet sunan sağlık tesisi sayımız son bir yılda yüzde 55 oranında artırıldı.

Hastanelerimizin Kovid-19 salgınıyla mücadelesi için gereken her türlü makine ve cihazlar ivedilikle temin edildi. Birçoğu da yerli olarak üretilmeye başlandı. Örneğin, Kovid-19 tedavisinde özellikle yoğun bakım hastaları için hayati önem taşıyan solunum cihazında yerli üretimi gerçekleştirerek hem kendi vatandaşlarımıza hem de solunum cihazı ihtiyacı bulunan ülkelere desteğimizi gösterdik. Bu süreçte, “Made in Türkiye” etiketli yaklaşık 4.000 ventilatör 20 ülkeye ihraç edildi.

Kovid-19 ile mücadelenin olmazsa olmazı olan ve birçok ülkenin eksikliğini çektiği maske, siperlik, eldiven ve koruyucu tulum gibi malzemelerin üretimi için kamu ve özel sektörde olağanüstü gayret sarf ettik. Sağlık Bakanlığı’ndan Millî Savunma Bakanlığı bünyesinde yer alan askerî fabrikalara, Gençlik Spor Bakanlığı bünyesindeki Gençlik Merkezlerinde yer alan gençlerimizden Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı teknik okullardaki öğrenciler ve Adalet Bakanlığı bünyesindeki iş yurtlarında çalışan tutuklu ve hükümlülere kadar her vatandaşımız, her kurumumuz adeta bir seferberlik ruhu içerisinde bu malzemelerin üretimini gerçekleştirdi. Bu devasa üretim sürecini başararak sadece ülkemizdeki ihtiyacı karşılamadık aynı zamanda dünyanın birçok ülkesine hayati derecede önemli olan bu hijyen malzemelerini ulaştırdık.

Türkiye olarak Mevlana’nın sözleriyle tüm dünyaya yardım malzemeleri gönderdik. Afrika’da 44 ülke, Avrupa’da 43 ülke, Asya’da 33 ülke, Amerika’da 22 ülke, Okyanusya’da 15 ülke olmak üzere toplamda 157 ülkeye farklı ihtiyaçlara göre yardımlar yaptık. Aralarında ABD, Almanya, İngiltere, Finlandiya, Fransa, Norveç, Filistin, Irak, İran, Suriye, Afganistan, Belçika, Brezilya ve Küba gibi ülkelerin olduğu bu 157 ülkenin, hangi kıttadan hangi dinden ya da gelişmiş-az gelişmiş ülke olduğuna bakmadan yardım ettik.

Bugün, Türkiye Aşı Enstitüsü ve Klinik Araştırmalar Merkezimizde yerli aşı çalışmaları yoğun bir şekilde devam ediyor. Şu anda Türkiye’de 16 yerli aşı projesini desteklemiş bulunuyoruz

ve bunlardan 6 tanesinin faz çalışmasına başlandı. Son aşamasına geldiğimiz aşı çalışmaları neticelendiğinde tıpkı ventilatör ve tıbbi ekipman desteğimizde olduğu gibi bu noktada da dünyaya uzanan yardım eli olacağız.

Kovid-19, küresel bir salgın olması ve tüm ülkeleri benzer şekilde etkilemesi nedeniyle küresel bir ekonomik daralmayı da beraberinde getirdi. Adeta bir domino etkisiyle dünyanın hemen her ülkesi ekonomik anlamda bu krizden etkilendi. Ancak ülke ekonomimiz, 2020’nin son çeyreğinde elde ettiği yüzde 5,9’luk büyüme performansı ile Kovid-19 salgınına rağmen dünyanın en çok büyüyen ikinci ülkesi oldu. İspanya’nın yüzde 9; Birleşik Krallık’ın yüzde 7,8; Fransa’nın yüzde 5; ABD’nin yüzde 2,5 küçüldüğü küresel ekonomik sistemde ekonomisini büyüten bir ülke olmak, milletimizle birlikte başardığımız değerli bir sonuçtur elbette. Bu büyümenin arkasında hiç şüphesiz aldığımız tedbirler, verdiğimiz teşvikler ve destekler ile milletimizin çabası yatmaktadır.

Türkiye olarak sağlık alanında olduğu gibi ekonomi alanında da tüm önlemlerimizi hızlıca aldık. Henüz salgının başlangıç günlerinde Ekonomik İstikrar Kalkanı paketini 18 Mart 2020 tarihinde kamuoyu ile paylaştık. Ekonomik İstikrar Kalkanı paketi uygulamaya alındıktan sonra salgının seyri ve hane halklarının ihtiyaçları dikkate alınarak farklı tarihlerde ilave bazı tedbirler almaya devam ettik. Her sektörden KOBİ’ler başta olmak üzere esnaf, sanatkâr, sanayici ve işletmeci tüm ekonomik aktörlerin ihtiyaçlarını karşılayacak birçok tedbir ve teşviki hayata geçirdik. Ekonomi alanında yaptığımız çalışmaların tüm detaylarını bu kitapta etraflıca göreceksiniz. Güncel ihtiyaçlara göre bu çalışmalarımız devam edecektir.

Salgının çalışma hayatına ve toplumsal hayata olumsuz etkilerini ortadan kaldırmaya yönelik çok sayıda tedbir ve destek ortaya koyduk. Bu çerçevede bireyden aileye, aileden topluma uzanan tüm süreçlerde tüm vatandaşları kapsayan Sosyal Koruma Kalkanıyla vatandaşlara doğrudan aktardığımız kayna-

ğın toplam tutarı 1 Mart 2021 itibarıyla 53 milyar TL'yi aştı. Kısa çalışma ödeneğinden işten çıkarmaların yasaklanmasına, nakdi ücret desteğinden işsizlik ödeneğine, normalleşme desteğinden telafi çalışması uygulamasına, hızla işe dönüş teşviklerinden istihdam desteklerine, sigorta prim ertelemesinden SGK borç yapılandırılmasına, emekli aylıklarının yeniden düzenlenmesinden iş göremezlik ödeneğinin Covid-19 kapsamında da uygulanmasına, evsizlerin konaklatılması projesinden Biz Bize Yeteriz Türkiye'm Milli Dayanışma Kampanyasına kadar birçok teşvik, destek, hibe ve yardım uygulaması bu süreçte hayata geçirildi. VEFA Sosyal Destek Grupları ile Türkiye'nin dört bir yanındaki 65 yaş üstü ve kronik rahatsızlığı olan vatandaşların her türlü ihtiyacının karşılanması sağlandı. Yaşlılarımızın kapılarına kadar hizmet götüren kamu personelimizin, emniyet birimlerimizin ve sivil toplum kuruluşlarının gösterdikleri dayanışma ruhu bizi biz yapan en büyük değerlerin başında geldi kuşkusuz. İlk zamanlarda moralleri adeta yerle bir eden hastalığın kötü psikolojisini bu dayanışma, birliktelik ve yardımlaşma ruhuyla aştık. Milletimizin devletiyle el ele verdiği bu dönem, eşi benzeri görülmemiş vicdan duygusunun bu topraklarda hala nasıl canlı olduğunu tüm dünyaya gösterdi.

Salgın döneminde, vaka artışına engel olmak için kontrollü hayat ve denetim açısından da gerekli adımları hızla attık. Covid-19 kapsamında 81 İl Valiliğine ve ilgili kurum ve kuruluşlara bugüne kadar 34'ü sınırlarla, 188'i yurt içi ile ilgili olmak üzere toplam 222 adet genelge/talimat/yazı gönderdik. Tüm bu talimatlar, hastalığın seyrini azaltmak ve sonlandırmak için sosyal hayatımızın birçok alanını salgın şartlarına uygun hale getirmek için uygulandı. Sokağa çıkma kısıtlamalarından markette alışveriş düzenlemelerine, düğünlerin, toplantıların, organizasyonların kısıtlı katılımcılarla salgın şartlarına uygun yapılmasından restoran ve benzeri işletmelerde uygulanacak bazı kurallara kadar birçok düzenleme hayata geçirildi. Hastalıkla mücadelede en önemli tedbir olan ve aziz milletimizin desteğini en fazla gördüğümüz bu kısıtlamalar dolayısıyla tüm

vatandaşlarımızın gösterdikleri sabır ve destek için en kalbi teşekkürlerimi sunuyorum.

Türkiye’de ilk vakanın görülmesinin ardından alınan tedbirler kapsamında eğitimin yüz yüze yapılmasına ara verdik ve uzaktan eğitim modeline geçtik. Ülke olarak, dünya genelinde uzaktan eğitime geçen ülkelerin başında yer aldık. Diğer ülkelere örnek olabilecek bir sistemi ilk günden uygulamaya koyduk. Öğrencilerimizin ve ailelerinin sağlığı ön planda tutularak eğitim sürecini sürdürdük. Koronavirüsün yargı çalışanlarına ve vatandaşlara bulaşma riskini azaltmak amacıyla adalet hizmetlerinde gecikmeksizin köklü ve kararlı tedbirleri aldık. Kısa süreli ertelemeler ve birçok işlemin uzaktan yapılması için gerekli altyapıları sağladık.

Üretim ve ekonomik hayatın devamı, tedarik zincirinin ve sosyal hayatın kesintiye uğramaması amacıyla sanayi alanında da gerekli adımları attık. Sektörel destekler verdiğimiz gibi, değişen öncelikler temelinde yeni ihtiyaçların tedariki için yeni projelere yönelik teşvikleri de artırdık. 31 Mart 2020 tarihinde ilan ettiğimiz “Kovid-19 ile Mücadele ve Dayanıklılık Programı” kapsamında kamu, özel sektör, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının 63 projesine 48 milyon TL destek verdik.

Kovid-19 süreci ülkemizi etkilemeye başlamadan önce tarım ve gıda tedarikinde tüm hazırlıklarımızı ivedilikle yaptık. Gıda işletmelerinin hammadde tedarikinden, ürün teslimatlarına kadar her aşamada gerekli tedbirleri en üst seviyede aldık. Bu süreçte ilgili kuruluşlarımızca ürün stokları sürekli kontrol edildi, hijyen şartlarının sağlanmasına yönelik denetimler sıklaştırıldı ve fiyat artışlarının olmaması için sıkı takip yapıldı. Yine, ticaret alanında gerekli tedbirlerin alınmasına büyük önem verdik. Ticaret hayatının tüm aktörlerini ve vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını korumaya yönelik birçok düzenleme yaptık ve maddi destek sağladık. Dış ticaretimizin bu süreçten en az etkilenmesine yönelik birçok girişimi devlet olarak hayata geçirdik.

Türkiye olarak kısıtlı turizm hareketliliğinin olduğu bu dönemde, rakiplerimizin önüne geçerek turizmde en çok tercih edilen ülke konumumuzu güçlendirmek için dünyada örnek alınan birçok uygulamaya imza attık. Ziyaretçilere “Güvenli Turizm” arzı başta olmak üzere, sektöre finansman ve tanıtım desteğini de içeren kapsamlı tedbirler sağladık. Ülkemizin tanıtım faaliyetlerine Kovid-19 sürecinde de hız kesmeden devam ettik. Formula 1 gibi üzere dünyaca ünlü organizasyona ev sahipliği yaptık. 2020 yılını turizm açısından rakip ülkelere göre çok daha iyi geçirdik. Nitekim, 2020 yılında ülkemize gelen turist sayısı yaklaşık 16 milyon olmuştur.

Salgın, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de kültür ve sanat alanını olumsuz etkiledi. Gerek kamu gerekse özel sektörde kültür ve sanat alanındaki sorunları en aza indirmek için her türlü gayreti sarf ettik. Kovid-19 döneminde vatandaşımızın dini hizmetlerden sağlıklı bir şekilde yararlanmalarını da titizlikle sağladık. İbadetlerin usulüne uygun, güven içinde, sağlıklı ve hizmet talep edenlerin haklarını koruyacak şekilde yerine getirilmesi amacıyla gerekli tedbirleri aldık.

Tarihte insanlığın atlattığı büyük krizler, tehlikeler, hastalıklar, salgınlar, yokluklar, sorunlar ve sıkıntılar her zaman olagelmıştır. İnsanoğlu, tüm bu sorunlarla mücadele ederken kazandığı tecrübeleri de gelecek nesillere aktarmıştır. Günümüzde ise, dünya sahip olduğu tüm gelişmiş teknolojiye, bilimsel ilerlemelere ve binlerce yıllık bilgi birikimine rağmen Kovid-19 adlı bir virüsle baş etmeye çalışıyor. Sağlık sistemleri çöküyor, ekonomiler dağılıyor, insanların psikolojisi ve neredeyse tüm alışkanlıklar yeniden şekilleniyor, devletler ile vatandaşları arasında güven bunalımı yaşanıyor, insanlar kendilerini çaresiz hissediyor.

İşte, dünyanın bu çaresiz ve tükenmişlik halinin aksine Türkiye olarak devlet-millet dayanışmasının en güçlü örneğini ortaya koyuyoruz. Çocuk, yaşlı, kadın ve erkek herkes üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmekte en ufak tereddüt duy-

muyor. Devlet olarak hiç olmadığımız kadar hızlı ve güçlü bir şekilde dünyaya örnek birçok tedbiri ve desteği uygulamaya koyuyoruz. Dünyanın bir ucunda da olsa tek bir vatandaşımızı bile ülkemize getirebilecek imkânlara sahibiz. Sıkıntıların varlığını reddetmeden ama her güneş doğduğunda umudumuzu da tazeleyerek bugünleri aşmak için çalışıyoruz. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemimizin en değerli sonuçlarından birini yaşayarak görüyoruz. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin sağladığı koordinasyon ve yönetim kapasitesiyle proaktif, esnek ve etkili politikaları hayata geçiriyoruz. Türkiye'yi pek çok ülkeden olumlu yönde ayırtırmayı başardığımız gibi Türkiye'nin her türlü farklı senaryoya hazırlıklı olduğunu ve hızlı hareket edebildiğini tüm dünyaya gösteriyoruz. Gelişmiş ülkelerden yardım almak zorunda kalan çaresiz Türkiye'den 157 ülkeye yardım edebilen özgüvenli, güçlü bir Türkiye'yi yaşıyoruz. Üzerlerinde bağımsızlığımızın sembolü şanlı bayrağımızın yer aldığı yardım malzemeleri dostluğumuzu, muhabbetimizi, vicdani bakış açımızı ve insanlık onuru için gösterdiğimiz çabayı dünyanın her yerine iletiyor.

Milletimizin sabrı ve özverisi ile insanlık tarihinin en zorlu süreçlerinden daha az sıkıntılı geçiyoruz. Kayıplarımızın üzüntüsüyle geçen bir yılın ardından yeni bir umuda, sağlıklı günlere, birlik ve beraberlik içerisinde yeni bir geleceğe taşınacağımıza kuşum yok. Milletinin hizmetinde olan Türkiye Cumhuriyet Devleti, gelecek nesillerin atalarıyla gurur duyacakları bir ülke için var gücüyle çalışacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANI
RECEP TAYYİP ERDOĞAN

Ö N S Ö Z

Son bir yıldır insanlık tarihinin en derin krizlerinden birine tanıklık ettik. Gelişmiş-az gelişmiş, kuzey-güney, zengin-fakir ülke ayırt etmeksizin dünya genelini etkileyen nadir olaylardan biri olan Kovid-19 salgınının insan hayatı, sağlık, ekonomi, ticaret, siyaset, psikoloji ve sosyoloji alanlarını ilgilendiren sonuçları şimdiden derin izler bırakmış durumda. Gelecek on yılları etkileyecek bu salgında, kimi ülkeler kendilerinden beklenmedik ölçüde başarısız oldular, kimi ülkeler de birlik ve beraberlik ruhu içerisinde dünyaya örnek oldular.

İşte Türkiye de dünyayı derinden sarsan bu salgınla mücadele ederken, millet-devlet birliği ve dayanışmasıyla hareket eden başarılı ülkeler kategorisindeki yerini almıştır. Türkiye bu mücadeleyi sadece kendisi için göstermemiş, diğer ülkelerin de yardımına koşmuştur. Cumhurbaşkanımızın liderliğinde vicdani, insani, eşitlikçi, adil ve hakikatin değerli olduğu bir dünya

için yürüttüğümüz mücadelemiz bu küresel salgında da kendisini göstermiştir.

Henüz salgının ilk günlerinde alınan tedbirler, destekler, çalışmalar ve teşvikler sayesinde ülkemiz dünyanın birçok ülkesine göre çok daha iyi şekilde koronavirüsle bir yılı geçirmiş durumda. Elbette bu süreçte birçok yakınımızı, değerli bilim insanlarımızı kaybetmenin hüznü içerisindeyiz. Bununla birlikte, salgının kitlesel ölümlere neden olmaması ve hastalığın seyrinin yavaşlaması için sağlıktan ekonomiye, sosyal hayattan çalışma hayatına, turizmden tarıma kadar hayatın her noktasında önlemler alınmış, devletimiz her noktada vatandaşlarına yardım elini uzatmıştır. Milletimizin sabrı, feraseti ve dirayeti, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliği ve kurumlar arası koordinasyon ile bu zorlu sürecin bir yılını geride bıraktık.

Dünyada kırk beş gün içinde hastane inşa edebilen iki ülkeden biri olduk. İki salgın hastanemiz, üç şehir hastanemiz ve diğer tüm çalışmalar sayesinde milletimizin güçlü sağlık sistemimize olan güveni daha da arttı. İngiltere, İtalya, Fransa, ABD gibi birçok gelişmiş ülkede zor şartlarda tedavi görmeye çalışan insanlardan farklı olarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti sadece yurtiçindeki vatandaşlarına değil, dünyanın öbür ucunda da olsa vatandaşını ülkesine getirip, ücretsiz tedavi imkânlarını sağlayabildi.

İşte bu güç, bağımsızlık irademizin bir sonucudur. Kapı kapı dolaşıp yaşlıların ihtiyacını karşılayan gönüllü insanlarımızın özverisi ise, bu milletin en büyük harcıdır. Dünyaya örnek bir şekilde dayanışma, anlayış, sabır ve inanç içerisinde bu yüzyılın en büyük sağlık krizini aşmaya çalışan milletimizin biraz daha sabretmesi, bu salgın sürecinin son bulması açısından son derece değerlidir. Tüm vatandaşlarını, ayırt etmeksizin ücretsiz aşılama sürecine başlayan ülkemiz, küresel salgının yarattığı tüm yaraları da çok kısa sürede iyileştirecektir. Çünkü biz milletiz. Millet olmanın gereği olan her türlü duyguyu içimizde yeşertebiliyor, gereğini yapıyoruz.

Elinizdeki bu eser son bir yılda Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde devletimizin ve milletimizin Kovid-19'a karşı verdiği mücadeleyi her yönüyle anlatan, tarihe not düşen bir belge niteliğindedir. Diliyorum ki, sağlık içerisinde yaşayacak gelecek nesiller, verilen bu destansı çabayı hayırla yad edecek ve insanlık için yaptıklarımızı daha iyi anlatacaklardır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI İLETİŞİM BAŞKANI
FAHRETTİN ALTUN

BÖLÜM 1

BİR YILA HIZLI BAKIŞ

Türkiye, uyguladığı ekonomik ve sosyal politikalarla salgının ilk yılını en az hasarla atlatan nadir ülkelerden biri olmuştur. Hayata geçirilen destek ve teşvikler için 311 milyar lirayı bulan bir kaynak kullanılmış ve her bir vatandaşın yanında olunmaya özen gösterilmiştir.

BÖLÜM 1

BİR YILA HIZLI BAKIŞ

2019 yılının Aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde ilk kez görülen yeni tip koronavirüs (Kovid-19) ile dünya kısa sürede henüz tanımadığı ve savunma mekanizmaları belli olmayan bir salgınla yüz yüze gelmiştir. Aralık 2019 sonlarına doğru yapılan araştırmalar neticesinde, 13 Ocak 2020'de tanımlanan Kovid-19'un başlıca belirtileri olarak ateş, öksürük, solunum sıkıntısı ön plana çıkmıştır. Koronavirüsler insanlarda ve hayvanlarda hastalığa neden olan büyük bir virüs ailesi olarak tanımlanmakla birlikte, Kovid-19 yeni keşfedilen koronavirüsün yol açtığı bulaşıcı bir hastalık olarak 2020 yılının en önemli gündem maddesi olmuştur. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 20 Ocak 2020 tarihinde yayımladığı koronavirüs raporu ile virüsün insandan insana geçtiğine dair ilk açıklamayı yapmış; 30 Ocak 2020 tarihinde küresel acil durum ilan etmiş ve 11 Şubat 2020 tarihinde yeni tip koronavirüsün adını Kovid-19 olarak açıklamıştır.

Kovid-19, Wuhan'da deniz ürünleri ve hayvan pazarında görülmesinin ardından önce Çin'in diğer eyaletlerine ardından hızla dünyanın geneline yayılmıştır. Ocak (2020) ayı içinde Kovid-19'un görüldüğü ilk ülkeler Tayland, Japonya, Amerika Birleşik Devletleri ve Fransa olmuştur. Henüz Ocak ayı sona ermeden Hindistan, Filipinler, Rusya, İspanya, İsveç ve İngil-

tere virüsün görüldüğü ülkeler arasına katılmış ve ülke sayısı birkaç gün içinde hızla artmıştır. DSÖ, 7 Temmuz 2020 tarihinde dünya çapında 11,4 milyon vaka olduğunu, 535 binden fazla kişinin yaşamını yitirdiğini ve henüz salgının zirve noktasına ulaşmadığını açıklamıştır. 19 Ekim 2020 tarihinde ise, kuzey yarımkürenin kışa girmekte olduğu ve özellikle Avrupa ve Kuzey Amerika'da vakaların artmaya başladığı, sonraki birkaç ayın daha zorlu geçeceği uyarısı gelmiştir. Nihayet zorlu şartlar altında geçen 2020 yılının sonuna doğru insanların korku ve kaygı düzeylerini arttıran bir diğer haber, Kovid-19'un çok daha hızla yayıldığı belirtilen mutasyonu konusunda olmuştur. DSÖ, İngiltere'de görülen ve %70 daha hızlı yayılan yeni tür ile ilgili edinilen bilgilerin dünya kamuoyu ile paylaşılacağını ifade etmiştir.

Büyük ölçüde solunum yolu ile bulaşan Kovid-19, küresel çapta sağlık, eğitim, ekonomi, adalet, kültür, turizm vb. gibi pek çok alanda etkisini göstermiş; hızla alınması gereken tedbirlerin önemini gün yüzüne çıkarmıştır. Türkiye aldığı erken önlemlerle Kovid-19'un ülkeye girişini olabildiğince geciktirmeyi başarmış, ilk vaka 11 Mart 2020 tarihinde görülmüştür. Salgınla mücadelede bilim temelli süreç yönetimini önceleyen ülkemizde, Koronavirüs Bilim Kurulu ilk vakanın görülmesinden yaklaşık iki ay önce 10 Ocak 2020 tarihinde kurulmuş ve salgının küresel takibi ve değerlendirmesini yapmaya başlamıştır. Türkiye'de ilk vakanın görülmesinin hemen ardından Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan başkanlığında Cumhurbaşkanlığı Külliyesinde koronavirüs toplantısı düzenlenmiş ve salgını önleyici kapsayıcı kararlar hızla alınmıştır. İlk vakanın görülmesinden bir gün sonra (dünyada bu kararı en hızlı alan ülkelerden biri olarak) Türkiye'de eğitime ara verilerek uzaktan eğitime geçilmiş, kamu çalışanlarının yurt dışına çıkışları özel izne tabi olmuş, tüm spor müsabakalarının seyircisiz oynanmasına karar verilmiş, Kovid-19'un yaygın görüldüğü Avrupa ülkeleri ile uçuşlar durdurulmuş, kültür-sanat etkinlikleri, toplantı ve kongreler ertelenmiş ve salgının yayılımını önleyecek

pek çok karar bu toplantıda alınmıştır. Sonraki süreçte yurt dışından dönen vatandaşlar sağlık kontrolünden geçirilerek Bilim Kurulu'nun tavsiye kararı ile öğrenci yurtlarına yerleştirilmiş ve 14 gün karantina altına alınmıştır.

Bu önleyici tedbirlerin yanı sıra Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan başkanlığında 18 Mart 2020 tarihinde Koronavirüsle Mücadele Eşgüdüm Toplantısı düzenlenmiş ve 100 milyar liralık 'Ekonomik İstikrar Kalkanı' paketi açıklanmıştır. Küresel salgının ekonomiye, güvenliğe, turizme, ticarete, çalışma hayatına ve gündelik yaşama yönelik doğuracağı olumsuz etkileri en aza indirmek amacıyla kapsamlı destek paketleri belirli aralıklarla hayata geçirilmiştir.

22 Mart 2020 tarihinde 65 yaş ve üstü ile kronik rahatsızlığı bulunanlara sokağa çıkma sınırlandırılması getirilmiş; kamu çalışanları için hizmeti aksatmayacak şekilde uzaktan çalışma, dönüşümlü çalışma gibi esnek çalışma yöntemleri uygulanmıştır. 3 Nisan 2020 tarihinde 30 büyükşehir ile Zonguldak iline 15 gün içinde araç girişi çıkışı sonlandırılmış; 11-12 Nisan 2020 tarihinde ise söz konusu şehirlerde hafta sonu sokağa çıkma kısıtlaması getirilmiş ve sonraki süreçte hafta sonu sokağa çıkma kısıtlamaları ülke genelinde vaka sayıları dikkate alınarak belirli dönemlerde uygulanmıştır.

Bu süreçte hayatın her alanını kapsayıcı düzenlemeler yapılmış, tüm illerde Salgın Kurulları oluşturulmuştur. Bir yandan dünyanın en büyük tahliye operasyonlarından biri olarak binlerce Türk vatandaşının farklı coğrafyalardan ülkemize dönüşleri gerçekleştirilirken diğer yandan oluşturulan VEFA Sosyal Destek Grupları ile Türkiye'nin dört bir yanındaki 65 yaş üstü ve kronik rahatsızlığı olan vatandaşların her türlü ihtiyacının karşılanması sağlanmıştır. Cumhuriyet tarihinin en geniş çaplı tahliye operasyonu olarak kayıtlara geçen süreçte, 142 ülkeden on binlerce vatandaşımızın ülkemize dönüşü sağlanmıştır. 368 hasta vatandaşımız ise ambulans uçak ile Türkiye'ye getirilmiştir. Ayrıca Türkiye, 17 Mart-11 Haziran 2020 döneminde 91

ülkenin tahliyelerine destek olmuş ve 37 bin 682 yabancıнын ül-kemizden tahliyesi gerçekleştirilmiştir.

Kamu personeli ve STK gönüllülerinden oluşan toplam 144 bin 907 kişinin görev yaptığı VEFA Sosyal Destek Grupları geçtiği-miz bir yıllık salgın sürecinde vatandaşlardan gelen 9 milyon 805 bin 462 talebi yerine getirmiştir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Başkanlığınca geliştirilen ‘Sosyal Koruma Kalkanı’ kapsamında ise 3 milyon 124 bin 580 hane ziyaret edilmiştir. 65 yaş ve üzeri vatandaşlara konutlarında yaşlı ve engelli aylığı, emekli ödemeleri, İŞKUR ödemeleri ve Ekonomi İstikrar Paketi kapsamındaki ödemeler ile birlikte toplam 2 milyar 926 milyon 956 bin 599 ödeme yapılmıştır. Kovid-19 salgın sürecinden tek etkilenen insanlar değil aynı zamanda sokak hayvanları ol-muştur. Bütün şehirlerde sivil toplum kuruluşları ile iş birliği yapılarak hayvanların barınması, beslenmesi ve yaşam alanla-rının dezenfekte edilmesi gibi tüm ihtiyaçlarının karşılanması Tarım ve Orman İl Müdürlüklerinin koordinasyonunda sağlan-mıştır.

Türkiye yaklaşık son 20 yıldır yaptığı sağlık yatırımları sayesinde salgın süresince sağlık hizmetlerinde herhangi bir aksaklık yaşamamıştır. Ayrıca Türkiye son yıllarda yapımına hız verilen şehir hastaneleri ile salgın sürecine güçlü girmiştir. Salgının ilerleyen süreçlerinde gerçekleşebilecek ihtimalleri göz önünde bulundurarak, hiçbir vatandaşın mağdur olmaması için salgın hastaneleri inşaatlarına hızla başlamış ve bu hastaneler, kısa sürede tamamlayarak faaliyete geçirmiştir. 1 Mart 2020- 1 Mart 2021 tarihleri arasında 3 Şehir Hastanesi (İstanbul Başakşehir, Konya ve Tekirdağ Şehir Hastanesi), 25 hastane yeni bina, 11 hastane ek bina olmak üzere toplam 48 sağlık tesisi hizmete geçmiştir. Kovid-19 tedavilerinin sorunsuz yürütülebilmesi için bünyesinde enfeksiyon hastalıkları, klinik mikrobiyoloji, göğüs hastalıkları ve iç hastalıkları uzmanı hekimlerden en az ikisi-nin bulunduğu ve 3. seviye erişkin yoğun bakım yatağı bulunan 81 ilde, 177 salgın hastanesi belirlenmiştir. Salgın döneminde

kamu hastanelerinin erişkin yoğun bakım yatak kapasitesi %51 artırılmıştır.

Bütün dünyanın salgın buhranı ile ayakta kalmaya çalıştığı ve ilk şoku üzerinden atmaya gayret gösterdiği sürecin ilk döneminde, ülkemiz ulusal birlik ve beraberlik örneği sergileyerek ‘Biz Bize Yeteriz Türkiye’ m’ kampanyasını hayata geçirmiş ve el birliğiyle salgının etkilerini daha ağır hisseden kesimlere destek olunmuştur.

Sağlık Bakanlığı tarafından Nisan 2020 başında kurulan Salgın İzolasyon Takip Projesi (İTP) salgının azaltılması ve hastaların izolasyonu için geliştirilmiş ve İletişim Başkanlığı tarafından duyurularak farkındalık çalışması yapılmıştır. Ayrıca Sağlık Bakanlığı aynı ay içinde risk bölgeleri, aile takibi, Kovid-19 testi, günlük koronavirüs tablosu ve harita üzerinden hastane, eczane bilgilerinin erişilebildiği ‘Hayat Eve Sığar (HES)’ mobil uygulamasını kullanıma açmıştır. Daha sonra bu uygulamada yer alan kod uygulaması (HES Kodu) ile kişilerin risk durumları sorgulanarak toplu taşıma kullanımı, seyahat, ziyaret, AVM vb. sosyal alanlara girmeleri düzenlenmiş ve izolasyon bölgelerini terk etmelerinin önüne geçilmiştir. HES uygulaması ile ayrıca; yoğunluk haritası ile riskli bölgeler incelenebilmekte, temas uyarısı yapılabilmekte, HES Kodu işlemleri gerçekleştirilebilmekte, kural ihlali ihbarı yapılabilmekte, aşı bilgileri takip edilebilmekte, yan etki ve hizmet değerlendirme anketi doldurulabilmektedir. Toplum tarafından en etkili şekilde kullanılan HES, tekil bazda 62.104.776 kez vatandaşlar tarafından cep telefonlarına indirilmiştir.

Türkiye salgının başından itibaren şeffaf bir süreç izleyerek günlük test ve vaka sayılarını ulusal ve uluslararası kamuoyları ile paylaşmıştır. Ülkemizin Kovid-19 ile mücadelesinde çok önemli bir unsur ise, uluslararası medya organlarında başarılı bir uygulama olarak yer alan ve pek çok ülke için örnek teşkil eden ‘Filyasyon ve İzolasyon Takip Sistemi (FİTAS)’ olmuştur. FİTAS uygulaması, salgın sürecinde saha incelemesi ve vaka-

nın bildirimi sonrasında kaynağın ve etkenin belirlenmesine (filyasyon) yönelik çalışmalar yapılması ve temaslılar dâhil koruma ve kontrol önlemlerinin alınması için geliştirilmiştir.

Ülkemizde ilk Kovid-19 vakasının açıklandığı günden itibaren, vakalar için filyasyon çalışmaları yapılmakta, salgın yayılım haritası çıkarılmakta ve bu sayede alınan tedbirle vaka artış hızının düşürülmesinde başarı sağlanmaktadır. 3 kişiden oluşan filyasyon ekipleri Türkiye’nin 81 ilinde, mobil cihazlarla vaka ortaya çıkar çıkmaz tarama yaparak vakaya ve temaslılarına ulaşip filyasyon işlemini FİTAS uygulaması ile gerçekleştirmektedir. Uygulama ile pozitif çıkan vatandaşlarımızın ilaçları da doğrudan evlerinde kendilerine teslim edilerek yayılımın artmasının önüne geçilmekte ve risk grubundaki kişilerin erken tanı ile tedavisine başlanmaktadır.

Türkiye salgının başından itibaren bir yandan ülke içinde aldığı kararları hızla hayata geçirirken diğer yandan tıbbi malzeme sıkıntısı yaşayan ve salgının şiddetini artırdığı pek çok ülkeye yardımda bulunmuştur. Kovid-19 sürecinin henüz ilk aylarında Türkiye’nin salgın süreci yönetimi ve küresel iş birliği çerçevesinde gerçekleştirdiği yoğun çabaları üzerine uluslararası aktörlerden açıklamalar peş peşe gelmiştir. DSÖ Türkiye Temsilcisi Pavel Ursu, Türkiye’nin tanı kapasitesi ve Kovid-19 ile mücadelede tedavi konusundaki muazzam çabaları nedeniyle örnek bir ülke olduğunu ve süreci şeffaf bir şekilde yürüttüğünü belirtmiştir. NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg, Nisan 2020’de Türkiye’nin müttefiklerine en çok yardım sağlayan ülkelerden biri olduğunu ve Türkiye’den İngiltere’ye tıbbi malzeme ve kişisel koruma eşyası götüren askeri uçağın ilk kez NATO’nun tek sefer numarasını kullandığını açıklamıştır. DSÖ Avrupa Bölge Direktörü Hans Kluge ise, DSÖ adına Türkiye’nin başta İngiltere, İtalya, İspanya ve Balkan ülkelerine sağladığı tıbbi ekipman desteği ve göstermiş olduğu dayanışma için şükranlarını ilettiğini ifade etmiştir.

Kovid-19 tedavisinde özellikle yoğun bakım hastaları için hayati önem taşıyan solunum cihazı konusunda da Türkiye yerli üretimi gerçekleştirerek hem kendi vatandaşlarına hem de solunum cihazı ihtiyacı bulunan ülkelere desteğini göstermiştir. Ülkemiz, Sağlık Bakanlığı ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının mihmandarlığında özel sektörle bir araya gelerek kısa sürede solunum cihazı üreten ve ihraç eden bir konuma gelmiştir. Nitekim bir yıllık süreçte Sağlık Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Kızılay, TİKA, AFAD ve diğer yardım kuruluşları ile birlikte Türkiye, 159 ülkeden (49 Afrika ülkesi, 41 Avrupa ülkesi, 33 Asya ülkesi, 21 Amerika ülkesi, 15 Okyanusya ülkesi olmak üzere) farklı nitelikte gelen yardım talepleri kapsamında, 157 ülke ve 12 uluslararası kuruluşa yardım sağlamıştır. Tıbbi, kişisel koruyucu yardımları ve solunum cihazı hibelerinin yanı sıra Türkiye salgın süresince gıda güvenliği sorunu yaşayan ülkelere de gıda yardımlarında bulunmuştur.

Nisan ayında başlayana sokağa çıkma kısıtlamaları sonrasında Haziran 2020'den itibaren havaların ısınması, açık alanlarda sosyalleşme imkanının genişlemesi ve kısıtlamaların gevşemesiyle salgında nispeten bir rahatlama dönemi yaşanmıştır. Temmuz-Ağustos-Eylül 2020 ayları boyunca kademeli normalleşme süreci çerçevesinde sosyal hayatın rahatlatılmasına dönük adımlar atılmıştır. Kasım 2020'den itibaren ise tüm dünyada etkisini artıran Kovid-19 salgını ile dünya ile birlikte Türkiye de kısıtlamaların yoğunlaştırıldığı bir döneme girmiştir. Ülkeler 2020 yılı boyunca vaka ve ölüm sayılarını dikkate alarak farklı derecelerde kısıtlama ve önlemleri hayata geçirmiş ve süreç yönetimi boyunca tedbirler bölgelere göre değişiklik göstermiştir.

Kovid-19 salgını ile mücadele eden dünyaya 2020 yılının son çeyreğinde aşı konusunda gelen olumlu haberler umut olmuştur. Erken dönemde faz III çalışmalarına başlanmış beş aşı üç farklı yöntemle üretilmektedir. Geleneksel yöntemle üretilen ve inaktif bir aşı olan Sinovac aşısının Türkiye'de yapılan faz III çalışması sonuçlarına göre söz konusu aşının etkinliği %83,5

olarak tespit edilmiş, hastane yatışlarını engelleme oranı ise %100 olmuştur. Viral Vektör (Adenovirüs) aşıları içinde canlı mikroorganizmalar barındırmakta ve yeni aşı geliştirme teknolojileri kapsamında üretilmektedir. Sputnik-V ve Oxford/AstraZeneca aşıları (AZA-1222) bu sınıfta yer almaktadır. Üçüncü aşı üretim yöntemi olarak ise Mesajcı RNA (mRNA) aşıları sayılmakta ve laboratuvarlarda yapay olarak üretilen mRNA'lar tıpkı kendi mRNA'larımız gibi çalışarak virüse karşı bizi uyarmayı amaçlamaktadır. Biontech/Pfizer ve Moderna aşıları bu sınıfa girmektedir. Türkiye Aşı Enstitüsü ve Klinik Araştırma Merkezi yerli aşı üretiminde son noktaya gelmiştir. Ülkemizde ilk vaka görüldükten 12 gün sonra 23 Mart 2020 tarihinde Kovid-19 aşısı geliştirmeye yönelik Ar-Ge proje çağrısı yapılmıştır. 17 Nisan 2020 tarihinde ise, TÜBİTAK klinik öncesi çalışmaları tamamlayıp TÜSEB üzerinden yapılacak başvurulara destek verileceğini ilan etmiştir. Türkiye'de şu anda 16 yerli aşı projesi desteklenmektedir ve bunlardan 6 tanesinin faz çalışmasına başlanmıştır.

Aşılama çalışmaları 2021 yılı başında sağlık çalışanları ve öncelikli gruplar üzerinde başlamıştır. Türkiye'de uygulanan tüm aşılar Sağlık Bakanlığınca analiz edilerek güvenlik açısından değerlendirildikten sonra kullanıma sunulmaktadır. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü (HSGM) tarafından geliştirilen Aşı Takip Sistemi (ATS) ile süreç yönetilmekte ve sistem kanıta dayalı ürün güvenliği sağlamaktadır. Dünyada ülke bazında sıcaklık, miat ve stok takibi yapan ilk ve tek sistem olarak ulusal ve uluslararası patenti HSGM adına alınmıştır. Türkiye'de klinik çalışmalar tamamlandıktan sonra toplumsal aşılama süreci 13 Ocak 2021 tarihinde başlamıştır. Koronavirüs Bilim Kurulu'nun aldığı karar ile aşılama öncelikli olarak sağlık çalışanlarına, sonrasında yaş gruplarına göre en üst yaş grubundan başlayarak kademeli olarak devam etmektedir. Bugüne kadar Türkiye'de Kovid-19 aşılama programı kapsamında birinci doz yapılan aşı sayısı 7 milyon 895 bin, ikinci doz yapılan aşı sayısı 3 milyon 131 bin olmak üzere toplam 11 milyon 27 bin aşı yapılmıştır. (14.03.2021)

Ülkemiz 2021 Mart ayı itibariyle şehir bazlı kısıtlama ve tedbir uygulamasına geçmiştir. Bu çerçevede iller vaka sayıları baz alınarak mavi (düşük riskli), sarı (orta riskli), turuncu (yüksek riskli) ve kırmızı (çok yüksek riskli) olmak üzere kategorize edilmekte ve yüz yüze eğitim, sokağa çıkma kısıtlaması, resmi merasimler, spor, kültür ve sanat faaliyetleri, kafe ve restoranların hizmet şekli gibi pek çok konu kademeli normalleşme prensibine göre düzenlenmektedir.

Türkiye, uyguladığı ekonomik ve sosyal politikalarla salgının ilk yılını en az hasarla atlatan nadir ülkelerden biri olmuştur. Hayata geçirilen destek ve teşvikler için 311 milyar lirayı bulan bir kaynak kullanılmış ve her bir vatandaşın yanında olunmaya özen gösterilmiştir. Ülkemiz Kovid-19'un damgasını vurduğu 2020 yılında yüzde 1,8'lik büyüme oranıyla Çin'den sonra ikinci sırada yer almıştır.

Bugün geldiğimi noktada, aşıyla birlikte normalleşme sürecinin hızlanacağına dair umut yaygınlaşmakla birlikte, bir yılı aşan salgın tecrübesinin toplumsal yaşam, ekonomi, eğitim, ticaret ve üretim biçimlerinde paradigma değişimine neden olacağı aşikardır. Dijitalleşmenin hayatın merkezine yerleştiği bu yeni düzene ülkelerin adaptasyonu, yönetim ve liderlik süreçlerinde birincil derecede etkili olacaktır. Ülkemiz gerek teknoloji alt yapısı, gerekse sağlık ve ekonomi alanında salgın süreci yönetimini başarıyla sürdüren örnek bir ülke olarak gelecek dünyasında emin ve yol gösterici bir pozisyonda olacaktır. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın her alanda vurguladığı küresel iş birliği, küresel adalet, küresel eşit dağılım, küresel refah, küresel huzurlu ve güvenli bir gelecek ilkesinin önemi bu süreçte daha iyi anlaşılmış ve dünyanın gelecek vizyonuna ışık olmuştur. Tüm dünya insanların kaderlerinin birbirlerine bağlı olduğunu yeniden hatırlatan Kovid-19, salgın sonrası döneme dair önemli ipuçları vermektedir. Türkiye'nin insani politikalarının yalnızca salgın sürecinde değil, yaşanabilir bir dünya için küresel bir ihtiyaç/zorunluluk olduğu görülmüştür. Ülkemiz nihayete yaklaşan aşı çalışmaları sonrasında

da dünyadan gelen solunum cihazı, tıbbi malzeme ve koruyucu ekipman ihtiyaçlarına verdiği hızlı yanıtı aşı konusunda da gerçekleştirecektir. DSÖ 5 Şubat 2021 tarihinde yaptığı açıklamada 2,5 milyar nüfusu olan yaklaşık 130 ülkede henüz tek bir doz aşı yapılmadığını açıklamıştır. DSÖ’nün sık sık adil erişim vurgusu yaptığı aşı konusunda da Türkiye öncü olacaktır.

BÖLÜM 2

TÜRKİYE’NİN VİZYONER SAĞLIK POLİTİKASI ve YATIRIMLARI

2002-2021 yılları arasında Türkiye gerek sağlık hizmetlerine erişim gerekse sağlık göstergelerinin her biri açısından önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Türkiye 100 bin kişiye düşen yoğun bakım yatağı sayısı itibarıyla Birleşik Krallık, Almanya, Fransa gibi birçok gelişmiş ülkeyi geride bırakmıştır.

BÖLÜM 2

TÜRKİYE’NİN VİZYONER SAĞLIK POLİTİKASI ve YATIRIMLARI

2002 yılından bu yana Türkiye’nin özellikle odaklandığı temel politika alanlarından biri sağlık olmuştur. Vatandaşların daha kaliteli sağlık hizmetleri alabilmesi ve sağlık alanının yeniden yapılandırılması amacıyla çok büyük reformlara imza atılmış ve küresel düzeyde önemli başarılar elde edilmiştir. Söz konusu dönemde gerek sağlık hizmetlerine erişim gerekse sağlık göstergelerinin her biri açısından önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Sağlık alanındaki bu atılımlar sayesinde Türkiye bir yandan sağlık alanındaki uluslararası indekslerde sıralamadaki yerini yükseltirken diğer yandan dünya genelinde örnek gösterilen ülke haline gelmiştir.

2002-2021 döneminde “Sağlıkta Dönüşüm” başlığı altında “Merkezi Hekim Randevu Sistemi”, “TeleTıp”, “SABİM”, “e-Nabız Kişisel Sağlık Sistemi” gibi vatandaşların daha kaliteli sağlık hizmeti almasını sağlayacak birçok projenin yanı sıra sağlık altyapısı, sağlık kadrosu ve hastaneler alanında çok önemli çalışmalar hayata geçirilmiştir.

Konuyla ilgili dünyadaki tüm uzmanların üzerinde mutabık kaldığı üzere, Kovid-19 gibi dünyaya hızla yayılan bir salgın durumunda özellikle sağlık altyapısı, kadrosu ve hastane kapasitesi daha da önemli hale gelmektedir.

2002-2021 DÖNEMİNDE

**SAĞLIK ALANINA YAPILAN YATIRIMLAR, ÜLKEMİZİN BU
KÜRESEL SALGINA KARŞI KOYMA KAPASİTESİ VE MÜDAHALE
GÜCÜNÜ ÇOK FAZLA ARTIRMIŞTIR.**

Bu bağlamda, salgın durumlarında öncelikle dikkate alınabilecek sağlık göstergeleri açısından son 19 yılda Türkiye'nin kat ettiği mesafe ve uluslararası alandaki konumu aşağıdaki grafiklerde ve tablolarda detaylı şekilde gösterilmektedir.

Yıllara ve Sektöre Göre Hastane Yatak Sayısı

2002 yılında Türkiye'de hastanelerdeki yatak sayısı 164.471 iken, 05.03.2021 tarihi itibarıyla bu sayı 253.106'ya yükselmiştir.

YILLARA VE SEKTÖRLERE GÖRE HASTANE YATAK SAYISI

	SAĞLIK BAKANLIĞI	ÜNİVERSİTE	ÖZEL	TOPLAM
2002	107.394	26.341	30.736	164.471
2003	107.771	26.619	31.075	165.465
2004	108.511	28.025	30.171	166.707
2005	110.109	29.014	31.849	170.972
2006	110.819	31.193	32.330	174.342
2007	112.037	30.978	34.985	178.000
2008	114.428	29.912	38.843	183.183
2009	115.443	30.112	43.083	188.638
2010	120.180	35.001	45.058	200.239
2011	121.297	34.802	38.405	194.504
2012	122.322	35.150	42.600	200.072
2013	121.269	36.056	44.706	202.031
2014	123.690	36.670	46.476	206.836
2015	122.331	38.361	48.956	209.648
2016	132.921	37.707	47.143	217.771
2017	135.339	41.324	49.200	225.863
2018	139.651	42.066	50.196	231.913
2019	145.403	42.925	51.031	239.359
2020	157.036	43.275	52.176	252.487
2021	157.439	43.380	52.287	253.106

Yıllara Göre Yoğun Bakım Yatak Sayısı

2002 yılında Türkiye’deki yoğun bakım yatak sayısı sadece 2.214 iken, bu sayı 2021 yılı itibarıyla 48.630’a yükselmiştir.

YIL	SEKTÖR	YENİDOĞAN YOĞUNBAKIM					
		1.SEV.	2.SEV.	3.SEV.	4A SEV.	4B SEV.	TOP.
	TÜM SEKTÖRLER						
2008	SAĞLIK BAKANLIĞI	505	801	404	0	0	1.710
	ÜNİVERSİTE	53	71	463	0	0	587
	ÖZEL	574	473	373	0	0	1.420
	TÜM SEKTÖRLER	1.132	1.345	1.240	0	0	3.717
2009	SAĞLIK BAKANLIĞI	650	952	539	0	0	2.141
	ÜNİVERSİTE	88	86	519	0	0	693
	ÖZEL	598	633	530	0	0	1.761
	TÜM SEKTÖRLER	1.336	1.671	1.588	0	0	4.595
2010	SAĞLIK BAKANLIĞI	667	998	752	0	0	2.417
	ÜNİVERSİTE	94	167	566	0	0	827
	ÖZEL	784	694	870	0	0	2.348
	TÜM SEKTÖRLER	1.545	1.859	2.188	0	0	5.592
2011	SAĞLIK BAKANLIĞI	802	1.113	1.046	0	0	2.961
	ÜNİVERSİTE	89	218	551	0	0	858
	ÖZEL	891	697	1.247	0	0	2.835
	TÜM SEKTÖRLER	1.782	2.028	2.844	0	0	6.654
2012	SAĞLIK BAKANLIĞI	844	1.190	1.080	0	0	3.114
	ÜNİVERSİTE	106	209	629	0	0	944
	ÖZEL	1.093	773	1.602	0	0	3.468
	TÜM SEKTÖRLER	2.043	2.172	3.311	0	0	7.526
2013	SAĞLIK BAKANLIĞI	926	1.173	1.128	0	0	3.227
	ÜNİVERSİTE	109	201	792	0	0	1.102
	ÖZEL	1.170	889	1.928	0	0	3.987
	TÜM SEKTÖRLER	2.205	2.263	3.848	0	0	8.316

YIL	SEKTÖR	ÇOCUK YOĞUNBAKIM			
		1.SEV.	2.SEV.	3.SEV.	4A SEV.
	TÜM SEKTÖRLER				
2008	SAĞLIK BAKANLIĞI	0	0	0	0
	ÜNİVERSİTE	0	0	0	0
	ÖZEL	0	0	0	0
	TÜM SEKTÖRLER	0	0	0	0
2009	SAĞLIK BAKANLIĞI	0	0	0	0
	ÜNİVERSİTE	0	0	0	0
	ÖZEL	0	0	0	0
	TÜM SEKTÖRLER	0	0	0	0
2010	SAĞLIK BAKANLIĞI	0	0	0	0
	ÜNİVERSİTE	0	0	0	0
	ÖZEL	0	0	0	0
	TÜM SEKTÖRLER	0	0	0	0
2011	SAĞLIK BAKANLIĞI	90	185	164	439
	ÜNİVERSİTE	45	86	231	362
	ÖZEL	9	0	2	11
	TÜM SEKTÖRLER	144	271	397	812
2012	SAĞLIK BAKANLIĞI	37	259	176	472
	ÜNİVERSİTE	28	102	242	372
	ÖZEL	7	8	0	15
	TÜM SEKTÖRLER	72	369	418	859
2013	SAĞLIK BAKANLIĞI	10	259	224	493
	ÜNİVERSİTE	46	128	300	474
	ÖZEL	12	0	18	30
	TÜM SEKTÖRLER	68	387	542	997

YIL	SEKTÖR	ERİŞKİN YOĞUNBAKIM				
		1.SEV.	2.SEV.	3.SEV.	Ara YB	TOP.
	TÜM SEKTÖRLER					
2008	SAĞLIK BAKANLIĞI	2.060	1.478	1.173	0	4.711
	ÜNİVERSİTE	319	401	1.821	0	2.541
	ÖZEL	1.202	920	874	0	2.996
	TÜM SEKTÖRLER	3.581	2.799	3.868	0	10.248
2009	SAĞLIK BAKANLIĞI	2.061	1.761	1.388	0	5.210
	ÜNİVERSİTE	368	537	1.888	0	2.793
	ÖZEL	1.097	1.081	1.244	0	3.422
	TÜM SEKTÖRLER	3.526	3.379	4.520	0	11.425
2010	SAĞLIK BAKANLIĞI	2.342	1.944	1.536	0	5.822
	ÜNİVERSİTE	509	603	1.787	0	2.899
	ÖZEL	1.492	1.152	1.352	0	3.996
	TÜM SEKTÖRLER	4.343	3.699	4.675	0	12.717
2011	SAĞLIK BAKANLIĞI	2.156	2.206	1.819	0	6.181
	ÜNİVERSİTE	477	611	1.582	0	2.670
	ÖZEL	1.679	1.118	1.863	0	4.660
	TÜM SEKTÖRLER	4.312	3.935	5.264	0	13.511
2012	SAĞLIK BAKANLIĞI	2.295	2.352	2.088	0	6.735
	ÜNİVERSİTE	500	634	1.786	0	2.920
	ÖZEL	1.966	1.371	2.312	0	5.649
	TÜM SEKTÖRLER	4.761	4.357	6.186	0	15.304
2013	SAĞLIK BAKANLIĞI	2.307	2.602	2.324	0	7.233
	ÜNİVERSİTE	503	758	2.080	0	3.341
	ÖZEL	1.766	1.630	2.681	0	6.077
	TÜM SEKTÖRLER	4.576	4.990	7.085	0	16.651

YIL	SEKTÖR	TOPLAM YOĞUNBAKIM						
		1.SEV.	2.SEV.	3.SEV.	4A SEV.	4B SEV.	Ara YB	TOP.
	TÜM SEKTÖRLER							2.214
2008	SAĞLIK BAKANLIĞI	2.565	2.279	1.577	0	0	0	6.421
	ÜNİVERSİTE	372	472	2.284	0	0	0	3.128
	ÖZEL	1.776	1.393	1.247	0	0	0	4.416
	TÜM SEKTÖRLER	4.713	4.144	5.108	0	0	0	13.965
2009	SAĞLIK BAKANLIĞI	2.711	2.713	1.927	0	0	0	7.351
	ÜNİVERSİTE	456	623	2.407	0	0	0	3.486
	ÖZEL	1.695	1.714	1.774	0	0	0	5.183
	TÜM SEKTÖRLER	4.862	5.050	6.108	0	0	0	16.020
2010	SAĞLIK BAKANLIĞI	3.009	2.942	2.288	0	0	0	8.239
	ÜNİVERSİTE	603	770	2.353	0	0	0	3.726
	ÖZEL	2.276	1.846	2.222	0	0	0	6.344
	TÜM SEKTÖRLER	5.888	5.558	6.863	0	0	0	18.309
2011	SAĞLIK BAKANLIĞI	3.048	3.504	3.029	0	0	0	9.581
	ÜNİVERSİTE	611	915	2.364	0	0	0	3.890
	ÖZEL	2.579	1.815	3.112	0	0	0	7.506
	TÜM SEKTÖRLER	6.238	6.234	8.505	0	0	0	20.977
2012	SAĞLIK BAKANLIĞI	3.176	3.801	3.344	0	0	0	10.321
	ÜNİVERSİTE	634	945	2.657	0	0	0	4.236
	ÖZEL	3.066	2.152	3.914	0	0	0	9.132
	TÜM SEKTÖRLER	6.876	6.898	9.915	0	0	0	23.689
2013	SAĞLIK BAKANLIĞI	3.243	4.034	3.676	0	0	0	10.953
	ÜNİVERSİTE	658	1.087	3.172	0	0	0	4.917
	ÖZEL	2.948	2.519	4.627	0	0	0	10.094
	TÜM SEKTÖRLER	6.849	7.640	11.475	0	0	0	25.964

YIL	SEKTÖR	YENİDOĞAN YOÇUNBAKIM					
		1.SEV.	2.SEV.	3.SEV.	4A SEV.	4B SEV.	TOP.
	TÜM SEKTÖRLER						
2014	SAĞLIK BAKANLIĞI	974	1.215	1.133	0	0	3.322
	ÜNİVERSİTE	92	214	845	0	0	1.151
	ÖZEL	1.079	973	2.771	0	0	4.823
	TÜM SEKTÖRLER	2.145	2.402	4.749	0	0	9.296
2015	SAĞLIK BAKANLIĞI	916	1.207	1.241	0	0	3.364
	ÜNİVERSİTE	112	248	844	0	0	1.204
	ÖZEL	975	891	3.964	0	0	5.830
	TÜM SEKTÖRLER	2.003	2.346	6.049	0	0	10.398
2016	SAĞLIK BAKANLIĞI	959	1.247	1.379	0	0	3.585
	ÜNİVERSİTE	131	247	854	0	0	1.232
	ÖZEL	976	681	4.465	0	0	6.122
	TÜM SEKTÖRLER	2.066	2.175	6.698	0	0	10.939
2017	SAĞLIK BAKANLIĞI	967	1.374	1.496	0	0	3.837
	ÜNİVERSİTE	163	249	974	0	0	1.386
	ÖZEL	1.220	929	4.614	0	0	6.763
	TÜM SEKTÖRLER	2.350	2.552	7.084	0	0	11.986
2018	SAĞLIK BAKANLIĞI	987	1.451	1.428	78	30	3.974
	ÜNİVERSİTE	157	260	997	34	0	1.448
	ÖZEL	1.240	1.110	4.630	0	0	6.980
	TÜM SEKTÖRLER	2.384	2.821	7.055	112	30	12.402
2019	SAĞLIK BAKANLIĞI	1.019	1.499	1.528	134	30	4.210
	ÜNİVERSİTE	149	257	958	49	30	1.443
		1.364	1.188	4.499	0	0	7.051
	TÜM SEKTÖRLER	2.532	2.944	6.985	183	60	12.704

YIL	SEKTÖR	ÇOCUK YOĞUNBAKIM			
		1.SEV.	2.SEV.	3.SEV.	4A SEV.
	TÜM SEKTÖRLER				
2014	SAĞLIK BAKANLIĞI	12	276	282	570
	ÜNİVERSİTE	22	129	329	480
	ÖZEL	16	10	41	67
	TÜM SEKTÖRLER	50	415	652	1.117
2015	SAĞLIK BAKANLIĞI	0	289	352	641
	ÜNİVERSİTE	0	147	361	508
	ÖZEL	0	28	26	54
	TÜM SEKTÖRLER	0	464	739	1.203
2016	SAĞLIK BAKANLIĞI	0	312	404	716
	ÜNİVERSİTE	0	88	365	453
	ÖZEL	0	5	33	38
	TÜM SEKTÖRLER	0	405	802	1.207
2017	SAĞLIK BAKANLIĞI	0	365	536	901
	ÜNİVERSİTE	0	135	421	556
	ÖZEL	0	13	56	69
	TÜM SEKTÖRLER	0	513	1.013	1.526
2018	SAĞLIK BAKANLIĞI	0	370	571	941
	ÜNİVERSİTE	0	106	436	542
	ÖZEL	0	60	82	142
	TÜM SEKTÖRLER	0	536	1.089	1.625
2019	SAĞLIK BAKANLIĞI	0	392	651	1.043
	ÜNİVERSİTE	0	103	485	588
		0	53	94	147
	TÜM SEKTÖRLER	0	548	1.230	1.778

YIL	SEKTÖR	ERİŞKİN YOĞUNBAKIM				
		1.SEV.	2.SEV.	3.SEV.	Ara YB	TOP.
	TÜM SEKTÖRLER					
2008	SAĞLIK BAKANLIĞI	2.228	3.197	2.557	0	7.982
	ÜNİVERSİTE	489	886	2.123	0	3.498
	ÖZEL	1.572	1.788	3.319	0	6.679
	TÜM SEKTÖRLER	4.289	5.871	7.999	0	18.159
2009	SAĞLIK BAKANLIĞI	2.259	3.292	2.986	0	8.537
	ÜNİVERSİTE	510	806	2.344	0	3.660
	ÖZEL	1.337	1.949	4.399	0	7.685
	TÜM SEKTÖRLER	4.106	6.047	9.729	0	19.882
2010	SAĞLIK BAKANLIĞI	2.406	3.543	3.375	0	9.324
	ÜNİVERSİTE	505	916	2.314	0	3.735
	ÖZEL	1.221	2.044	4.593	0	7.858
	TÜM SEKTÖRLER	4.132	6.503	10.282	0	20.917
2011	SAĞLIK BAKANLIĞI	2.360	3.904	3.994	0	10.258
	ÜNİVERSİTE	345	989	2.589	0	3.923
	ÖZEL	1.242	2.275	5.030	0	8.547
	TÜM SEKTÖRLER	3.947	7.168	11.613	0	22.728
2012	SAĞLIK BAKANLIĞI	2.488	4.123	4.560	0	11.171
	ÜNİVERSİTE	311	1.036	2.702	0	4.049
	ÖZEL	1.404	2.485	4.967	0	8.851
	TÜM SEKTÖRLER	4.203	7.644	12.229	0	24.071
2013	SAĞLIK BAKANLIĞI	2.490	4.492	5.154	0	12.136
	ÜNİVERSİTE	352	985	2.831	0	4.168
	ÖZEL	1.402	2.512	5.069	0	8.983
	TÜM SEKTÖRLER	4.244	7.989	13.054	0	25.287

YIL	SEKTÖR	TOPLAM YOĞUNBAKIM						
		1.SEV.	2.SEV.	3.SEV.	4A SEV.	4B SEV.	Ara YB	TOP.
	TÜM SEKTÖRLER							
2008	SAĞLIK BAKANLIĞI	3.214	4.688	3.972	0	0	0	11.874
	ÜNİVERSİTE	603	1.229	3.297	0	0	0	5.129
	ÖZEL	2.667	2.771	6.131	0	0	0	11.569
	TÜM SEKTÖRLER	6.484	8.688	13.400	0	0	0	28.572
2009	SAĞLIK BAKANLIĞI	3.175	4.788	4.579	0	0	0	12.542
	ÜNİVERSİTE	622	1.201	3.549	0	0	0	5.372
	ÖZEL	2.312	2.868	8.389	0	0	0	13.569
	TÜM SEKTÖRLER	6.109	8.857	16.517	0	0	0	31.483
2010	SAĞLIK BAKANLIĞI	3.365	5.102	5.158	0	0	0	13.625
	ÜNİVERSİTE	636	1.251	3.533	0	0	0	5.420
	ÖZEL	2.197	2.730	9.091	0	0	0	14.018
	TÜM SEKTÖRLER	6.198	9.083	17.782	0	0	0	33.063
2011	SAĞLIK BAKANLIĞI	3.327	5.643	6.026	0	0	0	14.996
	ÜNİVERSİTE	508	1.373	3.984	0	0	0	5.865
	ÖZEL	2.462	3.217	9.700	0	0	0	15.379
	TÜM SEKTÖRLER	6.297	10.233	19.710	0	0	0	36.240
2012	SAĞLIK BAKANLIĞI	3.475	5.944	6.559	78	30	0	16.086
	ÜNİVERSİTE	468	1.402	4.135	34	0	0	6.039
	ÖZEL	2.644	3.655	9.679	0	0	0	15.973
	TÜM SEKTÖRLER	6.587	11.001	20.373	112	30	0	38.098
2013	SAĞLIK BAKANLIĞI	3.509	6.383	7.333	134	30	0	17.389
	ÜNİVERSİTE	501	1.345	4.274	49	30	0	6.199
	ÖZEL	2.766	3.753	9.662	0	0	0	16.181
	TÜM SEKTÖRLER	6.776	11.481	21.269	183	60	0	39.769

YIL	SEKTÖR	YENİDOĞAN YOĞUNBAKIM					
		1.SEV.	2.SEV.	3.SEV.	4A SEV.	4B SEV.	TÖP.
	TÜM SEKTÖRLER						
2020	SAĞLIK BAKANLIĞI	996	1.542	1.631	162	30	4.361
	ÜNİVERSİTE	160	279	1.052	49	40	1.580
	ÖZEL	1.326	1.380	4.411	10	0	7.127
	TÜM SEKTÖRLER	2.482	3.201	7.094	221	70	13.068
2021	SAĞLIK BAKANLIĞI			1.241	0	0	4.341
	ÜNİVERSİTE	160	279	1.052	49	40	1.580
	ÖZEL	1.326	1.380	4.411	10	0	7.127
	TÜM SEKTÖRLER	2.482	3.201	7.094	221	70	13.068

YIL	SEKTÖR	ÇOCUK YOĞUNBAKIM			
		1.SEV.	2.SEV.	3.SEV.	4A SEV.
	TÜM SEKTÖRLER				
2020	SAĞLIK BAKANLIĞI		354	784	1.138
	ÜNİVERSİTE		121	530	651
	ÖZEL		62	105	167
	TÜM SEKTÖRLER		537	1.419	1.956
2021	SAĞLIK BAKANLIĞI				1.118
	ÜNİVERSİTE		121	530	651
	ÖZEL		62	105	167
	TÜM SEKTÖRLER		537	1.419	1.956

YIL	SEKTÖR	ERİŞKİN YOĞUNBAKIM				
		1.SEV.	2.SEV.	3.SEV.	Ara YB	TOP.
	TÜM SEKTÖRLER					
2020	SAĞLIK BAKANLIĞI	3.052	6.666	8.722	0	18.440
	ÜNİVERSİTE	368	1.102	3.165	0	4.635
	ÖZEL	1.139	2.673	5.717	0	9.529
	TÜM SEKTÖRLER	4.559	10.441	17.604	0	32.604
2021	SAĞLIK BAKANLIĞI	2.859	6.469	8.771	1.383	19.482
	ÜNİVERSİTE	368	1.102	3.165		4.635
	ÖZEL	1.139	2.673	5.717		9.529
	TÜM SEKTÖRLER	4.366	10.244	17.653	1.383	33.646

YIL	SEKTÖR	TOPLAM YOĞUNBAKIM						
		1.SEV.	2.SEV.	3.SEV.	4A SEV.	4B SEV.	Ara YB	TOP.
	TÜM SEKTÖRLER							
2020	SAĞLIK BAKANLIĞI	4.048	8.562	11.137	162	30		23.939
	ÜNİVERSİTE	528	1.502	4.747	49	40		6.866
	ÖZEL	2.465	4.115	10.233	10	0		16.823
	TÜM SEKTÖRLER	7.041	14.179	26.117	221	70		47.628
2021	SAĞLIK BAKANLIĞI							24.941
	ÜNİVERSİTE	528	1.502	4.747	49	40		6.866
	ÖZEL	2.465	4.115	10.233	10	0		16.823
	TÜM SEKTÖRLER	6.848	13.982	26.166	221	70		48.630

Yüz Bin Kişiye Düşen Yoğun Bakım Yatak Sayısı

Türkiye 100 bin kişiye düşen yoğun bakım yatağı sayısı itibarıyla Birleşik Krallık, Almanya, Fransa gibi birçok gelişmiş ülkeyi geride bırakmıştır. 100 bin kişiye düşen yoğun bakım yatak sayısı Türkiye'de 56,9 iken, bu sayı Almanya için 33,9; İspanya için 9,5; İtalya için 8,4; Fransa için 8,2 ve Birleşik Krallık için 6,2'dir.

ÜLKELER	YATAK SAYISI	YILLAR
TÜRKİYE	56,9	2020
ALMANYA	33,9	2020
BELÇİKA	29,4	2020
İSPANYA	9,5	2020
AVUSTURALYA	8,9	2020
İTALYA	8,4	2020
FRANSA	8,2	2020
HOLLANDA	6,7	2020
BİRLEŞİK KRALLIK	6,2	2020

Türkiye’de Yıllara Göre Sağlık Personeli Sayısı

2002 yılında hekim sayısı 91.949 iken, 2018 yılı itibarıyla bu sayı çok ciddi bir artışla 153.128’e yükselmiştir.

YIL	2002	2014	2015	2016
UZMAN HEKİM	45.457	75.251	77.622	78.620
ASİSTAN HEKİM	15.592	21.320	21.843	23.149
PRATİSYEN HEKİM	30.900	39.045	41.794	43.058
TOPLAM HEKİM	91.949	135.616	141.259	144.827
DİŞ HEKİMİ	16.371	22.996	24.834	26.674
HEMŞİRE	72.393	142.432	152.803	152.952
EBE	41.479	52.838	53.086	52.456
ECZACI	22.289	27.199	27.530	27.864
Diğer SHS Personeli	50.106	138.878	145.943	144.609
DİĞER PERSONEL + HİZMET ALIMI	83.964	303.110	311.337	321.952
TOPLAM SAĞLIK İNSAN GÜCÜ	378.551	823.069	856.792	871.334

YIL	2017	2018	2019	2020	2021
UZMAN HEKİM	80.951	82.894	87.359	87.464	92.400
ASİSTAN HEKİM	24.397	26.181	26.756	32.164	33.360
PRATİSYEN HEKİM	44.649	44.053	47.164	53.858	48.427
TOPLAM HEKİM	149.997	153.128	161.279	173.486	174.187
DİŞ HEKİMİ	27.889	30.615	32.859	34.331	35.637
HEMŞİRE	166.142	190.499	198.517	218.615	230.048
EBE	53.741	56.351	56.129	57.578	59.329
ECZACI	28.512	32.032	34.221	35.355	36.045
Diğer SHS Personeli	155.417	177.409	183.381	200.313	210.233
DİĞER PERSONEL + HİZMET ALIMI	339.241	376.367	362.291	401.804	431.379
TOPLAM SAĞLIK İNSAN GÜCÜ	920.939	1.016.401	1.028.677	1.121.482	1.176.858

Türkiye'de Yıllara Göre 100 Bin Kişiye Düşen Hekim Sayısı

Türkiye'de yıllara göre 100 bin kişiye düşen hekim sayısı açısından da sağlık alanına yapılan yatırımların yansıması çok açık şekilde görülmektedir.

yıl	HEKİM SAYISI
2002	138
2003	141
2004	143
2005	146
2006	150
2007	154
2008	158
2009	164
2010	167
2011	169

yıl	HEKİM SAYISI
2012	172
2013	174
2014	175
2015	179
2016	181
2017	184
2018	187
2019	193
2020	207,5
2021 MART	208,3

Şehir Hastaneleri

Türkiye’nin sağlık alanına yaptığı önemli yatırımlardan biri de şehir hastaneleridir. Belirli siyasi çevreler ve toplumsal kesimler tarafından eleştiri konusu yapılan şehir hastanelerinin bu küresel salgında ülkemiz açısından hayati önemi bir kez daha çok açık şekilde ortaya çıkmıştır. Şehir hastaneleri vatandaşlarımızın sağlık hizmetlerine erişimini artırdığı gibi ülkemizin yatak kapasitesine çok büyük katkı sağlamaktadır. Küresel salgın durumlarında, söz konusu salgına direnç kapasitemizi güçlendirmektedir. Esasında, bu küresel salgın sağlık alanına yapılan yatırımların hiçbirinin boşa gitmediğini ve bir toplumsal ihtiyaca tekabül ettiğini bir kez daha kanıtlamıştır.

Şehir hastanesi projelerinin yarısından fazlası 2017-2019 yılları arasında tamamlanmış ve vatandaşlarımızın hizmetine açılmıştır. 2020 yılında İstanbul Başakşehir, Konya ve Tekirdağ Şehir Hastaneleri sağlık hizmeti vermeye başlamış; devam eden şehir hastanesi projelerinin ise, 2021 yılında tamamlanması öngörülmektedir.

Ülkemizin sağlık altyapısı ve kadrosu açısından sahip olduğu kapasite, Türkiye’nin koronavirüs ile ulusal mücadelesi açısından çok güçlü bir zemin oluşturmaktadır. Bu zemin üzerine devletin tüm kurumlarıyla işbirliği içerisinde sosyal etkileşimi azaltma, gönüllü karantınayı teşvik etme ve dayanışmayı güçlendirme açısından attığı adımlar ve sağladığı ekonomik ve toplumsal destek paketleri, küresel salgını en az zararla atlama açısından umutları artırmaktadır.

ŞEHİR	KAPALI ALAN	YATAK KAPASİTESİ	TOPLAM ODA SAYISI	HEKİM SAYISI	YARDIMCI SAĞLIK PERSONELİ SAYISI	AMELİYATHANE ODA SAYISI	POLİKLİNİK SAYISI	YOĞUN BAKIM SAYISI
ADANA	539.824	1.595	1.190	983	2.267	58	407	334
MERSİN	374.601	1.330	1.005	509	2.201	51	227	288
ISPARTA	221.571	830	471	285	1.344	20	167	188
YOZGAT	141.120	475	251	149	820	18	119	106
KAYSERİ	466.379	1.607	1.411	732	2.616	43	395	363
MANİSA	178.204	558	470	268	821	19	129	188
ELAZIĞ	355.752	1.038	794	325	1.513	35	106	177
ANKARA BİLKENT	1.285.798	3.732	3.937	3.207	6.315	113	634	1.015
ESKİŞEHİR	333.303	1.235	995	354	1.686	37	254	289
BURSA	459.587	1.355	1.097	437	1.903	49	310	294
İSTANBUL KARTAL (1. ETAP)	302.148	1.195	633	968	1.753	33	322	224

ŞEHİR	KAPALI ALAN	YATAK KAPASİTESİ	TOPLAM ODA SAYISI	HEKİM SAYISI	YARDIMCI SAĞLIK PERSONELİ SAYISI	AMELİYATHANE ODA SAYISI	POLİKLİNİK SAYISI	YOĞUN BAKIM SAYISI
İSTANBUL OKMEYDANI (1. ETAP)	180.000	965	639	886	1.387	31	283	118
İSTANBUL BAŞAKŞEHİR-İKİTELLİ	1.019.693	2.682	2.229	1.011	3.239	92	710	371
İSTANBUL GÖZTEPE	189.890	765	432	885	1.174	28	187	91
KONYA	278.776	838	469	509	1.978	49	247	216
TEKİRDAĞ	156.890	480	270	148	728	17	128	101
KÜTAHYA	180.799	610	363	HİZMETE GİRECEK	HİZMETE GİRECEK	20	197	79
KOCAELİ	383.160	1.210	786	HİZMETE GİRECEK	HİZMETE GİRECEK	71	258	188
ANKARA ETLİK	1.145.129	3.624	2.681	HİZMETE GİRECEK	HİZMETE GİRECEK	125	1.031	697
GAZİANTEP	638.038	1.875	1.235	HİZMETE GİRECEK	HİZMETE GİRECEK	62	475	277
İZMİR	629.447	2.060	1.381	HİZMETE GİRECEK	HİZMETE GİRECEK	54	457	374
ERZURUM	409.000	1.313	914	HİZMETE GİRECEK	HİZMETE GİRECEK	39	310	271

ADANA ŞEHİR HASTANESİ

MERSİN ŞEHİR HASTANESİ

ISPARTA ŞEHİR HASTANESİ

YOZGAT ŞEHİR HASTANESİ

KAYSERİ ŞEHİR HASTANESİ

MANİSA ŞEHİR HASTANESİ

ELAZIĞ ŞEHİR HASTANESİ

ANKARA BİLKENT ŞEHİR HASTANESİ

ESKİŞEHİR ŞEHİR HASTANESİ

BURSA ŞEHİR HASTANESİ

İSTANBUL KARTAL (1.ETAP) ŞEHİR HASTANESİ

İSTANBUL OKMEYDANI (1.ETAP) ŞEHİR HASTANESİ

İSTANBUL BAŞAKŞEHİR İKİTELLİ ŞEHİR HASTANESİ

İSTANBUL GÖZTEPE ŞEHİR HASTANESİ

KONYA ŞEHİR HASTANESİ

TEKİRDAĞ ŞEHİR HASTANESİ

KÜTAHYA ŞEHİR HASTANESİ

KOCAELİ ŞEHİR HASTANESİ

ANKARA ETLİK ŞEHİR HASTANESİ

GAZİANTEP ŞEHİR HASTANESİ

İZMİR ŞEHİR HASTANESİ

ERZURUM ŞEHİR HASTANESİ

BÖLÜM 3

TÜRKİYE’NİN KORONAVİRÜSLE ÖRNEK MÜCADELESİ

Türkiye, uyguladığı ekonomik ve sosyal politikalarla salgının ilk yılını en az hasarla atlatan nadir ülkelerden biri olmuştur. Hayata geçirilen destek ve teşvikler için 311 milyar lirayı bulan bir kaynak kullanılmış ve her bir vatandaşın yanında olunmaya özen gösterilmiştir.

BÖLÜM 3

TÜRKİYE’NİN KORONAVİRÜSLE ÖRNEK MÜCADELESİ

3.1. Kapsayıcı Sağlık Hizmetleri

Salgına Dair Strateji

Türkiye, pandemi sürecinde sağlık alanında birçok gelişmiş ülkeye nazaran daha başarılı bir performans sergilemiştir. Bu süreçte, pandemiye dair strateji geliştirilirken katılımcılığa, bilimsel veriye ve bilgi ve iletişim teknolojilerine büyük önem verilmiştir. Bu bağlamda, elde edilen başarıya Operasyon Merkezleri’nin hayata geçirilmesi, risk değerlendirmesi ve planlaması, bilim kurullarının oluşturulması, sıkı vaka takibi, karantina sürecinin titizlikle yürütülmesi gibi birçok faktörün önemli katkısı olmuştur. Çok aktörlü, çok boyutlu hareket etmeyi içeren bu strateji başarıyı beraberinde getirmiştir.

Operasyon Merkezi

3 Ocak’ta Çin’in resmî olarak duyurduğu 44 vakanın ardından T.C. Sağlık Bakanlığı, olası küresel salgın düşüncesiyle Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü bünyesinde erken tedbirler kapsamında 15 kişinin görev aldığı Operasyon Merkezi’ni hayata geçirmiştir. Operasyon Merkezi, olası salgın ihtimaline yönelik dünyadaki tüm gelişmeleri takip edip raporlayarak, strateji belirlenmesi için ilgili birimlere anlık bilgilendirmeler yapmıştır.

yon, Acil Tıp ve Tıbbi Mikrobiyoloji alanlarında öğretim üyeleri, Yükseköğretim Kurulu ve Sağlık Bakanlığı yöneticilerinden oluşan Koronavirüs Bilim Kurulu toplantısında Çin'den gelen uçuşlar için tedbir alınması, yurt dışı uçuşlarda havaalanlarında ateş ölçen termal kameraların kurulması ve Kovid-19 kapsamında eğitim materyallerinin hazırlanması kararlarını almıştır.

Koronavirüs Bilim Kurulu kümülatif bir strateji kapsamında sadece klinik bazlı mücadele değil, aynı zamanda iyi yönetim bakış açısıyla mücadelenin tüm süreçlerini içine alarak tematik bazlı alt çalışma gruplarına öncelik vermiştir.

Alt Çalışma Grupları

- Toplumda Salgın Yönetimi
- Hastanelerde Enfeksiyon Kontrolü ve Sağlık Personeli Sağlığı
- Laboratuvar ve Radyolojik Tanı

- Hasta Triyajı
- Tedavi Yönetimi
- Yoğun Bakımda Tedavi Yönetimi
- Hastane ve Yoğun Bakım Ünitelerinin Planlanması
- Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Alınacak Tedbirler
- Dijital/ İletişim Materyalleri Tasarım ve Güncellemelerin Paylaşımı

Toplum Bilimleri Kurulu

Pandemi süresince hayatın olağan akışının dışında gerçekleşen süreçler, pandemi sonrası için yeni normale uyum sağlanması yönünde politikaların ortaya koyulmasına ihtiyaç olduğunu göstermiştir. Sağlık Bakanlığı, Kovid-19'un toplumsal ölçekte yarattığı travmaların bir an önce ortadan kaldırılmasına yönelik 8 Haziran 2020 tarihinde Toplum Bilimleri Kurulu'nu kurmuştur. Toplum Bilimleri Kurulu, sosyoloji, psikoloji, iletişim, psikiyatri, halk sağlığı ve tıp tarihi alanlarında öğretim üyeleri ve Sağlık Bakanlığı yöneticilerinden oluşturulmuştur.

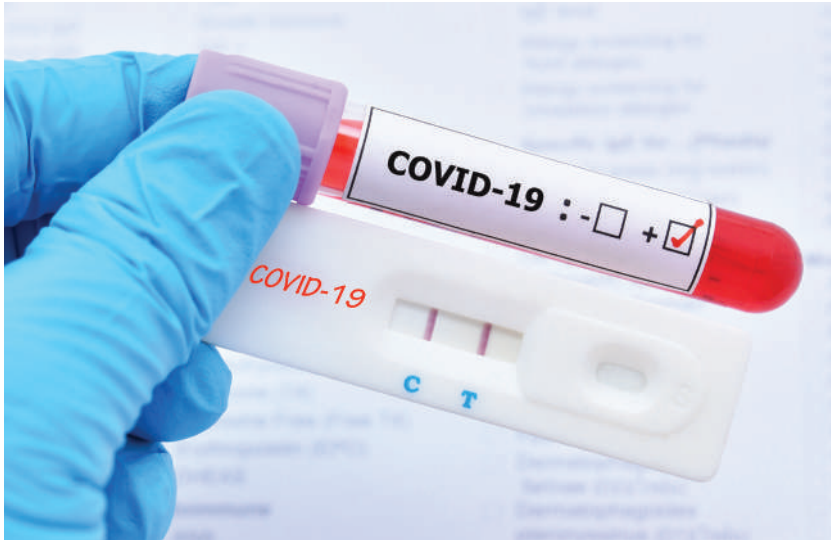
2019-nCoV Hastalığı Rehberi

Koronavirüs Bilim Kurulu çalışmaları sonucunda hazırlanan 2019-nCoV Hastalığı Rehberi 24 Ocak 2020 tarihinde HSGM web sayfasında paylaşılmıştır.

Yerli Tanı Kiti

SARS-CoV-2'nin moleküler testi için DSÖ tarafından 17 Ocak 2020'de yayınlanan bir referans protokole dayanarak iki farklı kit geliştirilmiştir. Ürünün üretim ve ticarileştirme hakları yalnızca USHAŞ Uluslararası Sağlık Hizmetleri A.Ş.'ne aittir.

2020 yılı içerisinde Türkiye'de yaklaşık 5 milyon tanı kiti teslim edilmiş, yurt dışında ise 20'den fazla ülkeye 2 milyondan fazla tanı kiti satılmıştır. Kitlerin yurt içi dağıtımı 4 Şubat 2020, yurt dışı dağıtımı ise 5 Mart 2020 tarihinde başlamıştır.

Bütünleşik Pandemi Yönetimi ve Vaka Takibi

Sağlık Bakanlığı bünyesinde oluşturulan bazı sistemler ve uygulamalar, Türkiye’de pandemi sürecinin ve vaka takibinin bütünleşik pandemi yönetimi anlayışıyla yürütülmesine imkân vermiştir. Bu sistemler kısaca şöyle özetlenebilir:

Halk Sağlığı Yönetim Sistemi

Türkiye’de ilk Kovid-19 vakası görüldüğü günden itibaren hem vaka hem de temaslı takibinin yapılacağı Halk Sağlığı Yönetim Sistemi hayata geçirilmiştir. Halk Sağlığı Yönetim Sistemi, pandemi döneminde temel veri kaynağı haline getirilmiştir.

Halk Sağlığı Yönetim Sistemi, Kovid-19 ile mücadele kapsamında semptom gösteren vatandaşın PCR testi yaptırmasıyla birlikte sisteme kaydedilmesi ya da pozitif bir vaka ile temas etmesi, doktorların klinik çalışmalarının temel kayıt sistemi ve tedavisinin izlenmesine yönelik tüm verilere ulaşabildiği, evde izolasyonda olan vakaların izlenebildiği, günlük olarak takiplerinin yapıldığı tüm tedavi bilgilerinin yer aldığı pandeminin ana bilgi kaynağıdır. Şu ana kadar Türkiye’de Halk Sağlığı Yönetim Sistemi üzerinden toplam 21.315.454 vatandaşa kayıt altına alınarak aile hekimleri tarafından 82.781.903 kez izlem yapılmıştır. HSYs, pandemi ile mücadelede Sağlık Bakanlığının sistem mimarisinin çatısını oluşturmaktadır. HSYs, pandemi ile mücadelede sadece Sağlık Bakanlığına değil tüm dış paydaşların faydalandığı sistemlere de doğrudan arayüzler sağlayarak bütünleşik bir pandemi yönetim hizmeti sunmaktadır.

Kovid-19 test sonuçlarının laboratuvarдан çıktıktan hemen sonra sistemde görüntülenebilir olması için Laboratuvar Bilgi Yönetim Sistemi, vakaların Bilgisayarlı Tomografi (BT) başta olmak üzere görüntülü tetkiklerinin takibi için Teleradyoloji Sistemi, vakaların kendi sonuçlarına, hekimlerin ise vakalara

ait detaylı sağlık verisine erişebilmesi için e-Nabız Kişisel Sağlık Sistemi, ölüm vakalarının takibi için Ölüm Bildirim Sistemi, filyasyon (kaynak arama) çalışması için Filyasyon ve İzolasyon Takip Sistemi, aşı uygulamasının takibi için AŞILA Sistemi ve Aşı Takip Sistemi ile entegre edilerek, Halk Sağlığı Yönetim Sistemi bütünleşik bir pandemi yönetim sistemi haline gelmiştir.

Sistem içerisinde Kovid-19 testi pozitif olanlar takibe alınırken aynı anda temas edilen kişilerin listeleri de eklenerek bulaş kaynağı ve temas ağacı grafikleri oluşturulmuş ve böylece kapsamlı bir takip sistemi hayata geçirilmiştir.

1 Mart’tan itibaren tüm yurt dışı girişleri kayıt altına alınarak aile hekimi izlemine düşürülmüştür. Şu ana kadar yurt dışından gelen 803.923 kişiye aile hekimleri tarafından 3.936.826 kez izlem yapılmıştır.

11 Mart tarihinde görülen ilk Kovid-19 vakası ile birlikte sistem, kamu, özel ve üniversite hastanelerini de içine alan tüm sağlık sistemine entegre edilmiştir. Sistem ayrıca yurt dışı girişleri, izolasyon detayları, laboratuvar test sonuçları, görüntülü tetkiklerinin raporları, hastaların sağlık geçmişleri, temaslı bilgileri, tedavi bilgileri, evde ya da yurtda izlem bilgisi, aşı bilgileri gibi detayları da kapsamaktadır. 40 farklı uygulamanın tek çatı altında toplanmasıyla tasarruf sağlanmaktadır. Uygulamanın 300 binden fazla aktif kullanıcısı vardır.

Sağlıkta İstatistik ve Nedensel Analizler (SİNA)

SİNA sistemi pandemi süresince Sağlık Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatlarındaki karar süreçlerinin tüm aşamalarında veri odaklı yönetim ve yönetişim altyapısı olarak hizmet vermektedir. Her gün yayınlanan ve kamuoyunda turkuaz tablo olarak bilinen Günlük Koronavirüs Tablosu da SİNA sistemi içerisinde üretilmektedir. Kovid-19 süreci e-Nabız altyapısı ile anlık olarak takip edilmiş, Sağlık Bakanlığı merkez teşkilatında

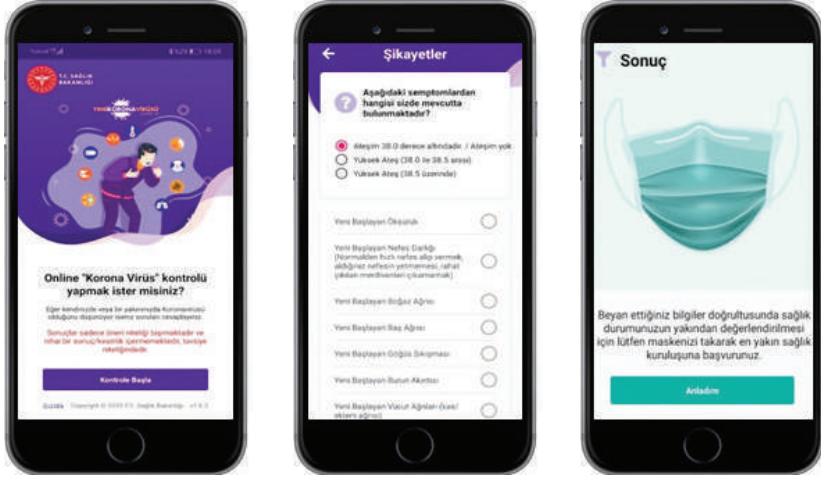
yöneticilerin çok daha etkin ve verimli karar almaları için SİNA hayata geçirilmiş ve 81 il aynı anda takip edilerek gerekli müdahaleler ve önlemler ivedilikle yapılmıştır.

SİNA uygulaması ile ülkede ilk Kovid-19 vakası görülmesinin hemen ardından sistem üzerinde Kovid-19'un takibine yönelik grafik ekranlar oluşturulmuş ve hem Bakanlık üst yönetiminin hem de il yöneticilerinin erişimine açılmıştır. Burada kimlikten arındırılmış verilerle vaka profilleri, salgının ilerleme hızı, filyasyon takibi, tedavi süreçlerine ilişkin detaylı verilerin analizi yapılabilmektedir. Tüm aşılama ve aşı stoku süreci de anlık olarak SİNA üzerinden takip edilebilmektedir.

Korona Önlem Uygulaması

Koronavirüs Bilim Kurulu tarafından hazırlanan teşhis, semptom algoritmaları dijital ortama aktararak vatandaşların Kovid-19 semptom kontrollerini mobil ortamda yapmalarına olanak sağlamıştır.

Korona Önlem uygulaması ile vatandaşlara yurt dışı bilgisi, temas bilgisi, semptom vb. konularda sorular yöneltilmekte ve

verilen cevaplar doğrultusunda Kovid-19 açısından riskli görülenler en yakın sağlık tesisine yönlendirilmektedir.

Bu uygulama, 19 Mart tarihinde web tabanlı ve mobil olarak hizmet vermeye başlamıştır. Şu ana kadar yaklaşık 2 milyon 200 kişi sistem üzerinden semptom kontrolü yapmıştır. Yaklaşık 135 bin kişi riskli görülerek en yakın sağlık tesisine yönlendirilmiş, bunların içinden de yaklaşık 12 bin kişi PCR test sonucu pozitif vaka olarak tedavi altına alınmıştır.

Filyasyon ve İzolasyon Takip Sistemi (FİTAS)

FİTAS, salgın sürecinde saha incelemesi ve vakanın bildirimi sonrasında kaynağın ve etkenin belirlenmesine (filyasyon) yönelik çalışmalar yapılması, temaslılar dâhil koruma ve kontrol önlemlerinin alınması için geliştirilmiştir. Türkiye’de ilk Kovid-19 vakasının açıklandığı günden itibaren, vakalar için filyasyon çalışmaları yapılmakta, salgın yayılım haritası çıkarılmakta ve bu sayede alınan tedbirlerle vaka artış hızının düşürülmesinde başarı sağlanmaktadır.

3 kişiden oluşan filyasyon ekipleri 81 ilde, mobil cihazlarla vaka

ortaya çıkar çıkmaz tarama yaparak vakaya ve temaslılarına ulaşp filyasyon işlemini FİTAS uygulaması ile gerçekleştirmektedir. Sistem, temaslı ya da pozitif vakaya ulaşmadan vatandaş SMS ile bilgilendirip ekip kapıya geldiğinde vatandaş onayını alarak süreci başlatmaktadır. Bu sayede tüm süreç karşılıklı olarak sorunsuz bir şekilde ilerlemektedir.

FİTAS uygulaması ile pozitif çıkan vatandaşların ilaçları da doğrudan evlerinde kendilerine teslim edilerek yayılımın artmasının önüne geçilmiştir. Filyasyon çalışmalarıyla yayılım önlenmekte ve risk grubundaki kişilerin erken tanı ile tedavisine başlanmaktadır.

Filyasyon ekiplerinin sayısı 23.096'e ulaşmıştır. Her vaka başı temaslı sayısı ortalama 3 olup filyasyon ekiplerinin özverili çalışmaları sonucu ortalama filyasyon süresi 7 saate kadar inmiştir.

Filyasyon uygulaması, pozitif veya temaslı vaka belirlendikten sonra kişinin temas ettiği kişiler ve mekânların belirlenerek salgının ilerleyişinin doğrudan önüne geçmesini kolaylaştıran temel uygulamadır. Sağlık Bakanlığı bu uygulamayı mobil ortama taşıyarak en hızlı şekilde temas takibi yapılmasını sağ-

lamıştır. FİTAS altyapısının diğer kamu kurumlarına sağladığı arayüzler ile izolasyon ve ihbar denetimlerinin kesintisiz yapılması sağlanmıştır. Özellikle İçişleri Bakanlığı kurallara uymayan temaslı ya da pozitif vatandaşları sistem üzerinden sorgulayarak gerekli asayiş tedbirlerini uygulamaktadır. Ayrıca vatandaşlar tarafından Kovid-19 kurallarını ihlal eden kişi ve işletmeler de sistem üzerinden denetlenmektedir. Uygulamanın 190 bin aktif kullanıcısı vardır.

Sağlık Pano Uygulaması

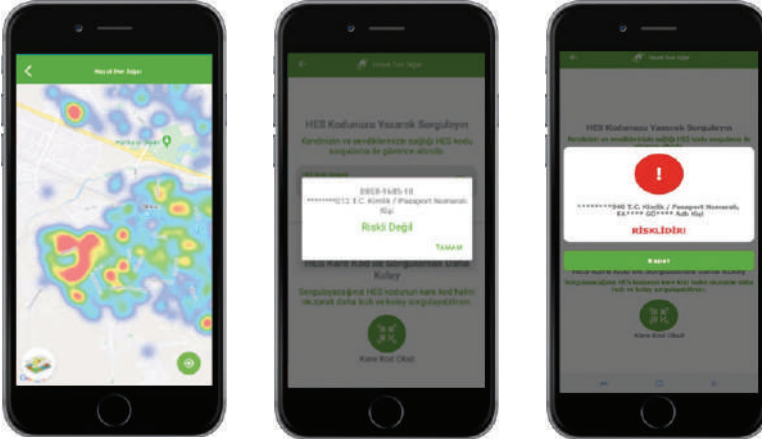
Kovid-19 salgınının ülke genelinde anlık takibi için Sağlık Pano uygulaması geliştirilmiştir. Sağlık Pano uygulaması ile anlık filyasyon noktaları, il-ilçe bazında filyasyon durumu, filyasyon mesafe istatistikleri, hastane bazlı vakalar, aktif vaka yoğunluğu, anlık aşı noktaları canlı harita üzerinde görüntülenebilmektedir.

Bu uygulamayla Türkiye’nin salgınla mücadeledeki tüm sürecinin anlık olarak harita üzerinden takip edilmesi ve yönetilmesi sağlanmıştır.

Hayat Eve Sığar Uygulaması

Riskli kişilerin topluma karışmalarını engellemek ve yayılımı en aza indirmek amacıyla Hayat Eve Sığar (HES) uygulaması geliştirilmiştir. HES Kodu ile kişilerin risk durumları sorgulanarak toplu taşıma kullanımı, seyahat, ziyaret, AVM vb. sosyal alanlara girmeleri ve izolasyon bölgelerini terk etmelerinin önüne geçilmiştir.

Ayrıca, HES uygulamasıyla yoğunluk haritası ile riskli bölgeler incelenebilmekte, temas uyarısı yapılabilmekte, HES Kodu işlemleri yapılabilmekte, kural ihlali ihbarı edilebilmekte, aşı bilgileri takip edilebilmekte, yan etki ve hizmet değerlendirme anketi doldurulabilmektedir.

Hayat Eve Sığar (HES) uygulaması, pandemi ile mücadelede toplum tarafından en etkin kullanılan Sağlık Bakanlığı uygulamasıdır. HES, tekil bazda 62.104.776 kez Android ve IOS marketlerden vatandaşlar tarafından cep telefonlarına indirilmiştir. Uygulama sayesinde 68.136.524 kişi tarafından 119.440.875 HES Kodu oluşturulmuştur. Toplumsal hayatta ilgili kişiler ve kurumlar tarafından 3.307.938.306 kez HES kodu sorgulanmıştır. Uygulama sayesinde gerçekleştirilen anlık sorgulamalarda 107.290 riskli kişinin şehir içi toplu taşıma kullanımı, 12.632 kişinin ise uçağa binmesi engellenmiştir.

Mobil/Dijital Uygulamalar

Bütünleşik pandemi yöntemine imkân veren sistem ve uygulamaların yanı sıra, sağlık çalışanları, aileleri ve vatandaşları pandemi sürecinde psikolojik olarak desteklemek ve motivasyonlarını yükseltmek için bazı uygulamalar geliştirilmiştir.

Psikososyal Danışma Hattı

Nisan 2020 tarihinden itibaren 81 ilin tamamında Psikososyal Destek Danışma Hatları aktif hale getirilmiştir. Tüm resmî ve sivil kuruluşlarca sunulan psikolojik ve sosyal destek hizmetlerini, ya-

KORONAVİRÜS RİSKİNE KARŞI 14 KURAL

Big çin: www.saglik.gov.tr

- 1 Ellerini sık sık su ve sabun ile en az 20 saniye boyunca yıkayın.
- 2 Sıkça ağrılığ belirtileri gösteren kişilerle aranızda en az 3-4 adım mesafe koyun.
- 3 Öksürme veya hapşırma sırasında ağız ve burun ile kulağınızı mendille kapatın. Mendil yoksa dirseğin iç kısmını kullanın.
- 4 Tokatasma, sarılma gibi yakın temaslardan kaçın.
- 5 Ellerinde gözlemlene, ağrıya ve burnunuzla dokunmayın.
- 6 Yurt dışı seyahatlerinizi iptal edin ya da erteleyin.
- 7 Yurt dışından dönünce ilk 14 günü evinizde geçirin.
- 8 Bulunduğunuz ortamın sık sık havalandırın.
- 9 Kışa toleransı 60-90°C’de normal olarak yaşayan.
- 10 Kapı kolları, araba kolları, asansörler gibi sık kullandığınız yüzeyleri su ve dezenfektan her gün temizleyin.
- 11 Sıkça ağrılığ belirtilerini vana, nezlesi ve kronik hastalığı, zihinsel hastalığı olmayan, maske takmadan banyo çekmeyin.
- 12 Havlu gibi kısıt eşyalarını sık sık kullanmayın.
- 13 Bol sıvı tüketin, dengeli beslenin, yeterli duşunuzu alarak edin.
- 14 Düşmeyen ateş, nefesizlik ve halsizlik varsa, derhal bir sağlık kuruluşuna başvurun.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ SAĞLIK BAKANLIĞI

KORONAVİRÜS ALACAĞINIZ TEDBİRLERDEN DAHA GÜÇLÜ DEĞİLDİR

#EVİNDEKALÇORUM

ÜCRETSİZ COVID-19 PSİKOSOSYAL DESTEK HATTI

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ÇORUM İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ

0364 219 5500
(Çorum İl Sağlık Müdürlüğü)

0364 219 3000
(Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi)

Hafta içi 08.00-17.00 saatleri arasında hizmet vermektedir.

- Salgın hastalık sürecinde ortaya çıkabilecek psikolojik tepkiler nelerdir?
- Kendinizi daha iyi hissetmek için neler yapabilirsiniz?
- Çocuğunuza Covid-19'u nasıl anlatabilirsiniz?
- Baş etme becerilerinizi nasıl güçlendirebilirsiniz?

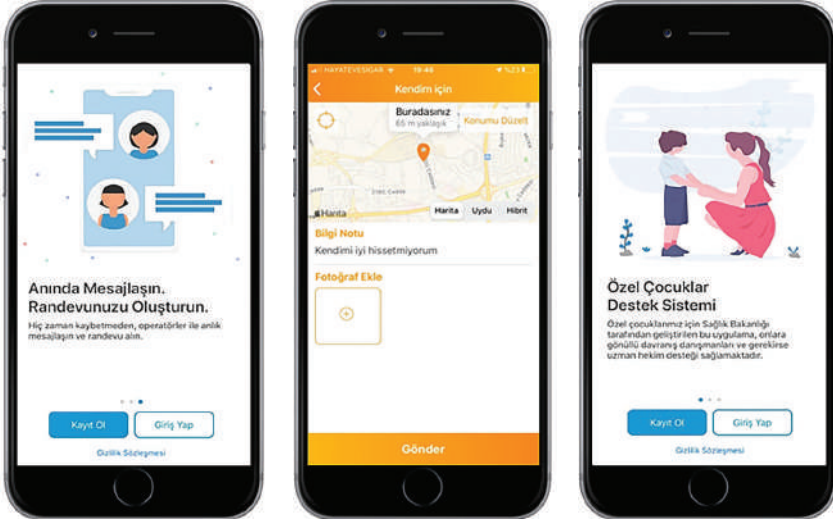
Psikolog Çocuk Gelişimci Sosyal Çalışmacı

rarlanma koşulları ve yöntemlerini içeren Psikososyal Destek Sistemleri Kullanım Rehberi hazırlanarak, bu alanda hizmet veren tüm kurum, kuruluş ve STK’ların kullanımına sunulmuştur.

Yurtlarda veya evlerinde karantina altında olan vatandaşlar ile sağlık çalışanlarına yönelik Psikolojik Bilgilendirme Rehberi hazırlanarak kullanıma sunulmuştur. Hastalıktan korunmak için 14 kuralın yanı sıra ruh sağlığının korunması için de 14 öneri oluşturulmuş ve afiş olarak yayımlanmıştır.

Ruh Sağlığı Destek Sistemi (RUHSAD)

Kovid-19 ile mücadelede sağlık hizmetlerinde fiziksel ve teknolojik altyapıların ayakta kalması hayati öneme sahiptir. Bu süreçte bir diğer önemli konu sağlık çalışanlarının motivasyonlarının en yüksek seviyede desteklenmesidir. Tüm dünyada etkisini gösteren Kovid-19 ile mücadelede büyük fedakârlık gösteren sağlık personeli ve onlarla birlikte bu zorlu sürece dahil olan aile bireylerinin süreç içerisinde ruh sağlığının korunması ve desteklenmesi için Sağlık Personeli Ruhsal Destek Uygulaması (RUHSAD) geliştirilmiştir. RUHSAD ile sağlık personeli,

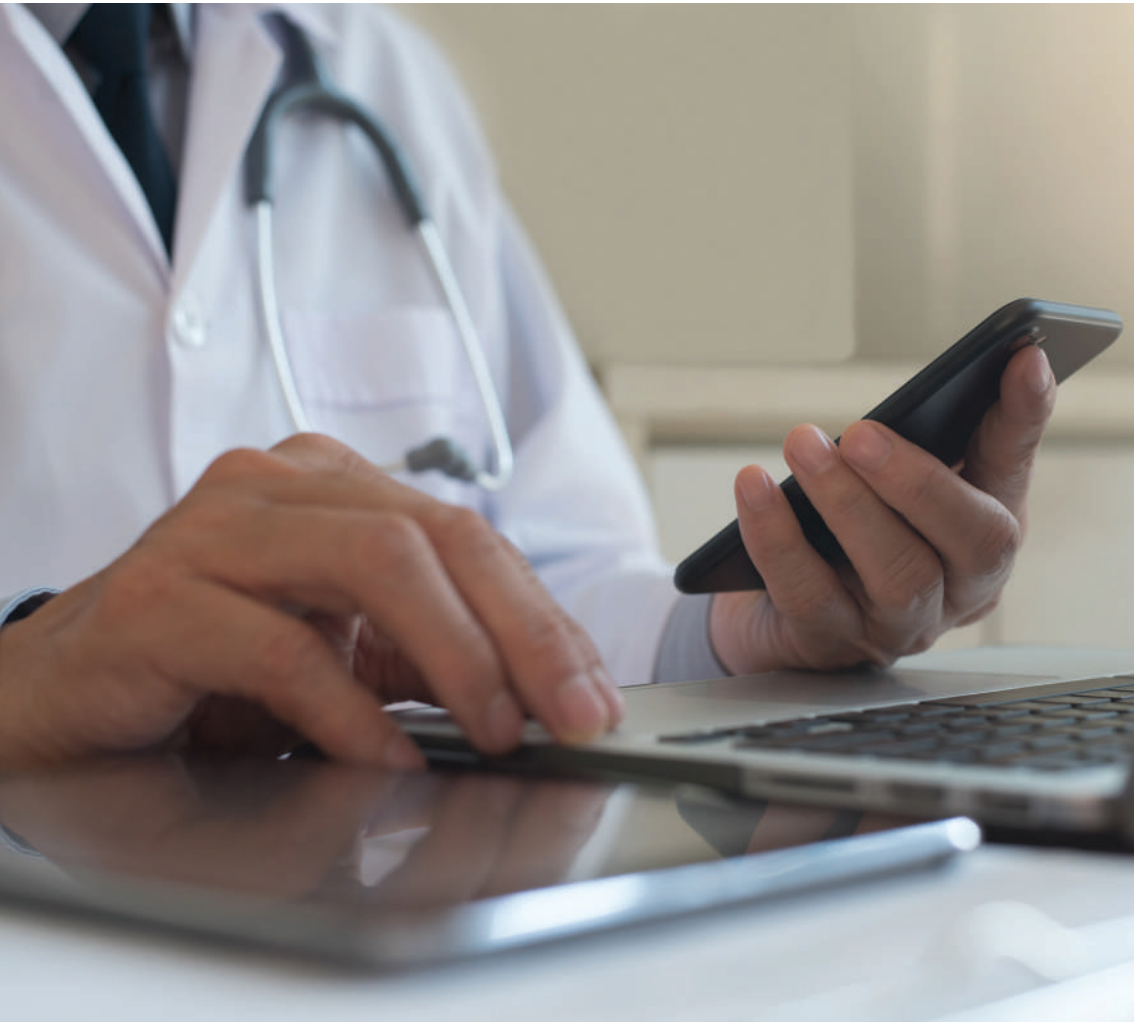
kendisi ya da ailesi için görüntülü psikolojik danışma desteği alabilmektedir. Pandemi süresince 3 binden fazla sağlık çalışanı ve yakınına hizmet verilmiştir.Özel Çocuklar Destek Sistemi (ÖZDES)

Pandemi sürecinde özel gereksinimi olan zihinsel ve ruhsal rehabilitasyon ve eğitim almakta olan çocuklar ve ailelerine ihtiyaç duymaları halinde uzaktan ruhsal danışma ve destek hizmeti için Özel Çocuklar Destek Sistemi (ÖZDES) geliştirilmiştir. ÖZDES için 60'a yakın pedagog, çocuk ve ergen psikiyatr ile davranış eğitmenlerinin gönüllü olarak hizmet verdiği uygulamanın, pandemiden sonra da aktif olarak engelli bireylerin ailelerine hizmet vermek üzere sürdürülmesi hedeflenmektedir. ÖZDES, yurt dışındaki Türk vatandaşlarına da Kovid-19 sürecinde hizmet vermektedir.

Dr. e-Nabız Uygulaması

Sağlık hizmet sunumu süreçlerine katkı sağladığı düşünülen ve bazı süreçlere entegre edilen teletıp uygulamaları, Kovid-19 mücadelesinde hem Türkiye'de hem de dünyada yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. e-Nabız Kişisel Sağlık Sistemi ile

tüm altyapı çalışmaları tamamlanmış olan ve özellikle radyoloji alanında da etkin bir şekilde kullanılan Teletıp uygulaması pandemi sürecinde hekimlerin kullanımına sunulmuştur. Bu sayede riskli vatandaşların izolasyon bölgelerini terk etmeden sağlık hizmetine erişim sağlaması amacıyla, Kovid-19 hastaları ve vatandaşların MHRS üzerinden randevu alarak görüntülü muayene olabilmeleri sağlanmıştır.

Karantina Sürecindeki Hizmetler

Sağlık alanında, pandemi sürecinin önemli bir boyutunu yerli ve yabancı vatandaşların karantina altına alınması meselesi oluşturmaktadır. Bu süreçte özellikle Gençlik ve Spor Bakanlığı önemli bir rol oynamıştır.

Gençlik ve Spor Bakanlığı, ilgili bakanlıklar ve kurumlarla iş birliği içerisinde, karantinaya alınması gereken vatandaşları yurtlarda barındırmış ve bu süreçte tüm ihtiyaçlarını karşılamıştır.

Kovid-19 Pandemi sürecinde bugüne kadar 81 ilde toplamda 293 yurt müdürlüğünde;

- Yurt dışından 97 ülkeden gelen 65.824 Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı,
- 7.371 Sağlık Bakanlığı personeli,
- 3.092 Adalet Bakanlığı personeli,
- 8.668 askerî personel,
- 4.325 tedbir amaçlı karantinaya alınan sivil vatandaş,
- 5.273 sosyal izolasyon ve gözlem merkezinde tedavi gören vatandaşlar,
- 24.745 kişi zorunlu izolasyon altına alınan vatandaşlar,
- 613 kişi İngiltere'den hava yolu ile Türkiye'ye gelip 7 günlük karantina sürecine alınanlar olmak üzere,

toplam 119.911 kişi yurtlarda barındırılmıştır.

İçişleri Bakanlığının 11 Eylül 2020 tarihli genelgesi doğrultusunda, karantina şartlarını ihlal edip zorunlu izolasyon altı-

na alınan vatandaşların misafir edilmesi için 81 ilde toplam 121.824 kişilik kapasiteli 118 yurt tahsis edilmiştir.

24 Şubat 2021 tarihi itibarı ile 72 ilde bulunan 89 yurt müdürlüğünde;

- 230 kişi Sağlık Bakanlığı personeli,
- 51 kişi sosyal izolasyon ve gözlem merkezinde tedavi gören vatandaşlar,
- 2.332 kişi zorunlu izolasyon altına alınan vatandaşlar,
- 45 kişi İngiltere'den hava yolu ile ülkemize gelip 7 günlük karantina sürecine alınanlar olmak üzere,

toplam 2.658 kişi yurtlarda barındırılmaya devam etmektedir.

KKTC Yurtları

Kovid-19 salgını kapsamında 22 Mart 2020 tarihinde KKTC'de yer alan yurtlar ikinci bir emre kadar kapatılmış, devam eden süreçte yurtlar KKTC vatandaşları ile Türk askerî birlikleri için karantina yurdu olarak kullanılmıştır.

- KKTC'de bulunan 5 yurttaki toplam 6194 kapasite ile hizmet verilmektedir.
- Kovid-19 salgını kapsamında 16 Mart-5 Nisan 2020 tarihleri arasında KKTC'de eğitim veren üniversitelerin öğrenime ara vermesi sebebiyle öğrencilerin büyük bir kısmının ülkeye dönüşü gerçekleşmiştir.
- 18 Mart 2020 tarihinde KKTC'de hizmet vermekte olan yurtların 22 Mart 2020 tarihinden itibaren

ikinci bir emre kadar kapatılmasına ilişkin karar alınmış ve yurtlara ve öğrencilere duyurulmuştur.

- Ancak 21 Mart 2020 tarihi saat 17.00 itibari ile Türkiye’nin KKTC ile deniz-hava ve kara sınır kapılarının kapanması kararı verilmiştir. Bununla birlikte, uçuşları iptal edilen öğrencilerin güvenliğinin sağlanması ve tahliye edilerek Türkiye’ye özel izinle getirilmesi kararı alınmıştır.
- Bu bağlamda 22 Mart 2020 tarihinde Türkiye’den gönderilen özel gemi ile 398 öğrenci ve 4 personelin ülkemize getirilmesi sağlanmıştır.
- 22 Mart 2020 tarihinde gemi ile Türkiye’ye ulaşan 398 öğrencinin tamamı karantinaya alınmıştır. Karantina sonucunda hiçbir öğrencide Kovid-19 tespit edilmemiştir.
- Refika Öğretmen Yurdu KKTC vatandaşları için 8-27 Nisan 2020 tarihleri arasında karantina yurdu olarak görev yapmıştır. Necmettin Erbakan Yurt Müdürlüğünde 21 Nisan 2020, II. Selim Yurt Müdürlüğünde 22 Nisan 2020 tarihinden itibaren, Refika Öğretmen Yurt Müdürlüğünde 30 Nisan-01 Haziran tarihleri arasında, Bülent Ecevit Yurt Müdürlüğünde ise, 4-25 Mayıs 2020 tarihleri arasında Türk Askerî Birlikleri karantina amacıyla konaklamıştır. II. Selim ve Necmettin Erbakan Yurtlarında Türk askerî birlikleri için karantina süreci devam etmektedir.

Korona-Metre Günlükleri

Yurtlarda barınan üniversite öğrencilerinin Kovid-19 salgını nedeniyle zamanlarını daha verimli kullanabilmeleri ve üretkenliklerini canlı tutabilmek amacıyla “Korona-Metre Etkinlikleri”

gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede dört farklı etkinliği içinde barındıran ve binlerce üniversiteli gence ulaşan Korona-metre ismi ile ödüllü ve özel bir çalışma yürütülmektedir.

Yurtlarda Barınan Uluslararası Öğrencilere Yapılan Yardım

Kovid-19 salgını dolayısıyla yurt dışına çıkamayan yurtlarda kesin kayıtlı olarak barınan uluslararası öğrenciler ile yine yurtlarda yurt ücreti ve güvence bedeli alınmadan barındırılan öğrencilere (Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına ait yurtlarda yetişenler, ebeveyni olmayanlar, devlet koruması altında bulunanlar vb. durumda olan öğrenciler) 12 Haziran 2020 tarihine kadar beslenme yardımı yapılmıştır.

Sağlık Hizmet Kapasitesinin Güçlendirilmesi

Salgının ilk dalgasının yaşandığı 2020 yılının başında İngiltere, Fransa, İspanya, İtalya, ABD gibi gelişmiş ülkelerde bile sağlık hizmet kapasitesi ve sağlık hizmet sunumu çökme noktasına gelmiştir. Türkiye, yaklaşık son 20 yıldır yaptığı sağlık yatırımları sayesinde sağlık hizmetlerinde pandemi süresince herhangi bir aksaklık yaşamamıştır. Pandeminin derinleşeceği öngörüldüğünde çok hızlı bir kararla var olan altyapısını daha da geliştirmiştir.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, 6 Nisan 2020 tarihinde düzenlenen Kabine Toplantısı’nın ardından yaptığı açıklamada İstanbul’da Atatürk Havalimanı ve Sancaktepe’de iki salgın hastanesinin oluşturulacağını duyurmuştur. Açıklamanın hemen ardından 9 Nisan 2020 tarihinde hastanelerin inşaatına hızla başlanmıştır. 45 gün gibi kısa bir süre sonrasında çok yoğun bir çalışmayla inşaatı tamamlanan her bir hastane için 4 bin işçi 3 vardiya şeklinde çalışmıştır. Sancaktepe’deki hastanenin adı Prof. Dr. Feriha Öz Acil Durum Hastanesi, Yeşilköy Havalimanı’ndaki hastanenin adı da Prof. Dr. Murat

Dilmener Acil Durum Hastanesi olarak açıklanmıştır.

Çevre düzenlemesi işlemleri de dahil olmak üzere tam teşekküllü hastane olarak inşa edilen salgın hastanelerinden Sancaktepe'deki Prof. Dr. Feriha Öz Acil Durum Hastanesi 29 Mayıs 2020 tarihinde açılmıştır. Havalimanına yakınlığıyla stratejik bir konuma sahip olan hastane, yakınındaki pistlerle şehir dışından ve yurt dışından getirilecek hastaların uçaktan iner inmez sağlık hizmetine kavuşmasını sağlayacaktır. 75 bin metrekarelik kapalı alana kurulan hastane, gerektiğinde her odası yoğun bakım ünitesine dönüştürülen 1008 yatak kapasitesine sahiptir. Tesisteki 100'e yakın diyaliz ünitesiyle kronik böbrek hastalarının ihtiyacı karşılanabilecektir. Tam teşekküllü 16 ameliyathaneye sahip olan hastane, her alanda uzman sağlık personeli ve ileri tıp teknolojileriyle donatılmıştır. Yeşilköy'deki Prof. Dr. Murat Dilmener Acil Durum Hastanesi ile Hadım-

köy Dr. İsmail Niyazi Kurtulmuş Hastanesi de 31 Mayıs 2020 tarihinde hizmete açılmıştır. Prof. Dr. Murat Dilmener Hastanesi, sağlık turizmine önemli katkılar sunacak sağlık tesisi ile depremde etkilenmeyen yatay bir mimariye sahiptir. Sağlık tesisi, 125 bin metrekare alana kurulurken, peyzaj ve otopark alanı için 50 bin metrekare ayrılmıştır. 500 araçlık otoparka sahip hastanenin, 75 bin metrekarelik kapalı alanı bulunmaktadır. Her odası istenildiğinde yoğun bakım ünitesine dönüştürülebilen 1008 yatak kapasiteli hastanede tam teşekküllü 16 ameliyathane, 36'sı diyaliz ve yoğun bakım altyapısına sahip 576 banyolu hasta yatak odası, 36'sı diyaliz hasta altyapısına sahip 432 yoğun bakım yatağı, 36 acil müşahede yatağı, 8 triyaj, 2 CRP, 4 tomografi, 4 MR, 2 X-ray odası bulunmaktadır.

Hadımköy Dr. İsmail Niyazi Kurtulmuş Hastanesi 1881 yılında Sultan 2. Abdülhamit tarafından yaptırılmıştır. 1985’e kadar askeri hastane, 2012’ye kadar kışla olarak kullanılan bu yapının restorasyon projesi hazırlanmış ve Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın talimatıyla 45 günde aslına uygun olarak restore edilen ecdat mirası hizmete sunulmuştur. Balkan, Birinci Dünya ve Çanakkale savaşları sırasında önemli görevler üstlenen hastane, bugün de Kovid-19 mücadelesine önemli katkılar sunmaktadır. 23 dönüm arazi üzerinde 4 bin 500 metre-kare kapalı alana sahip olan bu hastane, akıllı bina olarak hizmet vermekte olup, 59’u yoğun bakım olmak üzere 101 yatak kapasitesine sahiptir.

45 gün kadar kısa bir sürede tamamlanmış olan salgın hastaneleri kalitesi ve özellikleriyle göz doldurucu nitelik taşımaktadır.

Bir hastanede bulunması gereken son teknoloji bütün imkanların bulunduğu salgın hastanesi, tam teşekküllü bir hastane alt yapısına sahiptir.

Pandemi döneminde 2020 Aralık ayına kadar toplamda 16 dev yeni hastane açılmıştır. Bu hastanelerin isimleri Malatya İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezi Onkoloji Hastanesi, Erzurum, Tekirdağ, Konya, Kartal Dr. Lütfi Kırdar, İstanbul Göztepe Prof. Dr. Süleyman Yalçın, Okmeydanı Prof. Dr. Cemil Taşçıoğlu ile Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastaneleri, Bilecik ve Milas Devlet Hastaneleri, Sakarya Kadın Hastalıkları ve Çocuk Sağlığı Hastanesi, Yeşilköy Prof. Dr. Murat Dilmener ile Sancaktepe Prof. Dr. Feriha Öz Acil Durum Hastaneleri, Hadımköy Dr. İsmail Niyazi Kurtulmuş Hastanesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Kadın Doğum ve Çocuk Hastalık-

ları Ek Hizmet Binası, Mersin Üniversitesi Onkoloji Hastanesi ve Malatya İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezi Onkoloji Hastanesi'dir. Bu hastanelerde aynı zamanda hastalara ücretsiz olarak Kovid-19 tedavisi sunulmuştur.

Bu hastaneler arasında özellikle dikkat çeken Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi Sağlık Bakanlığı tarafından kamu-özel iş birliği modeli ile gerçekleştirilen Türkiye'nin 3. en büyük sağlık yatırım projesi olup, İstanbul ve özellikle çevresindeki illere hizmet sunmaktadır. 23.600 hastaya hizmet verebilen hastane, 2020 yılında tamamlanmıştır. Türkiye, vizyoner sağlık politikası ve yatırımlarına ilave olarak acil yürüttüğü sağlık proje ve yatırımları ile pandeminin ikinci dalgası olan Ekim, Kasım ve Aralık aylarında kayda değer bir sorun yaşamadan her bir vatandaşına nitelikli hizmet vermeye devam etmiştir.

1 Mart 2020- 1 Mart 2021 tarihleri arasında 3 Şehir Hastanesi (İstanbul Başakşehir, Konya ve Tekirdağ Şehir Hastanesi) 25 hastane yeni bina, 11 hastane ek bina olmak üzere toplam 48 sağlık tesisi hizmet sunumuna başlamıştır. Bir önceki yılın aynı dönem verilerine göre hizmet sunan sağlık tesisi sayısı %55 oranında artırılmıştır.

Bünyesinde enfeksiyon hastalıkları, klinik mikrobiyoloji, göğüs hastalıkları ve iç hastalıkları uzmanı hekimlerden en az ikisinin bulunduğu ve 3. seviye erişkin yoğun bakım yatağı bulunan 81 ilde, 177 pandemi hastanesi belirlenmiştir. Pandemi döneminde kamu hastanelerinin erişkin yoğun bakım yatak kapasitesi %51 artırılmıştır. 6.120'si erişkin (bunun 3.653 yatağı 3. basamak), 107 'si çocuk ve 168'i yeni doğan olmak üzere toplam 6.395 yoğun bakım yatağı sayısında artış sağlanmıştır.

Pandemi nedeni ile açılan yeni hastaneler, ek binalar ve yatak artış talepleri sonucunda 1 Mart 2020 tarihinden itibaren toplam yatak kapasitesi %8.2 (11.792) artırılarak 155.545 yatak sayısına ulaşılmıştır.

2002 yılından bu yana her yıl ortalama 5.500 olmak üzere toplamda yaklaşık 100.000 yataklı sağlık tesisi inşaatı tamamlanmıştır. Sadece pandemi döneminde 16.159 yataklı sağlık tesisi inşaatı tamamlanmıştır. Her yılın inşaat tamamlanma imkân ve kabiliyeti pandemi döneminde 3 kat artırılmıştır.

1 Mart 2020 - 1 Mart 2021 tarihleri arasında;

- 5.673 ventilatör alınarak toplam kapasite %42 oranında artırılmıştır.
- Nazal yüksek akış oksijen cihazı sayısı 216'dan 1.847'ye çıkartılmış olup toplam kapasite yaklaşık %700 artırılmıştır.
- 6.047 adet monitör alınarak toplam kapasite %14 oranında artırılmıştır.
- 81 ilde yer alan ventilatör cihazları bakım onarım faaliyetleri sonucunda 467 ventilatörün arızaları giderilerek kullanıma hazır hale getirilmiştir.

Laboratuvar Kapasitelerinin Artırılması

SARS-CoV-2 RNA PCR testi çalışabilecek laboratuvar kapasitesi 81 ile yaygınlaştırılmıştır. Sağlık Bakanlığı tarafından yetkilendirilen ve tüm ülkeye dağıtılan testlerin tamamı dış kalite kontrol programına tabi 197 mikrobiyoloji laboratuvarı tarafından gerçekleştirilmektedir.

Özel sektörde yetki verilen ve ücret karşılığında tarama testleri çalışan laboratuvar sayısı şu an itibari ile 265’tir. Kalite kontrol programı kapsamında analiz edilen 13.657 adet sonuca göre, laboratuvarların doğru raporlama oranı %93,06 olarak bulunmuştur. Pandemi öncesinde PCR çalışılabilen laboratuvar sayısı 73 iken, pandemi döneminde 461’e yükseltilmiştir.

Tıbbi Ekipman Üretimi ve Dağıtımı

Maske başta olmak üzere tıbbi ekipman savaşlarının olduğu bir dönemde Türkiye yine başarılı bir kriz yönetimi gerçekleştirmiştir.

Üretim

Türkiye, pandemi sürecinde tıbbi ekipman konusunda “yerli ve milli” ilkesinden yola çıkarak tüm bakanlıkların, kamu kurumlarının ve özel sektörün iş birliğiyle, ihtiyaçlar doğrultusunda tıbbi ekipman üretimini gerçekleştirmiştir. Üretilen tıbbi ekipman maske, siperlik, koruyucu gözlük, koruyucu tulum, solunum cihazı, ilaç, dezenfektan, termal kamera, taşınabilir cihazlar gibi geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır.

Maske/Siperlik/Eldiven/Koruyucu Tulum

Kovid-19 salgınının Türkiye’de görülmeye başlandığı Mart 2020 ayından itibaren Millî Savunma Bakanlığı bünyesinde yer alan askerî fabrikaların imkân ve kabiliyetlerinin salgınla mücadelede kullanılması maksadıyla çalışmalara başlanmıştır. Bugün de üretim faaliyetlerine aralıksız devam edilmektedir. Dikimevi Müdürlüklerinde cerrahi maske ve koruyucu tulum üretimi gerçekleştirilmiştir. 31 Mart 2020 tarihinden itibaren Kara, Deniz ve Hava Dikimevi Müdürlüklerince toplam 93.304.850 adet cerrahi maske ve 64.676 adet koruyucu tulum imalatı gerçekleştirilmiştir.

Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu'nun MAKSAM Makine ve Maske Fabrikası da pandemi döneminde maske ve koruyucu tulum gibi birçok tıbbi ekipman üretmiştir.

Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından da 81 ilde belirlenen pilot Gençlik Merkezlerinde 3 boyutlu yazıcılar ile 10 Parmağında 10 Marifet atölyesi kapsamında siper maske üretimi yapılmıştır. 26 Mart 2020 tarihinde başlayan üretimlerde Gençlik Merkezi gönüllüsü gençler ve personeller yer almıştır. Üretilen maskeler, Gençlik ve Spor Bakanlığı İl Müdürlükleri tarafından İl Sağlık Müdürlüklerine ve talep eden hastaneler ile vatandaşlara teslim edilerek bu zorlu süreçte sağlık çalışanlarına destek olunmuştur. Şu ana kadar yaklaşık 1.000.000 maske üretilmiş ve dağıtımı yapılmıştır.

Ayrıca, Gençlik ve Spor Bakanlığının Gençlik Liderleri, işitme engellilerin maske taktıklarında dudak okuyamaması dolayısı ile pandemi sürecinde yaşadıkları iletişim sorunlarını azaltmak amacı ile “Şeffaf İletişim” projesini hayata geçirmiştir. Geliştirilen ağız kısmı şeffaf maskeler, karşısındaki kişilerle iletişim kolaylığı sağladığı için işitme engelli bireyler tarafından oldukça ilgi görmüştür.

Salgınla mücadele kapsamında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı döner sermaye işletmesi olan mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında da çok çeşitli ürünler üretilmiş ve üretilmeye devam edilmektedir. Okulların kapasitelerinin artırılması ve yeni

yatırımların yapılması sonucunda günlük 2,5 milyon (çift var-
diya çalışılması durumunda 5 milyon) maske üretim kapasitesi
oluşturulmuştur. Bugüne kadar okullarda 150 milyon adet cerra-
hi maske, 60 bin N95 maske, 1,6 milyon adet yüz koruyucu siper-
lik, 1,4 milyon adet tulum/önlük üretimi yapılmıştır.

MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından Ko-
vid-19 salgınıyla mücadele kapsamında sürecin başlangıcından
itibaren yaklaşık olarak 255.864.468 maske, 92.715 önlük, 53.440
eldiven, 7.708 örtü, 9.771 bone ve 100.192 tulum üretilmiştir. Özel
yeteneklilere yönelik bilim ve sanat merkezlerinde ise, 152.803
siperlik, 430 laringoskop, 40 sağlık kabini ve özel eğitim meslek
okulları atölyelerinde 1 milyonun üzerinde cerrahi maske üretil-
miştir.

Ayrıca, pandemi sürecinde Adalet Bakanlığı iş yurtlarının üre-
tim kapasitesi, kolonya, dezenfektan, maske, eldiven ve tulum
gibi ihtiyaç alanlarına kanalize edilmiştir. Bu alanda üretim için
adeta seferberlik ilan edilmiştir. Bu kapsamda 80 çeşit mater-
yalın üretimine başlanmıştır. Salgınla mücadele sürecinin baş-
langıcından itibaren toplam 55.235.538 maske, 4.132.482 tulum,
9.905.985 spanç ve 1.244.176 adet gözlük üretilmiştir.

Solunum Cihazı Üretimi ve İhracatı

Türkiye, pandemi sürecinde tıbbi ekipman konusunda “yerli ve milli” ilkesinden yola çıkarak tüm bakanlıkların, kamu kurumlarının ve özel sektörün iş birliğiyle, ihtiyaçlar doğrultusunda tıbbi ekipman üretimini gerçekleştirmiştir. Üretilen tıbbi ekipman maske, siperlik, koruyucu gözlük, koruyucu tulum, solunum cihazı, ilaç, dezenfektan, termal kamera, taşınabilir cihazlar gibi geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır.

Pandemi döneminde, ülkelerin kendi ihtiyaçlarına öncelik vererek ventilatör cihazları ve kritik bileşenleri için ihracat yasağı ya da ihracat izni zorunluluğu gibi kısıtlamaların devreye sokulması, bu cihazları dışarıdan tedarik edilemez hale getirmiş ve tüm dünyada solunum cihazlarına duyulan ihtiyaç artmıştır. Türkiye, Sağlık Bakanlığı ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının mihmandarlığında özel sektörün bir araya gelmesiyle kısa sürede dışa bağımlı olduğu bir tıbbi cihazda üretici ve ihraç eden bir konuma gelmiştir.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının destek ve teşvikleriyle kurulmuş olan start-up firması BIOSYS’in geliştirdiği yerli yoğun bakım solunum cihazı (ventilatör), yine Bakanlık koordinasyonunda ASELSAN, BAYKAR ve ARÇELİK firmalarının bir araya gelmesiyle seri üretime geçmiştir.

Bu süreçte, USHAŞ Uluslararası Sağlık Hizmetleri A.Ş. tarafından yaklaşık 5.000 ventilatör teslim edilmiştir. “Made in Türkiye” etiketli yaklaşık 4.000 ventilatör de 20 ülkeye ihraç edilmiştir.

Yerli yoğun bakım solunum cihazı ihraç edilen ülkeler arasında Azerbaycan, Bangladeş, Birleşik Arap Emirlikleri, Brezilya, Ekvator, Irak, Kazakistan, Kırgızistan, K.K.T.C, Kolombiya, Libya, Lübnan, Nijer, Nijerya, Romanya, Somali vardır. Ventilatörlerin yurt içi dağıtımı 5 Mayıs 2020, yurt dışı dağıtımı ise 14 Mayıs 2020 tarihinde başlamıştır.

Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu (MKE), Kovid-19 pandemisinin Türkiye’de görülmesinden bu yana, Türkiye’de ve aynı zamanda yurt dışında doğan ihtiyaçlar doğrultusunda, kendi imkân ve kabiliyetlerine bir yenisini daha ekleyerek SAHRA

Taşınabilir Solunum Cihazı'nı üretmiştir. Bunun yanı sıra, Cerrahi Maske Gövde Tezgâhı ve Cerrahi Maske Tam Otomatik Lastikleme Tezgâhı da üretilmiştir.

Salgınla mücadele kapsamında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında, cerrahi maske makinesinden solunum cihazına, UVC hava sterilizasyon cihazından, N95 standardında maske makinesine, video laringoskop cihazından izole numune alma ünitesine, temassız kızılötesi (IR) termometre cihazından yoğun bakım yatağına kadar çok sayıda ürün üretilmiş ve sağlık kuruluşlarına teslim edilmiştir.

Tanı ve Tanı Sistemleri

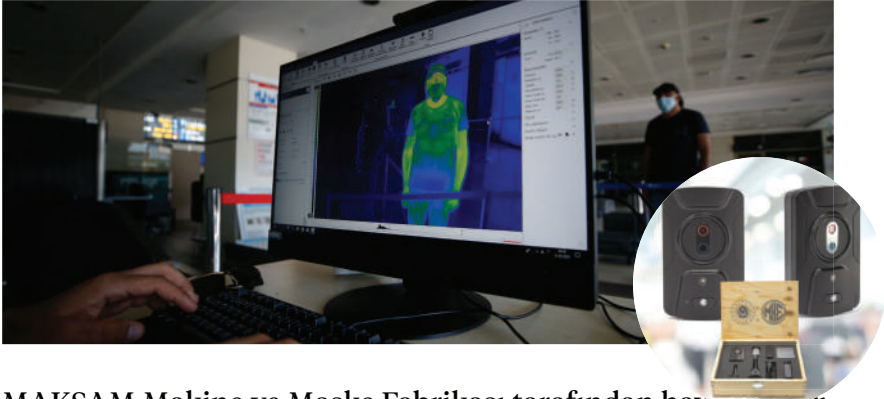
SARS-CoV-2 virüsünün hızlı ve güvenilir şekilde teşhisine yönelik RNA tabanlı tanı kiti referans malzemeleri 3 ay gibi kısa bir sürede üretilmiş ve UME RM 2019 ve UME RM 2020 kodları ile satışa sunulmuştur. Üretilen RNA tabanlı Referans Malzemeler, hem Kovid-19 hastalığı virüsünün teşhisinde Türkiye'deki tüm laboratuvarlar tarafından kullanılacak hem de ülkemiz ve yurt dışı kit üreticileri tarafından kalite kontrol malzemesi olarak kitlere eklenebilecektir. Ayrıca, Kovid-19 salgını özelinde TÜBİTAK 1507 KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı altında açılan "Kovid-19 ile Mücadeleye Yönelik Çağrı" ve TÜBİTAK 1001 Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı kapsamında ekosistem aktörleri tarafından yenilikçi tanı kitleri ve sistemleri geliştirilmektedir. Kovid-19 ile Mücadeleye Yönelik Çağrı'da tanı ve tanı sistemleri odaklı 10 proje

4,5 milyon TL ile desteklenmiş ve TÜBİTAK 1001 altında Ko-vid-19 odaklı yenilikçi tanı kitinin geliştirilmesi sağlanmıştır.

İlk 3 ay içerisinde çağrı altında ticarileştirilen ilk ürün olan termal ve görünür ışık, hibrit IP kamera ticari ürün haline getirilmiştir. Geliştirilen yenilikçi kamera salgın hastalıklarının toplumda kontrolsüz yayılımının engellenmesine katkı sunmaktadır. Ayrıca, RT-qPCR kiti, mütipleks qPCR tespit kiti, biyo-sensörler ile yapay zekâ destekli sistem yazılımları da tanı sistemleri odaklı diğer proje başarılarının arasında yer almaktadır.

MKE Termal Kamera Sistemi

MAKSAM Makine ve Maske Fabrikası tarafından havacılıklar, hastaneler, toplu taşıma, alışveriş merkezleri, eğitim kurumları, hapishaneler, bankalar, stadyumlar, askerî kurumlar, kritik tesisler, iş yerleri gibi çeşitli alanlarda kullanılabilen MKE Termal Kamera Sistemi üretilmiştir.

İlaç ve Oksijen Üretimi

Millî Savunma Bakanlığı bünyesindeki İlaç Fabrikası Müdürlüğü tarafından 10 Nisan 2020 tarihinde Hidroksiklorokin Sülfat 200 mg tablet formülasyon geliştirme çalışmalarına başlanılmıştır. Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu tarafından yapılan laboratuvar analizleri uygun bulunmuş ve 9.600 adet tablet üretimi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Kayseri İl Sağlık Müdürlüğünün oksijen talebi üzerine 2'nci Hava Bakım Fabrika Müdürlüğü tarafından 100.160 kg oksijen üretimi yapılarak teslim edilmiştir.

Dezenfektan/Yüzey Temizleyici/Kişisel Bakım Ürünü/ Kolonya Üretimi

Salgın sürecinde dezenfektan arzında yaşanan sorun, BOREL ve BORTAM üretimi ile giderilmiştir. Ayrıca, bu dönemde dezenfektan talebi nedeniyle oluşan fiyat dalgalanmalarının önüne geçilerek piyasada dengeli fiyat oluşması sağlanmıştır. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatlarıyla, AR-GE süreci tamamlanan BOREL el dezenfektanının seri üretimine geçilmiştir. Kovid-19 ile mücadele kapsamında ortam ve yüzey dezenfeksiyonunun sağlanması için BORTAM piyasaya sunulmuştur.

Bu süreçte, Millî Savunma Bakanlığı bünyesindeki askerî fabrikalar tarafından da 323.060 litre el dezenfektanı, MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından 13.758 litre dezenfektan üretimi gerçekleştirilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında bugüne kadar 2.5 milyon litre el dezenfektanı,

10 milyon litre yüzey temizleyici, 110 bin litre kolonya üretilmiştir.

Adalet Bakanlığının da bu süreçteki desteğiyle, iş yurdu müdürlüklerinde faaliyet gösteren deterjan ve kişisel bakım ürünleri üretim atölyelerinde toplamda 4.890,69 ton temizlik ve kişisel bakım ürünü ile 68.517 adet sabun üretimi gerçekleştirilmiştir.

Tıbbi Ekipman Üretimi İçin Alınan Tedbirler

Tıbbi malzemenin üretiminin öncesinde ya da üretim aşamasında bazı sorunları önlemek ya da karşılaşılan sorunları gidermek için bir takım tedbirlerin alınması kaçınılmaz olmuştur:

Etil Alkol Kullanımı

Salgının patlak vermesinin ardından tüm dünyada dezenfeksiyon ürünlerine, dolayısıyla etil alkole olan talep hızlıkla artmıştır. Kolonya ve dezenfektan üretiminin artırılması amacıyla etil alkol üreticilerinin akaryakıt sektörüne ürün tedarik etmelerini zorunlu kılan Benzinde %3 Biyoetanol Harmanlaması Düzenlemesi, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından 13 Mart 2020'de 3 aylığına askıya alınmıştır. Bu sayede dezenfektan üretiminde kullanılan yerli etil alkol miktarı 5 kat artırılmıştır. 18 Mart 2020 tarihinde KKTC'de hizmet vermekte olan yurtların 22 Mart 2020 tarihinden itibaren ikinci bir emre kadar kapatılmasına ilişkin karar alınmış ve yurtlara ve öğrencilere duyurulmuştur.

Kolonya Üretimi

Pandeminin henüz ilk günlerinden itibaren Konya Şeker, Türk Şeker, TEZKİM ve TARKİM firmalarıyla yapılan görüşmeler neticesinde, kolonya ve dezenfektan üreticilerinin ihtiyacı olan günlük 350 bin litre etil alkolün fiyatını 20 Mart 2020 tarihinde sabitlemiştir. Bu alkolü, Türkiye'nin en büyük kolonya ve dezenfektan üreticilerine yönlendirmiştir

Maske Üretimi

Piyasada maske bulunamadığına ve yüksek fiyatla satıldığına dair alınan duyumların ardından Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bünyesinde tutulan Sanayi Sicil Bilgi Sistemi’ndeki kayıtlardan maske ve maske kumaşı üreticilerinin bilgilerine ulaşılmıştır. Türkiye genelindeki il müdürlükleri üzerinden hem fiili kapasite hem üretim kabiliyeti hem de varsa sanayi sicil kaydına girmemiş ancak maske üretimi ile iştigal eden şirketler ve kapasiteleri tespit edilmiştir. Ayrıca, maske kumaşı üreten fabrikaların da hem sanayi sicilden hem de yerinde ziyaretle üretim kapasiteleri ve hangi ürünleri ürettiği tespit edilerek, bu şirketlere gerek stok gerekse satış konularında uyarılar yapılmıştır. Maske ihracatının ön izne tabi olması ve maske kumaşının kayda bağlı olması sağlanarak kısıtlama getirilmesi sağlanmıştır.

Türkiye İhracatçılar Meclisi, İstanbul Ticaret Odası, Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği, Gaziantep İhracatçılar Birliği ve diğer ilgili paydaşların da yardımıyla maske üretimi hususunda kritik adımlar atılmıştır. Türkiye’nin en büyük tekstil firmalarının üretim tezgahlarını maske üretimine çevirmesinden, sanayicilerin maskelerde kullanılan hammadde ihtiyacını sabit fiyatlar üzerinden karşılayabilmesine kadar birçok husus çözüme kavuşturulmuştur.

Cerrahi maske üretim kapasitesinin artırılması amacıyla, Millî Savunma Bakanlığı Askerî Fabrikalar Genel Müdürlüğü tarafından 2020 yılı içerisinde 8 adet otomatik maske üretim tezgâhı tedarik edilerek günlük üretim kapasitesi 500.000 adete çıkarılmıştır.

Üretilen Tıbbi Ekipmanın Dağıtımı

Cerrahi Maske/Önlük/Eldiven/ KoruyucuGözlük/ Koruyucu Tulum Dağıtımı

USHAŞ, dünyada baş gösteren cerrahi maske kıtlığı nedeniyle tek yetkili idare olarak cerrahi maske üreticileri ve yetkili satıcıları ile 248 sözleşme imzalamış ve 10 Mart - 20 Nisan 2020 tarihleri arasında 1 milyon adetlik günlük dağıtımını 25 milyon adete çıkarmıştır. Bu sayede tüm dünyada ortaya çıkan tedarik zincirinin çökmesi ülkemizde yaşanmamıştır. Pandemi süresince USHAŞ tarafından toplamda;

375.800.278 adet 3 katlı cerrahi maske,

15.876.308 adet FFP2/N95 maske,

6.504.801 adet koruyucu tulum,

2.084.044 adet koruyucu gözlük,

861.157 adet önlük,

104.613.047 adet muayene eldiveninin teslimat ve dağıtımını gerçekleştirmiştir.

Ücretsiz Maske Dağıtımı

Kamu hastanelerinin ihtiyaçlarının karşılanması ile başlayan tedarik süreci, daha sonrasında üniversite hastaneleri, özel hastaneler, kamu kurum ve kuruluşları, sanayi kuruluşları ve nihayetinde halka ücretsiz dağıtımı için tedarik olarak genişletilmiştir.

USHAŞ, kişisel koruyucu ekipmanların piyasada yetkili alıcısı ve dağıtıcısı olarak kişisel koruyucu ekipmanların günlük arzını artırmış ve buna bağlı olarak fiyatların düşmesine katkı sağlamıştır. Satın alma garantisi vererek sektörü yeni yatırımlara ve daha yüksek üretim kapasitesi kullanımına teşvik etmiştir. Tedarik zin-

cirini güvence altına alarak sürekli üretime yardımcı olmak için üreticilere hammadde sağlamıştır.

65+ Vatandaşlara Ücretsiz Kolonya ve Maske Dağıtımı

Koronavirüs salgınının henüz ilk günlerinde Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklanan tedbir paketindeki maddelerden biri de “65 ve üzeri yaştaki vatandaşlara ücretsiz kolonya ve maske dağıtımı” olmuştur.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’nın koordinasyonunda, Türkiye’nin en büyük kolonya ve alkol üreticilerinin, lojistik firmalarının, kamu ve özel sektör kuruluşlarının destekleriyle, içerisinde 200ml kolonya ve 5 adet maske bulunan hijyen kitleri 65 ve üzeri vatandaşa dağıtılmak üzere hazırlanmıştır.

İçişleri Bakanlığının dağıtım, Millî Savunma Bakanlığının sarf malzemesi hususundaki destekleri ile birlikte 30 büyükşehirdeki görevli valiler ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda, Vefa Sosyal Destek Grupları aracılığıyla hijyen kitleri vatandaşların kapısına kadar ulaştırılmıştır. Bu organizasyon neticesinde hijyen kitleri, 30 büyükşehir ile birlikte Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Zonguldak’ta yaşayan 65 yaş üzeri 6,5 milyon vatandaşa teslim edilmiştir.

Türkiye’nin Aşı Çalışmaları ve Aşılama Programı

Türkiye Aşı Enstitüsü ve Klinik Araştırmalar Merkezi

12 Aralık 2019’da resmî olarak kurulan Türkiye Aşı Enstitüsü ve Klinik Araştırmalar Merkezi hem yerli aşı yapma hedefi hem de nitelikli insan kaynağı yetiştirmek üzere faaliyetlerine başlamıştır. Salgının hemen öncesinde kurulmuş olan ve salgın ile birlikte daha da stratejik hale gelen Türkiye Aşı Enstitüsü, yerli aşı üretiminde son noktaya gelmiştir.

Türkiye, Kovid-19’a karşı aşı geliştirme çalışmaları kapsamında ön sıralarda yer almaktadır. 26 Şubat tarihli Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) listesinde 256 aşı adayı bulunmaktadır. Bunların 74’ü klinik, 182’si klinik öncesi aşamadadır. Türkiye’de ilk vaka görüldükten sadece 12 gün sonra 23 Mart 2020 tarihinde Kovid-19 aşısı geliştirmeye yönelik Ar-Ge proje çağrısı yapılmıştır. Akabinde 17 Nisan 2020 tarihinde TÜBİTAK klinik öncesi çalışmaları tamamlayıp, Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı (TÜSEB) üzerinden yapılacak başvurulara destek verileceğini ilan etmiştir.

Şu anda Türkiye’de 16 yerli aşı projesi desteklenmektedir. Bunlardan 6 tanesinin faz çalışmasına başlanmıştır.

Türkiye’nin Aşı Tedariki

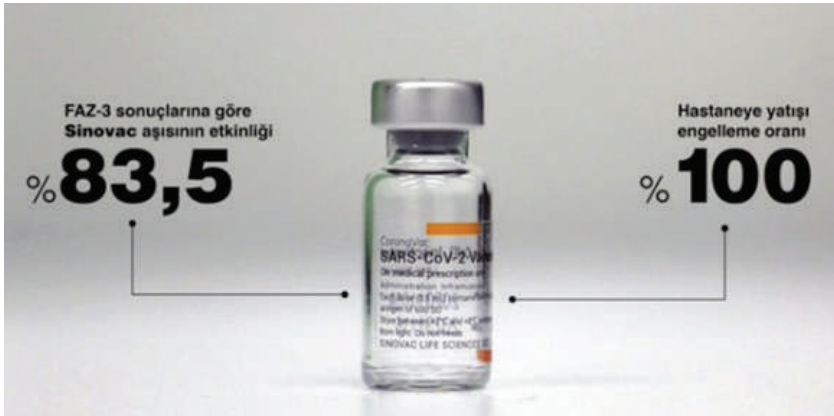
Türkiye, Kovid-19 aşısı ile ilgili ilk anlaşmasını Çin Halk Cumhuriyeti’nden Sinovac firmasının aşısı (CoronaVac) için yapmıştır. Sağlık Bakanı, ilave 50 milyon dozluk aşı için de sözleşme imzalandığını, halihazırda Türkiye’ye 15 milyon doza yakın aşı geldiğini 10 Şubat 2021 tarihinde duyurmuştur. Sağlık Bakanı Koca, büyük bir yarış bulunan aşı tedarikinde Türkiye’nin en hızlı davranan ülkelerden biri olduğunu altını çizmiştir.

Almanya’da Türk asıllı Prof. Uğur Şahin’in firması BioNTech’in ABD merkezli Pfizer ortaklığında geliştirdiği aşından (Comirnaty) temine yönelik görüşmeler 24 Aralık 2020 tarihinde sonuçlanmıştır. Sağlık Bakanı Koca, 10 Şubat 2021 tarihinde yaptığı açıklamada BionTech’le varılan anlaşmanın 4.5 milyon dozluk aşığı (“opsiyonel” olarak 30 milyon doz aşı) kapsadığını, 4.5 milyon doz (5 milyona tamamlanması ihtimal dahilinde) aşının Mart sonuna kadar Türkiye’ye ulaşmasını, kısa sürede de 500.000-800.000 doz aşının gelmesi beklendiğini bildirmiştir. Fahrettin Koca, ilave olarak 50+50 milyon Sinovac’tan talebi olduğunu, toplamda 130 milyon doz aşı için iki ayrı aşı üreticisiyle anlaşma yapıldığını ifade etmiştir.

3 Mart 2021 tarihinde Sağlık Bakanı Sayın Fahrettin Koca, Sinovac aşısının Türkiye Faz III sonuçlarıyla ilgili açıklamalarda bulunmuştur. Koca, Sinovac aşısının Türkiye Faz III sonuçlarına göre genel etkinlik %83,5 ve hastaneye yatışları %100 engellediğini ve klinik çalışmanın 10 binden fazla gönüllüde yapıldığını ifade etmiştir.

Türkiye’de Aşı Talepleri

Türkiye’ye diğer ülkelerden aşı tedariki konusunda yardım talepleri gelmektedir. Bugüne kadar 16 ülke Türkiye’den aşı hibesi talep etmiştir. 3 ülkeye de Türkiye’den aşı taahhüdünde

bulunulmuştur. Bosna-Hersek, Filistin, Gürcistan, Karadağ, Kırgızistan, KKTC, Kosova, Kuzey Makedonya, Moğolistan, Moldova aşı talebinde bulunan ülkeler arasındadır. Arnavutluk, Afganistan ve Bosna-Hersek’e aşı taahhüdünde bulunulmuştur. Türkiye, KKTC’ye 80.000 doz Sinovac aşısı göndermiştir.

Yurt dışındaki kamu personeline yönelik aşılama için Türkiye’den aşı sevkiyatına yönelik çalışmalar, Sağlık Bakanlığı ve ilgili diğer kurumlarla koordineli olarak sürmektedir.

28 Şubat 2021 itibarıyla 95 ülkede aşılama sürmektedir. Türkiye aşılamaya bu ülkelerin birçoğundan sonra başlamasına karşın, aşılama planları süratle ilerlemektedir. Bu tarihten itibaren 100 kişi başına aşılamanın nüfus bakımından Türkiye 5. sırada yer almaktadır.

Dünyada bugüne kadar 11 aşı kullanım onayı almıştır: Oxford/AstraZeneca (İngiltere), BionTech/Pfizer (Almanya/ABD), Sinovac (Çin), CBBG Pekin (Çin), Cansino (Çin), CNBG Wuhan (Çin), EpiVacCorona (Rusya), Sputnik (Rusya), Moderna (ABD), Bharat Biotech Int/ICMR (Hindistan), Johnson&Johnson (Belçika).

Bugüne kadar dünya genelinde toplamda 10.2 milyar doz aşı için, ikili/çok taraflı sözleşmeler imzalanmış olup, bunların toplamda 6.310 milyar dozu AB ülkeleri ile ABD tarafından teminat altına alınmıştır.

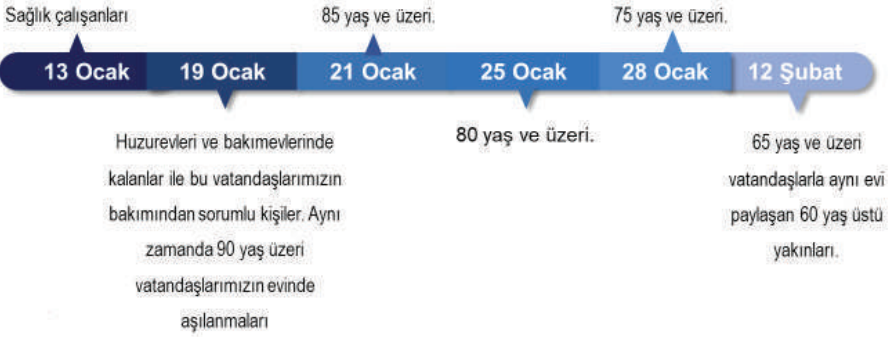
Aşılamaya Takvimi

Türkiye’de klinik çalışmalar tamamlandıktan sonra toplumsal aşılama süreci 13 Ocak 2021 tarihinde Sağlık Bakanı Dr. Fahrettin Koca’nın ilk aşısı vurulmasıyla başlamıştır. Koronavirüs

Bilim Kurulu'nun aldığı karar ile aşılama öncelikli olarak sağlık çalışanlarına, sonrasında yaş gruplarına göre en üst yaş grubundan başlayarak kademeli olarak devam etmektedir.

AŞILA Uygulaması

Sağlık Bakanlığı tarafından geliştirilen AŞILA, aşı uygulamasında kullanılmak üzere uçtan uca, aşı lojistiğinden aşının vatandaşa uygulanmasına kadarki tüm sürecin yürütülmesini

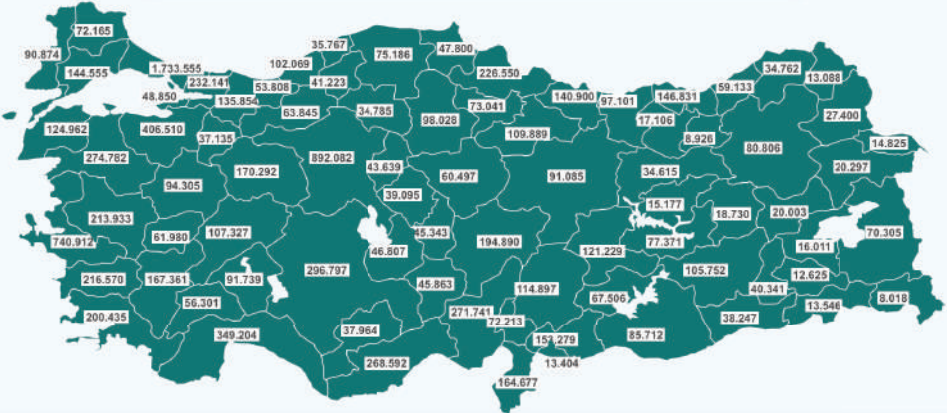

Toplam Yapılan Aşı Sayısı
10.992.961

1.Doz Uygulanan Kişi Sayısı
7.892.842

2.Doz Uygulanan Kişi Sayısı
3.100.119

TÜRKİYE AŞI TABLOSU 14 Mart 2021, Pazar 11:10

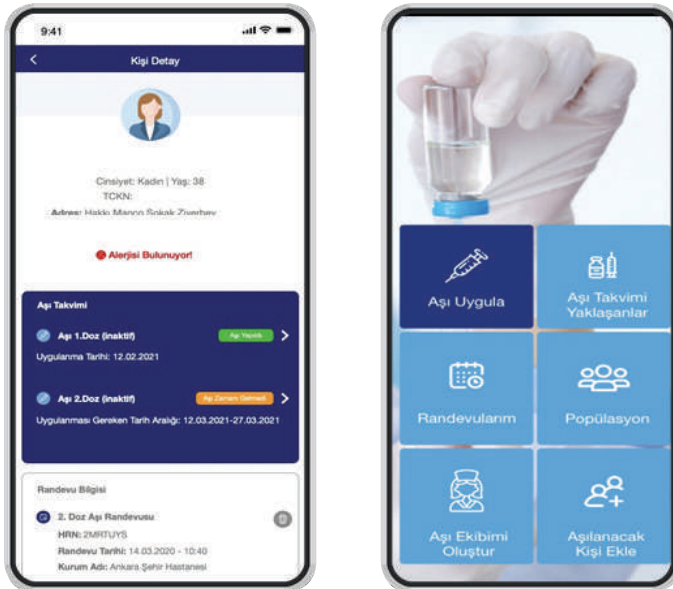

sağlayan bir uygulamadır. Kamu, özel ve üniversite sağlık tesislerinde kullanılabilen, mobil alt yapıya sahip olmasından dolayı aşı sürecini çok hızlı ve kolay bir hale getiren AŞILA uygulaması, özellikle kırsal kesimdeki aşılama süreçlerinde Türkiye'ye büyük katkı sağlamıştır. Sistem, kullanıcı yetkisi verilmiş hekimi, aşı stok durumu, vatandaşın aşı hakkı, randevusu ve alerjik hastalıkları hakkında bilgilendirmektedir.

Ayrıca MHRS, e-Nabız, Aşı Takip Sistemi gibi ana sistemler ile sağlanan entegrasyonlar sayesinde anlık veri akışı sağlanmaktadır. Sistem içerisine entegre edilmiş karekod okuyucu ile vatandaşa vurulacak aşı hekim tarafından saniyeler içerisinde okutulurak sisteme otomatik kaydı yapılmaktadır.

İlaç Çalışmaları

İlaç geliştirme projeleri arasında 3 ilaç moleküler modelleme ve ilaç geliştirme, 2 yerli sentetik ilaç sentez ve üretimi, 2 konvalesan plazma ve 3 rekombinat nötralizan antikör projesi bulun-

maktadır. Bu çalışmalar, kimyasallardan ve sentetik işlemlere dayalı olarak oluşturulan ilaçların yanı sıra biyoteknolojik ilaç yöntemlerini de kapsamaktadır.

Türk hekimleri tarafından kullanılan tedavi yöntemleri arasında önemli bir yeri olan ve Favipiravir etken maddesini içeren ilaç, yerli ve milli kabiliyetlerle sentezlenmiş ve “Favicovir” adı altında ruhsatlı, ticari bir ürüne dönüştürülmüştür. Yerli ve milli olarak sentezlenen Favicovir ilacı hastalarda kullanılarak etki oluşturmaya devam etmektedir.

Ticari ürün haline dönüşen proje dışında Faz 1/2 klinik çalışmalarının başlatılacağı 3 proje ve hayvan deneyleri devam eden 3 proje dahil tedavi odaklı ilaç geliştirme süreçleri başarıyla devam etmektedir.

Tedavi Odaklı Yöntemler	KOVID-19 Türkiye Platformu Araştırma Ekibi Lider Kurum	Aşama
Yerli İlaç Sentezi ve Üretimi	İstanbul Medipol Üniversitesi	Ticari Ürün / Yerli Milli Sentez
Hidroksiklorokin Sülfat Sentezi	TÜBİTAK MAM Kimyasal Teknolojiler Enstitüsü	Pilot Üretim Tamamlandı
Doğala Özdeş Sentetik Protein	Ankara Üniversitesi Biyoteknoloji Enstitüsü	Faz 1 Başlatılacaktır
İlaç Etken Maddeleri	Ankara Üniversitesi Kök Hücre Enstitüsü	Faz 2 Başlatılacaktır
Özgün Doğal Molekül Sentezi	Bahçeşehir Üniversitesi	Faz 2 Başlatılacaktır
Rekombinant Nötralizan Antikor	TÜBİTAK MAM Gen Mühendisliği ve Biyoteknoloji Enstitüsü	Hayvan Deneyleri Yürütülüyor
Sarseptin Antikor Adayı	İzmir Biyotıp ve Genom Merkezi	Hayvan Deneyleri Yürütülüyor
Rekombinant IL-1Ra	İstanbul Üniversitesi	Hayvan Deneyleri Yürütülüyor
Konvalesan Plazma	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Klinik Aşama / Plazma Üretimi
Konvalesan Plazma	Acıbadem Labmed Sağlık Hizmetleri A.Ş.	Tamamlanmıştır

60.76

65.32

-12.14

55.01

11.08

-7
+6
82

3.2. Ekonomik İstikrar İçin Destekler ve Tedbirler

Salgının etkilerinin azaltılması amacıyla hazırlanan Ekonomik İstikrar Kalkanı paketi 18 Mart 2020 tarihinde kamuoyu ile paylaşılmıştır. Ekonomik İstikrar Kalkanı paketi uygulamaya alındıktan sonra salgının seyri ve hane halklarının ihtiyaçları dikkate alınarak farklı tarihlerde ilave bazı tedbirler alınmıştır.

Mücbir Sebep Hali İlan Edilmesi ve Vergisel Yükümlülüklerin Ertelenmesi

- Yapılan düzenleme ile geri kazanım katılım payının beyan dönemleri, 2020 yılında altı aylık, takip eden yıllar için üç aylık olarak belirlenerek ertelenmiştir.
- Mücbir sebep hali kapsamında değerlendirilecek sektörlerde muhtasar, KDV ve prim ödemelerinin 6 ay süre ile ertelenmesi imkânı sağlanmış, bu imkân-dan 2 milyondan fazla mükellef yararlanmıştır.
- 65 yaş ve üstünde olması veya kronik rahatsızlı-ğı bulunması nedeniyle sokağa çıkma yasağı kap-samına giren mükellefler ve meslek mensupları ile beyanname/bildirimleri bu meslek mensuplarınca

verilenlerin de mücbir sebep halinde olduğu kabul edilmiş, beyan ve ödeme yükümlülükleri ertelenmiştir.

- Muhtasar, KDV ve prim ödemelerinin ertelenme süresi, mücbir sebep halinin sona ereceği tarih ile ilişkilendirilerek yeniden belirlenmiştir. Ayrıca, beyan sürelerinde de ertelemeler yapılmıştır.
- Nafaka alacaklarına ilişkin icra takipleri hariç tüm icra ve iflas takiplerinin 2020 yılı Nisan ayına kadar durdurulmasına karar verilmiş olup, daha sonra bu süre 15 Haziran 2020'ye kadar uzatılmıştır.
- İhracat istisnası kapsamında tecil-terkin uygulamasında imalatçılar tarafından KDV'den istisna tutularak ihracatçılara teslim edilen malların ihracat süreleri, 1 Nisan 2020-30 Haziran 2020 tarihleri arasında süresi dolacak olanlar bakımından, herhangi bir başvuru şartı aranmaksızın, mücbir sebep kapsamında 3 ay uzatılmıştır.
- Mücbir sebep hali kapsamında yer alan mükelleflerden yapılan mal veya hizmet alımlarında KDV iadesi taleplerinin gerçekleştirilmesini kolaylaştırıcı düzenlemeler yapılmıştır.

Vergi Oran İndirimleri

- Faaliyetleri durdurulan veya faaliyette bulunamayan işletmelerin yıllık ilan ve reklam vergileri ile yıllık çevre temizlik vergilerinin, faaliyetleri durdurulan veya faaliyette bulunulamayan dönemlere isabet eden kısmının alınmaması sağlanmıştır.
- 31 Aralık 2020 tarihine kadar geçici olarak uygulanmak üzere;

- İş yeri kiralalamaları, yolcu taşımacılığı, otomotiv, motosiklet, bisiklet küçük bakım onarımı, küçük ev aletleri bakım onarımı, düğün, nikâh organizasyonu, konut temizlik ve bakım onarımı, terzilik, kuru temizleme gibi genel orana tabi esnaf hizmetlerinde KDV %18'den %8'e; yeme-içme, sinema tiyatro müze, konaklama hizmetlerinde KDV %8'den %1'e indirilmiştir.
- 23 Aralık 2020 tarihinde yapılan düzenleme ile söz konusu KDV oranları indirilen mal ve hizmetlerdeki oran indirimi 31 Mayıs 2021 tarihine kadar uzatılmıştır.
- İş yeri kira stopajı %20'den %10'a indirilmiş, çeşitli kira ödemeleri üzerinden Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca uygulanacak tevkifat oranları yeniden belirlenmiştir.
- 22 Aralık 2020 tarihinde geçici süreliğine belirlenen tevkifat oranlarının yürürlük süresi, 1 Ocak 2021 tarihinden başlamak üzere 31 Mayıs 2021 tarihine kadar geçerli olmak üzere 5 ay uzatılmıştır.
- Okul öncesi eğitim, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite ve yüksekokullar vb. özel eğitim-öğretim kurumlarının vereceği eğitim ve öğretim hizmetlerinde %8 olan KDV oranı %1'e indirilmiştir.
- Sağlık Bakanlığınca onaylanan Kovid-19 aşılardan ithal ve tesliminde KDV oranı 31 Aralık 2021 tarihine kadar (bu tarih dâhil) %1'e indirilmiştir.
- Bazı kazanç ve iratlardan yapılacak tevkifat oranlarında değişiklik yapılmıştır.

Yapılan Destek Ödemeleri

- Ticari kazançları basit usulde tespit edilenlere, vergiden muaf esnafa ve bunların dışında kalan esnaf ve sanatkârlar ile gerçek kişi tacirlere aylık 1.000 Türk Lirası olmak 1.000 TL destek ödemesi yapılmaya başlamıştır. Hibe şeklinde verilecek desteklerden taksi, dolmuş ve servis işletmecisi, pazarcı, terzi, oto tamircisi, lokantacı, pastaneci, kadın ve erkek kuaförü, pansiyon, yurt, kreş, düğün salonu işletmecisi gibi kesimlerin faydalanması öngörülmüştür.
- İşyeri kira olan esnafa yönelik olarak 3 ay süreli kira desteği başlatılmış, destek miktarı büyükşehirlerde 750 TL, diğer şehirlerde ise 500 TL seviyesinde uygulanmaktadır.
- Faaliyetleri kısıtlanan yiyecek ve içecek sektöründeki lokanta, restoran ve kafe gibi işletmelere ciro kaybı desteği uygulaması başlatılmıştır. Bu destek kapsamına 39.059 mükellef alınmıştır.

Hazine Destekli Kredi Garanti Sistemi Kapsamında Alınan Tedbirler ve Yapılan Destekler

- Kredi Garanti Fonu (KGF) limiti 25 milyar TL'den 50 milyar TL'ye çıkarılmış, teminat sıkıntısı yaşayan işletmelere ve vatandaşlara finansmana erişim kolaylığı sağlanmıştır. KGF kapsamında, çeşitli kredi paketleri yürürlüğe girmiştir:
 - Devam Destek Paketi,
 - OPEX Kredi Destek Paketi,
 - Çek Ödeme Destek Paketi,
 - Eximbank Kredi Destek Paketi,
 - Temel İhtiyaç Kredi Destek Paketleri

- Salgından etkilenen vatandaşlara temel ihtiyaçlarını karşılamaları için toplamda 44,3 milyar TL'lik Temel İhtiyaç Kredi Paketleri sunulmuştur.
- TOBB Nefes Kredi Destek Paketi yürürlüğe girmiştir.
- Eximbank Stok Destek Paketi yürürlüğe girmiştir.
- Türk Eximbank aracılığıyla kullanılmak üzere 30 milyar TL'lik destek paketlerinden yararlanma imkânı getirilmiştir.
- Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Kredi Destek Paketi 14 Temmuz 2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- 27 Ağustos 2020 tarihinde Finansman Destek Paketi yürürlüğe konulmuştur.
- Turizm sektöründe, salgının etkilerini azaltmak, üretim ve istihdamın korunmasını desteklemek için 10 milyar TL'lik Turizm Destek Paketi uygulamaya konulmuştur.
- Mikro İşletmeler Destek Paketi yürürlüğe girmiştir.
- Açıklanan salgın dönemi paketleri sayesinde yaklaşık 345 bin işletmenin ve 7 milyon vatandaşımızın finansman ihtiyacının Hazine kefaleti ile karşılanması sağlanmıştır.
- Bu paketler kapsamında toplamda 261 milyar TL'lik kefalet ile 322 milyar TL'lik kredi imkânı sunulmuştur.

Finansal İstikrarı Korumaya ve Desteklemeye Yönelik Önlemler

- Kredilerin ikinci grup, başka bir deyişle yakın izleme hesaplarına aktarılması için öngörülen 30 günlük gecikme süresi 90 güne çıkarılmış ancak riski yansıtacak yeterli karşılık ayrılması istenmiştir.
- 2020 yılı Mart ayına ait gelir vergisi ve KDV beyannamelerinin ve ödemelerinin 2020 yılı Nisan ayına kadar ertelenmesi ile sağlanan esneklikten 2,5 milyona yakın mükellef yararlanmıştır.
- Kredilerin takip hesaplarına aktarılması için öngörülen 90 günlük gecikme süresi 180 güne çıkarılmıştır. Ancak riski yansıtacak yeterli karşılık ayrılması istenmiştir.
- Banka dışı mali kesim için de gecikme gün sayıları uzatılmıştır. Uygulama 31 Aralık 2020'de son bulmuştur.
- Bankalarca uygulanan destek ve kredi programlarının kötüye kullanılmasının önlenmesi ve uygulama etkinliğinin artırılması için müşterinin cari veya yakın dönemli ihtiyaçları veya kredinin amacına matuf faaliyetler haricinde kullanılmaması yönünde bankalara talimat verilmiştir.

Reel Sektör ve Vatandaşları Korumaya ve Desteklemeye Yönelik Önlemler

- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından koronavirüsün ekonomik ve finansal etkilerine karşı parasal aktarım mekanizmasının güçlendirilmesine, mal ve hizmet ihracatçısı firmaların desteklenmesine yönelik ilave tedbirler alınmıştır.

- Kovid-19 salgınıyla ilgili tedbirlerden etkilendiği için nakit akışı bozulan firmalar ile gerçek kişilere ilave finansman desteği sağlanması ve bunlara kullandırılan kredilerin müşterilerin talebi halinde kredi anapara ve faiz ödemelerinin asgari 3 ay süreyle ötelenmesi dâhil gerekli kolaylıklar sağlanmıştır.
- Bankalar, finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerince kullandırılan tüketici ve taşıt kredilerinin anapara ve faiz ödemelerinin müşterilerin talebi üzerine 31 Aralık 2020 tarihine kadar ertelenmesine imkân sağlanmıştır.
- Kredi kartlarında asgari tutar dönem borcunun %20'si olarak belirlenerek bankaların müşterilerin kart borçlarını ötelemelerine ve kart borçlarını öteledikleri süre boyunca kart hamillerinden asgari tutar da dâhil olmak üzere alacaklarını talep etmeyerek, ödemesiz dönemler tanımlayabilmelerine olanak sağlanmıştır. Uygulama 30 Haziran 2021'e kadar uzatılmıştır.
- Ortalama gelirini beyan edemeyen veya bankaların tespit edemediği kişiler için 1.300 TL olarak belirlenen kredi kartı sınırı 2.000 TL'ye yükseltilmiş ve asgari ödeme tutarı bir yıl içinde üç kez ödenmeyen kredi kartlarının kullanıma kapatılmasına yönelik hükümlerin 2020 yılsonuna kadar uygulanmayabileceğine ilişkin esneklik sağlanmıştır.
- “Ekonomik İstikrar Kalkanı Programı” kapsamında kamusal sermayeli ticari bankalar tarafından hane halkı geliri 5.000 TL ve altında olan bireysel müşterilere temel ihtiyaçlarını uygun şartlarda finanse edebilmelerine yönelik olarak verilecek krediler için şubeye gidilmesine gerek olmadan uzaktan kimlik tespiti yapma imkânı tanınmıştır.

Kamu Bankalarının Destekleri

Halkbank

- 31 Mart 2020 tarihine kadar taksit, faiz ve anaparasını ödemeyenler bu döneme dair ödemelerini erteleyebilme imkânı getirilmiştir.
- Firmaların kurumsal kart limitleri artırılmıştır.
- Firmalara istihdam azaltmamak şartıyla 3 aylık dönem boyunca personel maaş gideri kadar ilave kredi limiti verilmiştir.
- Ödemesiz dönem, turizm gibi dönemsel faaliyeti olan sektörlerde 12 aya kadar uzatılabilme imkânı getirilmiştir.
- Banka müşterilerine 6 aya kadar ödemesiz dönemle kredilerini uygun vadeli yapılandırma imkânı sunulmuştur.
- Esnaf için “işletme ve finans desteği” ile “paraf esnaf kart desteği” paketleri hayata geçirilmiştir.

Ziraat Bankası

- 31 Mart 2020 tarihine kadar taksit, faiz ve anaparasını ödemeyenler bu döneme dair ödemelerini erteleyebilme imkânı getirilmiştir.
- Firmaların kurumsal kart limitleri artırılmıştır.
- Firmalara istihdam azaltmamak şartıyla 3 aylık dönem boyunca personel maaş gideri kadar ilave kredi limiti verilmiştir.

- Ödemesiz dönem, turizm gibi dönemsel faaliyet olan sektörlerde 12 aya kadar uzatılabilme imkânı sunulmuştur.
- Mevcut krediler 6 aya kadar ödemesiz dönem olmak üzere yapılandırılabilmiştir.

VakıfBank

- Bireysel kredi müşterilerinin taksit, kredi kartı ödemeleri 3 aya kadar ötelenebilecektir.
- Kurumsal, Ticari ve KOBİ segmentinde yer alan müşterilerin düzenledikleri çeklerin ödenmesi amacıyla “Çek Ödeme Destek Kredisi” hazırlanmıştır.
- Firmaların, 31 Mart 2020 tarihindeki devre sonu faizleri de dâhil olmak üzere 30 Haziran 2020 tarihine kadar olan tüm anapara ve faiz ödemeleri konusunda esneklik sağlanmıştır.
- Firmaların nakit yönetim limitleri artırılarak, bu limitlerden yapılacak ödemelere 3 ay ödemesiz, 12 aya kadar taksit imkânı verilmiştir.
- Turizm ve şehir içi toplu taşıma dâhil en çok etkilenen sektörlerle özgü krediler, 12 aya kadar ödemesiz dönemli olarak yapılandırılmıştır.
- İşletmelere 3 aylık maaş gideri kadar uzun vadeli kredi kullanılmıştır.
- Salgından etkilenen tüm firmalara “iş’e devam” kredi desteği verilmiştir.

Tahsisli Hazine Taşınmazları Üzerindeki Ticari Ünitelerinden Kira Bedelleri

- Hazine taşınmazları üzerinde idare tarafından kiraya verilen ticari ünitelerden faaliyetlerini durduranlar ile İçişleri Bakanlığınca faaliyet göstermemesine karar verilen yerlere ait kira bedellerinin faaliyet göstermediği süreye isabet eden kısımlarının kira bedelinden indirilmesi, iade edilmesi ya da mahsup yapılması; faaliyetlerine devam eden ticari ünitelerde ise personel sayısı ve faaliyet sürelerindeki değişiklikler dikkate alınarak kira bedelinin yeniden belirlenmesi suretiyle gerekli indirim, iade ve mahsubun yapılmasına ilişkin tedbir uygulamaya alınmıştır. Uygulanan bu tedbirden yaklaşık 29 bin 267 ticari ünite faydalanabilecektir.

Hazine Taşınmaz İhaleleri

- Hazine taşınmazlarının satış ve kira ihaleleri Nisan ve Mayıs aylarında durdurulmuştur.

Toplu Konut Ödemeleri

- Konut alıcılarının ödeme güçlüğüne düşmemesi için TOKİ'den konut alanların Nisan 2020 ve Mayıs 2020 taksitleri ertelenmiş olup, bunlar 6 eşit taksit halinde Temmuz 2020 ayından başlayarak mevcut taksitlere artışızsız şekilde ilave edilerek tahsil edilmiştir. Bu tedbirden yaklaşık 234 bin konut alıcısı yararlanmıştır.
- 100 Bin Sosyal Konut Projesi hak sahibi belirleme kuraları seyircili olarak noter huzurunda belirlenirken, Kovid 19 tedbirleri kapsamında kurallar internet üzerinden noter huzurunda canlı olarak yapılmış ve 64.524 konutun hak sahipleri belirlenmiştir.

Yerel Yönetimlere Destek

- Kovid-19 pandemi Süresince İller Bankası tarafından, personel maaşı ve acil cari giderlerini ödemede güçlük çeken 433 yerel yönetime, talepleri doğrultusunda, 3 ay anapara ödemesiz, 36 ay vadeli, düşük faizli 1.2 Milyar TL kredi kullandırılmıştır.

Tapu ve Kadastro İşlemleri

- 18 Mart 2020 tarihinden itibaren uygulamaya konulan “Tapu ve Kadastro Müdürlüklerine yapılacak olan başvurular Web-tapu sistemi üzerinden (<https://webtapu.tkgm.gov.tr>), işlem (randevu) talepleri ise (yabancı uyruklu kişiler dahil) Alo-181 çağrı merkezi aracılığıyla veya www.tkgm.gov.tr adresinden online olarak yapılmaya başlanmıştır. Tapu ve Kadastro müdürlüklerine randevusuz, manuel olarak yapılan başvurular iptal edilmiştir. Web-tapu sistemi üzerinden alınan başvurularda vatandaşların sadece imza aşamasında müdürlüklere gelmelerine olanak sağlanmıştır.
- İçişleri Bakanlığının 22 Mart 2020 tarihli 65 Yaş ve Üstü ile Kronik Rahatsızlığı Olanlara Sokağa Çıkma Yasağı Ek Genelgesi doğrultusunda mülki amirce düzenlenen seyahat belgesi olanların (izin belgesi) taleplerinin karşılanmasına olanak sağlanmıştır.
- Vatandaş, Avukat, değerlemeci vb. kişilerin bilgi ve belge talepleri <https://webtapu.tkgm.gov.tr/> adresinden temin edebilmesi sağlanmıştır.
- 25 Mart 2020 tarihinde Bölge Müdürlüklerine; Tapu işlemleri hakkında Kovid-19 tedbirlerine yönelik “İcra ve İflas Takiplerinin Durdurulması Hakkında Karar” konulu talimat gönderilmiştir.

- 30 Mart 2020 tarihinde Bölge Müdürlüklerine; Ko-vid-19 tedbirleri kapsamında “7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 1. maddesi kapsamında sürelerin durması” konulu talimat gönderilmiştir.

Sermaye Piyasaları

- Borsa İstanbul’da işlem gören paylar için 28 Şubat 2020 tarihinde getirilen günlük açığa satış yasağının ikinci bir duyuruya kadar devam etmesi kararlaştırılmıştır.
- Halka açık olmayan ortaklıkların paylarının Şubat - Mayıs 2021 dönemi içerisinde ilk defa halka arz edilmesi işlemlerinde kolaylıklar sağlanmıştır.

Madencilik Sektörüne Yapılan Destekler

- Madencilerin Nisan ayı sonuna kadar vermeleri gereken inceleme raporu, arama projesi, faaliyet raporu, işletme projesi gibi beyanları ertelenerek 30 Eylül 2020 tarihine kadar uzatılmıştır.
- Mali yükümlülüklerden devlet hakkı ve ruhsat bedellerinin ödeme süreleri 28 Aralık 2020 tarihine kadar ertelenmiştir.
- 24 Ocak 2020 tarihinde Elazığ ve Malatya illerinde meydana gelen depremlerden dolayı bu iller kapsamında doğrudan etkilenen maden ruhsat sahipleri ve rödovansçıların vermeleri gereken rapor, proje gibi beyanları da 30 Eylül 2020 tarihine kadar uzatılmıştır. Ayrıca yapmaları gereken devlet hakkı ve ruhsat bedeli ödemeleri de 28 Aralık 2020 tarihine kadar uzatılmıştır.

Yer Altı Kömür İşletmelerine Sağlanan Destekler

- 2020 yılında, “Yer Altı Kömür İşletmelerinde İşçi Maliyetlerine Uygulanacak Desteğe İlişkin Tebliğ” kapsamında, 44 yeraltı linyit veya taşkömürü madenciliği yapan işletmeye 247.808.681,31 TL kömür destek ödemesi gerçekleştirilmiştir.

Petrol Arama ve Üretim Sektörüne Yönelik Destekler

- Son ödeme tarihi 30 Nisan 2020 olan Mart 2020 dönemi devlet hissesi ödemeleri 31 Temmuz 2020’ye, beyanname verme süresi 20 Temmuz 2020’ye ertelenmiştir.
- Son ödeme tarihi 31 Mayıs 2020 olan Nisan 2020 dönemi devlet hissesi ödemeleri 31 Ağustos 2020’ye, beyanname verme süresi 20 Ağustos 2020’ye ertelenmiştir.
- Son ödeme tarihi 30 Haziran 2020 olan Mayıs 2020 dönemi devlet hissesi ödemeleri 30 Eylül 2020’ye, beyanname verme süresi 20 Eylül 2020’ye ertelenmiştir.
- Şirketlerin sahip olduğu arama ve işletme ruhsatlarından kaynaklanan yükümlülükleri yerine getirme süreleri 6 ay ertelenmiştir.

Elektrik ve Doğal Gaz Piyasasında Yapılan Düzenlemeler

- 65 yaş üstü abonelerin, engelli tüketicilerin, şehit ailelerinin ve muharip/malul gazilerin borcundan dolayı elektriğinin 3 ay boyunca kesilmemesine karar verilmiştir.
- Salgın süresince tüm konut aboneleri ile 1000 TL’nin

altında borcu olan küçük ticarethanelerin elektriği ve gazı kesilmemiştir.

- Kovid-19 salgını “mücbir sebep” olarak değerlendirilmiş ve bu kapsamda elektrik piyasasında faaliyette bulunan önlisans veya üretim lisansı sahibi tüzel kişilerin süreli yükümlülüklerine 3 (üç) ay ilave süre verilmiştir.
- Kovid-19 salgını nedeniyle sayaçların okunamadığı durumlarda kıyasen faturalama yapılabilmesine imkân tanınmıştır.
- Elektrik dağıtım şirketlerinin her yıl Nisan ayı sonuna kadar şebekede tesis etmesi gereken teknik kalite ölçüm cihazlarının, bildirilen noktalara 2020 yılı Ağustos ayı sonuna kadar tesis edilmesine izin verilmiştir.
- Doğal gaz lisans ve sertifika işlemlerinde verilen lisanslar için e-başvuru başlatılmıştır.
- 2020 Nisan-Mayıs-Haziran aylarında (3 ay süreyle uygulanmak üzere) Kovid-19 salgını nedeniyle sayaçların okunamadığı durumlarda kıyasen faturalama yapılabilmesine imkân tanınmıştır.

Petrol ve LPG Piyasasında Yapılan Düzenlemeler

- Artan dezenfektan ve kolonya talebinin karşılanmasına yardımcı olunması için benzin türlerine etanol harmanlanmasına ilişkin yükümlülükte 2020 yılında esneklik sağlanmıştır.
- LPG tüm lisans işlemlerinde verilen lisanslar için e-başvuru başlatılmıştır.

Esnaf ve Sanatkârlara Yönelik Tedbirler

- Esnaf ve sanatkârlar ile gerçek kişi tacirlere Gelir Kaybı Desteği ile Kira Desteği verilmektedir. Bu kapsamda; 3 ay süreyle aylık 1.000 TL olarak verilen Gelir Kaybı Desteğine yönelik olarak 24 Şubat 2021 tarihi itibarıyla 1.545.645 kişi başvuruda bulunmuş ve 974.639 kişinin başvurusu onaylanmış, 3 ay süreyle ve büyükşehirlerde aylık 750 TL, diğer şehirlerde aylık 500 TL olarak verilen Kira Desteğine yönelik olarak ise 24 Şubat 2021 tarihi itibarıyla 766.798 kişi başvuruda bulunmuş ve 135.098 kişinin başvurusu onaylanmıştır.
- Yiyecek ve içecek alanında faaliyet gösteren katma değer vergisi mükellefiyeti olan, 2019 takvim yılından önce ya da 2019 takvim yılında başladığı işine devam eden ve 27 Ocak 2021 tarihi itibarıyla faal mükellefiyeti bulunan, 2019 takvim yılındaki cirosu 3 milyon TL ve altında olup söz konusu yıldaki cirosuna oranla 2020 takvim yılındaki cirosu %50 ve üzerinde bir oranda azalan işletmelere ciro kaybı desteği ödemesi yapılması kararlaştırılmıştır. Bu kapsamda ödenecek tutarın 2.000 TL’den az ve 40.000 TL’den fazla olmamak üzere cironun azalan tutarının % 3’ü oranında olması kararlaştırılmıştır.
- Tarım satış kooperatifleri birliklerinin yeniden yapılandırılan ve yılda bir taksit olmak üzere ödenen Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu (DFİF) kaynaklı kredi borçlarının 2020 yılına ait borç taksit ödemesi, faizsiz olarak 2021 yılına ertelenmiş, 2021 yılı dahil daha sonraki yıllarda ödenecek taksit tutarları da faizsiz olarak birer yıl ertelenmiştir.
- Esnaf ve sanatkârların pandemi koşulları nedeniyle kredi ve kefalet kooperatiflerine olan gecikmiş borç-

ları için TESKOMB tarafından yapılandırma imkânı sağlanmıştır. Bu imkândan yaklaşık 30 bin esnaf ve sanatkâr yararlanmış olup bu kapsamda yapılandırılan toplam tutar ise 650 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

- Pandemi süreciyle birlikte 31 Ocak 2021 tarihine kadar 3.095.478 esnaf ve sanatkâra toplam 163 milyar TL tutarında Hazine faiz destekli kredi kullanılmıştır.
- 1 Ocak 2020-31 Aralık 2020 döneminde 984.937 esnaf ve sanatkâra toplam 42,6 milyar TL tutarında Hazine faiz destekli kredi kullanılmıştır. Söz konusu verilere dâhil olmak üzere, 11 Mart 2020-5 Şubat 2021 döneminde 760.071 esnaf ve sanatkâr ise “Ekonomik İstikrar Kalkanı” tedbirleri kapsamında uygulamaya konulan Esnaf Destek Paketi çerçevesinde Hazine faiz destekli yani işletme kredisi ile 18,8 milyar TL tutarında kredi kullanılmıştır.
- 456.238 esnaf ve sanatkârın Hazine faiz indirimli Halkbank’a olan ve 1 Nisan 2020-30 Haziran döneminde vadesi dolacak olan toplam 3 milyar 397 milyon TL tutarındaki kredi geri ödemesi 3 aylık erteleme tabi tutulmuştur.
- 371.858 esnaf ve sanatkârın Halkbank’a olan ve 1 Temmuz 2020-30 Eylül 2020 döneminde vadesi dolacak olan toplam 2 milyar 286 milyon TL tutarındaki kredi geri ödemesi için taksit sayısı değişmek-sizin kalan vadeye yayılmak üzere 3 aylık erteleme imkânı sağlanmıştır.
- Ayrıca, Esnaf ve sanatkârların Halkbank’a olan ve 1 Ocak 2021-30 Haziran 2021 döneminde vadesi dola-

cak olan kredi geri ödemeleri için de 6 aylık erteleme imkânı sağlanmıştır. Söz konusu erteleme programı neticesinde yaklaşık 1 milyon 161 bin esnaf ve sanatkârın toplam 11,9 milyar TL tutarındaki kredi geri ödemesinin öteleneceği öngörülmektedir.

- 2020 yılında salgın nedeniyle alınan erteleme kararları ile esnaf ve sanatkârların Hazine faiz destekli kredilerinden 5,6 milyar TL'lik bakiye erteleme kapsamına girmiş, ertelemelerden 828 bin esnaf faydalanmış ve bütçeden yaklaşık 600 milyon TL kaynak aktarılmıştır.
- Şubat 2021'de yayımlanan üçüncü erteleme kararı ile 2021 yılında 1.161.892 esnafın 13 milyar TL tutarındaki borcunun erteleneceği ve 2021 yılı bütçesinden yaklaşık 400 milyon TL kaynak aktarımı yapılacağı tahmin edilmektedir.

3.3. Çalışma ve Toplumsal Hayatı Koruma

Pandeminin çalışma hayatına ve toplumsal hayata olumsuz etkilerini ortadan kaldırmaya yönelik çok sayıda tedbir ve destek ortaya koyulmuş, bu çerçevede bireyden aileye, aileden topluma uzanan tüm süreçlerde tüm vatandaşları kapsayan Sosyal Koruma Kalkanıyla; vatandaşlara doğrudan aktarılan kaynağın toplam tutarı 1 Mart 2021 itibarıyla 53 milyar TL'yi aşmıştır.

Kısa Çalışma Ödeneği

- Salgın döneminde kısa çalışma ödeneğinin kapsamı genişletilmiş, şartları kolaylaştırılmış ve süreci daha da hızlandırılmıştır.
- Bu dönemde, 3,7 milyon çalışana 27,7 milyar TL kısa çalışma ödemesi yapılmıştır.
- 2020 yılı Mart ayında 3 ay süreyle başlatılan uygulamanın 31 Mart 2021 tarihine kadar devam etmesine imkân tanınmıştır.

Fesih Kısıtı

- İşverenlerimizin istihdamı koruması ve üretim tedarik zincirini idame ettirmesi için alınan tedbirler kapsamında, sözleşme fesih kısıtı uygulaması başlatılmıştır.
- Fesih kısıtı uygulaması, 17 Mart 2021 tarihinde sona erecektir.

Nakdî Ücret Desteği

- Koşulları kısa çalışma ödeneği almaya yetmeyen ve ücretsiz izne çıkarılan çalışanlar için nakdi ücret desteği ödemelerine başlanılmıştır.
- Bu kapsamda, 2,5 milyon çalışana yaklaşık 8,3 milyar TL nakdî ücret desteği ödenmiştir.

İşsizlik Ödeneği

- İşsizlik Ödeneği kapsamında, 995 bin kişiye yaklaşık 5,1 milyar TL ödeme yapılmıştır.

Normalleşme Desteği

- İşverenlerin kısa çalışmadan çıkarak normal çalışma sistemine hızlı dönmesi teşvik edilmiştir.
- Normal çalışma sistemine dönen özel sektör işyerlerine, kısa çalışma uygulamasından faydalandıkları oranda, 3 aya kadar asgari ücret üzerinden sigorta prim mahsuplaşması uygulaması hayata geçirilmiştir.
- Normalleşme Desteği ile 3,5 milyar TL'yi aşkın tutarda prim mahsuplaşması imkânı sağlanmıştır.

Telafi Çalışması

- İstihdamdaki sürekliliği temin etmek amacıyla 2 aylık telafi çalışma süresi 4 aya çıkartılmıştır.

Hızlı İşe Dönüş Teşviki

- Hızlı İşe Dönüş Teşviki ile işini kaybedenlerin 90 gün içinde istihdam edilmesi ve en az 12 ay boyunca çalışması durumunda; işsiz kaldıkları döneme ilişkin uzun vadeli sigorta primleri karşılanmıştır.

İstihdama Dönüş Teşviki

- İstihdama Dönüş Teşviki ile 1 Ocak 2019 - 17 Nisan 2020 döneminde işini kaybedenlerin işten ayrıldıkları işyerine 31 Aralık 2020 tarihine kadar başvuruları ve işveren tarafından;
 - İstihdam edilerek fiilen çalıştırmaları halinde işverene günlük 53,67 TL prim desteği;
 - İstihdam edilerek ücretsiz izne çıkarılmaları durumunda bu kişilere günlük 47,70 TL nakdi ücret desteği,
 - Başvurularının reddedilmesi durumunda bu kişilere günlük 41,74 TL geçici işgücü desteği verilmektedir.

Artı İstihdam Teşviki

- Artı İstihdam Teşviki ile 1 Ocak 2019 - 17 Nisan 2020 döneminde çalıştırdığı sigortalı sayısının üstünde çalışan istihdam eden işverenlere ilave istihdam etiketleri, her çalışan için günlük 53,67 TL, bu kişilerin ücretsiz izne çıkarılması durumunda günlük 53,67 TL destek verilmektedir.

İlave İstihdam Teşviki

- Bir önceki yılın ortalama sigortalı sayısına ilave istihdam sağlayanlara verilen ilave istihdam teşviki uygulaması 31 Aralık 2022’ye kadar uzatılmıştır.

Kadın, Genç ve Mesleki Yeterlilik Belgesi Olanlara Prim Desteği

- Kadın, genç ve mesleki yeterlilik belgesi olanlara uygulanan teşvik, 31 Aralık 2022’ye kadar uzatılmıştır.

İstihdam Destekleri

- İstihdamı koruyup artırmak için 22 ayrı sigorta primi teşvik, destek ve indirim uygulanmaktadır.
- Salgının başından itibaren (2020/Mart-2021 Ocak), Sosyal Koruma Kalkanı kapsamındaki istihdamı koruyucu tedbirler de dâhil olmak üzere, 73 milyar TL teşvik ve destek verilmiştir.

İş Sağlığı ve Güvenliği

- Kovid-19 salgını başından itibaren, hastalığın iş yerlerinde yayılmasını önlemek üzere, 45 binin üstündeki iş sağlığı ve güvenliği profesyoneli sahada seferber edilmiştir.
- Bulaş riski yüksek sektörler başta olmak üzere 28 farklı sektör ve çalışma alanına özgü önlemleri içeren rehberler, videolar ve kontrol listeleri tüm tarafların istifadesine sunulmuştur.

Prim Erteleme

- 2020 yılı içerisinde gerçekleşen deprem ve sel gibi afet hallerinde ve Kovid-19 salgını nedeniyle sigorta primi ödemeleri ertelenerek işveren ve çalışanlara destek olunmuştur.
- 1,3 milyon işyerinin toplam 40 milyar TL prim borcu 6 ay süreyle ertelenmiştir.
- Büyükşehir belediyeleri, belediyeler ve bağlı kuruluşlarının toplam
- 2,8 milyar TL olan prim borçlarını 3 ay süreyle ertelenmiştir.
- Doğal afetlerin yaşandığı Elazığ, Malatya ve Giresun illerinde ikamet eden işveren ve sigortalıların toplamda 1,5 milyar TL tutarındaki prim borçları ertelenerek faizsiz taksitlendirme imkânı sunulmuştur.
- Bu çerçevede ödemeleri ertelenen sigorta primlerinin toplam tutarı
- 44,3 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Borç Yapılandırması

- Borcu bulunan vatandaş ve işverenlere ödeme kolaylığı sağlamak amacıyla Kasım ayında 7256 sayılı Kanun ile prim borçlarının yapılandırılması imkânı getirilmiştir.
- Bu çerçevede, Sosyal Güvenlik Kurumuna borcu bulunan vatandaşlarımız 2020 yılı Ağustos ayı ve öncesine ait borçlarını 1 Şubat tarihine kadar başvurmaları şartıyla yapılandırma imkânına kavuşmuştur.

- Bu kapsamda, yapılandırmadan 2 Milyon kişi yararlanmış ve toplam 100 Milyar TL’lik yapılandırma sağlanmıştır.

Emekli Aylıkları

- 2019 yılında 1.000 TL’ye yükseltilen en düşük emekli aylığını 1.500 TL’ye çıkartılmıştır.

İmmün Plazma Tedavisi

- Dünya Sağlık Örgütünün Kovid-19 salgınına karşı önerdiği “immün plazma tedavisi” SGK kapsamına alınmıştır.

Yoğun Bakım Tedavi Ücretleri

- Sağlık Uygulama Tebliğinde (SUT) yapılan düzenlemeyle karşılanan yoğun bakım tedavi ücretleri 2 katına çıkartılmıştır.

Sağlık Raporları

- Engellilere ve kronik hastalara bu süreçte hayatlarını kolaylaştırmak için süresi dolan sağlık raporlarının ve reçetelerinin geçerlilik süreleri uzatılmıştır.

İş Göremezlik Ödeneği

- Filyasyon ekipleri tarafından elektronik olarak da düzenlenen Kovid-19 teşhis ve karantina raporu için iş göremezlik ödeneği ödemesi yapılmıştır.
- Salgın döneminde 2 milyar TL tutarında geçici iş göremezlik ödeneği ödemesi gerçekleştirilmiştir.

Koronavirüs Tedavi Ödemeleri

- Kovid-19 tanısı konulan her hasta için hizmet veren hastanelere günlük 660 lira ek ödeme yapılması yönünde düzenleme yapılmıştır.
- Kovid-19 tedavisi için yoğun bakımda kullanılan ilaçların faturalandırılarak SGK tarafından ödenebilmesi sağlanmıştır.
- Acil hal kapsamında sayılan salgın olgularında vatandaşlarımızdan katılım payı ve ilave ücret alınmaması sağlanmıştır.
- Kovid-19 test, tedavi ve bakım hizmetleri için; Genel Sağlık Sigortası kapsamında karşıladığımız ödemeler 7,2 milyar TL’yi aşmıştır.

Acil Durum Kararı

- Salgın döneminde, sadece muhtaçlık kriterlerine uyanların değil, salgın nedeniyle dönemsel ihtiyaç sahibi olanların da sosyal yardım kapsamına alınması amacıyla Acil Durum Kararı alınmıştır.

Salgın Sosyal Destek Programı

- 6,5 milyon haneye 1.000'er Lira olmak üzere toplam 6,5 milyar TL’yi aşkın nakdi yardım ulaştırılmıştır.

Periyodik Pay

- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına sosyal yardım faaliyetlerini icra edebilmeleri için her ay düzenli olarak yapılan “periyodik pay” kaynak aktarımı 135 milyon TL’den 180 milyon TL’ye yükseltilmiştir.

- Ayrıca, salgın döneminde vatandaşlara daha fazla yardım ulaştırılmasını teminen 902 milyon TL ek periyodik pay aktarımı yapılmıştır.

Sosyal Yardım Programları

- Kovid-19 salgınının olumsuz etkileriyle mücadele kapsamında, belirli sosyal yardım programlarının tutarlarını artırarak, salgın sürecinden etkilenme ihtimali daha yüksek olan kırılgan grupları koruma-ya yönelik adımlar atılmıştır.

Evsizlerin Konaklatılması Projesi

- Çeşitli nedenlerle evsiz, mekânsız ve kimsesiz kişileri tespit ederek, kamu misafirhaneleri ya da otel-pansiyonlarda konaklama imkânı sunulmuştur.
- 2020 yılında 6 milyon TL kaynak ayrılan proje için, 2021 yılında 15 milyon TL kaynak tahsis edilmiştir.

Biz Bize Yeteriz Türkiye’ın Millî Dayanışma Kampanyası

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, 30 Mart 2020’de gerçekleştirilen Cumhurbaşkanlığı Kabine Toplantısı’nın ardından yaptığı “Millele Sesleniş” konuşmasında, alınan tedbirlerden dolayı mağdur olan dar gelirli vatandaşlara ilave destek sağlamak amacıyla Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca yardım hesabı açıldığını duyurmuş, Kovid-19’e karşı mücadele için “Biz Bize Yeteriz Türkiye’ın” diyerek Millî Dayanışma Kampanyası başlatmıştır. Kampanya bu süreçte alınan tedbirler dolayısıyla mağduriyet yaşayabilecek insanların ihtiyaçlarının daha etkin şekilde karşılanabilmesini koordine etmeyi de amaçlamıştır. Kampanya kapsamında, 2 milyar TL’yi aşkın yardım toplanmış ve bu yardımlar ihtiyaç sahibi hanelere ulaştırılmıştır.

Sosyal İzolasyon Kuruluşları

- İhtiyaç sahibi kadın, çocuk, engelli, yaşlı tüm vatandaşlarımız için, 67 ilde 2.130 yatak kapasiteli 89 sosyal izolasyon kuruluşu oluşturulmuştur.
- 14 ilde mevcut kuruluşların içerisinde izolasyon katları oluşturulmuştur.
- Hastaneden taburcu olan, izinden dönen, yeni kuruluşa alınacak engelli ve yaşlılar bu kuruluşlarda misafir edilmiştir.
- Bu izolasyon kuruluşlarının Kovid-19 süresince kurumsal bakıma ihtiyacı olan yaşlılarımıza ve engellerimize gelir ve engel kriterine bakılmaksızın

hizmet verilebilmesi için yasal düzenlemeler yapılmıştır.

Çocuk Hizmetleri

- Çocuk kuruluşlarında gerekli temizlik önlemleri alınmıştır ve ziyaretler kısıtlanmıştır.
- Ruhsatlı özel kreş, gündüz bakımevi ve çocuk kulüpleri 16 Mart 2020 – 1 Haziran 2020 tarihleri arasında tatil edilmiştir.

Engelli ve Yaşlı Hizmetleri

- Engelli ve yaşlı bireylerin bakımına yönelik kuruluşlarda hizmet veren personel 10-14 gün yatılı sabit vardiya sistemine geçilmiş, her vardiya öncesi personele PCR testi yapılmıştır.
- Engelli ve yaşlılara Kovid-19 ile baş etme stratejisi geliştirmeleri için günlük yaşam aktivitelerinin yanı sıra; fiziksel aktivite, boş zamanları değerlendirme etkinlikleri, bilişsel becerileri geliştirme etkinlikleri yapılmaktadır.
- Alınan sıkı tedbirler sayesinde; Türkiye, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından engelli ve yaşlı bakım merkezleri ile huzurevlerinde iyi uygulama örneği olarak değerlendirilmiştir.

Kadın Hizmetleri

- Kovid-19 salgını kapsamında ülkemizde vakaların görülmeye başladığı tarihten itibaren kadın konukevi ve ŞÖNİM hizmetlerinde herhangi bir aksaklığa mahal verilmemiştir.

- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı mevcut kuruluşların yanı sıra 49 ilde 65 tesis barınma amacıyla kullanılmıştır. 1.450 kadın ve beraberindeki çocukları barınma amacıyla söz konusu tesislere yönlendirilmiştir.
- “Alo 183 Sosyal Destek Hattı”na Kovid-19 salgını nedeniyle gelen çağrılarının artışı göz önünde bulundurularak kadınlar için önceliklendirme sürecini başlatılmıştır.

3.4. Kesintisiz ve Uzaktan Eğitim

Türkiye’de ilk vakanın görülmesinin ardından halk sağlığını korumak için alınan tedbirler kapsamında eğitimin yüz yüze yapılmasına ara verilmiştir. Bununla birlikte, Türkiye dünya genelinde uzaktan eğitime geçen ülkelerin başında yer almıştır. Böylece, örnek bir uzaktan eğitim modeli uygulamasıyla ülkemizde eğitimin kesintisiz devam etmesine olanak sağlanmıştır. Bahar aylarının adından gelen kontrollü normalleşmeyle birlikte yeni öğretim yılında yüz yüze eğitim için fırsat oluşmuştur. Ancak, yaşanan vaka artışıyla eğitimin yeniden uzaktan eğitim şeklinde yapılmasına karar verilmiştir. Nihayetinde Mart ayı itibariyle yeniden yüz yüze eğitime yönelik adımlar atılmıştır. 1 Mart 2021 tarihinde gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı Kabine Toplantısı sonrasında alınan kararlar doğrultusunda her alanda olduğu gibi eğitim ve öğretimde de il bazlı olarak yerinde karar uygulamasına başlanılmıştır. Bu kapsamda,

- 2 Mart 2021 tarihi itibariyle tüm okul öncesi eğitim kurumlarında, ilkokullarda, 8. ve 12. sınıflarda ülke genelinde yüz yüze eğitime geçilmiştir.
- Düşük ve orta riskli olarak tanımlanan illerde tüm okul öncesi eğitim kurumlarında, ilkokullarda, ortaokullarda ve liselerde yüz yüze eğitim gerçekleştirilmeye başlanılmıştır.

Düşük ve orta riskli olarak tanımlanan illerde yüz yüze eğitime;

- Okul öncesi eğitim kurumlarında tam zamanlı,
- İlkokullarda seyreltilmiş sınıflarda haftada iki (2) gün,
- Ortaokul 5, 6, 7. sınıflarda seyreltilmiş gruplar halinde haftada iki (2) gün,
- Ortaokul 8. sınıflarda seyreltilmiş gruplar halinde haftada 12-22 saat,
- Lise hazırlık, 9. 10. 11. sınıflarda seyreltilmiş gruplar halinde haftada iki (2) gün,
- Lise 12. sınıflarda seyreltilmiş gruplar halinde haftada 16-24 saat olacak şekilde yüz yüze eğitime başlanmıştır.

Yüksek ve çok yüksek riskli olarak tanımlanan illerde yüz yüze eğitime;

- Okul öncesi eğitim kurumlarında tam zamanlı,
- İlkokullarda seyreltilmiş gruplar halinde haftada iki (2) gün,
- 8. sınıflarda seyreltilmiş gruplar halinde haftada 12-22 saat,
- 12. sınıflarda seyreltilmiş gruplar halinde haftada 16-24 saat olarak başlanmıştır.
- Özel gereksinimli öğrenciler için hizmet veren özel

eğitim okul ve sınıfları ülke genelinde tam zamanlı olarak yüz yüze eğitime başlanmıştır.

- Yüz yüze eğitime başlayacak tüm okul kademeleri ve sınıf düzeylerinde eğitim 2 Mart Salı gününden itibaren başlanmıştır.
- Liselerdeki sınavlar 8 Mart Pazartesi gününden itibaren tüm illerde salgın tedbirleri çerçevesinde yüz yüze gerçekleştirilmeye başlanmıştır.
- Köy ve seyrek nüfuslu yerleşim yerlerindeki eğitim kurumlarında mevcut kararlar uygulanmaya devam edilmiştir.
- Yüz yüze eğitim kapsamı dışındaki uygulamalarda uzaktan eğitime devam edilmektedir. Yüz yüze eğitime katılım bütün illerde veli rızasına bağlı olarak gerçekleştirilmektedir.

Uzaktan Eğitim

Pandemi ile birlikte halk sağlığının öncelenmesi sonrasında yüz yüze eğitim imkânı kısıtlamalar nedeniyle kalmamıştır. Sosyal bir hak olan eğitimin devam ettirilmesi ise her devletin ödevi durumundadır. Bu itibarla, dünyada ilk örneklerinden birisi olarak uzaktan eğitime geçen Türkiye’de pandemi döneminde uzaktan eğitim, eğitim seviyelerine göre farklı platformlarda gerçekleştirilmiştir:

- TRT EBA TV Kanalları: TRT EBA İlkokul, TRT EBA Ortaokul ve TRT EBA Lise kanallarıdır.
- EBA Dijital Eğitim Platformu: www.eba.gov.tr web sitesi ve içerikleridir.

- EBA Akademik Destek (ADES): Üniversite sınavına hazırlanan 11. ve 12. sınıf öğrencileri için yapay zekâ desteği ile öğrenciye geribildirim sunan sınava özel hazırlık platformudur.
- EBA Canlı Ders: eba.gov.tr üzerinden öğretmenlerin sınıfları ile senkron ders yapabildiği uygulamadır.
- EBA Mesleki Gelişim: eba.gov.tr üzerinden öğretmenlerin senkron ve asenkron şekilde online mesleki gelişim içeriklerine erişebildiği uygulamadır.
- EBA Asistan: Yapay zekâ alt yapısıyla EBA internet sitesi kullanıcılarının sorularına 7/24 anlık yanıt veren sanal destek robotudur.

TRT EBA TV ve EBA Dijital Platformu İçerikleri

- Tüm sınıf seviyeleri için (1 – 12. Sınıf) TRT ile yapılan iş birliği kapsamında 3 HD ve 3 SD kanal olmak üzere TRT EBA TV (TRT EBA İlkokul, TRT EBA Ortaokul ve TRT EBA Lise) kanalları 23 Mart 2020 tarihinde yayın yapmaya başlamıştır.
- 23 Mart 2020 - 19 Şubat 2021 tarihleri arasında yapılan televizyon yayınları için 13 televizyon stüdyosunda 1.000’den fazla öğretmen kamera önünde ve arkasında görev almıştır. Bu kapsamda toplam 10.000 ders içeriği ve beden eğitimi, oyun, müzik, rehberlik, akıllı tenefüs, hobi, deney, özel eğitim farkındalık, aile aktiviteleri, öğretmen ve veli kuşağı gibi pek çok alanda 982 ders dışı etkinlik içeriği hazırlanmıştır.
- 23 Mart 2020 – 19 Şubat 2021 tarihleri arasında yapılan televizyon kanallarından toplam 12.415 saat yayın yapılmıştır.
- 29 Haziran 2020 tarihi itibarıyla EBA ve TRT EBA TV kanallarında 9 hafta süren ve 28 Ağustos’ta sona eren “Yaz Okulu” programları sunulmuştur.
- EBA platformu üzerinden ortaokul öğrencileri için “İngilizce Yaz Okulu” ders paketi 1 Temmuz itibarıyla yayına alınmıştır.
- 2020 – 2021 eğitim öğretim yılı için eğitimde kapsayıcılık ve erişilebilirlik ilkelerine uygun şekilde TRT EBA TV kanallarından yayımlanan içeriklerin hepsi işaret dili çevirisiyle birlikte yayımlanmaya başlamıştır.
- Bilişimle üretim pilot uygulaması kapsamında öğ-

retim programına yönelik ilkokul ve ortaokul düzeyindeki 4,5,6 ve 7. sınıf öğrencileri için toplam 314 etkinlik üretilerek EBA'dan yayımlanmıştır.

- Müzik derslerinin uzaktan eğitimle desteklenmesi için 1-4. sınıf müfredatı dijital içerikleri hazırlanmıştır. Dijital çalgı oluşturularak marketlerde yayımlanmıştır.
- Müze eğitimi dijital içerikleri ve mesleki gelişim kursu, Topkapı Sarayı Müzesi ve Pera Müzesi için hazırlanmıştır.
- “Gri Ceviz” uygulaması tüm öğretmen ve öğrencilerin ücretsiz kullanımına sunulmuştur.
- Halk eğitim kurslarının uzaktan yapılabilmesi için

kurulan platform alt yapısı EBA ile birleştirilmiştir (hboakademi.eba.gov.tr).

- Temel eğitim içerikleri için EBA alt portalı oluşturulmuştur (tegmateriyal.eba.gov.tr).
- 20.000'den fazla yeni ders içeriği, 2.000'den fazla EBA Kütüphane içeriği, 200'den fazla yardımcı kaynak kitap, 200'den fazla yeni ders tanımlaması EBA'ya kazandırılmıştır. EBA'daki ders sayısı 1.600'den 1.900'e, içerik sayısı 40.000'den 60.000'e çıkarılmıştır.
- Görme Engelli öğrenciler için uzaktan eğitim içeriklerinin sesli betimlenmiş halleri ve Braille ile ders anlatımlarının yapıldığı içerikler haftalık olarak yayımlanmaktadır.
- Uzaktan eğitim alt yapı çalışmaları yürütülmüştür. Toplam canlı ders kapasitesi günlük 3 milyon derse çıkarılmıştır.
- Ümitköy veri merkezinde ise daha büyük kapasiteli yeni donanımlar (sisteme entegre edilmiştir).

EBA Platformu'nun Yeni Özellikleri

- TRT EBA TV kanallarından yayımlanan tüm videolar, öğrencilerin her an ellerinin altında olması için EBA dijital platformuna da eklenmiştir.
- Kapasite artırımlarıyla aynı anda 865 bin kullanıcıya hizmet verilebilmesi sağlanmıştır.
- EBA Canlı Sınıf özelliği 13 Nisan 2020 tarihinde kullanıma sunulmuştur.

- 22 Eylül 2020 tarihinde EBA Canlı Sınıf özelliği tüm sınıf seviyelerinde kullanıma sunulmuş ve kota artımı yapılmıştır.
- Bu yapılan geliştirmelerle tüm seviyelere günlük 9, haftalık ise toplam 54 saat ders atayabilme imkânı sağlanmıştır. Bu sayılar alternatiflerin olması amacıyla fazla tutulmuştur. (Bu rakamlar Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından okul seviyelerine göre belirlenen günlük ve haftalık yapılabilecek en fazla canlı ders saatinden de fazladır.)
- Kullanıcıların bütün platformlardan (mobil, web) canlı derslere katılabilmesine olanak sağlayacak geliştirmeler yapılmıştır.
- Türkiye’de yaşayan göçmen öğrenciler ve yurt dışında yaşayan Türk öğrenciler için gelen talebi karşılamak üzere sadece sınıflara değil okul yönetimi/öğretmenler tarafından oluşturulan gruplara da Canlı Ders atayabilme özelliği geliştirilmiştir.
- EBA Akademik Destek platformundan 12. sınıf öğrencileri için YKS öncesi canlı deneme sınavları yapılmıştır.
- Pardus yüklü etkileşimli tahtalardan da EBA Canlı Dersleri gerçekleştirme imkânı öğretmenlerin kullanımına sunulmuştur.

Uzaktan Eğitimi Destekleyen Çalışmalar

- Uzaktan eğitim süreci için kullanıcıların ihtiyaç duyabileceği her alan için yardım videoları çekilerek “EBA Nasıl” sayfalarından ve YouTube kanalından yayınlanmıştır.

- 5 farklı öğretmen eğitimi hazırlanarak EBA Mesleki Gelişim Alanından tüm öğretmenlerin erişimine açılmıştır. Bu kurslar 2020 yılı Mart ayından bu yana 583.610 öğretmene ulaşmıştır.
- Türkiye’de hizmet sunan GSM operatörleri ile anlaşarak EBA içeriklerine ücretsiz erişim imkânı (6GB ve 8 GB) artırılmıştır.
- 28 Mart 2020 tarihinde 7/24 çalışan EBA kontrol merkezi ve çağrı merkezi kurulmuştur.
- Kullanıcıların sorularına hızlı yanıt verebilmek için çevrim içi yardım sistemi olan EBA Asistan 13 Nisan 2020 tarihinde devreye alınmıştır.
- E-Devlet kapısına “EBA Veli Bilgilendirme Sistemi” hizmeti eklenmiştir.
- eTwinning, FCL ve Scientix Projeleri kapsamında webinarlar ve MOOC tabanlı eğitimler yapılmıştır ve bu eğitimlerden 834.644 öğretmen faydalanmıştır.
- Bilişimle Üretim Pilot Uygulaması kapsamında dijital oyun geliştirme, 3 boyutlu tasarım yapma ve yenilikçi fikir geliştirme kapsamında toplam 6 uzaktan eğitim etkinliği hedef kitlesi yaklaşık 330 bilişim teknolojileri öğretmeni ve 41.000 öğrenci olmuştur.
- Bilgisayar ve İnternet’e erişim imkânı bulunmayan öğrencilerin EBA’ya erişimini sağlamak üzere EBA Destek Noktaları kurulmuştur. (24 Şubat 2021 tarihi itibarıyla 14.757 merkez ve 176 mobil destek aracı).
- Elverişsiz sosyoekonomik koşulları nedeniyle uzaktan eğitime devam edemeyen öğrencilere de uzaktan

eğitim imkânı sağlamak üzere 4.5G GSM sim kartlı 25 GB kotalı İnternet paketi ile birlikte 512.000 tablet bilgisayar seti dağıtımını tamamlanmıştır.

- Öğretmenlerin okuldaki dersliklerden etkileşimli tahta ve beyaz tahta kullanarak canlı ders yapmalarına yardımcı olacak 90 bin adet web cam tedarik edilerek okullara dağıtılmıştır.
- 23 Mart 2020 tarihinden itibaren haftalık olarak uzaktan eğitim istatistikleri “Sayılarla Uzaktan Eğitim” başlığıyla hazırlanarak kamuoyuyla paylaşılmaktadır.
- Uzaktan eğitimin daha kapsamlı verilmesi ve EBA’dan eş zamanlı olarak daha fazla kullanıcıya sağlanabilmesi amacıyla 160 milyon ABD doları bütçeli ve 3 yıl sürecek “Güvenli Okullaşma ve Uzaktan Eğitim Projesi” başlatılmıştır.

Temel Eğitim

Okula Uyum ve Mesleki Hazırlık

- 2019-2020 eğitim öğretim yılında yüz yüze işlenemeyen konularda öğrencilerin öğrenme eksikliklerinin giderilmesi için çalışma planı hazırlanarak 28 Ağustos 2020 tarihinde okullara gönderilmiştir.

Aşamalı ve Seyreltilmiş Yüz Yüze Eğitim

- Salgın süreci dikkate alınarak 21 Eylül 2020 tarihinden itibaren sadece okul öncesi eğitim ve ilkökul 1. sınıflarda yüz yüze eğitime başlanmıştır.
- Yüz yüze eğitim için çocuğunu okula göndermek is-

temeyen velinin yazılı onayı alınmış ve öğrenci devamsız sayılmamıştır.

- Bilim Kurulu'nun tavsiyeleri doğrultusunda yüz yüze eğitimlerde okul öncesi, ilkokul 1. sınıf ile LGS sınavına hazırlanan 8. sınıf öğrencilerine yüz yüze eğitim almaları için planlamalarda öncelik sağlanmıştır.
- İki hafta olan ara tatil salgın sebebiyle üç haftaya uzatılmıştır.

Yardımcı Kaynak İhtiyacı Temini

- EBA Platformu üzerinde tegmateriyal.eba.gov.tr materyal platformu oluşturulmuş ve yayımlanmış-

tır. Kullanılmakta olan tüm ders kitapları, öğretim materyalleri ve dijital içerikler site üzerinden yayımlanmış olup yaklaşık 3400 adet içerik bahsi geçen siteye yüklenmiştir.

- Özellikle kırsal bölgelerde birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan okullardaki öğrenciler için 17 adet çalışma kitabı özel olarak tasarlanan klasör çanta içinde öğrencilere dağıtılmış ve elektronik ortamda yayınlanmıştır.
- Ortaokul kademesinde 112 fasikülden oluşan 16 kitap hazırlanmış ve elektronik ortamda yayınlanmıştır.
- Salgın sürecinde öğrencileri desteklemek amacıyla ilkokul ve ortaokullara yönelik toplamda 107 dijital içerik hazırlanmıştır.
- 50 İl Millî Eğitim Müdürlüğünde oluşturulan komisyonlarca çalışma kitabı ve dijital içerik çalışmaları devam etmektedir. Komisyonlarda yaklaşık 1000 öğretmen görevlendirilmiştir. İçeriklerin inceleme işlemlerinin yapılabilmesi dijital inceleme sistemi (ydil.tegmmateryal.eba.gov.tr/panel/) oluşturulmuştur.
- Öğrencilerin duygusal, sosyal ve dil gelişimlerini destekleyecek şekilde hazırlanan okuma kitaplarının ilkokul öğrencilerine dijital ortamda sunulabilmesi için “OKUYAN BALIK SESLİ ELEKTRONİK KÜTÜPHANESİ” oluşturulmuş ve <https://okuyan-balik.com/> internet adresinde yayımlanmıştır.
- Evde kalma döneminde çocukların yazı yazma becerilerinin artırılması ve hayal güçlerinin desteklenmesi için 81 ilden öğrencilerin gönderdiği öy-

külerden seçme “Çocuklardan Ev Yapımı Öyküler” (Çocuk Yayınları Dizisi) adlı eser basılmıştır.

Ölçme ve Değerlendirme

- 2020-2021 eğitim ve öğretim yılının birinci dönem puanı belirlenirken ilkokul 4’üncü sınıf ve ortaokullarda birinci dönemde yapılmış olan sınavlar dönem sonu puan hesaplamasına dâhil edilmemiştir. Ancak velinin başvurması hâlinde yapılmış olan sınavlardan alınan puanlar dönem puanı hesaplamasına dâhil edilmiştir. İlkokul 4 üncü sınıflarda sadece ders etkinliklerine katılım puanlarının aritmetik ortalaması ile dönem puanı hesaplanması yapılmıştır. Ortaokul 5, 6, 7 ve 8 inci sınıflarda dönem puanının sadece ders etkinliklerine katılım puanları ve varsa proje puanlarının aritmetik ortalaması ile oluşturulması sağlanmıştır. Karne basımı ve dağıtımını yapılmamış, karneler elektronik ortamda erişime sunulmuştur.
- Kendisinde veya birlikte kaldığı aile bireylerinden herhangi birinde kronik hastalık bulunan öğrencilerin, okul içinde uygun bir zamanda ve izole bir ortamda sınava alınması sağlanmıştır.

OrtaÖğretim

Öğretim Materyalleri ve İçerik Geliştirme

- TRT EBA TV Lise kanalında 664 Bilim, Kültür, Sanat ve Spor ile ilgili videolar yayınlanmıştır.
- Tüm ders kitapları etkileşimli hale getirilmiştir. (97 Etkileşimli ders kitabı)

- Öğrenci ve öğretmenlerin her zaman ulaşabileceği mobil soru bankası hazırlanmıştı. 25.000 soru içermektedir.
- YKS Kampı ile interaktif soru çözümleri hazırlanarak öğrencilerle buluşturulmuştur.
- Çevrim içi yarışma platformu hazırlanmıştır.
- Üniversiteye hazırlanan öğrencilere yönelik Webinarlar (Web Seminerleri) hazırlanmıştır.

Öğretim Programları ve Ders Kitapları

- 2020-2021 eğitim öğretim yılı için 146 adet ders kitabı ve eğitim aracı hazırlanmıştır.
- 2020-2021 eğitim öğretim döneminde 9. Sınıflarda kullanılmak üzere 11 adet beceri temelli etkinlik kitabı ve toplam 2247 beceri temelli etkinlik hazırlanarak EBA üzerinden yayınlanmıştır.
- 10. sınıflar için Tarih, Coğrafya, Felsefe, Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Türk Dili ve Edebiyatı ve İngilizce derslerine ait 9 adet beceri temelli etkinlik kitabı ve toplam 980 beceri temelli etkinlik hazırlanmıştır.
- Öğrenci kayıplarının önüne geçmek için 9 çevrim içi yarışma, 4 yarışma, 7 sosyal medya faaliyeti, 4 özel yayın, 1 Webinar düzenlenmiş olup, bunlara ek olarak da 1 adet dijital kitapçık (Birlikte 23 Gün) hazırlanmıştır.
- Liselere giriş ve üniversitelere hazırlık sınavlarına

yönelik olarak 31 Ağustos 2020 tarihinden itibaren destekleme ve yetiştirme kursları (DYK) açılmıştır. kursa devam eden öğrenci, öğretmen ve yöneticiler için sokağa çıkma kısıtlaması muafiyeti için e-Kurs Modülüne “Salgın İzin Belgesi” eklenmiştir.

Öğrenci Pansiyonları ve Burslar

- Bilim Kurulu üyeleri ve uzmanlar tarafından Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî okul pansiyonlarında görev yapan 2965 yönetici, 11.084 belletmen ile 6439 yardımcı personel olmak üzere toplam 20.488 kişiye uzaktan eğitim yoluyla bilgilendirme çalışmaları yapılmıştır.
- Okul pansiyonlarında alınması gereken tedbirlere dair kılavuz hazırlanmıştır.
- Okul pansiyonları, karantina uygulamaları çerçevesinde vatandaşların, sağlık çalışanlarının ve emniyet mensuplarının barınması amacıyla hizmete açılmıştır.
- Salgın nedeniyle parasız yatılı öğrencilerin harçlıkların banka kanalıyla ödenmesi sistemine geçilmiştir.

İzleme ve Değerlendirme

- 2019-2020 eğitim ve öğretim yılı 2. döneminde başlayan küresel salgının uzaması durumunda eğitim faaliyetlerinin teknolojiye bağlı olarak yürütülmesi ihtimali göz önüne alınarak olabilecek aksaklıkların ve alınması gereken önlemlerin önceden belirlene-

rek hayata geçirilmesi amacıyla öğrenci, öğretmen, okul yöneticisi ve 24.489 veli toplam 93.783 kişi anket çalışmasına katılmış, anket sonuçlarının değerlendirilmesi neticesinde, tablet dağıtımları, EBA destek noktaları ve alt yapı çalışmalarının iyileştirilmesi konularında önemli ilerlemeler yapılmıştır.

Mesleki Eğitim

Öğretim Programları ve Uzaktan Eğitim

- Mesleki eğitim merkezi programlarında 27 alan 142 dal güncellenerek 33 alan 181 dalda eğitim vermeye başlanmıştır.
- Mesleki Eğitim Merkezlerindeki 33 alan 181 dalda kalfalık ve ustalık teorik sınavları için uzaktan öğrenme materyallerinden 7 alan ve 50 dalda kalfalık/ustalık sınavlarına yönelik ders çizelgeleri, ders içerikleri, örnek sınavlar ve sınav kriterleri uzaktan öğrenme materyalleri hazırlanmıştır.
- Uzaktan eğitim süresince öğrencilerin eğitim süreçlerinin aksamaması amacıyla öncelikle 3 milyon liralık kaynak aktararak okulların alt yapısı güçlendirilmiştir. Bunun sonucunda; 6.177 uzaktan eğitim ders videosu çekimi yapılmıştır. 5.441 tanesi TRT EBA TV lise kanallarında ve EBA Dijital Platformu’nda yayımlanmaktadır.

Özel Eğitim

Özel Eğitim İhtiyacı Olan Öğrenciler

- Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin uzun bir süre

yüz yüze eğitim almamaları, göz önünde bulundularak “Özel Eğitim Öğrencilerine Uyum Eğitimi Rehberlik Programı” ve “Özel Eğitim Öğrencilerine Uyum Programı ” oluşturulmuştur.

- TRT EBA TV İlkokul ve Ortaokul kanallarında toplam 1.000 özel eğitim içeriği hazırlanmıştır.
- OECD tarafından diğer ülkelere örnek gösterilen ÖzelimEğitimdeyim mobil uygulaması 491.387 mobil kullanıcı tarafından indirilmiş, yaklaşık 30 milyon kez ziyaret edilmiştir.
- EKPSMEBÖZEL mobil uygulaması hayata geçirilerek engelli kamu personel sınavına giren bireylere soru ve konu anlatımlı zengin özel eğitim içerikleri sağlanmıştır.
- Özel eğitimde 20 dijital uygulama EBA ve mobil uygulamadan yayınlanmıştır.
- Kademe öğrencilerine yönelik 6 kitaptan oluşan Ses Temelli Okuyorum Yazıyorum Eğitim Materyal seti tamamlanarak dijital olarak yayınlanmış, 5000 adet basımı yapılarak okullara gönderilmiştir.
- Okul öncesi özel eğitim öğrencilerine yönelik Eğlenmece Öğrenmece Kutusu eğitim seti ve öğretmenlerine yönelik Kapsayıcı Eğitimde Öğretmenin Yol Haritası Kitabı dijital olarak yayınlanmış, basımı yapılarak tüm okullara gönderilmiştir.
- Türk İşaret Dili Kitabı 1, 2 ve 3, etkileşimli hale getirilerek EBA üzerinden yayınlanmış, dijital Türk işaret dili sözlüğü hazırlanmış ve 5.040 kelimenin işaret dili videoları erişime açılmıştır.

- “İşitme Engelli Öğrenciler İçin Okuma Yazma Öğreniyorum” seti tamamlanmış, dijital olarak yayınlanmıştır.
- Görme engelli öğrencilerin istediği kaynağı sesli hale çeviren ve not almalarına olanak sağlayan 400 adet “Orbit Reader Braille Okuma ve Not Alma” dağıtımına devam edilmektedir.
- Görme engelli öğrencilere betimleme yapılarak 170 ders içeriği hazırlanmış ve EBA platformundan yayınlanmıştır.
- Yaz tatili çerçeve programı ile öğretmenler gönüllü olarak uzaktan eğitim çalışmaları yapmış ve içerikleri sağlamıştır.
- Özel Çocuklara Eğlenceli Etkinlikler Takvimi (ÖÇE-ET) dijital platformlardan yayınlanmıştır.
- İşitme, görme ve zihin grubu öğrencilerine yönelik kültür ve spor becerilerini içeren etkinlikleri içeren Hazır mısın? programı yaz tatili boyunca TRT EBA TV’de yayınlanmıştır.
- «mebozelegitim» adıyla sosyal medya hesapları açılmıştır. Aile bilgilendirme videoları, EBA TV içerikleri, duyurular vb. içerikler paylaşılmaktadır.
- Kaynaştırma/Bütünleştirme yoluyla eğitim gören öğrenciler için 24 kitaptan oluşan bir set etkileşimli kitaplar orgm.meb.gov.tr/uyet platformundan yayınlanmıştır.

Özel Yetenekliler

- Bilim ve Sanat kuşağında yayımlanmak üzere 16 farklı branştan öğretmenlerle çekimleri tamamlan-

nan videoların ikinci dönemden itibaren haftada bir video olmak üzere TRT EBA TV ekranlarında yayınlanması planlanmaktadır.

Rehberlik Hizmeti

- Okul rehberlik servisleri ve rehberlik ve araştırma merkezleri (RAM) tarafından öğrencilere 38.548.968 rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti sunulmuştur.
- Müşavirlik hizmetleri kapsamında toplamda 51.303.169 rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti ile öğretmen, öğrenci ve veli desteklenmiştir.
- Okullarda görev yapan rehber öğretmen/psikolojik danışmanlar aracılığı ile öğretmen/yönetici ve velilere salgın hastalık psikoeğitim programı hakkında bilgilendirme çalışmaları yapılmıştır. Bu kapsamda 552.639 öğretmen ve 3.479.428 veliye ulaşılmıştır. Program, 6.500.000 öğrenciye yüz yüze ve uzaktan uygulanarak tamamlanmıştır.
- Okul öncesi ve ilkokul öğrencilerine yönelik “Elif ile Alp Çocuklar İçin Psikoeğitsel Etkinlikler Kitapçıkları” 1, 2, 3 yayımları hazırlanarak basılmıştır. Ayrıca okulların açılmasına yönelik olarak Elif ile Alp “Elif ile Alp Çocuklar İçin Psikoeğitsel Etkinlikler Kitapçıkları”nın dördüncüsü olan “Okul Heyecanı” dijital olarak hazırlanmıştır.
- “Salgın Hastalık Dönemlerinde Psikolojik Sağlamlığımızı Korumak-Aileler İçin Çocuklara Yardım Rehberi” yayımlanmıştır.
- Dijital psikososyal destek programı <http://orgm.meb>.

gov.tr/psikososyaldijitaldestek adresinden hizmete sunulmuştur.

- “Özel Eğitim Çocuk” dergisi dijital dergi olarak da hizmete sunulmuştur.
- 2020-2021 eğitim öğretim yılında okullarda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinde “Bilinçli Teknoloji Kullanımı ve Psikolojik Sağlamlık” genel hedef olarak belirlenmiştir.

Hayat Boyu Öğrenme

- Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda öğrenim gören yaklaşık 800.000 yabancı uyruklu öğrenci-TRT EBA TV ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden eğitim görmektedir.

Yabancı Uyruklu Öğrencilere Materyal Desteği

- 2020 Mart ayında UNHCR ile iş birliğinde Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 Türkçe kitap setinden 35.000 adet basılarak yabancı uyruklu öğrencilerin yoğun olduğu 55 ilde dağıtımı yapılmıştır.
- Kovid-19 salgını nedeniyle uzaktan eğitime devam eden ve uzaktan eğitim alma imkânı olmayan öğrencilere destek sağlamak amacıyla toplamda 75.504 Suriyeli ve dezavantajlı Türk öğrenciye eğitim seti dağıtılmıştır.
- Yabancı uyruklulara yönelik hazırlanan, 266.614 Salihi Hikâye Serisi ve 60.403 Yabancılar Türkçe Alış-

tırma Kitabı olmak üzere toplamda 112.017 Türkçe öğretimi kitabının basımı yapılmıştır. Kitaplar 55 ilde bulunan yabancı uyruklu öğrencilere 2020 Ağustos ayı itibarıyla dağıtılmıştır.

Bilgilendirme Çalışmaları

- Kovid-19 salgını çerçevesinde öğrenci ve velilerin Sağlık Bakanlığı tarafından yayımlanan hijyen kuralları hakkında bilgilendirilmesi ve yabancı uyruklu öğrencilerin uzaktan eğitime erişimlerini sağlamak amacıyla 55 ilde bulunan yabancı uyruklu aileye 84.716 Arapça ve 15.101 Türkçe broşür gönderilmiştir.
- 6-13 yaş arasındaki öğrencilere Türkçe eğitimi veren 240 öğretmen için Ağustos 2020 ve Kasım-Aralık aylarında alanlarında uzman eğitimciler tarafından Türkçe dilinin uzaktan eğitimi için etkili yöntemler, afet ve acil durumlarda öğrencilerin iyilik halinin uzaktan desteklenmesi, stresle başa çıkma ve Kovid-19 sürecinde sınıflarda alınabilecek sağlık tedbirleri hakkında eğitimler sağlanmıştır.

Uzaktan Eğitim

- Uzaktan eğitim uygulamalarına 2 Aralık 2020 itibarıyla 12 hayat boyu öğrenme kurumuyla başlamıştır.
- Bu kapsamda halk sağlığı ve hijyen açısından önem arz eden gıda ve su sektöründe çalışanlar için hijyen eğitimi kurs programı başlatılmıştır.
- Yetişkinler İçin Dil Eğitimi Projesi kapsamında hbo-akademi.eba.gov.tr adresi üzerinden harmanlanmış öğrenme modeli ile dil eğitimleri verilmeye devam etmektedir. Mart 2020'den itibaren yaklaşık 25 bin kursiyer bu eğitimlerden faydalanmıştır.

Açık Öğretim Okulları

- 2019-2020 eğitim öğretim yılında örgün eğitime devam eden öğrencilerin 1. dönemde aldığı ders notlarıyla bir üst sınıfa geçmeleri veya mezun olmaları sağlanmış, Açık Öğretim Okullarına kayıtlı olan ve örgün eğitim çağı dışına çıkmış öğrenciler, yaşanan salgın döneminde mağdur olmamaları adına sınavları yapılmış kabul edilerek başarılı sayılmışlardır.
- e-Devlet aracılığıyla açık öğretim okullarında öğrenim gören vatandaşlara herhangi bir irtibat bürosuna gitmeden belge (mezuniyet, öğrenci durum belgesi) alabilmeleri imkânı sağlanmıştır.

Yurt Dışı Eğitim ve Dış İlişkiler

1416 Sayılı Kanun Kapsamında YLSY Bursiyerleri

- Kovid - 19 salgını nedeniyle yurda dönen öğrencilere maddi destek sağlamak amacıyla ödemelerle ilgili Tebliğ’de değişiklik yapılarak yurt içi bursları 1.150 TL’den 1.650 TL’ye çıkarılmıştır.
- Kovid - 19 salgınının etkilediği ülkelerde öğrenim gören öğrencilerden yurda dönmek isteyenlerin Dışişleri Bakanlığı ile koordinasyon sağlanarak yurda dönüş işlemleri gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda 12 farklı ülkeden 383 öğrenci yurda dönüş yapmıştır.
- Öğrencilerin talep etmeleri şartıyla burslu/burssuz uzatım hakkı bulunan bursiyerlere gerekli uzatım süreleri verilmiş, isteyen öğrencilere bir döneme kadar öğrenimlerini dondurma ve aylıksız izin seçenekleri sunulmuş, bu sürelerin eğitim sürelerine eklenmesi sağlanmıştır. Bu süreler içerisinde bursunu tam almış olanlardan burs iadesi istenmemiş ve eğitimlerine başlayacakları ilk aylardan mahsup edilmesi yoluna gidilmiştir.
- “1416 sayılı Kanun Kapsamında Yabancı Dil Öğrenimine İlişkin Usul ve Esaslar”a uzaktan eğitimle ilgili hükümler eklenmek suretiyle, süre kaybı olmadan öğrencilerin eğitimlerine uzaktan devam edebilmeleri sağlanmıştır.
- Yurt dışı dil eğitimine başlayamayan veya kabul belgesi temin edemeyen bursiyerlere bir yıla kadar ek süre tanınmıştır.
- 2020 Güz döneminde lisansüstü öğrenimin uzaktan

öğretim yoluyla görülebilmesine imkân tanınmıştır.

- 1416 Sayılı Kanun kapsamında yut dışına gönderilen öğrenciler hakkında ilk olarak 30 Nisan 2020 tarihine; sonrasında ise 15 Haziran 2020 tarihine kadar tazminat takibi bildiriminde bulunulmayacağı açıklanmıştır.

Yurt Dışında Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Olarak Faaliyet Gösteren Okul/Kurumlar ile Öğretmen/Okutmanlar

- Yurt dışında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren okul/kurumlardaki eğitim öğretim faaliyetleri ile Türkçe ve Türk Kültürü dersleri, uzaktan eğitim yöntemiyle yürütülmektedir.
- Yurt dışı uçuşlarının kapatılmasından dolayı görev yerine dönemeyen okutman ve öğretmenlerin izin sürelerinin bitiminden itibaren seyahat sınırlamasının kaldırıldığı tarihe kadar yurt dışı aylıklarının 1/3 'ünü alabilmeleri sağlanmıştır.
- EBA Yurt Dışı kullanımına açılmıştır. Öğrencinin gelişim sürecinin takip edilmesini kolaylaştıran EBA Portfolyo da yurt dışı kullanıcıların kullanımına sunulmuştur.
- Türkçeyi öğretici ve Türk kültürünü tanıtıcı “SEY-YAH” isimli dijital oyun geliştirilmiş ve EBA'ya yüklenmiştir. Aynı zamanda oyun App Store ve Google Play Store'dan indirilip oynanabilmektedir.
- Türkçe ve Türk Kültürü dersinin hem yurt dışında görünürlüğünün artırılması hem de çok dilli ve çok kültürlü olmasının faydaları hususunda kısa film, sosyal medya içeriği ve afiş hazırlanmasına yönelik çalışmalar tamamlanmıştır. Hazırlanan kamu spotu yayımlanmak üzere TRT Genel Müdürlüğüne iletilmiştir. Ayrıca kısa belgesel filmler 4 dilde (Almanca, Felemenkçe, Fransızca ve İngilizce) altyazılı olarak TRT Genel Müdürlüğü ile paylaşılmıştır.

Ölçme ve Değerlendirme

Sosyal hayatın yanı sıra eğitim hayatının da yeni normal çerçevesinde devamını sağlamak amacıyla öndelikle ertelenen 2020 yılında takvimlendirilen Merkezî Sınavlar, tüm dünyada etkisini sürdüren Kovid-19 salgınına karşı özel tedbirlerle sonraki süreçte gerçekleştirilmiştir.

Kaynak Destekleri

- Yayımlanan örnek sorular EBA’da da çözülmektedir.
- Çocukların dışarı çıkmasının sakıncalı olduğu ve kaynaklara ulaşmalarının kısmen zorlaştığı böyle bir dönemde, sınava girecek öğrencilere destek olmak, kaynak bulma ve kaynağa erişme endişesini gidermek adına tüm sınıflar farklı konulu çalışma soruları fasikülleri hazırlanıp yayımlanmıştır.
- 8. sınıflar için 3.796 adet Çalışma Sorusu yayımlanmıştır. Bu sorular 4.552.008 defa görüntülenmiştir.
- 5., 6., ve 7. sınıf öğrencilerine yönelik Beceri Temelli Sorular hazırlanmıştır. 2.640 adet sorudan oluşan Beceri Temelli sorular 7.295.652 defa görüntülenmiştir.
- 2., 3., ve 4. sınıflar için 2.736 adet Çalışma Sorusu yayımlanmıştır ve bu sorular 701.097 defa görüntülenmiştir.
- 5., 6., 7., ve 8. sınıflara yönelik 13.849 sorudan oluşan Çalışma Fasikülleri 6.350.045 defa görüntülenmiştir. Çalışma fasikülleri öğrencilerin farklı soru türleri üzerinden deneyim kazanacakları şekilde tasarlanmıştır ve çeşitli etkinliklerle desteklenmiştir. Her ders için ünite bazında hazırlanan fasiküller yayımlanmaya devam etmektedir.

- Kovid -19 salgını tedbirleri kapsamında planlanan uzaktan eğitim faaliyetlerini desteklemek ve öğrencilerin 2019-2020 Öğretim Yılı’nda yüz yüze eğitimle işledikleri konuları pekiştirmelerine imkân sağlamak amacıyla 1. dönem konularını kapsayan, toplam 2.740 sorudan oluşan 9, 10, 11, 12. sınıf düzeylerinde tekrar testleri hazırlanmıştır.
- İhtiyacı olan öğrencilere fiziki olarak da bu soruların ulaştırılması ve Mesleki Eğitimde 1000 Okul Projesi’ne katkı sağlamak amacıyla 5. Sınıf Beceri Temelli Testler Kitabı, 6. Sınıf Beceri Temelli Testler Kitabı, 7. Sınıf Beceri Temelli Testler Kitabı, LGS Çalışma Kitabı (Sözel), LGS Çalışma Kitabı (Sayısal), 9. Sınıf Tekrar Testleri Kitabı, 10. Sınıf Tekrar Testleri Kitabı, 11. Sınıf Tekrar Testleri Kitabı, 12. Sınıf Tekrar Testleri Kitabı 2020 yılının Aralık ayında 2.758.562 adet basılmış ve Ölçme Değerlendirme Merkezleri koordinesinde ülke genelinde öğrencilerle buluşturulmuştur.
- İlkokul 4. sınıflara yönelik Türkçe, matematik, fen bilimleri, din kültürü ve ahlak bilgisi, sosyal bilgiler, İngilizce branşlarından ilk dört üniteye ait 1.978 adet sorudan oluşan toplam 22 fasikül öğrencilerin istifadesine sunulmuştur.

E-Sınavlar

- 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılı II. Dönem Açık Öğretim Kurumları Sınavları ilk kez çevrim içi olarak, yurt dışında ikamet eden ve Açık Öğretim Kurumlarına kayıtlı öğrencilere uygulanmıştır.
- Açık Öğretim Kurumları 2020-2021 Eğitim Öğretim

Yılı 1. Dönem sınavları çevrim içi olacak şekilde öngörülmüştür.

- Mevcut e-sınav salonlarının sayısı artırılmıştır. 125 olan e-sınav salon sayısı 179 salona çıkarılmış ve yeni yaklaşık 130 sınav salonunun oluşturulmasına ilişkin planlama çalışmaları tamamlanmıştır.

İnsan Kaynakları ve Okullarda Hijyen Hazırlıkları

- İdari izinli sayılacak yönetici ve öğretmenlerin ne şekilde ek ders ücretinden yararlandırılacakları belirlenmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı tarafından her yıl Mayıs ayında gerçekleştirilen öğretmenlerin il içi isteğe bağlı yer değiştirme işlemleri salgın nedeniyle alınan tedbirler kapsamında 20-28 Temmuz 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı tarafından her yıl Haziran ayında gerçekleştirilen öğretmenlerin iller arası isteğe ve zorunlu çalışma yükümlülüğüne bağlı yer değiştirme işlemleri salgın nedeniyle alınan tedbirler kapsamında 6-11 Ağustos 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.
- “Eğitim Kurumlarında Hijyen Şartlarının Geliştirilmesi, Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Kılavuzu” hazırlanmıştır.
- Öğrenci, veli, yönetici ve öğretmenlere yönelik bilgilendirme rehberleri hazırlanmıştır.

- Okul yöneticileri ile uygunluğun denetlenmesi için 4.000 denetim görevlisine eğitimler verilmiştir.
- 8 Şubat 2021 tarihi itibarı ile Millî Eğitim Bakanlığına bağlı başvuruda bulunan ve Kılavuz şartlarına uygunluk sağlayan 49.567 okula (%98) “Okulum Temiz Belgesi” verilmiştir. Her yıl belge yenileme denetimleri bir portal üzerinden gerçekleştirilecektir.
- Millî Eğitim Bakanlığına bağlı 483 öğretmenevinin, sağlık ve güvenlik koşulları bakımından denetimleri yapılmıştır. Yüz yüze eğitimde salgın riskini azaltmak, öğrenciler arasında mesafeyi korumak adına imalatı yaptırılarak 405 bin adet tekli sıra İstanbul ilindeki okullara, 305 bin adet çiftli sıra Türkiye genelindeki okullara dağıtılmıştır.
- Millî Eğitim Bakanlığına ait 401 öğretmenevi ve akşam sanat okulu, 37 uygulama oteli (meslekî ve teknik eğitim lisesi) ve 2 hizmet içi eğitim enstitüsü olmak üzere toplam 440 kuruma 498.116 sağlık çalışanına verilen konaklama ve yemek hizmetleri ile ilgili olarak 33.995.496,00 TL ödenek gönderilmiştir.
- 81 il Millî Eğitim Müdürlüğüne maske, dezenfektan ve hijyen malzemeleri alımı için 168.805.393,81 TL ödenek gönderilmiştir.
- Maske ve dezenfektan üreten döner sermaye işletmelerine 2.585.000.00 TL nakit sermaye gönderilmiştir.
- Okul servis araçlarında hijyen şartlarının sağlanması için 81 İl Valiliğine, gerekli talimatlar verilmiş olup konuya ilişkin izleme çalışmaları il ve ilçe millî eğitim müdürlükler tarafından gerçekleştirilmiştir.

- Salgın sürecinden olumsuz etkilenen yüklenicilere, 4735 Sayılı Kamu Sözleşmeleri Kanunu hükümleri doğrultusunda, %80'inden daha düşük bedelle tamamlanan ihaleler için yükleniciye yapmış olduğu gerçek giderler ve yüklenici kârına karşılık olarak, sözleşme bedelinin %80'i ile sözleşme fiyatlarıyla yaptığı işin tutarı arasındaki bedel farkının %5'i ödenmiştir.

Küresel Salgın Dönemi Eğitim Harcamaları

- Kovid-19 sürecinde okul ve kurumlarımızda kullanılmak üzere maske, el dezenfektanı, yüzey dezenfektanı ve siperlik gibi ihtiyaçların karşılanması, maske ve dezenfektan üretimi için hammadde alımının gerçekleştirilmesi için Bakanlık birimlerimizce toplam 416 milyon 591 bin 185 TL harcama yapılmıştır.
- Ders ücreti karşılığında görevlendirilenlerin ücretleri ile usta öğreticilere yapılacak ödemeler kapsamında 1 milyar 398 milyon 54 bin 321 TL harcama yapılmıştır.
- Güvenli Okullaşma ve Uzaktan Eğitim Projesi, Veri Merkezi, Gezici EBA Destek Noktaları, EBA Kontrol Merkezi ve uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirilen diğer faaliyetler için toplam 606 milyon 385 bin 344 TL ödeme yapılmıştır.
- Kovid-19 salgını ile mücadele amacıyla 405 bin tekli, 300 bin çiftli sıra yapımı için 196 milyon TL harcama yapılmıştır.

YÜKSEKÖĞRETİM

Yükseköğretim Alanında Atılan İlk Adımlar

- Dünyada pandemi sürecinin başlaması ile birlikte, Sağlık Bakanlığından gelen “Koronavirüs Koruma ve Kontrol Önlemleri” konulu yazı 2020 yılı Şubat ayının ilk haftasında tüm yükseköğretim kurumlarına iletilmiştir.
- Türkiye’de henüz bir vaka tespit edilmeden önce Yükseköğretim Kurulu tarafından yükseköğretim kurumlarında Koronavirüs hastalığına ilişkin alınması gereken tedbirler “Seyahat ve Yurt Dışı Toplantılar”, “Uluslararası Katılımlı Toplantılar” ve “Ayrımcılığa Karşı Alınacak Tedbirler” olmak üzere üç başlıkta toplanmış ve Türkiye’deki yabancı uyruklu öğrenciler de dikkate alınarak üç dilde 6 Mart’ta (Türkiye’de ilk Kovid-19 vakasının tespitinin yaklaşık bir hafta öncesi) yükseköğretim kurumlarına gönderilmiştir.
- Türkiye’deki ilk Kovid-19 vakasının tespit edildiği gün 11 Mart 2020’de hem toplam öğrenci sayısı hem de uluslararası öğrenci sayısı yüksek olan üniversitelerin rektörleri ve sağlık alanındaki seçkin bilim insanlarının katılımıyla Yükseköğretim Kurulu’nda (YÖK) “Kovid-19” gündemiyle bir toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 12 Mart’ta devlet kararıyla, yükseköğretim kurumlarımızda 16 Mart tarihinden itibaren bir hafta yüz yüze eğitime ara verilmiş ve bu süre içinde yine YÖK tarafından üniversitelerin uzaktan öğretim olanakları ve kapasiteleri tespit edilmiştir.

Pandemi Sürecinde Yükseköğretimde Dijital Adımlar

Pandemi Dönemi Uzaktan Öğretim Uygulamaları Yol Haritası

- 13 Mart 2020 tarihinde, uzaktan öğretim alt yapıları ve insan kaynaklarının durumu konusunda üniversitelerden acil olarak bilgi istenmiş, üniversitelerde “Salgın Danışma Komisyonları” oluşturulmuştur.
- Dekanlar ile yapılan birebir görüşmelerde eğitim öğretim süreçlerinin kesintiye uğramaması için bu süreç hızlı bir şekilde planlanmıştır.
- 16 Mart tarihinden itibaren bir hafta eğitime ara verilmiş ve bu süre içinde üniversitelerin uzaktan öğretim olanakları ve kapasiteleri tespit edilmiştir.
- YÖK bünyesinde farklı üniversitelerden alanında uzman akademisyenlerin de bulunduğu “Yükseköğretimde Dijital Dönüşüm Komisyonu” oluşturulmuştur. Belirlenen bu yol haritasında mevzuat, alt yapı, insan kaynakları, içerik ve uygulama olmak üzere 5 temel alanda çalışma yapılmıştır.

YÖK Dersleri Platformunun Açık Erişime Sunulması

- 23 Mart’ta Türkiye’de yükseköğretim kurumlarında dijital ortamda eğitime geçilmiştir. Bütün yükseköğretim kurumlarında yüz yüze eğitim modelinden dijital ortamda eğitim modeline geçiş ve çok hızlı bir adaptasyon sağlanmıştır.
- Üniversitelerin dijital ders malzemesi ihtiyacını gidermek amacıyla YÖK’ün bünyesinde bir YÖK Dersleri Platformu oluşturulmuş, 25 Mart’tan itibaren üniversitelerin erişimine açılmıştır.
- İlk aşamada Anadolu Üniversitesi, Atatürk Üniver-

sitesi ve İstanbul Üniversitesi’nin ders içeriklerinin yer aldığı YÖK Dersleri Platformu’na <https://yok-dersleri.yok.gov.tr/> İnternet adresi üzerinden giriş yapılmaktadır. Ayrıca YÖK’ün kurumsal web sitesi ve mobil uygulaması gibi farklı kanallardan da sisteme giriş imkânı bulunmaktadır.

- Mobil operatörle yapılan çeşitli temaslar neticesinde YÖK Dersleri Platformu’ndan yararlanan öğrencilere ‘6 GB’lık Uzaktan Eğitime Destek Kotası’ adı altında ücretsiz bir İnternet kullanım hakkı tanınmıştır.

“Yükseköğretimde Dijital Dönüşüm Projesi”

- YÖK tarafından iki yıl önce başlatılmış olan “Yükseköğretimde Dijital Dönüşüm Projesi”nin bu sürece önemli katkıları olmuştur. Bu proje kapsamında 16 üniversitede 6 bine yakın öğretim elemanına “Dijital Çağda Yükseköğretimde Öğrenme ve Öğretme”, 50 binin üzerinde öğrenciye de “Dijital Okur-Yazarlık” dersi verilmiştir.

Uzaktan Eğitim Platformu Sağlama Protokolü

- Yükseköğretimde Dijital Dönüşüm Projesi”nin bir diğer aşamasında 15 üniversite ile Sakarya Üniversitesi arasında, YÖK’ün koordinasyonunda ve TÜBİTAK-ULAKBİM ile iş birliğinde gerçekleştirilen “Uzaktan Eğitim Platformu Sağlama Protokolü” imzalanmıştır. 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz döneminde proje kapsamındaki 15 üniversite uzaktan öğretimle yapacakları derslerini bu yerli platform aracılığıyla gerçekleştirmeye başlamışlardır.

Uzaktan Öğretim Politikaları Komisyonu

- YÖK bünyesinde çeşitli üniversitelerin farklı disiplinlerinden gelen uzaktan öğretim alanında uzman akademisyenlerin katılımıyla “Uzaktan Öğretim Politikaları Komisyonu” oluşturulmuştur.

YÖK Sanal Laboratuvar Projesi

- Proje ile laboratuvar uygulamalarının en yoğun olduğu “genel kimya ve genel fizik laboratuvarı” dersleri sanal ortamda verilebilecektir. İlk etapta 18 üniversitenin çeşitli fakültelerinde öğrenim gören yaklaşık 15 bin öğrencinin yararlanması planlanmıştır.

Yükseköğretimde Eğitim Öğretim Sürecini Kolaylaştırıcı Kararlar

İntörn Öğrenciler

- Tıp fakültesindeki intörn öğrencilerin durumunun ve buralardaki uygulamaların değerlendirilmesine ilişkin YÖK Yürütme Kurulu’nda kararlar alınmış ve tüm üniversitelere bildirilmiştir.

Uygulamaya Dayalı Programlar

- Uygulamaya dayalı programlarda bulunan teorik dersler için dijital imkânlar ve uzaktan öğretim yöntemlerinin kullanılmasına, uygulama derslerinin ise

yine üniversiteler tarafından belirlenen takvimin uzatılması da dâhil olmak üzere en uygun zamanda verilmesine, önlisans ve lisans düzeyindeki bu uygulama ve yaklaşıma lisansüstü düzeyde de imkân tanınmasına, denetlenebilir olmak kaydıyla uzaktan öğretim ve dijital imkânlar kullanılarak bu süreçlerde de bir kesinti olmamasının sağlanmasına ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde eğitim gören Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı öğrenciler için de aynı imkânların tanınmasına karar verilmiştir.

- Tıp fakülteleri son sınıf öğrencileri bağlamında, ülkenin sağlık alt yapısının gücü nedeniyle tıp fakültesi son sınıf öğrencilerine acil ihtiyaç bulunmadığından pek çok ülkenin aksine bunların erken mezun edilmesi yoluna gidilmemiş, rızalarının alınması

kaydıyla eğitimlerine kendi üniversite hastanelerinde devam etmeleri uygun görülmüştür. Ayrıca dile-dikleri takdirde, bulundukları şehirlerdeki bir baş-ka üniversitenin hastanesinde veya Sağlık Bakanlığı taşra teşkilatlarında, ilgili birimlerin olurlarına dayalı olarak, aile hekimliği, halk sağlığı merkezleri gibi bi-rimlerde yapacakları saha uygulamalarının, intörn-lük uygulamalarının kalan kısmına sayılmasına ka-rar verilmiştir.

Kayıt Dondurma Hakkı

- Öğrencilerin talep etmeleri halinde 2019-2020 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde kayıtlarını dondurabilmelerine de imkân sağlanmıştır. Don-durulan sürenin azami süreden sayılmaması ve li-sansüstü eğitimde ise kararların üniversite yönetim kurullarına bırakılması kararlaştırılmıştır.
- Tez teslim, savunma ve yeterlik sınavlarının belir-lenmesinde “denetlenebilir ortam ve şartlarda ger-çekleştirilmesi ve kayıt altına alınması şartıyla diji-tal imkânlar ile yapılabilmesine ve öğrencilerin bu konuda erteleme ve kayıt dondurma imkânından da yararlanılabilmelerine ilişkin kararlar alınmıştır.

Seviye Tespit Sınavları

- Seviye Tespit Sınavı ve Muadil Sınavların (İlmi Hü-viyet Tespiti ve Yapılandırılmış Klinik Sınav) YÖK tarafından belirlenecek tarihlerde yapılmak üzere ertelenmesine karar verilmiştir.

Öğretmen Adayları ile Hemşirelik, Diş Hekimliği, Eczacılık ve Sağlık Programları ile İlgili Kararlar

- Öğretmen adayının uygulama çalışmalarındaki eksikliklerini “ders, ödev ve dosya hazırlığı” ile telafi edebilmesine yönelik kararlar alınmıştır.
- Hemşirelik, Diş Hekimliği, Eczacılık programlarındaki öğrencilerin stajlarını nasıl tamamlayacakları hususu üniversitelerin değerlendirmelerine bırakılmıştır.
- Yükseköğretim kurumlarının sağlık alanındaki diğer programlarındaki öğrenciler de yaklaşık 5-6 hafta arasında hastanelerde uygulamalı eğitime devam etmişlerdir.
- Diğer sağlık programlarında mezun aşamasında olan öğrencilerin de yaşanan güçlükler nedeniyle, staj/uygulama eğitimlerini; yaz dönemi de dahil uygun zamanda sağlık birimlerinde koruyucu önlemler alınarak yapabilecekleri gibi dijital imkânlarla uzaktan öğretim yoluyla, simülasyon eğitimi, proje, vaka analizi vb. faaliyetlerle de tamamlayabilmeleri hususunun yükseköğretim kurumlarının ilgili kurulları tarafından değerlendirilerek karara bağlanması uygun görülmüştür.

Uygulamalı Eğitim Gerektiren Meslek Yüksekokulu ve Mühendislik Programları ile İlgili Kararlar

- Pek çok işletme de salgın süreci nedeni ile faaliyetlerine ara vermiş veya esnek ve kısmi zamanlı çalışmaya başlamış, dolayısıyla işletmelerde uygulamalı eğitime devam etme imkânı kalmamıştır. Bu bağlamda öğrencilerin eksik kalan uygulama eğitimi ve süresinin, uzaktan öğretim yöntemiyle veya yaz öğretimi şeklinde yükseköğretim kurumları tarafından tamamlatabilmesine karar verilmiştir.

Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP) ve Öncelikli Alanlar Projesi ile İlgili Kararlar

- ÖYP ve Öncelikli Alanlar Projesi kapsamındaki araştırma görevlilerinin kayıt dondurmaları hakkında tüm yükseköğretim kurumlarına bilgilendirme yapılmıştır.

Uzaktan Öğretim Süreçlerinin Değerlendirilmesi Üzerine Veri Analizi

- 127 devlet ve 62 vakıf olmak üzere toplam 189 üniversiteden toplanan farklı alanlardaki veri sonuçlarına göre, üniversitelerin uzaktan öğretime hızlı geçiş sağladığını, bahar dönemindeki derslerin %90’ının uzaktan öğretimle açıldığı, uzaktan öğretimin en yoğun uygulandığı alanın “Sosyal Bilimler” olduğu tespit edilmiştir.
- Tüm akademisyenlere “Dijital Eğitim Ortamlarına Giriş” dersi çevrim içi olarak verilmeye başlanmıştır.

Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) ile İlgili Çalışmalar

- YKS’nın, ÖSYM tarafından gerekli koruyucu önlemler alınarak 27 – 28 Haziran 2020 tarihlerinde yapılması kararlaştırılmıştır.
- Verilen süre yalnızca bu yıl için 30 dakika daha ilave ile 165 dakikaya çıkarılmıştır.
- Lisans programlarını tercih edebilmek için ilgili puan türünde uygulanan 180 baraj puanının ise 170’e çekilmesi kararlaştırılmıştır.

YÖK 100/2000 Doktora Projesi ile Bilimsel Çalışmalara Sunulan Katkılar

- Kovid-19 salgınına karşı Türkiye’deki üniversitelerde ve sağlık birimlerinde pek çok bilimsel çalışma başlatılmıştır.
- YÖK 100/2000 Doktora Projesi kapsamında doktora yapan 800 beyin gücü, Türkiye’de koronavirüs salgınına karşı yürütülecek Ar-Ge, aşı, ilaç çalışmalarında, Sağlık Bakanlığı ve Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı (TÜSEB) koordinasyonunda kurulacak Kovid-19 Tanı Merkezleri Projesi’ne katkı vermektedir.
- 2020-2021 eğitim öğretim yılı için çıkılan çağrıda ise küresel olarak yaşanan Kovid-19 salgını dikkate alınarak Pandemi Dönemi Özel Çağrısı’na çıkmıştır. Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen öncelikli alanlarda Türkiye’nin ve dünyanın da içinde bulunduğu pandemi dönemine özel olmak üzere doktoralı insan kaynağına olan ihtiyacı karşılamak ve gelecek nesillere insan kaynağı yetiştirmek üzere yurt içindeki devlet üniversitelerinde 22 tematik alanda YÖK Doktora Bursu verilmektedir.

Engelli Öğrenciler İçin Alınan Tedbirler ve Eğitime Erişimlerine Sağlanan Kolaylıklar

- İşitme engelli, görme engelli, zihinsel engelli ve otizm spektrum bozukluğu bulunan öğrencilerin uzaktan eğitimde yaşadıkları sıkıntılarla ilgili bazı tedbirler alınmış ve düzenlemeler ile ilgili kararlar

üniversitelere bildirilmiştir.

- Küresel Salgında Yeni Normalleşme Süreci Rehberi ile Küresel Salgın Bağlamında Yükseköğretim Kurumlarında Sağlıklı ve Temiz Ortamların Geliştirilmesi Kılavuzu’nda uzaktan öğretimi süregelen hastalığı bulunan ve engelli öğrencilere mümkün olduğunca erişilebilir kılmak için gerekli tedbirlerin imkânlar çerçevesinde alınmasına yönelik düzenlemelere yer verilmiştir.

Kovid-19 Bilgilendirme Web Sitesi

- YÖK tarafından yapılan çalışmaların, alınan kararların duyurulması amacı ile “Kovid-19 Bilgilendirme” web sitesi erişime açılmıştır.

Üniversiteni Keşfet YÖK Sanal Fuarı

- Tercih yapacak adaylara, üniversitelerin ve programlarının dijital ortamda tanıtılmasına yönelik olarak Yükseköğretim Kurulu tarafından ilk kez “Üniversiteni Keşfet YÖK Sanal Fuarı 2020” düzenlenmiştir.

Örgün Öğretimde Uzaktan Öğretimle Verilebilecek Ders Oranının “Yüzde Kırka” Çıkarılması

- Ön lisans, lisans ve yüksek lisans düzeydeki örgün programlarda uzaktan öğretim yoluyla verilebilecek ders oranı yüzde kırka yükseltilmiştir. Böylelikle dünyanın pek çok ülkesinde uygulanan karma öğretim modeline diledikleri takdirde Türk üniversitele-ri de geçebileceklerdir.

Tez Aşamasındaki Öğrencilere Ek Süre Hakkı

- Yükseköğretim kurumları tarafından afet ve salgınlarda tez aşamasındaki lisansüstü eğitim öğrencilerine talepleri halinde bir dönem, afet veya salgının aşamasına göre tekrar başvurmaları durumunda bir dönem daha olmak üzere en fazla iki dönem ek süre verilmesi kararlaştırılmıştır.

Yükseköğretim Kurumlarına Bölgesel ve Yerel Gereklere Göre Karar Verme İmkânı

- Yükseköğretim Kurulu salgının bölgesel ve yerel seyrine göre farklı programlar için yapılacak olan uygulamalara yönelik hususlarda yetkiyi üniversitelerin ilgili kurullarına bırakmaktadır.

Heyet Raporu Kolaylığı

- YÖK, salgın süreci nedeniyle 2020-2021 eğitim öğretim yılı için yükseköğretim kurumlarının sağlık raporu istenen programlarına yerleşen adayların, herhangi bir hastalığı olmadığına dair düzenlenmiş tek hekim raporu ile yerleştiği programa kayıt yaptırmabilmesine karar vermiştir.

Kayıt Süresi ile İlgili Düzenleme

- Üniversiteye yerleşen ancak Covid-19 hastası olması ve karantinada bulunması nedeniyle kayıt yaptıramayacakların kayıt haklarının 15 gün müddetince saklı tutulması kararlaştırılmıştır.

Yabancı Dil Sınavı Belgesinin İbrazı ile İlgili Düzenleme

- Koronavirüs salgını dolayısıyla “yüksek lisans, doktora veya sanatta yeterlik” gibi lisansüstü programlara başvuracak adaylar ile “doktora veya sanatta

yeterliçe başvuracak” araştırma görevlilerine, Yabancı Dil Sınavı puanlarına ilişkin belgelerini, sınav sonuçları açıklandıktan sonra yükseköğretim kurumlarına ibraz etme hakkı getirilmiştir.

E-Kayıt Sistemi ile Salgına Karşı Tedbir

- YÖK verilerine göre, 627 bin 532 üniversite öğrencisinin kaydını elektronik kayıt (e-kayıt) üzerinden dijital ortamda yaptırmasıyla yaklaşık 400 milyon lira tasarruf sağlanırken, işlemlerdeki yoğunluk azaltılarak koronavirüs salgınına karşı tedbir alınmıştır.

Türkiye’de Okuyan Uluslararası Öğrencilerin Eğitim Öğretim Sürecini Kolaylaştırmak için Alınan Kararlar

Kovid-19 nedeniyle uluslararası öğrencilerin Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarına kayıt ve eğitim süreci ile ilgili bir dizi rahatlatıcı kararlar alınmıştır. Bu çerçevede;

- 2020-2021 akademik yılı Güz dönemine mahsus olmak üzere uluslararası öğrencilere, lise mezuniyetlerini tamamlamak koşulu ile ön kayıt yaptırma imkânı sağlanmıştır. Başvuru ve kayıt süreci uzatılmıştır.
- Eğitim ve öğretim başladıktan sonra kayıt yaptıran öğrencilere hızlandırılmış telafi eğitimi verilmesine, bu dönemde kayıt yaptıran öğrencilerin talep etmeleri halinde güz döneminde kayıt dondurarak eğitimlerine bahar döneminde başlayabilmelerine imkân sağlanmıştır.
- Eğitim ve öğretim dönemi başladığında kayıt yap-

tırmış olan öğrencilerden Kovid-19 nedeniyle alınan tedbirler kapsamında, Türkiye’ye bu dönemde gelemeyenler için, bu tedbirler kalkıncaya kadar 2020-2021 eğitim ve öğretim yılı güz döneminde derslerinin dijital imkânlarla uzaktan öğretimle verilebilmesine imkân sağlanmıştır.

- İkamet süreleri sona erecek olan yabancı uyruklu öğrencilerin ikamet sürelerinin 6 ay kendiliğinden uzatılabilmesi ve vize muafiyetlerinin 90 güne çıkarılması ve öğrenci vizesi kapsamında gelen başvuruların yurt dışı temsilciliklerinde hızlıca sonuçlandırılmasına yönelik İçişleri Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı nezdinde girişim başlatılmıştır.

“Study in Turkey YÖK Sanal Fuarı 2020”

- YÖK tarafından salgın sürecinde Türk üniversitele-

rinin yurt dışında dijital ortamlarda tanıtılması için Temmuz ayında “Study in Turkey YÖK Sanal Fuarı 2020” gerçekleştirilmiştir.

- Küresel salgın sürecinde üniversitelerin yurt dışından öğrenci kaydetmeleri teşvik edilmiş, yükseköğretimin bölgesi için çekim merkezi olması durumunun devam etmesi sağlanmıştır. Salgına rağmen takip edilen politikaların neticesinde uluslararası öğrenci sayısı 200 binlere ulaşmıştır.

Yurt Dışında Eğitim Gören Türk Öğrenciler İçin Alınan Kararlar

- Yurt dışı yatay geçiş kontenjanları artırılmış, kısıtlar kaldırılmıştır. Yükseköğretime girişte başarı sıralaması şartı bulunan “Tıp, Diş Hekimliği, Eczacılık, Hukuk, Öğretmenlik, Mühendislik ve Mimarlık”

programları dışındaki yükseköğretim programlarının yurt dışı yatay geçiş kontenjanlarındaki %50 kısıt kaldırılarak, bu programlara yurt içi yatay geçiş kontenjanı kadar yurt dışı kontenjan ayrılabilmesine imkân tanınmıştır.

- “Tıp, Diş Hekimliği, Eczacılık, Hukuk, Öğretmenlik, Mühendislik ve Mimarlık” programları için zorunlu olan yurt dışı yatay geçiş kontenjan kısıtlamasının, YÖK tarafından belirlenmiş olan sıralama kuruluşları tarafından yapılan dünya üniversite sıralamalarının herhangi birinde ilk 1000’de yer alan üniversitelerin programlarındaki öğrenciler için geçerli olmak suretiyle kaldırılması kararlaştırılmıştır.
- ÖSYS/YKS puanına veya muadil belgelere sahip olmak koşulunu sağlamaları halinde dileyen öğrencilerin, Türkiye’deki açık öğretim programlarından herhangi birine yatay geçiş başvurusu yapabilmele-ri sağlanmıştır.
- Küresel salgın dolayısıyla ve 2020-2021 eğitim öğretim yılı güz dönemi ile sınırlı olmak üzere öğrenciler, bütün sınıflara yatay geçiş başvurusu yapılabil-melerine imkân tanınmıştır.
- YÖK tarafından üniversitelerin yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarıyla açmış oldukları “ortak programlar”da okuyan öğrenciler için eğitim öğretim sürecini kolaylaştırıcı bir dizi karar alınmıştır.
- Yurt dışındaki üniversitelerde öğrenim görüp me-zun olan öğrencilerin diplomalarının denklik işlemleri devam etmiştir.

3.5. Adalet Hizmetlerinin Sürekliliği

Koronavirüsün yargı çalışanlarına ve vatandaşlara bulaş riskini azaltmak ve bu süreçte vatandaşların mağdur olmasını önlemek amacıyla adalet hizmetlerinde gecikmeksizin köklü ve kararlı tedbirler alınmıştır. Süreç boyunca, bir yandan koronavirüsün yayılmasının önlenmesi, diğer yandan vatandaşların adalet hizmetlerine erişiminin engellenmemesi sağlanmıştır.

Salgının Türkiye’de görüldüğü ilk andan itibaren çalışmalar Sağlık Bakanlığı ve Bilim Kurulu ile birlikte yürütülmüştür. Aynı şekilde yerel düzeyde de çalışmaların ilgili kurumlarla iş birliği ile yürütülmesi sağlanmıştır. Valilikler bünyesinde kurulan il pandemi kurullarına Cumhuriyet başsavcılarını ilk andan itibaren katılmış ve önlemler sürekli gözden geçirilmiştir. Bütün yargı kurumlarıyla sürekli görüş alışverişinde bulunulmuş ve alınacak tedbirler konusunda bütün kurumlar zamanında bilgilendirilmiştir. Ayrıca benzer önlemleri alan ülkeler gerek Avrupa Konseyi gerekse OECD gibi uluslararası kuruluşların faaliyetleri çerçevesinde izlenmiş ve Türkiye’deki çalışmalar da bu kurumlarla paylaşılmıştır. Bu kapsamda;

- İlk olarak, Adalet Bakanlığı bünyesinde etkin bir kriz merkezi oluşturulmuştur. Bu kriz merkezi adliyelerde, ceza infaz kurumlarında, Adli Tıp Kurumu’nda ve noterliklerde alınan önlemleri baştan itibaren koordine etmiş ve süreç boyunca gelişmeleri takip etmiştir.

- 13 Mart 2020 tarihinde “Adalet Bakanlığı Tehlikeli Salgın Hastalıklarla Mücadele Eylem Planı”nın hazırlıkları tamamlanmış ve uygulamaya başlamıştır. Aynı dönemde Türkiye Adalet Akademisi, ceza infaz kurumları ve iş yurtları birimleri için de ayrı ayrı eylem planları hazırlanmıştır.
- Yeni normale geçiş sürecinde de ayrıca Sağlık Bakanlığı ve Bilim Kurulu’nun kararları doğrultusunda gerek adliyeler gerekse ceza infaz kurumları için Yeni Çalışma Esasları Kılavuzu oluşturulmuş ve 29 Mayıs 2020 tarihinde teşkilata gönderilmiştir.
- Bu dönemde bazı mevzuat düzenlemeleri de yapılmıştır. 26 Mart 2020’de yürürlüğe giren 7226 sayılı Kanun ile duruşmaların ertelenmesi için Hâkimler ve Savcılar Kurulu’na yetki verilmiştir. Aynı kanunla vatandaşların mağdur olmaması için yargıda bütün süreler durdurulmuş ve vatandaşların hak kaybı yaşamadan bu zorlu dönemi geçirmesi sağlanmıştır. Aynı çerçevede icra ve iflas dairelerine ilişkin ilk önlemler de alınmaya başlanmıştır. Adliyelerde kamu düzenini zafiyete uğratmayacak şekilde sadece acil işlerin yapılması sağlanmıştır. Bu kapsamda, tutuklu ve acil işler, yürütmenin durdurulması, zamanaşımına az bir süre kalmış işler ve diğer acele işler haricinde bütün duruşmalar ve keşifler ertelenmiştir.
- Yargı alanındaki süreler 13 Mart 2020 tarihinden 30 Nisan 2020 tarihine kadar durdurulmuş, salgının devam etmesi halinde Cumhurbaşkanının durma süresini altı ayı geçmemek üzere bir kez uzatabileceği hüküm altına alınmıştır. Hakimler ve Savcılar Kurulu da 7226 sayılı Kanunun verdiği yetkiyle 30 Mart 2020 tarihinde aldığı kararla tutukluluk ve yürütmenin durdurulması gibi acil işler hariç olmak üzere adli ve idari yargı ilk dere-

ce mahkemeleri ile istinaf mahkemelerindeki duruşma, müzakere ve keşifleri aynı tarihe kadar ertelemiştir.

- 30 Nisan 2020 tarihli ve 31114 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Cumhurbaşkanı kararıyla, durma süresi 15 Haziran 2020 tarihine kadar uzatılmış, HSK da acil işler hariç ilk derece ve istinaf mahkemelerinde duruşma müzakere ve keşiflerin ertelenmesi süresini 15 Haziran 2010 tarihine kadar uzatmıştır.
- İcra ve iflas takipleri ise 22 Mart 2020 tarihinden itibaren durdurulmuştur. Bu tedbir de yapılan mevzuat düzenlemesine bağlı olarak 15 Haziran 2020 tarihine kadar devam ettirilmiştir.
- İlk derece ve istinaf mahkemelerinde esnek çalışma ve nöbet usulü çalışma sistemine geçilmiştir.
- Yeni normale geçiş sürecinde, Sağlık Bakanlığı ve Bilim Kurulu’nun uygun görüşü ile hazırlanan kılavuzda yer alan tedbirler çerçevesinde tehlike arz edebilecek yoğunluklar engellenmiştir. Ön büroların adliye dışına alınması, adliyelerin tüm kapılarının aktif hale getirilmesi, yoğun günlerde mesai saatlerinin değiştirilmesi buna yönelik önlemlerin bazılarıdır. Özellikle yeni adli yılın başlangıcı itibariyle önlemler gözden geçirilmiş ve tedbirler artırılmıştır.
- Salgın döneminde adli tıp hizmetleri için de kapsamlı önlemler alınmıştır. Bu dönemde adli tıp hizmetlerinin sunumunda herhangi bir aksamaya mahal verilmediği gibi, salgının başlangıcından itibaren Kovid-19’a özgü rehberler oluşturularak ilgili bütün paydaşlarla paylaşılmış böylelikle riskli vakaların yönetiminde ülke genelinde bir standardizasyon sağlanmıştır. Ayrıca Kovid-19 tespit edilmiş vakaların otopsileri için Adana, Ankara,

Antalya, Gaziantep, Erzurum, İstanbul, İzmir, Trabzon ve Van'da uluslararası standartlarda negatif basınçlı otopsi salonları ivedilikle hizmete sunulmuştur.

- **Ceza İnfaz Kurumları için gerekli önlemler alınmış ve kurumlar tamamen izole edilmiştir;**
 - *İlk andan itibaren kurumların dış dünya ile ilişkisi minimum düzeye indirilmiştir. Hükümlü ve tutuklulara ücretsiz temizlik malzemesi ve maske verilmesi uygulaması başlatılmıştır.*
 - Ziyaretçi görüşlerinin ertelenmesi, sağlık ve güvenlik dışındaki tutuklu ve hükümlü nakillerinin ertelenmesi, hükümlü ve tutukluların özel izinlerinin iptal edilmesi gibi çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Ayrıca hükümlü ve tutukluların mağdur olmaması amacıyla yakınlarıyla telefonla görüşebilme süreleri de artırılmıştır.
 - Denetimli serbestlik kapsamındaki bazı faaliyetler askıya alınmıştır.
 - 14 Nisan 2020 tarihinde yürürlüğe giren 7242 sayılı Kanun ile; bazı hükümlülere yönelik olarak Covid-19 izni getirilmiştir. Bu kapsamda açık ceza infaz kurumlarında bulunan veya açık ceza infaz kurumlarına ayrılmaya hak kazanan hükümlüler ile denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle cezalarının infazına karar verilen hükümlüler, izne ayrılmıştır.
 - İlk kez ceza infaz kurumlarına getirilen hükümlü ve tutuklular için mutlak suretle hastanelerden rapor alınması sağlanmıştır. Ceza in-

faz kurumlarına ilk defa giriş yapan veya nakil, sevk gibi nedenlerle gelen hükümlü ve tutukluların ilk girişte PCR testleri yapılmıştır. Test sonuçları negatif çıksa dahi 14 gün boyunca diğer hükümlü ve tutuklularla temasını engelleyecek şekilde izole bir ortamda barındırılmış ve ikinci PCR testinin negatif çıkması halinde koğuşlara dağıtımları yapılmıştır.

- Sağlık Bakanlığı ile iş birliği halinde kurum dışı hastanelere sevklerinin koronavirüs riskini artıracığı düşüncesiyle aile hekimi veya uzman doktor muayenesinin infaz kurumlarında yapılması temin edilmiştir.
- Süreç içerisinde personelin çalışma usulü de değiştirilmiştir. Göreve başlamadan 48 saat önce PCR testi yapılarak sonucuna göre göreve başlamaları sağlanmıştır. Ceza infaz personelinin vardiyalarından sonra belirlenmiş özel yerlerde barınması sağlanmıştır.
- Testi pozitif çıkan 60 yaş üstü ya da 60 yaş üstü olmasa bile kronik rahatsızlığı bulunan tutuklu ve hükümlülerin tedavilerinin hastane ortamında yapılması sağlanmıştır.
- Ayrıca Sağlık Bakanlığı ve Bilim Kurulu'nun Kararları çerçevesinde kurumlara girişte, Hayat Eve Sığar uygulamasından alınan HES kodu şartı getirilmiştir. Vatandaşların zorluk yaşamaması için ihtiyaç duyanlara HES kodu alabilmelerinde yardımcı olacak personel görevlendirilmiştir.

- *65 yaş üstü hükümlü tutuklular ile kronik hastalığı bulunan hükümlü ve tutuklulara rızaları alınarak Kovid-19 koruyucu tedbirler kapsamında zatürre (pnömokok) aşısı yapılması sağlanmıştır. Yine Sağlık Bakanlığı Kovid-19 aşı algoritması uyarınca 65 yaş üstü hükümlü ve tutuklulara rızaları alınarak Kovid aşısı uygulanmaya başlanmıştır.*
- *Süreç boyunca hükümlü ve tutukluların SEG-BİS (Sesli ve Görüntülü Bilişim Sistemi) üzerinden duruşmalara katılımına ağırlık verilmiştir. Bu sayede ceza infaz kurumlarının tamamen izole edilmesi sağlanırken diğer yandan adliyelerde sirkülasyon da azalmıştır.*
- *Ceza infaz kurumlarında daha önce başlayan dijital dönüşüm çalışmaları salgın sürecinde hız kazanmıştır. Hükümlülerin yakınları ile görüntülü görüşmesi, elektronik dilekçe arzı gibi yeni uygulama modeli çalışmaları da salgın sürecinde hızlandırılmıştır.*
- *Salgın dönemi içerisinde adalet hizmetlerinin kesintisiz sürdürülmesi amacıyla çalışmaları daha önce başlatılan e-duruşma faaliyetleri de hızlandırılmıştır. E-duruşma hukuk mahkemelerindeki duruşmalara sesli ve görüntülü katılımı sağlamak için geliştirilen sistemdir. E-duruşma uygulaması, öncelikle avukatlar tarafından kullanılacak ve uygulama süreç içerisinde taraf, tanık ve bilirkişileri de kapsayacaktır. Uygulama tamamen Bakanlık mühendisleri tarafından geliştirilen özgün ve örnek bir sistem üzerinden yürüyecektir. E-duruşma; hâkim, savcı ve avukat ile personel için zaman ve emek tasarrufu sağlayacaktır. Bu sayede vatandaşlar adalet*

hizmetlerini daha zahmetsiz alacaktır. E-duruşma sistemine bilgisayar, tablet, cep telefonu gibi bütün cihazlardan bağlanılabilecektir. Sistem üzerinden avukatlar, farklı ya da bulundukları şehirlerden duruşmalara video konferans yöntemiyle katılabilecektir.

- Bakanlık tarafından daha önce planlanan tüm sınavlar iptal edilmiş ve bu suretle bir yandan salgının yaygınlaşmasının diğer yandan sınavlara gireceklerinin mağdur olmasının önüne geçilmiştir.
- Hafta sonu nöbetçi noterlik uygulaması durdurulmuştur. Noterlikler de dönüşümlü çalışma usulüne geçilmiştir. Ayrıca salgın sürecinde Noterlik hizmetlerinde de dijital dönüşüm çalışmaları hız kesmeden devam etmiştir. Bu çerçevede, “e-Noter” uygulaması ile sağlanan kolaylıklar şunlardır:
 - *İlgili taraftan e-başvuru uygulamasına kullanıcı girişi yapılmadan, sadece asgari bilgiler ile istenilen noterlikten randevu alınabilmesi,*
 - *İlgilinin Türkiye Noterler Birliği Bilişim Sistemine üye olarak noterlik işlemlerini hazırlanmasını sağlayarak sadece imza için noterliğe gitmesi,*
 - *İlgilinin noterliğe hiç gitmeksizin e-imza sahibi olması kaydıyla ihtarname, ihbarname ve çeviri gibi bir kısım noterlik işlemlerini bulunduğu yerden yapabilmesi,*
 - *Başvuranın beyan ettiği GSM numarasına, başvuru sonrası ve noterlik tarafından onay/ret aşamasında randevu durum/saat bilgisini içeren bilgilendirme SMS’lerinin gönderilmesi,*

- *İlgili kişinin e-başvuru uygulaması üzerinden seçtiği noterlik için randevu tarih/saat talep edebilmesi ve bu tarih saat bilgisinin Noterlik Bilgi Sistemi (NBS) uygulaması üzerinden ilgili noterlik çalışanları tarafından görülebilmesi,*
- Belirli işlemler için başvuru yapan kişinin işlem detaylarını/bilgilerini girebilmesi,
- E-başvuru uygulamasında *“işlem yapılacak noterlik” alanının altına TNB portalındaki “Noter Bul” ve “En Yakın Noter Bul” bağlantılarının eklenmesi.*
- **Salgın döneminde bilişim hizmetlerine de ağırlık verilmiş ve bu kapsamda birçok tedbir alınmıştır:**
 - *Avukat Portal, Kurum Portal ve Vatandaş Portal’da geliştirmeler gerçekleştirilmiş ve ilgililerin adliyelere gitmeden işlemlerini gerçekleştirebilmeleri sağlanmıştır.*
 - İcra daireleri ekranlarında geliştirmeler yapılarak avukatların adliyelere gitmelerini gerektirecek sebepler azaltılmış ve böylelikle Kağıtsız İcra Dairesi Uygulaması’nın önü açılmıştır.
 - Arabuluculuk, Uzlaştırma ve Bilirkişi Mobil uygulamaları geliştirilmiş olup arabulucu, uzlaştırmacı ve bilirkişilerin işlemlerini mobil uygulama üzerinden zaman ve mekândan bağımsız olarak yapılması sağlanmıştır.
 - Personel alımlarına dair başvuruların e-devlet üzerinden, tamamen elektronik ortamda alınması sağlanmıştır.

- Avukatların vekili oldukları, vatandaşların da tarafı oldukları dava dosyalarını daha rahat takip edebilmeleri için CELSE Uygulaması ve e-Adalet Vatandaş Mobil Uygulaması daha da geliştirilerek adliyelere gidilmesini azaltacak ek özellikler getirilmiştir.

SOSYAL MESAFE

3.6. Kontrollü Sosyal Hayat ve Denetim

Pandemi döneminde Türkiye, diğer tüm alanlarda olduğu gibi bulaş riskini azaltmak için kontrollü hayat ve denetim açısından da gerekli adımlar hızla atılmıştır. Kovid-19 kapsamında İçişleri Bakanlığı tarafından, Sağlık Bakanlığı ve Koronavirüs Bilim Kurulu'nun önerileri, Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan talimatları doğrultusunda 81 İl Valiliğine ve ilgili kurum ve kuruluşlara bugüne kadar 34'ü sınırlarla, 188'i yurt içi ile ilgili olmak üzere toplam 222 adet genelge/talimat/yazı gönderilmiştir.

Bu bağlamda, Ocak 2020 – Mart 2021 tarihleri arasında İçişleri Bakanlığı tarafından gönderilen genelgeler/talimatlar/yazılar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

2020 Ocak ayında 1 genelge yayınlanmıştır.

- Kovid-19 salgınının Türkiye'ye girişini önlemek amacıyla ilk etapta sivil hava meydanları, limanlar ve sınır kapılarında virüse karşı sağlık tedbirleri alınmıştır.

2020 Şubat ayında 3 genelge yayınlanmıştır.

- Salgının İran’daki yayılımından ötürü İran sınırındaki hudut kapıları giriş çıkışlara kapatılmıştır.
- Türkiye’den İran’a transit geçiş yapacak araçların İran sınır kapılarından çıkış yapabilmelerine izin verilmiştir.

2020 Mart ayında 47 genelge yayınlanmıştır.

- Güney Kore, İtalya, Irak, Almanya, İspanya, Fransa, Avusturya, Norveç, Danimarka, İsveç, Belçika ve Hollanda başta olmak üzere toplam 70 ülke ile giriş/çıkış/uçuşlar durdurulmuştur. Türkiye’de oturma izni olanlar ile Mavi Kart hamillerinin Türkiye’ye girişlerine izin verilmiştir.
- Türkiye’ye yönelik illegal sınır geçiş teşebbüslerinin artma ihtimaline yönelik teyakkuzda bulunulması talimatı verilmiştir.
- Törenlerin, toplantıların, vatandaş buluşmalarının iptal edilmesi, Bakanlık birimlerinde gerekli hijyen tedbirlerinin alınması talimatı verilmiştir.
- Riskli grupta yer alan kamu görevlileri idari izinli sayılmıştır.
- Bazı ürünlerde (maske, kolonya, dezenfektan, temizlik malzemeleri, gıda maddeleri vb.) ortaya çıkan fahiş fiyat uygulamasına karşı tedbirler alınmıştır.
- Kredi Yurtlar Kurumuna ait yurtlarda 14 gün süre ile gözlem altında tutulacak vatandaşlarımıza yönelik tedbirler alınmıştır.

- Tıbbi malzemeleri üreten veya ticaretini yapan yerlerdeki malzeme stoklarının tespit edilmesi ve gerek görülen durumlarda (karaborsacılık vb.) el konulması kararlaştırılmıştır.
- İçkili ve/veya içkisiz tüm lokanta ve restoranlar ile pastane ve benzeri işyerlerinin sadece paket servis, gel-al benzeri şekilde faaliyetlerine devam edebilecekleri talimatı verilmiştir.
- Ülke içinde virüsün yayılımını önlemek için berber, kuaför, güzellik salonu, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin faaliyetleri geçici olarak durdurulmuştur.
- 65 yaş ve üstü vatandaşlarımızın sokağa çıkmaları kısıtlanmıştır. Sokağa çıkması kısıtlanan/yasaklanan tek başına yaşayan ve/veya herhangi bir yakını olmayan vatandaşlara yardım için Vefa Sosyal Destek Grupları kurulmuştur.
- İkameti dışında bir yerde olanlar başta olmak üzere seyahat etmesi/evden çıkması zorunlu olanlara “Seyahat İzin Belgesi” düzenlemesi getirilmiştir.
- Mahalli idarelerin meclis toplantılarının ertelenmesi talimatı verilmiştir.
- Pazar yerlerinde uygulanacak tedbirlere ilişkin genelge yayımlanmıştır.
- Marketlerin çalışma saatlerinde, toplu taşıma araçlarının yolcu taşıma kapasitelerinde kısıtlamaya (%50) gidilmiştir.
- İstanbul, Ankara ve İzmir’deki ticari taksiler için tek-çift plaka uygulaması getirilmiştir.

- Sahil bantları, mesire ve ören yerleri, piknik yerlerinde yapılan piknik, balık tutma, yürüyüş vs. faaliyetlere kısıtlama getirilmiştir.
- Şehirler arası otobüs seferleri ve havayolu ile yapılacak yolculuklar izne bağlanmıştır.

2020 Nisan ayında 25 genelge yayınlanmıştır.

- Uluslararası yük taşımacılığına ilişkin uygulanacak kurallar ile ilgili genelge yayımlanmıştır.
- Türk vatandaşlarının yabancı uyruklu eşleri ve çocuklarının bu durumlarını belgelemeleri koşuluyla Türkiye’ye giriş yapabilecekleri kararlaştırılmıştır.
- Tedarik zincirinin bozulmaması adına temel-stratejik sektörlerde çalışanlara seyahatlerinde gerekli kolaylığın sağlanması talimatı verilmiştir.
- Tarımsal üretimin kesintiye uğramaması için şehirler arası seyahat etmesi gereken mevsimlik tarım işçileri ile hayvancılıkla uğraşanlar için gerekli tedbirlerin alınması talimatı verilmiştir.
- 10-12 Nisan, 17-19 Nisan ve 22-26 Nisan tarihleri arasında Büyükşehir statüsündeki 30 il ile Zonguldak il sınırları içinde bulunan tüm vatandaşların sokağa çıkmaları kısıtlanmıştır.
- Sınırlama getirilen 30 ile ilişkin ek genelge ile seyahat izin belgesi düzenleneceklerin kapsamı belirlenmiştir. (GAMER bünyesinde seyahat izni birimi oluşturulması, e-başvuru sistemi ve ALO 199)
- Sokak hayvanlarının beslenmesi için gerekli tedbirlerin alınması talimatı verilmiştir.

- Otizm, down sendromu gibi tanı konulmuş “Özel Gereksinimi” olan çocuk ve gençlerin 20 yaş altındakilere uygulanan sokağa çıkma yasağından muaf tutulacağı bildirilmiştir.
- Büyükşehir statüsündeki 30 il ile Zonguldak ili için; il sınırlarından kara, hava ve deniz yolu ile (toplu ulaşım aracı, özel araç ve yaya vb.) yapılacak tüm giriş/çıkışlar 18 Nisan 2020 Cumartesi günü saat 24.00’den itibaren 15 günlük süre için geçici olarak durdurulmuştur.
- 20 yaş altı gençler ve çocukların sokağa çıkmaları kısıtlanmıştır.
- Ramazan ayı boyunca toplu iftar, türbe ziyareti, mezarlık ziyaretleri, pide satışı vb. konularda tedbirler alınmıştır.

2020 Mayıs ayında 29 genelge yayınlanmıştır.

- Türkiye’ye gelecek hasta ve hasta yakınlarının ülkeye girişleri hakkında genelge yayımlanmıştır.
- 1-3 Mayıs tarihleri arasında Büyükşehir statüsündeki 30 il ile Zonguldak, 9-10 Mayıs tarihleri arasında Büyükşehir statüsündeki 23 il ile Zonguldak, 16-19 Mayıs tarihleri arasında 15 il, 23-26 Mayıs tarihleri arasında 81 il, 30-31 Mayıs tarihleri arasında Büyükşehir statüsündeki 14 il ve Zonguldak ilinde bulunan tüm vatandaşların sokağa çıkmaları kısıtlanmıştır.
- Vakalardaki azalma neticesinde bazı illere yönelik seyahat kısıtlaması sonlandırılmıştır.
- Berber/Güzellik Salonu/Kuaförlere yönelik bazı kısıtlamalar kaldırılmıştır.

- 65 yaş ve üzeri ile 20 yaş ve altındakilerin belirlenen gün ve saatlerde sokağa çıkabilmelerine izin verilmiştir.
- Çay üreticilerine, çay hasadı yapabilmeleri için seyahat izin belgesi verilmesi kararlaştırılmıştır.
- AVM’lerin çalışma usullerine ilişkin tedbirler talimatlandırılmıştır.
- 15 Mayıs 2020 Cuma ve 21 Mayıs 2020 Perşembe günü tüm illerde eş zamanlı denetim yapılması kararlaştırılmıştır.
- Yurt dışından gelen vatandaşların 14 günlük izolasyonlarının KYK yurtlarında uygulanmasına son verilmiştir.
- 65 yaş ve üstü vatandaşlara en az bir ay boyunca dönmek kaydıyla tek yönlü olarak istedikleri yerleşim yerlerine gidiş izni verilmiştir.
- 29 Mayıs 2020 Cuma günü itibariyle camilerde cemaatle namaz kılınabilmesi amacıyla ilgili Bakanlıklar ve Diyanet İşleri Başkanlığınca belirlenen kurallar bildirilmiştir.
- Genelgeler ile faaliyetleri geçici süreliğine durdurulan/kısıtlanan lokanta, restoran, kafe, pastane, kiraathane, kahvehane, çay bahçesi, dernek lokalleri (iskambil, okey, tavla oyunları ve nargile satışları ile doğrudan temasa neden olacak şekilde dans ve oyun amacıyla yapılan canlı müzik faaliyetleri hariç olmak üzere), yüzme havuzu, kaplıca, hamam, sauna, SPA merkezleri vb. park/piknik alanları, sosyete pazarlarının belirlenen kurallar dâhilinde 1 Haziran 2020 itibariyle açılması kararlaştırılmıştır.

- Kısıtlaması devam eden Büyükşehir statüsündeki 14 il ile Zonguldak iline giriş/çıkış kısıtlaması kaldırılmıştır.
- Şehirler arası otobüsleri kullanmak için HES kodu alma zorunluluğu getirilmiştir.

2020 Haziran ayında 32 genelge yayımlanmıştır.

- İran kara sınır kapıları hariç Türkiye'ye giriş-çıkışlara ilişkin kısıtlamaların kaldırılması hakkında genelge yayımlanmıştır.
- Turizm sezonunun açılmasıyla birlikte Kovid-19 kapsamında konaklama tesislerinde uygulanacak standartlar ve alınması gereken tedbirler belirlenmiştir.
- Yerel yönetim birimlerinin meclis toplantılarının belirlenen tedbirler kapsamında yapılabilmesi kararlaştırılmıştır.
- 18 yaş altı kişilerin sokağa çıkma kısıtlaması kaldırılmış olup 65 yaş üzeri kişilerin sokağa çıkma kısıtlaması hakkında düzenleme yapılmıştır.
- Nikâh salonlarının 15 Haziran 2020, düğün salonlarının 1 Temmuz 2020 itibariyle belirlenen tedbirler çerçevesinde hizmet vermeye başlayabilecekleri kararlaştırılmıştır.
- 65 yaş ve üzeri vatandaşların turizm amaçlı seyahatleri hakkında genelge yayımlanmıştır.
- İnternet kafeleri, salonları ve elektronik oyun yerleri ile tiyatro, sinema, konser salonu ve gösteri mer-

kezlerinin faaliyete başlaması hakkında genelgeler yayımlanmıştır.

- Kurban kesim yerlerine yönelik tedbirler alınmıştır.
- İl/İlçe Salgın Denetim Merkezleri oluşturulması kararlaştırılmıştır.
- 5 Haziran 2020 tarihinde tüm illerde eş zamanlı denetim yapılması kararlaştırılmıştır.

2020 Temmuz ayında 13 genelge yayınlanmıştır.

- Lunapark ve tematik parkların açılması kararlaştırılmıştır.
- Lokanta, restoran, kafe, kafeterya, çorbacı, kokoreççi, çiğ köfteci, kiraathane, kahvehane, çay bahçesi, dernek lokali vb. işletmelerin çalışma saatlerine yönelik kısıtlamaların kaldırılması kararı alınmıştır.
- Asker uğurlamalarının yasaklanması hakkında genelge yayımlanmıştır.
- Filyasyon Çalışmaları Takip Kurulları oluşturulması kararlaştırılmıştır.
- 8 Temmuz ve 22 Temmuz 2020 tarihlerinde tüm illerde eş zamanlı denetim yapılması kararlaştırılmıştır.

2020 Ağustos ayında 15 genelge yayınlanmıştır.

- Halı sahaların, bardo salonlarının faaliyette bulunabileceklerine ilişkin düzenleme yapılmıştır.
- İl/İlçe Salgın Denetim Merkezleri ve bünyesinde

Mahalle Denetim Ekiplerinin oluşturulması kararlaştırılmıştır.

- 65 yaş ve üzeri vatandaşların sokağa çıkmalarına yönelik uygulamanın il bazında Valiliklerce illerdeki duruma göre yürütülmesi kararlaştırılmıştır.
- 15 ilde düğün, nikah, nişan vb. etkinliklerin yasaklanması kararlaştırılmıştır.
- 6 Ağustos, 11 Ağustos ve 19 Ağustos 2020 tarihlerinde tüm illerde eş zamanlı denetim yapılması kararlaştırılmıştır.

2020 Eylül ayında 14 genelge yayınlanmıştır.

- Kovid-19 ek tedbirleri kapsamında düğün, kına gecesi, nişan vb. etkinliklerde çeşitli kısıtlamalar getirilmiştir.
- İzolasyon kurallarına uymayan ya da izolasyon koşullarını sağlama imkânı olmayan Kovid-19 tanılı kişilerin izolasyon süreçlerini yurt ve pansiyonlarda geçirmeleri kararı alınmıştır.
- 81 ili kapsayacak şekilde maske takma zorunluluğu getirilmiştir.
- Koronavirüs tanısı konulan hastaların temashıları ile ilgili eksik bilgi vermeleri halinde ilgili kanunlar çerçevesinde suç duyurusunda bulunulması kararlaştırılmıştır.
- Şehir içi ve şehirlerarası toplu ulaşım araçlarıyla yapılan yolculuklarda HES kodu sorgulaması yapılması konusunda genelge yayımlanmıştır.

- Konaklama tesislerine gelecek olan kişilerin HES kodu sorgulamasının yapılması konusunda genelge yayımlanmıştır.
- Ana faaliyet konusu gazino, pavyon, diskotek, bar, birahane, taverna veya gece kulübü olan yerler ile ilgili genelge yayımlanmıştır.
- 4 Eylül, 10 Eylül, 17 Eylül, 23 Eylül ve 29 Eylül 2020 tarihlerinde tüm illerimizde eş zamanlı denetim yapılması kararlaştırılmıştır.

2020 Ekim ayında 7 genelge yayımlanmıştır.

- Sivil toplum kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üst kuruluşlar, birlikler ve kooperatifler tarafından düzenlenecek olan etkinliklerin 02 Ekim 2020 tarihinden itibaren 1 Aralık 2020 tarihine kadar ertelenmesi gerektiği kararlaştırılmıştır.
- İdari para cezası tutanağının standartlaştırılması ile ilgili genelge yayımlanmıştır.
- 30 oda ve üzeri konaklama tesislerinde Güvenli Turizm Sertifikası alma zorunluluğu getirilmiştir.
- 7 Ekim, 15 Ekim ve 18 Ekim 2020 tarihlerinde tüm illerde eş zamanlı denetim yapılması kararlaştırılmıştır.

2020 Kasım ayında 10 genelge yayımlanmıştır.

- 81 ilde vatandaşların kalabalık şekilde bulunabildiği alanlarda denetim faaliyetlerinin arttırılması, belirlenen işyerlerinin en geç saat 22.00'da kapatıl-

ması ve kamu personeline ilişkin mesai saatlerinin yeniden düzenlenerek esnek mesaiye geçilmesi kararlaştırılmıştır.

- Kreşler ve gündüz bakım evlerinde yüz yüze eğitim faaliyetlerinin devam etmesine karar verilmiştir.
- Hafta içi belirli saatlerde hafta sonunun ise tamamında uygulanacak şekilde sokağa çıkma kısıtlaması getirilmiştir.
- Tüm illerde vatandaşların yoğun olarak bulunduğu açık alanlarda sigara içme yasağı getirilmiştir.
- Sivil toplum kuruluşları, dernek, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları ile birlik ve kooperatiflerin genel kurullarının ertelenmesine yönelik genelge yayımlanmıştır.
- Konaklama tesislerinin sadece konaklama yapan müşterilere yönelik hizmet vermeleri talimatlandırılmıştır.
- 65 yaş ve üzeri ile 20 yaş altı vatandaşların toplu ulaşım araçlarını kullanmaları, gün, mevlit, taziye, yılbaşı kutlamalarına müsaade edilmemesi hususları ile cenaze törenleri, nikâh törenleri, AVM'ler, pazar yerleri, kalabalık cadde ve meydanlar ile anaokullarına yönelik salgınla mücadele kapsamında ek tedbirler alınmıştır.
- 65 yaş ve üzeri vatandaşların saat 10.00-16.00 arasında sokağa çıkabilmelerine ilişkin genelge yayımlanmıştır.
- 25 Kasım 2020 tarihinde tüm illerde eş zamanlı denetim yapılması kararlaştırılmıştır.

2020 Aralık ayında 8 genelge yayınlanmıştır.

- Otel/konaklama tesislerinde yılbaşı toplu eğlence programlarının yapılmasına izin verilmemesi kararlaştırılmıştır.
- Yılbaşı gecesinde cadde, bulvar ve meydanlarda uygulanacak tedbirler belirlenmiştir.
- 31 Aralık 2020 - 4 Ocak 2021 tarihleri arasında sokağa çıkma kısıtlaması uygulanması kararlaştırılmıştır.
- Amatör ve sportif amaçlı olta balıkçılığı faaliyetlerine yönelik tedbirler alınmıştır.
- Online yemek ve market sipariş firmalarının hafta içi ve hafta sonları fark etmeksizin 10.00-24.00 saatleri arasında çalışabilmelerine izin verilmiştir.
- Sokağa çıkma kısıtlaması muafiyetlerinin kötüye kullanımının önlenmesine ilişkin genelge yayımlanmıştır.

2021 Ocak ayında 5 genelge yayınlanmıştır.

- Kayak otelleri/tesislerinde kurullara uyulmamasına karşı tedbirler alınmıştır.
- Mesleki eğitim veren kurslar ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bazı kurs eğitmenleri ile bu kurslara devam eden öğrencilerin sokağa çıkma kısıtlamasından muaf sayılması kararlaştırılmıştır.
- Kovid-19 virüsünün yeni varyantının ortaya çıkması ile birlikte sınır kapılarında tedbirler alınmıştır. İngiltere, Danimarka, Brezilya ve Güney Afrika’ya uçuşlar durdurulmuştur.

2021 Şubat ayında 12 genelge yayınlanmıştır.

- Örgün eğitime başlayacak öğrenci/öğretmen/çalışanlara muafiyet verilmesine ilişkin düzenleme yapılmıştır.
- Çiçek satışı yapan iş yerlerine 14 Şubat nedeniyle istisna getirilmiştir.
- Vatandaşların 27 Şubat Cumartesi ve 28 Şubat Pazar günlerinde vergi borçlarını vergi dairelerinde ödeyebileceklerine dair düzenleme yapılmıştır.

2021 Mart ayında 1 genelge yayınlanmıştır.

- Yeni kontrollü normalleşme sürecinde hâlihazırda uygulanmakta olan tedbir ve kuralların, belirlenen kriterlere göre salgının il bazlı seyri göz önünde bulundurularak 1 Mart 2021 sonrası süreçte kademeli olarak esnetilebileceği kararlaştırılmış ve vatandaşlara duyurulmuştur.

Denetim

Koronavirüs salgınıyla mücadele kapsamında, içerisinde bulunduğumuz kontrollü sosyal hayat döneminde temel prensipler olan temizlik, maske ve mesafe kurallarının yanı sıra tüm iş kolları ve yaşam alanları için belirlenen tedbirlere/kurallara uyulması amacıyla vali/kaymakamların koordinasyonunda salgınla etkin mücadele amacıyla denetim faaliyetleri yürütülmektedir.

Denetim Sayıları

Valilik / kaymakamlıklarca yapılan denetim sayıları:

Resen yapılan denetim sayısı	40.835.313
İhbar üzerine yapılan denetim sayısı	469.098
Toplam denetim sayısı	41.298.748
İzolasyona tabi kişilere yönelik denetim sayısı	31.394.762

Denetim Sonrasında İdari Yaptırımlar:

Valilikler/kaymakamlıklarca salgının başladığı 15 Mart 2020 tarihinden bugüne kadar geçen dönemde gerçekleştirilen denetimler sonucunda uygulanan yaptırımlar aşağıdaki gibidir:

Hakkında suç duyurusunda bulunulan kişi sayısı	71.011
İdari para cezası kesilen kişi sayısı	2.001.920
Hakkında suç duyurusunda bulunulan işyeri sayısı	28.336
Kapatma cezası uygulanan işyeri sayısı	13.663
İdari para cezası kesilen işyeri sayısı	76.808
Maske zorunluluğuna uymayan kişi sayısı	1.148.145

Vefa Sosyal Destek Grubu

65 yaş ve üzeri ile kronik rahatsızlığı olan vatandaşların ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için Vefa Sosyal Destek Grupları kurulmuştur. Vefa Sosyal Destek Grupları’nda kamu personeli ve STK gönüllülerinden oluşan toplam 144.907 kişi görev yapmaktadır.

65 yaş ve üzeri vatandaşlardan 112, 155, 156 gibi iletişim araçları üzerinden;

- Toplam 10.613.001 hizmet talebi alınmıştır.
- Bu taleplerin yaklaşık 10 milyonu yerine getirilmiştir.

Vefa Sosyal Destek Grupları aracılığıyla yerine getirilen hizmetler çerçevesinde;

- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca geliştirilen “Sosyal Koruma Kalkanı” kapsamında 3.124.580 hane ziyaret edilmiştir.
- 65 yaş ve üzeri vatandaşlara konutlarında yaşlı ve engelli aylığı, emekli ödemeleri, İŞKUR ödemeleri ve Ekonomi İstikrar Paketi kapsamındaki ödemeler ile birlikte toplam 2.926.956.599 TL ödeme yapılmıştır.
- Cumhurbaşkanlığınca hazırlanan ve Vefa Sosyal Destek Grupları aracılığıyla dağıtımı yapılan toplam 5.991.887 hediye paketinin (maske-kolonya) vatandaşlara ulaştırılmıştır.

E-Başvuru

İçişleri Bakanlığı tarafından vatandaşa sunulan tüm hizmet başvurularının elektronik ortamda alınmasını hedefleyen bir sistemdir. Sistem mimarisi, e-Devlet üzerinden başvurunun yapıldığı ve vatandaşın tercih ettiği yöntem (SMS, e-posta, resmi yazı) ile hizmetin sonuçlandırıldığı bir yapı olarak tasarlanmıştır. 27 Ocak 2020 tarihinde ilk 11 hizmetin e-Devlet Kapısı'na entegre edilmesiyle başlayan e-başvuru uygulaması Kovid-19 sürecinde de önemli bir araç olarak kullanılmıştır.

Salgınla mücadele sürecinde İçişleri Bakanlığı e-Başvuru sistemine entegre edilen «Seyahat İzin Belgesi» modülü ile seyahat kısıtlamalarının getirildiği dönemlerde ihtiyaç duyan vatandaşların izin belgesi talepleri alınmıştır. e-Başvuru üzerinden Seyahat İzin Belgesi verilmesi uygulaması 21 Mayıs 2020 tarihinde başlamış olup, günümüze kadar;

Seyahat İzin belgesi Başvuru Sayısı	3.819.684,
Onaylanan Başvuru Sayısı	2.097.690,
Red Edilen Başvuru Sayısı	1.674.254’dür.

112 Vefa İletişim Uygulaması

112 Vefa İletişim Uygulaması pandemi sürecindeki olağanüstü durumları yönetebilmek amacı ile Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığınca hayata geçirilen bir uygulamadır. Personelin, vatandaşların 112 Vefa İletişim Uygulaması üzerinden “Seyahat İzin Belgesi” taleplerini görüntüleme ve onay verebilme fonksiyonu, 112 Vefa İletişim Uygulaması’na hızlıca entegre edilerek kullanıma sunulmuştur.

3.7. Sanayiye Destekleyici Adımlar

Üretim ve ekonomik hayatın devamı, tedarik zincirin ve sosyal hayatın kesintiye uğramaması amacıyla sanayi alanında gerekli tedbirlerin alınmasının yanı sıra sektörel destekler verilmiş, değişen öncelikler temelinde yeni üretim ihtiyaçlarının tedari-ki için projelere yönelik teşvikler artırılmıştır

Bu bağlamda, Ocak 2020 – Mart 2021 tarihleri arasında İçişle-ri Bakanlığı tarafından gönderilen genelgeler/talimatlar/yazılar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Sanayide Üretimin Devamlılığının Sağlanması

- Pandemi ile mücadele kapsamında uygulanan soka-ğa çıkma yasaklarında üretimin devam ettirilmesi, bazı sanayi sektörlerinde kritik bir ihtiyaç olmuştur. Vatandaşların temel ihtiyaçlarının karşılanmasının yanı sıra, üretim süreçlerinde sürekliliğin zorunlu olduğu sektörler belirlenerek bu sektörlerdeki üre-tim faaliyetlerinin yasak kapsamı dışında tutulması sağlanmıştır.
- Organize Sanayi Bölgelerinde 50 binin üzerinde sa-nayi emekçisine antikor ve PCR testleri yapılmış olup, bu sayede hem çalışanların güvenliği sağlan-mış hem de üretim kesintisiz sürdürülmüştür.

Kalkınma Ajansları Kovid-19 ile Mücadele ve Dayanıklılık Programı

- 31 Mart 2020 tarihinde ilan edilen Kovid-19 ile Mücadele ve Dayanıklılık Programı kapsamında kamu, özel sektör, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının 63 projesine 39 milyon TL destek verilmiş olup, eş finansman tutarları ile birlikte toplam proje büyüklüğü 48 milyon TL’ye ulaşmıştır.
- Virüs yayılımının önlenmesi ve kontrol altına alınması, halk sağlığı için acil hazırlık ve müdahale çalışmaları ile salgının ülke ve bölge ekonomisine negatif etkilerinin azaltılması Programın üç önceliği olarak belirlenmiştir.

Teknoyatırım Destek Programı

- KOBİ Teknoyatırım Destek Programı kapsamında dezenfektan, kolonya, koruyucu elbise, koruyucu gözlük, maske, eldiven gibi ürünleri üreten KOBİ’lere 6 Milyon TL’ye kadar destek verilmiştir.

AR-GE Merkezleri ve TGB’lere Uzaktan Çalışma ve Kira Desteği

- Teknoparklar ile Ar-Ge ve Tasarım Merkezlerinde yürütülen Ar-Ge ve Tasarım faaliyetlerinin 11 Mart 2020 tarihinden itibaren olmak üzere toplam 7 aylık bir süre boyunca bu alanlar dışında yapılabilmesine ilişkin altyapı da oluşturularak çalışanların uzaktan sorunsuz olarak çalışabilmelerine olanak sağlanmıştır. Devamında ise, söz konusu süre bir yıl daha uzatılmış, böylece uygulamada herhangi bir aksaklık ve gecikme yaşanmasının önüne geçilmiştir.

- Teknoparklarda yer alan kuluçka firmaları ile burarlarda faaliyet gösteren restoran ve kafe gibi ticari işletmelerden 2 ay boyunca kira alınmaması ve yine Teknoparklarda ArGe ve Tasarım faaliyetleri yürüten firmaların için de 2 aylık kira ödemelerinin ertelenmesi, ödeme planlarında kolaylık yapılması sağlanmıştır.

OSB'lerdeki Yatırım Projelerine Ek Süre

- Yapı ruhsatını alamayan yatırımcılara ilave 6 ay süre verilmiş, verilen ilave süreler içinde de yatırımını tamamlayamayanlara 1+1 yıl uzatma verilebilmesinin önü açılmıştır.

KOBİ'lere Proje Süreleri Uzatımı ve Ödeme Kolaylıkları

- KOSGEB'in proje bazlı destek programlarından ve girişimcilik desteklerinden yararlanan ve proje süreleri 11 Mart 2020 ve sonrası tarihte sona eren işletmelerin proje sürelerine 4 aya kadar ek süre verilmiştir.
- KOSGEB'in proje bazlı destek programlarında yer alan geri ödemeli desteklerden faydalanan işletmelerin, KOSGEB'e yapacakları taksit ödemeleri 3 ay ertelenmiştir.
- KOSGEB tarafından Kredi Faiz Desteği Yönetmeliği kapsamında uygulanan programlarda; kredi ödemeleri devam eden 136.255 işletmenin bankalara ödeyeceği 713 Milyon TL'lik borçlarına bağlı Nisan, Mayıs ve Haziran 2020 aylarındaki kredi taksitleri 3 ay süre ile masrafsız ertelenmiştir.

Yıllık İşletme Cetveli Bildirimine Ek Süre

- Her yıl Nisan ayı sonuna kadar (doldurulması) gereken Yıllık İşletme Cetvelini veremeyen sanayicilere 4 aya kadar ek süre verilmiştir. Bu kapsamda 17 Nisan 2020 tarihinden itibaren 56.325 sanayicinin e-devlet üzerinden yaptığı mücbir sebep bildirme ve giriş erteleme talepleri hızlıca sonuçlandırılmıştır.

Yatırım Finansmanı Kredi Desteği

- Kovid-19 salgını mücbir sebep olarak değerlendirilmiş, teşvik belgesi kapsamında yatırımların finansmanı için kullanılan kredilerin geri ödeme yükümlülüklerinin vadesinden sonra yerine getirilmesi veya yapılandırma talep edilmesi durumunda yatırımcıların mağdur edilmeden faiz ve kâr payı desteğine ilişkin talepleri karşılanmaktadır.

Yatırım Teşvik Belgelerine Ek Süre

- Deprem, salgın gibi doğal ve biyolojik afet hallerinde yarım kalan veya tamamlanamayan yatırımların tamamlanabilmesini teminen, talep edilmesi halinde bir yıla kadar ilave süre verilebilmesi imkânı tanınmıştır.

Sınai Mülkiyet Hak Kayıplarının Önlenmesi

- Sınai mülkiyet başvuru ve tescil hizmetlerinin kesintisiz ve etkin bir şekilde yürütülmesi amacıyla; Türk Patent ve Marka Kurumunda uzaktan çalışma için gerekli teknolojik altyapı oluşturulmuş ve sınai mülkiyet tescil faaliyetlerinin uzaktan gerçekleştirilmesi sağlanmıştır.

- Diğer idari sürelerin yanı sıra sınai mülkiyet haklarıyla ilgili hak düşürücü süreler 15 Haziran 2020 tarihine kadar durdurularak sınai mülkiyetle ilgili ola-sı hak kayıplarının önüne geçilmiştir.

Ölçü Aletlerinin Muayene Sürelerinin Uzatımı

- 2020 muayene başvurusu yapan vatandaşın ve yet-kili servislerin mağdur olmasını önlemek amacıyla, muayenelerin 2021 yılında da devam ettirilebilmesi imkânı tanınmıştır.

Elektronik Sanayi Sicil Belgesi (E-Belge) Uygulaması

- Sanayi Sicil Bilgi Sistemi’nde yapılan güncelleme neticesinde elden müracaata gerek kalmaksızın sa-nayi siciline ilişkin ilk kayıt, belgelendirme, vize, değişiklik, vb. tüm işlemlerin e-devlet üzerinden sunulduğu elektronik Sanayi Sicil Belgesi (e-belge) uygulamasına geçilmiştir. Bu kapsamda 17 Nisan 2020’den bu yana 52.543 adet işlem elektronik or-tamda gerçekleştirilmiştir.
- Sanayi altyapımızın, üretim gücünün her koşulda olduğu gibi zorlu salgın sürecinde de devam edebilmesi için, “Sanayi Kuruluşları için KOVİD-19 Hijyen, Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Kılavuzu” hazırlanmıştır. Ana amacı ‘güvenilir’, ‘salgından etkilenmeyen’ ve ‘hijyenik’ çalışma ortamları oluşturmak olan bu kılavuz, kuruluşlara salgın sürecinde karşılaşılabileceği çeşitli olumsuz senaryolarda önleyici bir mekanizma geliştirme imkânı sunmaktadır. Kılavuz temel alınarak TSE KOVİD-19 GÜVENLİ ÜRETİM logosu altında KOVİD-19 Hijyen, Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Belgelendirme Programı hazırlanmış, sanayi kuruluşlarında

denetimler gerçekleştirilerek belgelendirme yapılmaktadır.

- TSE, Kovid-19 dönemindeki çalışmalarına sanayi kuruluşlarının yanı sıra hizmet sektörünü de katarak, “Hizmet Sektörü için “COViD-19 Hijyen, Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Kılavuzunu” hazırlamıştır. Sektöre özel TSE KOViD-19 GÜVENLİ HİZMET logosu oluşturularak, hizmet sektöründe faaliyet gösteren kuruluşlar için program dahilinde belgelendirmeler başlatılmıştır.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı öncülüğünde ve TSE’nin de destek sağladığı Güvenli Turizm Kriterleri oluşturularak, bir belgelendirme programı devreye alınmıştır. TSE, bu kapsamdaki işlemleri gerçekleştirmek üzere yetkilendirilmiştir. Başvuru yapan turistik tesislerde GÜVENLİ TURİZM belgelendirme programı çerçevesinde denetimler gerçekleştirilmektedir.
- Eğitim kurumlarının tüm paydaşlarının salgın ile mücadele kapsamında sağlıklı ve güvenilir ortamlarda eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam edebilmeleri amacıyla; Millî Eğitim Bakanlığı ile iş birliği yapılarak “Eğitim Kurumları için Hijyen Şartlarının Geliştirilmesi, Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Kılavuzu” hazırlanmıştır. Akabinde okul paydaşlarına güvenli bir ortam sağladığını belgelendirmek isteyen eğitim kurumları için OKULUM TEMİZ markası altında bir belgelendirme programı oluşturularak, başvuru sahibi özel okullarında tetkikler yapılarak belgelendirmeler gerçekleştirilmektedir.
- Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) ile Türk Standardları Enstitüsü (TSE) arasında, yükseköğre-

tim kurumlarının yerleşkelerinde sağlıklı ve temiz ortamların geliştirilmesine yönelik tedbirleri içeren genel kriterleri belirlemek amacıyla bir iş birliği protokolü imzalanmıştır. “Küresel Salgın Bağlamında Yükseköğretim Kurumlarında Sağlıklı ve Temiz Ortamların Geliştirilmesi Kılavuzu” yayımlanmıştır. ‘Küresel Salgın Bağlamında GÜVENLİ KAMPÜS” logosu altında bir belgelendirme programı oluşturularak, başvuru yapan üniversiteler belgelendirilmektedir.

3.8. Ulaşım ve Haberleşme Alanında Tedbirler

Pandemi döneminde elektronik haberleşme hizmetlerine olan ihtiyaç daha fazla artmış, hizmetin kesintisiz olarak sunulabilmesi daha kritik hale gelmiştir. Bunun yanı sıra tedarik zincirinin kesintiye uğramaması için ulaşımda faaliyetlerin yürütülmesinde özel gayret gösterilmesi ayrı bir öneme sahip olmuştur. Bu kapsamda ilgili kamu kurumları nezdinde yürütülen çalışmalar şöyledir;

Haberleşme ve İletişim Hizmetleri

- İletişimde kesintisizlik kapsamında Uydu Haberleşme, Kablo TV ve Kablo İnternet, e-Devlet Kapısı ve kamu bilişim projelerinde herhangi bir aksama/kesinti yaşanmamıştır.
- TRT-EBA TV kanallarının TRT ve MEB ile ortak çalışarak çok hızlı bir şekilde uydulardan ve Kablo TV'den yayına verilmesi sağlanmıştır.
- PTT Maske Başvurusu, Aile Bakanlığı Sosyal Yardım Başvurusu, İçişleri Bakanlığı e-Başvuru Sorgulama, Sağlık Bakanlığı HES kodu Oluşturma ve Sorgulama gibi hizmetler ivedilikle devreye alınmıştır.

- Yapılan çalışmalarla 50 milyon üzerinde vatandaşın 5 binin üzerindeki kamu hizmetine evinden çıkmadan ulaşması sağlanmıştır.
- Bu kapsamda 2019 yılında 319 milyon aylık ortalama ile toplam 3.8 milyar kullanıma ulaşan e-Devlet kapısı, 2020 yılında aylık ortalama 477 milyon ile toplam 5.7 milyar kullanım sayısına ulaşmıştır.

Elektronik Haberleşme Hizmetleri

- İşletmecilerin sunduğu elektronik haberleşme hizmetinin aksamaması için Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı tarafından yürütülen koordinasyon çalışmaları neticesinde işletmecilerin hizmet sunumunu idame ettirmekle görevli personelin sokağa çıkma tedbirlerinden muaf tutulması, BTK’nın bazı altyapıların (Radyo-link) tesisine yönelik frekans tahsislerinde bürokratik süreçleri asgariye indirmesi ve ihtiyaç duyulan bilgilerin sonradan temin edilmesi gibi tedbirleri neticesinde, iletişim hizmetlerinde ihtiyaç duyulan bakım-onarım, yeni tesis faaliyetleri sorunsuz olarak gerçekleştirilebilmiş ve hizmet kesintisi problemi yaşanmamıştır.
- E-ticaret gönderilerinin teslimatında imza ve TC Kimlik Numarası alınmaksızın, kullanıcıyı mağdur etmeden ve yeterli bilgilendirmeyi sağlayarak temassız teslimat yöntemlerinin uygulanması yönünde düzenleme yapılmıştır.
- Salgın döneminde siber güvenliğin devam ettirilebilmesi için tüm tedbirler alınmıştır. Bu kapsamda; “Uzaktan Erişim Servislerine Yönelik Önlemler” dokümanı, “Koronavirüs” ve “Kovid-19” konulu ortalama saldırıları ile bu kapsamdaki sahte uygulamalara yönelik alınacak

tedbirlere ilişkin doküman, Video konferans ve toplantı yazılımlarının kullanımında siber güvenlik açısından dikkat edilmesi gereken hususları içeren tavsiye dokümanı hazırlanarak yayımlanmıştır.

- Sosyal yaşamdaki değişim, uzaktan çalışma ve uzaktan eğitim uygulamaları gibi bu süreçte ortaya çıkan değişimlerden kaynaklı şebeke veri trafiğindeki artışların sürekli olarak izlenmesi ve oluşabilecek yoğunluk ile acil durumlarda USOM ile koordineli olarak operatörlerce gerekli tedbirlerin alınması sağlanmaktadır. MEB, EBA ve üniversitelerin uzaktan eğitim hizmetlerinin sürekliliği izlenmektedir. İşletmeciler tarafından hizmet kalitesine ilişkin trafiğin günlük olarak USOM'a raporlanması sağlanmıştır.
- AVCI, AZAD ve KASIRGA adlı yerli ve milli uygulamalarla; yapay zeka teknolojileri kullanılarak 750 adet sahate konferans uygulaması ve uzaktan yönetim servisinde 2.5380 adet zafiyet tespit edilmiştir.
- Sinkhole uygulaması ile USOM tarafından engellenen zararlı bağlantılara erişen kurum ve kuruluşlar tespit edilmekte ve bilgilendirilmektedir.
- Kovid-19 ile alakalı 119 adet detaylı zararlı yazılım incelemesi yapılmıştır.
- Pandemi sürecinin başlangıcında 569 adet zararlı yazılım bilgisi SOME'lerle paylaşılmıştır. Kovid-19 ile alakalı 1657 adet zararlı dropper ve komuta kontrol merkezi engellenmiştir.
- KASIRGA ile entegre olarak çalışan ve iç insan kaynağı ile geliştirilen ATMACA projesi ile, toplamda 16 milyon adet IP adresinin her biri için düzenli olarak yapı-

lan kontrollerle 436’dan fazla zafiyete ait risk proaktif bir şekilde engellenmiştir.

- Verilerin uzman analistler tarafından daha verimli bir şekilde yönetilmesi ve tespit edilen siber güvenlik eksikliklerine ilişkin bilgilerin ilgili taraflara daha hızlı ulaştırılması için yerli ve milli KULE yazılımı geliştirilmiştir.

Sivil Havacılık Hizmetleri

2020 yılında Kovid-19 salgınının ortaya çıkmasıyla Dünya havacılığı %60 küçülme yaşayarak salgından olumsuz olarak etkilenen sektörlerin başında gelmektedir. Uluslararası kuruluşların raporlarına göre, havayolu şirketlerinin 2020 yılındaki yolcu gelirlerinin önceki yıla göre yaklaşık 350 milyar dolar düşeceği ve sektörde istihdam edilen yaklaşık 26 milyon çalışanın işinin risk altında olduğu tahmin edilmektedir.

Tedbirler

- Kovid-19 pandemisi henüz pandemi olarak ilan edilmeden önce salgının dünyada yayılma hızı tahmin edilen den daha büyük bir şekilde gelişmiş, bu yayılım hızında uzak yerlere hızlı ulaşım sağlayan havayolu seyahatinin rolü konuşulmaya başlamıştır. Bu nedenle, henüz vaka ile karşılaşmayan Türkiye’de havalimanlarında bir dizi tedbirlerin alınması ihtiyacı doğmuştur.
- Uluslararası uçuşlar Sağlık Bakanlığı ile koordineli olarak 5 Şubat 2020 tarihinden itibaren kademeli olarak durdurulmaya başlanmış ve tüm uçuşlar 27 Mart 2020 tarihinde durdurulmuştur.
- Normalleşme sürecinde, üyesi olunan uluslararası kuruluşların aldığı önlem ve tedbirlere uygun şekilde faa-

liyetler sürdürülmüştür. Bu kapsamda;

- Mevzuat pandemi koşullarına göre yeniden revize edilmiştir.
- İç hat uçuşlar, 1 Haziran 2020 tarihinden itibaren kademeli olarak başlatılmıştır.
- Ülkemizin ikili havacılık anlaşması olan tüm ülkelerle ayrı ayrı resmi yazışmalar ve müzakereler gerçekleştirilerek dış hat uçuşları 11 Haziran 2020 tarihinden itibaren kademeli olarak açılmıştır.
- Sektörün toparlanmasına yardımcı olmak için destek ve teşvikler hayata geçirilmiştir.
- Havaalanı Pandemi Tedbirleri ve Sertifikasyonu Genelgesi ve ekinde yer alan Havaalanı KOVİD-19 Standartları Rehberindeki gereklilikler işletilen tüm havalimanlarında yerine getirilmiş ve bu kapsamda havalimanlarımız sertifikalandırılmıştır.
- Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Marmara Araştırma Merkezi Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen Ar-Ge çalışmaları sonucunda Kovid-19 inaktive edici özelliği Kayseri Erciyes Üniversitesi Laboratuvarlarında % 100 aktif Kovid-19 kullanılarak yapılan testlerle kanıtlanan UVC sterilizasyon cihazlarının havalimanlarında kullanılmasına yönelik gerekli planlamalar yapılmıştır.
- Bu kapsamda; 20 Adet Tünel Tipi Ultraviyole Sterilizasyon Cihazı ve 27 Adet Yürüyen Merdivenlerin El Tutma Bantları Ultraviyole Sterilizasyon Cihazlarının temin ve tesisi gerçekleştirilmiştir.

- ICAO, ACI, IATA, EASA vb. ilgili uluslararası kuruluşlarca yayımlanan tüm yayınlar takip edilmiş, önemli olabileceklerin çevirisi yapılarak Kurumumuzun istifadesine sunulmuştur.
- Haziran 2020'de EASA ve ECDC (European Centre for Disease Prevention and Control, Avrupa Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi) tarafından Kovid-19 Aviation Health Safety Protokol programı başlatılmıştır. Havacılık işletmeleri programa katılım sağlamak suretiyle söz konusu program kapsamında istenen verileri EASA'ya düzenli olarak sağlamaktadır. Türkiye 14 Temmuz 2020 tarihinde söz konusu programa dahil olmuştur.

Sektörel Destekler

- Yaşadığımız bu süreç içerisinde havalimanlarında hizmet veren havayolu kuruluşları, yer hizmet kuruluşları ve ticari hacim işleten kişi ve kuruluşlara destek olmak amacıyla öncelikle pandemi sürecinin başlangıcından itibaren Mart, Nisan ve Mayıs aylarına ait kesilen tüm faturalar ödeme sürelerine 90 gün eklenmek suretiyle bir öteleme yapılmış, sonrasında ise pandemi sürecinin devam etmesi nedeniyle Mart, ayında kesilen aylık, Nisan, Mayıs ve Haziran ayları için 3 aylık düzenlenen ve daha önce 90 gün süreyle ötelenen faturalar 31 Ocak 2021 tarihine ötelenmiştir.
- Havalimanı, terminal ve yer hizmetlerine ait işletmelerin ruhsat ve temdit ödemelerine ait 38 Milyon TL borç ertelenmiştir.
- Havayollarımızın EUROCONTROL'e olan yaklaşık 30 Milyon Avro borcu erteletirilmişdir.
- SHGM 2020 yılı Hizmet tarifesinde %50 indirimle gidilerek 7 milyon TL katkı sağlanmıştır.

- Balon işletmelerinin ruhsat ve temdit ödemelerine ait 15 Milyon TL borç ötelenmiştir.
- Yolcu haklarına ilişkin düzenleme ile havayollarından bilet iadesinden kaynaklı 750 Milyon Dolar’lık kontROLSÜZ ÇIKIŞ engellenmiştir. Bilet iadelerinin uçuşların başlamasından 2 ay sonra yapılması yolcu hakları bakımından garanti altına alınmıştır.
- Tüm lisanslı havacılık personelinin lisanslarının geçerlilik süreleri temdit edilmiştir.
- THY ve diğer yerli havayolu kuruluşlarının 1 Temmuz 2020-31 Aralık 2020 tarihlerini kapsayan uçak hizmetlerine ilişkin düzenlenen/düzenlenecek faturalara ait ödemeleri gecikme faizi alınmaksızın 31 Ocak 2021 tarihine ötelenmiştir. Toplamda 78 milyon TL öteleme yapılmıştır.
- THY tarafından gerçekleştirilen yurt dışında bulunan vatandaşlarımızın ülkemize getirilmesine yönelik olarak yapılan tahliye uçuşlarından da havalimanı çalışma saati uzatılmasına yönelik alınan ücretler iptal edilmiştir.
- Yer hizmetleri kuruluşlarına yönelik olarak çalışma ruhsat temdit ödemelerinin son ödeme tarihleri mart, nisan, mayıs aylarına denk gelen ve ötelenen faturalar ile ve haziran ayına ait faturalar gecikme faizi alınmaksızın 31 Ocak 2021 tarihine ötelenmiştir. Toplamda 910.600 Euro Çalışma Ruhsatı Temdit ödemesi 3 ay ötelenmiştir.
- Havalimanlarında faaliyet gösteren hava yolu, yer hizmet kuruluşları ve ticari hacim işleten kiracılar için 2020 yılı içinde düzenlenen ve vadesi 31 Ocak 2020 tarihine ötelenen kira bedeli faturalarına ait tutarlar iptal edilmiştir.

- İlgili kişi ve kuruluşlara tahsisli mahallere ait geçen yılın nisan, mayıs, haziran dönemine ait 3 aylık, 1 Temmuz-31 Aralık 2020 dönemi için de 6 aylık düzenlenerek vadesi ötelenen kira bedeli faturalarına ait tutarlar iptal edilmiştir. 2021-2022 dönemine ait kira bedelleri de 2 yıl boyunca yüzde 50 indirimli uygulanacaktır.
- 2021 yılına ait kira bedellerinde ve 2021 yılı DHMİ ücret tarifesinde artış yapılmamıştır.
- 2021 yılı temdit ödemeleri eylül ayına kadar ertelenmiştir.
- Havalimanı/terminal işleticisi şirketlerle yapılan sözleşmelere ilişkin gerekli tedbirler alınmıştır.
- E- ihale; Video konferans yöntemiyle e-ihale gerçekleştirilmiş ve gerçekleştirilmeye devam edecektir.
- E-Doğrudan temin Uygulaması 1 Şubat 2021 tarihi itibarıyla pilot uygulama olarak başlatılmıştır.

Postacılık Hizmetleri

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaşanan pandemi döneminde Kovid-19 ile mücadele kapsamında devlet yardımlarının ilgililere ulaştırılması çalışmalarının tamamına yakını PTT tarafından gerçekleştirilmiştir.

Tedbirler

- Dünya Posta Birliğine üye ülkelerde uygulanan önlemlere uygun şekilde önlemler alınmıştır.
- Kovid-19 salgını ile mücadele kapsamında posta sektörünün güvenli bir şekilde hizmetlerine devam etmesi adına hem ülke posta idareleri hem de uluslararası kuruluşlar ve birlikler düzeyinde önlemler alınmaktadır.

- Vatandaşlara Devletimiz tarafından gönderilen ücretsiz maskelerin PTT tarafından konutlarında teslimi gerçekleştirilmiştir.
- 65 yaş üstü vatandaşların; maaş ve sosyal yardım ödemelerinin konutlarında teslim edilmesi, PTT şubelerine gitmeden başvurularını e-Devlet kapısı üzerinden yapmaları halinde e-Devlet şifrelerinin konutlarında tesliminin sağlanması, Devlet Malzeme Ofisinin kurumlara gönderdiği maskelerin taşınması gerçekleştirilmiştir.
- Gönderi teslimi esnasında oluşabilecek olası riskleri azaltmak için SMS kodu ile doğrulama yapılarak T.C. kimlik numarası ve imza alınmasına gerek kalmayan uygulama devreye alınmıştır.
- SMS üzerinden emekli müşterilerimizin kredi başvurularının alınabilmesi için “PTT SMS Kredi” hizmetimize başlanılmıştır.
- Kovid-19 sebebiyle iptal edilen yüz yüze eğitimlerden içeriği PTTAkademide olanlar e-eğitim olarak personele verilmiştir.
- Ekonomik İstikrar Kalkanı Destek Programı Ödemeleri hak sahiplerine konutta teslim işlemi ile gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

Karayolları Çalışmaları

Pandemi sürecinde yatırımlara devam edilmesini teminen şantiye Faaliyetlerinin kesintiye uğramaması için personel ve tedarikçilerin dışarı çıkma yasağı ve ulaşım kısıtlamalarından istisna tutulması sağlanmıştır. Bu kapsamda yürütülen yatırımlar şöyledir;

- 1.014 km Bölünmüş Yol (463 km Otoyol dahil),
- 1.756 km Bitümlü Sıcak Karışım (BSK) kaplama,
- 588 km Tek Yol,
- 352 adet 42,9 km köprü
- 45 adet 75,5 km tünel

yapımı tamamlanarak hizmete açılmıştır.

- Yap İşlet Devret Modeliyle yapılan otoyollardan;
 - Ankara – Niğde Otoyolu (330 km) ve
 - Menemen – Aliağa – Çandarlı Otoyolu (96 km) hizmete açılmıştır.
 - Kuzey Marmara Otoyolu (398 km) 9,1 km uzunluğundaki 7.kesimi hariç tamamlanmıştır. (Kalan 9,1

km’lik kesimin 2021 yılının ilk yarısında tamamlanarak trafiğe açılması hedeflenmektedir).

- Kamu Özel Sektör İşbirliğiyle yapımı planlanan otoyol projelerinden Aydın-Denizli Otoyolu ve Kuzey Marmara Otoyolu 8.Kesim (Başakşehir- Nakkaş Arası) Otoyollarının ihaleleri yapılmıştır.
 - Aydın-Denizli Otoyolu Yap-İşlet-Devret Modeli ile Yapılması, İşletilmesi ve Devri İş İhalesi 3 Temmuz 2020 tarihinde yapılmıştır. 16 Kasım 2020 tarihinde temel atma töreni yapılmış ve çalışmalara başlanmıştır.
 - 30 Haziran 2020 tarihinde Kuzey Marmara Otoyolu (3. Boğaz Köprüsü Dahil) Projesi Nakkaş-Başakşehir (Bağlantı Yolları Dahil) Kesimi Yap-İşlet-Devret Modeli ile Yapılması, İşletilmesi ve Devri İş İhalesi Kapalı Teklif Usulü ile yapılmıştır.

- Tedarik zincirini de kapsayacak şekilde trafik güvenliğinin temini ve ulaşımda aksamalar yaşanmaması için acil durumlara müdahale ekipleri belirlenmiş ve görevlendirilmiştir. Alo 159 Yol Danışma Biriminde haberleşme memurlarının görev sürekliliği ile Karayolları Şube Şefliklerinde nöbetçi kar mücadele ve acil durumlara müdahale ekiplerinin bulundurulması planlanmış ve çalışmalarda kesintisiz devamlılık sağlanmıştır.
- Otoyol Hizmet Tesisleri İçerisinde bulunan restoran ve kafeler, alışveriş mekanları mesai saatleri ile sınırlı olmak ve katı fiziki mesafe koşuluyla ve hijyen kuralları uygulanarak açık tutulmuştur.
- Yol boylarındaki VMS’ler (Değişken Mesaj İşaretleri) kanalıyla Karayollarını kullanan vatandaşlara Kovid 19 ile ilgili bilgilendirmeler yapılmıştır.
- Kurumumuza iş yapan yüklenicilerin mali yönden desteklenmesi mahiyetinde temlikname konusunda geçici süre ile gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Demiryolu Hizmetleri

Yolcu Taşıma Hizmetleri

- Kovid-19 tedbirleri kapsamında tüm yolcu trenleri ve setlerin yolcuların seyahat ettiği bölümler ile dezenfektasyona tabi tutulmaktadır.
- Avrupa’dan gelen yolcu trenlerinin Kapıkule’den girişinde yine İran Transasya seferleri başlaması durumunda Kapıköy girişinde termal kameralamızla ilk ateş ölçümü yapılmış ve kapsamlı sağlık kontrolünün yapılması, karantina yeri ve süresinin belirlenmesi için gerekli tedbirler alınmıştır.

- Yüksek hızlı trenler, 28 Mayıs 2020- 1 Mart 2021 tarihleri arasında sosyal mesafeye uygun yüzde 50 kapasite ve oturma düzeniyle işletilmiştir.
- Sokağa çıkma yasağının uygulandığı hafta sonlarında sağlık çalışanlarını ve işlerine gitmek zorunda olan vatandaşlarımız için Ankara' da Başkentray, İstanbul' da Marmaray işletilmeye devam edilmiştir.
- Marmaray ve Başkentray seferlerinde İl Hıfzıssıhha Kurullarının kararları doğrultusunda oturma düzeni getirilmiştir.
- Sağlık çalışanlarına Marmaray ve Başkentray ile ücretsiz seyahat hakkı tanınmış, bu kapsam da 24 Mart 2020 tarihinden bu yana Başkentray' da 113.120, Marmaray' da 2.322.971 sağlık çalışanı ücretsiz seyahat etmiştir.

Yük Taşıma Hizmetleri

Kovid-19 salgınına önlemek amacıyla ülkelerarası geçişlerin kısıtlanması tüm dünyada tedarik zincirini sekteye uğratmıştır. Bu süreçte, ülkelerin sınır geçişlerine getirdiği önlem ve sınırlamalar sonrası hükümetimiz demiryolu yük taşımacılığının devam etmesi için anında gerekli tedbirleri almış ve demiryolu taşımaları için sınırları açık tutmuş ve karayolu taşımalarından demiryoluna önemli oranda yük akışı olmuştur.

- Artan bu taleplerin karşılanması ve tedarik zincirinin aksatılmaması amacıyla gerekli tedbirleri almış ve tüm demiryolu sınır kapılarımızda taşımacılık insan temasız gerçekleştirilmeye başlanmıştır.
- Sınır Garımızın hem Türkiye hem karşı tarafta vagon dezenfekte sistemi kurulmuş ve bu kapsamda İran ile Kapıköy sınır istasyonunda, lokomotiflerin kendi sınırları içinde kalmak ve yük vagonlarının dezenfekte

edilmiş olması kaydıyla uluslararası yük taşımacılığı insan teması olmaksızın devam etmiştir.

- Bulgaristan ile Kapıkule ve Gürcistan ile Ahılkelek sınır istasyonlarında herhangi bir kısıtlama olmaksızın uluslararası yük taşımacılığı devam etmiştir.
- İran-Türkiye demiryolu sınır istasyonuna vagon dezenfeksiyon sistemi kurularak gelen ve giden vagonların dezenfeksiyonu sağlanmaktadır.
- Bakü-Tiflis-Kars demiryolu hattında taşınan mevcut yüke ek günlük 3.500 ton yükün taşınabilmesi için çalışma yapılmıştır.
- 2020 yılında uluslararası yük taşımaları ise yüzde 35 artarak 3,4 milyon ton, toplamda ise yük taşımaları yüzde 2 artışla 29,9 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

Sosyal Destek Hizmetleri

- Kovid-19 nedeniyle kendisi veya bir yakını hastalanan demiryolu çalışanlarına destek olmak amacıyla Sosyal Destek Servisi kurulmuştur.
- Öte yandan, korona virüsüne karşı kurumsal tedbirlerin yanı sıra bireysel çabaların çok önemli olduğu gerçeğinden hareketle, yolcular ve personel, el temizliğine ve diğer önerilere dikkatle uymaları konusunda Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan afiş, videolarla bilgilendirilmektedir.
- İlk aşamada TCDD Genel Müdürlüğü İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu acil gündemle toplanarak çalışan personel için örnek olacak kararlar alınmıştır.

- İkinci aşamada Gar ve İstasyonlarda yolcu hizmetlerini de kapsayacak şekilde ek kararlar alınmıştır.
- Üçüncü aşamada ise tüm bu kararları ve salgının ilerlemesine bağlı olarak alınacak ek tedbirleri içeren Salgın Risk Değerlendirmesi ve enfekte bir çalışan/yolcu ortaya çıkması durumunda yapılacak işlemleri tanımlayan, Salgın Acil Durum Planı Kovid – 19 Rehberi yayımlanmıştır.

Kıyı Emniyeti

- 7 gün 24 saat görev yapan Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü Ekipleri tarafından, adalar bölgesi başta olmak üzere her türlü hava şartında ulaşım zorluğu olan bölgelerden ve ihtiyaç duyulan durumlarda seyir halindeki gemilerden 270 hasta nakli sağlamıştır.

3.9. Tarım Dostu Düzenlemeler

Kaynakların sürdürülebilir yönetimi konusunda ortaya çıkan toplum talepleri ile küresel gelişim ve değişimlere uyum dikka- te alınarak yeni politika ve stratejilerin geliştirilmesi amacıyla Kovid-19 süreci ülkemizi etkilemeye başlamadan önce tarım ve gıda tedarikinde tüm hazırlıklar yapılmıştır. Bu kapsamda pe- rakendeciler, tedarikçiler, üreticiler ve tarımsal STK'larla hızlı ve etkin görüşmeler yapılmış, gıda işletmelerinin hammadde tedarikinden, ürün teslimatlarına kadar her aşamada gerekli tedbirler en üst seviyede alınmış, ürün stokları kontrol edilmiş, hijyen şartlarının sağlanmasına yönelik denetimler sıkılaştırılmış ve fiyat artışlarının olmaması için sıkı takip yapılmıştır. Tarım ve gıda ürünleri temininde devamlılık sağlanmıştır. Yapılan çalışmalarla Dünya'da birçok ülkede market rafları hızlıca boşalırken, Türkiye'de 83 milyon vatandaşımızın gıda ihtiyacı fazlasıyla karşılanmıştır.

Tarım ve Hayvancılıkta Üretimin Devamlılığının Sağlanması

- Vatandaşların sağlıklı gıdaya erişimini karşılamak üzere gıda üretim ve değer zincirinin canlı kalmasını sağlamak, tedarikten lojistiğe kadar tüm sistemi çalışır halde tutmak için gerekli tüm tedbirler alınmıştır.
- Tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde bulunan vatandaşlar sokağa çıkma yasağından muaf tutulmuştur.

- Mevsimlik tarım işçilerinin şehirler arası seyahatlerinde kolaylık sağlanmıştır. Çay hasadı için mevsimlik işçilerin izinleri e-devlet üzerinden alınmaya başlanmış ve 20 Mayıs 2020 tarihinden itibaren çay hasadı için illere gitmeleri sağlanmıştır.
- Kovid-19 sürecinde üretimin sürdürülebilirliği ve gıda tedarikinde sorun yaşamamak için Tarım ve Gıda alanında Bilim Kurulu oluşturulmuştur.
- Talebi karşılayacak ürün stokları kontrol edilmiş, hijyen şartlarının sağlanmasına yönelik denetimler sıkılaştırılmış ve fiyat artışlarının olmaması için sıkı takip yapılmıştır.
- Salgın süresince çiftçiler, hayvancılıkla iştigal edenler ve gıda işleyen işletmeler faaliyetlerine kesintisiz devam ettirilmiştir.
- Planlı üretimin yapılmasını sağlayacak ve tarımda dijitalleşme adına çok önemli bir proje olan Dijital Tarım Pazarı (DİTAP) hayata geçirilmiştir.
- 81 ilimizde ekim, dikim, gübreleme, sulama, ilaçlama, çapalama, bakım vb. faaliyetlerin devamı sağlanmıştır.
- Tüm çiftçiler; tarlalarına, bahçelerine, seralarına ve çiftliklerine rahatça ulaşabilmiştir.
- Gübre, tohum, ilaç, yem vb. tarımsal girdilerin üretim, erişim ve dağıtımı kesintisiz devam etmiştir.
- Veteriner hekimler ve ziraat mühendisleri sahada üreticinin yanında olmuştur.
- Tarım işçilerinin hijyen ve koruyucu malzemelere erişimi kolaylaştırılmıştır.

- ALO174 Gıda Hattı ile WhatsApp İhbar Hattı (0 501 174 0 174) vatandaşların ihbar, şikâyet, soru ve sorunlarına ilişkin 7/24 hizmet vermektedir.
- E-Çiftçi portalı hayata geçirilmiştir.
- Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü bağlı 15 bölge, 81 il müdürlüğü ve 159 şeflik vasıtasıyla hayvanların salgın sürecinde herhangi bir sebeple ihmal edilmemesi ve aç- susuz bırakılmaması amacıyla bütün önlemler alınmıştır.

Tarımsal Destekler

- Tarımsal desteklerin %60’ı ilk 5 ayda çiftçilerin hesabına yatmıştır.
- Tarımsal destek miktarı bir önceki yıla göre %37 artırılarak 2020 yılında 22 Milyar TL’ye çıkarılmıştır.
- 2020 yılında %80’ni (9,86 Milyar TL) ilk 6 ayda olmak üzere bugüne kadar 11,5 milyar TL bitkisel üretim desteği ödenmiştir.
- Kısıtlı zaman içerisinde hareket ederek, şehirlerarası ulaşımda kısıtlamaların olduğu dönemde 6.100 ton buğday, arpa, mercimek, kuru fasulye, mısır, ayçiçeği, çeltik tohumlarını % 75 hibe yoluyla dağıtılmıştır.
- Tarımsal üretimin kesintisiz devam etmesi için mevcut gübre destekleri %100 artırılmıştır.
- Hububatta (buğday, arpa, çavdar, yulaf, tiritikale) deka- ra 8 TL olan gübre desteği 16 TL’ye, diğer ürünlerde de- kara 4 TL olan gübre desteği 8 TL’ye, ayrıca organik ve organomineral gübre kullanan üreticilere ilave olarak dekara 10 TL olan destekleme ödemesi dekara 20 TL’ye çıkarılmıştır.

- Kovid-19 sürecinde üreticilerimizin mağdur olmaması için Bitkisel Üretim Desteklemeleri kapsamında; fark (prim) destekleri ile İyi Tarım ve Organik Tarım desteklemeleri başvuru süreleri uzatılmıştır.
- Yağlı Tohumlu Bitkiler ile Sofralık Zeytine yönelik prim destekleri son başvuru tarihi 30 Nisan 2020'ye, Hububat, Baklagiller ve Dane Mısır prim destekleri son başvuru tarihi 29 Mayıs 2020'ye, İyi Tarım Uygulamaları ve Organik Tarım desteklemeleri son başvuru tarihi 30 Nisan 2020'ye uzatılmıştır.
- Hazineye ait tarım arazilerini kiralayan çiftçilerin Nisan, Mayıs ve Haziran ayı kira ödemeleri 6 ay süreyle ertelenmiştir. Bu ertelemeden 10 bin 375 çiftçi yararlanmıştır.
- Ekilmeyen hazine arazilerinin üretime kazandırılması için çalışmalara hız verilmiştir. Kovid-19 ile etkin mücadelenin yanı sıra tarımsal üretimde sürdürülebilirliğin

sağlanması ve gıda arz güvenliğinin korunması amacıyla Tarım ve Orman Bakanlığınca başlatılan hububat, baklagil, yağlı tohumlar ile yem bitkileri başta olmak üzere bitkisel üretimi geliştirecek çalışmalar kapsamında kullanılmak üzere Doğu Anadolu Bölgesi başta olmak üzere Tarım ve Orman Bakanlığınca belirlenen 7 İlde toplam 14 milyon m² yüzölçümlü Hazine taşınmazı “Bitkisel Üretimin Geliştirilmesi Projesi” çerçevesinde çiftçilerle yürütülecek projeler kapsamında kullanılmak üzere Tarım ve Orman Bakanlığına tahsis edilmiştir.

- TMO’nun hububat ve baklagiller alım fiyatları hasattan önce 4 Mayıs’ta açıklanmıştır.
- Ekmeklik buğday alım fiyatı önceki yıla göre %22 artırırlarak ton başına 1.650 TL’ye çıkarılmıştır.
- TMO stoklarında pirinç ve bakliyat arzı artırılmıştır.

- TMO, işyerlerine ulaşım imkanı olmayan tüketiciler için <https://www.epttavm.com> online satış sistemi ve TMO’nun ülke genelinde bulunan 150 satış noktasında perakende satışlar artarak devam etmektedir.
- 2020 yılı çay alım fiyatı önceki yıla göre %12,8 artışla 3 lira 27 kuruşa çıkarılmıştır. 13 kuruşluk destekleme ile kilogramda üreticinin eline geçen miktar 3 lira 40 kuruşa ulaşmıştır.
- Ar-Ge çalışmalarıyla; 25’i buğday olmak üzere tarla bitkilerinden toplam 79 çeşit, 16 meyve çeşidi, 9 sebze çeşidi ve 6 süs bitkisi çeşidi tescillenerek üretime kazandırılmıştır.
- Salgın sürecinde ahşap sektörünün olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla kredi vadelerinde ve faiz oranlarında değişiklik yapılmıştır.
- Faizler aylık bazda %0,5, yıllık bazda 6 puan olarak revize edilmiştir.
- Vade süresi (satış durumuna göre) 2 ay uzatılmıştır.
- Satışlarda ürün cinslerine göre peşinat miktarı %20 ile %25 oranında düşürülmüştür.
- Köylere özel ağaçlandırma projeleri için 17 milyon TL hibe verilmiştir.

Hayvancılık Desteği

- Hayvancılık desteği 2020 yılında bir önceki yıla göre %32 artışla 6,6 Milyar TL’ye çıkarılmıştır.
- Süt üreticisinin korunması ve üretimde sürdürebilirliğin sağlanması amacıyla 2019 Aralık, 2020 Ocak, Şubat

ve Mart ayı Çiğ Süt Prim Desteği 15 kuruşa kadar artırılmıştır.

- 2. dönem buzağı desteği müracaatları, bir defaya mahsus olmak üzere yetiştiricilerin yazılı bir talepte bulunmasına gerek kalmadan alınmıştır.
- Süt ve Besi işletmeleri için; Bakanlık Kayıt Sistemine kayıtlı, belirlenen şartları taşıyan 20 başa kadar sağmal dışı sığırı bulunan işletmelere hayvan başına 65 TL destek sağlanmıştır.
- Küçükbaşta; Koyun-Keçi Bilgi Sistemine kayıtlı 50 başa kadar anaç koyun keçi varlığına sahip işletmelere hayvan başına 6,5 TL destek sağlanmıştır.
- Kovid-19 sürecinde süt üreticisi ve besicimizi korumak amacıyla küçük aile işletmelerine yem desteği başlatılmıştır.
- Yem sektöründe sıkıntı yaşanmaması için TMO'nun yem sanayine ve yetiştiricilerimize ürün tahsis miktarı artırılmıştır.
- TMO 90 gün vade ile vade farkı alınmaksızın besici yetiştiricilere 2020 yılı Mart, Nisan ve Mayıs aylarında arpa satışına başlanmıştır.

Kredi Desteği

- Çiftçilerin finansman ihtiyacını karşılamak için düşük faizli kredi sağlanmıştır. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerinden kullanılan krediler %25 ila %100 oranlarında sübvansé edilmektedir.
- Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerinin, 2020

yılı Nisan ve Mayıs ayında dolacak kredilerin anapara ve faiz tutarları 6 ay süreyle faizsiz olarak ertelenmiştir.

- 3 Şubat 2021 tarihli ve 3489 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile yaklaşık 161 bin tarımsal üreticinin 6 milyar TL’ye ulaşan kredi taksiti erteleme kapsamına alınmış, başvurular sonucunda 97 bin tarımsal üretici 4,5 milyar TL’lik taksit tutarını 6 aylığına faizsiz olarak ertelemeyi tercih etmiştir. Bahsi geçen erteleme kapsamında bütçeden yaklaşık 270 milyon TL’lik kaynak aktarılmıştır.
- Tarım Kredi Kooperatiflerinin aldığı tedbirlerle kredi ödemelerindeki gecikmelere esneklik tanınmıştır.
- Gecikmeye giren krediler, takip hesaplarına aktarılmadan önce 90 gün yerine 180 gün beklenmesi sağlanmıştır.
- Çiftçilerin kredi borçları sebebiyle Risk Merkezi’ndeki siciline mücbir sebep notu düşülerek, mağdur olması önlenmiştir.
- Ziraat Bankası, çiftçilerin birikmiş tarımsal elektrik ve sulama borçlarını tek seferde kapatabilmeleri için 36 aylık vadeli uygun faizli bir kredi imkânı sağlanmıştır.

Proje Desteği

- Tarım ve hayvancılık yatırımların devam etmesi için IPARD Kırsal kalkınma destekleri kapsamında 158 Milyon Avro (1,2 Milyar TL’lik) proje hibe başvuru çağrısına çıkılmıştır.
- 13. Etap Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programının (KKYDP) hibe sözleşmesi imzalama süreçleri 1 ay uzatılmıştır.

- IFAD destekli Göksu Taşeli Havzası Kalkınma Projesi (GTHKP) kapsamında Konya ve Karaman İllerinde Proje kapsamında hibe çağrıları salgın tehdidi ortadan kalkıncaya kadar ertelenmiştir.
- KKYDP, IPARD, Kırsalda Uzman Eller ve ORKÖY destekleri kapsamında; toplam 16,629 projeye 1,1 Milyar TL destek ödenmiştir.
- KKYDP destekleri 2025 yılına kadar uzatılmıştır.

3.10. Temassız ve Kesintisiz Ticaret

Pandemi sürecinde alınan tedbirlerle birlikte kısıtlı sosyal hayatın ihtiyaçlarının tedarikinde zorluk yaşanması ticaret alanında yapılan destek ve alınan kararların önemini artırmıştır. Bu çerçevede hem ticaret hayatı içerisinde görev alanların sağlığını korumak hem de sürecin büyük bölümünü evinde geçirmek zorunda kalan milyonların ihtiyaçlarını karşılamak, ayrıca ekonomiyi korumak amacıyla çok sayıda tedbir, destek ve proje hayata geçirilmiştir.

Ticaretin Temassız ve Sorunsuz Sürdürülmesi

- Temassız Ticaret uygulaması ile Habur Gümrük Kapısının 1 Mart 2020 tarihinde kapatılmasının akabinde, ticaretin aksamamasını teminen tampon bölgede konteyner/dorse/şoför değişimi yoluyla insan teması olmadan ticaretin gerçekleştirilmesi sağlanmıştır. Hâlihazırda, söz konusu Gümrük Kapısı’nda araç geçişleri pandemi öncesinde olduğu gibi normal usulde sürdürülmektedir.
- Bulgaristan’a açılan Kapıkule Gümrük Kapısı’nda yer alan GTİ TIR Parkı’nda, herhangi bir insan teması olmaksızın gerekli sağlık tedbirleri çerçevesinde dorse/şoför/konteyner değişimi yoluyla güvenli bir şekilde ticaretin devamlılığı sağlanmıştır.

- Temassız Ticaret uygulaması kapsamında, İran’a açılan Kapıköy Gümrük Müdürlüğünde her iki yönlü demiryo-lu işlemleri kontrollü olarak gerçekleştirilmiştir. 4 Hazi-ran 2020 tarihi itibarıyla bu uygulamaya son verilmiştir.
- Gürcistan’a açılan kara sınır kapılarına yapılacak sevklerde “<http://kackar.ticaret.gov.tr/duyurular/gun-luk-tir-sayilari>” adresinden söz konusu kapılardan bir önceki günün çıkış sayıları da kontrol edilmek ve mezkûr kapılarla eşgüdüm sağlanmak suretiyle, sevk işlemlerinin Sarp Gümrük Kapısı’ndaki yığılmaları en-gelleyecek ve Aktaş ve Türkgözü Gümrük Kapılarının da daha etkin kullanılmasını temin edecek şekilde ya-pılmasına yönelik tüm önlemler alınmıştır.
- Gürbulak Gümrük Kapısı’nın pandemi etkisi ile kapa-tılmasının ardından sevkiyatlar alternatif güzergâh-lara yönlendirilmiştir. Söz konusu geçişlerin Gürcis-tan-Azerbaycan ve Hazar üzerinden gerçekleştirilmesi için Gürcistan ile kara sınır kapıları olan Sarp, Aktaş ve Türkgözü kapılarının işlem kapasiteleri artırılmıştır. BTK hattında çıkış yönünde Ocak 2020’de toplam 4.219 ton olan eşya taşıma değeri, Haziran ayında yaklaşık 28.000 ton seviyesine çıkmıştır.
- Ocak-Şubat ayında ortalama 659 vagon ile taşımacılık yapılan hatta temassız ticaret uygulamaları sayesinde Nisan ayı çıkış toplamı 1.797 vagona ulaşmıştır. Haziran ayı itibarıyla 746 vagonla 21.718 ton eşyanın giriş, 1.405 vagonla 45.354 ton eşyanın çıkış işlemleri yapılmıştır.
- Gümrük idareleri tarafından sunulan muhtelif hiz-metlerin e-devlet üzerinden veya Bakanlık web sayfa-sı üzerinden ulaşılabilecek programlar vasıtasıyla veril-me-si mümkün bulunmakta olup yükümlülerin işlemleri mümkün olduğunca gümrük idarelerimizle temas kur-madan gerçekleştirmeleri temin edilmiştir

- İhracatta Kâğıtsız Gümrük Projesi kapsamında, gümrük beyannamesi ile ilgili tüm işlemlerin kâğıtsız ortamda yürütülmesi sağlanmıştır.
- Pandemi döneminde ilk defa ithalatta yerinde gümrükleme uygulaması hayata geçirilmiş, temas etmeden gümrük işlemlerinin tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilmesi sağlanmıştır.
- İhracatta düzenlenen Menşe Şahadetnameleri ile Form A Menşe Belgelerinin oda ve birliklerce imzalanması uygulamasına son verilerek 8 Nisan 2020 itibarıyla tamamen elektronik olarak düzenlenmesi ve onaylanması sağlanmıştır.
- Elektronik ortamda düzenlenen ve onaylanan menşe ispat ve dolaşım belgelerinin gümrük vizesi kısmında ilgili ülke makamlarınca aranan gümrük memurlarının ıslak imzasına ilişkin uygulamaya 1 Temmuz 2020 tarihinden itibaren son verilmiş, tamamı elektronik ortama alınmıştır.
- Yükümlülerin gümrük idarelerinde geçireceği zamanın azaltılması ve ticaretin aksamamasını teminen 4 Mayıs 2020 tarihi itibarıyla sarı hattan kırmızı hatta çevrilen gümrük beyannamelerinde, beyannamenin beyan sahibi hanesindeki yükümlünün Yükümlü Kayıt ve Takip Sistemi’nde kayıtlı bulunan elektronik posta adresine anlık bildirim gönderilmesi uygulaması devreye alınmıştır.
- Yolcu beraberinde getirilen numune, sergi ve fuar eşyası ile yolcu beraberinde geçici olarak çıkarılan ve geri getirilen numune, sergi ve fuar eşyasına ilişkin beyanın, elektronik ortamda daha hızlı ve kolay yapılabilmesine imkân tanınmıştır.

- Tek Pencere Sistemi ile eşyanın ithali ve ihracı için gerekli izin başvuruları ve onay süreçleri elektronik ortamda yapılması sağlanmıştır.
- E-Teminat projesi kapsamında gümrük idarelerine hitaben düzenlenen teminat mektupları elektronik ortamda düzenlenmeye başlanmıştır.
- Gümrük idarelerinde yapılacak ayniyat tespit işlemlerinde, sadece ayniyat tespiti için eşyanın kırmızı hatta yönlendirilmemesi amacıyla, ayniyat tespiti içeren risk profillerinin takipleri durdurulmuştur.
- İstanbul Havalimanı’nda bulunan CT tomografik bagaj tarama sistemi gibi son teknoloji sistem sayesinde üç boyutlu yüksek çözünürlüklü görüntü alınarak ve görüntü operatör ekranında 360 derece döndürülerek temasın sifıra indirilmesi sağlanmıştır.
- Terahertz dalgaları ile yolcu üzerindeki eşyayı tespit edebilen yolcu görüntüleme sistemleri sayesinde beyan dışı ya da yasak eşyanın tespiti fiziksel müdahaleye gerek olmadan yapılmaktadır.
- Geçici ithalat rejimi, gümrük kontrolü altında işleme rejimi, hariçte işleme rejimi ve geçici ihracat kapsamında gümrük idaresince verilen izin süresi yükümlü tarafından herhangi bir başvuruda bulunmasına gerek olmaksızın 30 Haziran 2020 tarihine kadar uzatılmıştır. Ayniyet tespit işlemlerinin fatura bilgileri, fotoğraf, seri no vb. belge/bilgiler dikkate alınarak gerçekleştirilmesi sağlanmıştır.
- Geçici olarak ithal edilen eşyanın taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus olan eşyanın geçici ithalat izin süreleri de 31 Aralık 2020 tarihine kadar uzatılmıştır.

- Gümrük idaresine sunulan eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem ve kullanıma tabi tutuluncaya kadarki bekleme sürelerine ilişkin uzatım talepleri mücbir sebep olarak değerlendirilmiştir.
- Transit rejiminde varış/çıkış gümrük idaresi değişikliklerinde ve tüm transit süre sınırı aşımalarında para cezası uygulanmaması sağlanmıştır.
- Transit rejiminde varış gümrüğünce tespit edilen eksiklik ve fazlalık takibatlarına ilişkin sürelerin işletilmesi sağlanmıştır.
- Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası başvuru sürecinde süreler durdurulmuş, firmaların süreden dolayı başvurularının olumsuz sonuçlanması engellenmiştir.
- Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası başvurusu ve sonradan kontrol işlemleri kapsamında ilave süre tanınmıştır.
- Onaylanmış Kişi Statü Belgelerinin yenilenmesi sürecinde ilave süre tanınmıştır.
- Menşe şahadetnamesinin sonradan ibrazına yönelik altı aylık süre 1 Şubat 2020 tarihi ile 30 Haziran 2020 tarihi arasında durdurulmuş ve mezkûr sürenin 1 Temmuz 2020 tarihinden itibaren kaldığı yerden devam etmesi sağlanmıştır.
- Emsal tahlil raporu kullanımı süreleri uzatılmıştır.

Sürelerde Esneklik

- Geçici ithalat rejimi, gümrük kontrolü altında işleme rejimi, hariçte işleme rejimi ve geçici ihracat kapsamında

gümrük idaresince verilen izin süresi yükümlü tarafından herhangi bir başvuruda bulunmasına gerek olmaksızın 30 Haziran 2020 tarihine kadar uzatılmıştır. Bu rejimlerde, eşyanın tamamının fiziki kontrolünü gerektiren zorunlu durumlar dışında sadece ayniyet tespiti için kırmızı hatta yönlendirilmemesi, ayniyet tespit işlemlerinin fatura bilgileri, fotoğraf, seri no vb. belge/bilgiler dikkate alınarak gerçekleştirilmesi sağlanmıştır.

Dış Ticaret Politikası Kapsamındaki Destekler

- Sanal fuarlara katılım organizasyonlarına ilişkin giderler %50 oranında ve faaliyet başına 50.000 ABD Dolarına kadar, sanal fuar organizasyonlarına dair giderler ise yine %50 oranında ve faaliyet başına 100.000 ABD dolarına kadar desteklenmeye başlanmıştır.
- Türkiye’de yerleşik döviz kazandırıcı hizmet sektörlerinden; sağlık turizmi, bilişim, film, eğitim, yönetim danışmanlığı, yayıncılık, lojistik, yurt dışı müteahhitlik ve teknik müşavirlik sektörlerinde faaliyet gösteren işbirliği kuruluşları, şirket, kurum ve kuruluşlarının pazara giriş ve pazarlamaya yönelik olarak gerçekleştirdikleri sanal fuar ve sanal heyet organizasyonları desteklenmektedir.
- 62 farklı sanal ticaret heyeti gerçekleştirilmiş, bu heyetlerde 1.100 firma; 2 bin 500 üzerinde (2.547) yabancı firma ile yaklaşık 9 bin 500 (9.432) iş görüşmesi gerçekleştirmiştir. 19 sanal sanal fuar 154 binin üzerinde (154.065) katılımcı ile tamamlanmıştır.
- Ticaret Bakanlığı tarafından onaylanan e-ticaret sitelerine üyelik giderleri, %60 oranında ve e-ticaret sitesi başına yıllık 8.000 TL’ye kadar desteklenmektedir. 31 Aralık 2020 tarihine kadar gerçekleştirilecek üyelik giderleri için destek oranı, %80 olarak uygulanmıştır.

- Sanal Ticaret Akademisi 2020 yılı Mart ayında vatandaşların kullanımına açılmış yaklaşık 32 bin kullanıcı giriş yaparak 1 milyon 140 bin sayfa görüntülemesi gerçekleşmiştir.
- Kovid-19 pandemisi nedeniyle gerek tedarik zincirlerinde yaşanan sıkıntılar gerekse temel ihracat pazarlarımızdaki salgın kaynaklı olumsuz etkilerin bertaraf edilebilmesini teminen yurt dışında Türk ürünlerinin depolanabileceği, elleçlenebileceği ve ilgili ülkenin iç kesimlerine dağıtımının yapılabileceği Yurt Dışı Lojistik Merkezlerin kurulmasına yönelik Karar 14 Ekim 2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- Export Akademi eğitim programı toplantıları, 2020 yılı Nisan ayında elektronik ortama taşınmış, her ay tüm KO-Bİ'lere yönelik olarak düzenlenmeye devam ettirilmiştir.
- Uluslararası rekabetçiliğin geliştirilmesi sistemiği, Küresel Tedarik Zinciri Yetkinlik Projeleri, Turquality desteği, tasarım destekleri sistemiği ile Türkiye Ticaret Merkezi ve yurtdışı birim-marka ve tanıtım sistemiği kapsamında ilgili proje ve faaliyetlere mevcut sürelerine ilaveten 6 aylık ilave süre sağlanmıştır.
- Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi (UR-GE) projelerinde, Türk firmaları tarafından iştirak edilecek yurt dışı pazarlama ve alım heyeti faaliyetlerinin çevrimiçi olarak yapıldığında da desteklerden faydalanmalarına imkân verilecek şekilde düzenleme yapılmıştır.
- Kadın ve genç girişimcilerin çeşitli konularda bilgilendirilmelerini teminen gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerine ilişkin “Export Akademi Kadın ve Genç Girişimci İhracatçı Yetiştirme Programı”, “Türkiye Kadın Girişimci Online/Fiziki Networkü” ve “Genç Girişimci Online/Fiziki Networkü” projeleri geliştirilmiştir.

- Pandemi sürecinde tüm dünyada talebin azalmasıyla birlikte, yerli üretim üzerinde oluşan düşük fiyatlı yoğun ithalat baskısına karşı alınan tedbirler ile Türkiye’nin ihtiyaç duyduğu ürünlerle ilgili vergi indirimleri ve kolaylıklar sağlanarak bazı ürünlerin teminindeki zorlukların önüne geçilmiştir.
- 3.193 üründe daha önce konulmuş ve yürürlükte olan İlave Gümrük Vergileri (İGV) pandemi süreci nedeniyle gözden geçirilerek önemli bir kısmı 31 Aralık 2020 tarihine kadar artırılmış; ayrıca 2020 yılı içerisinde 2.027 adet yeni ürüne İlave Gümrük Vergileri getirilerek toplamda 5.220 adet ürün grubuna İlave Gümrük Vergileri uygulanmaya başlanmıştır.
- Tekstil ve konfeksiyon ürünlerinde bazı tercihli ülke grupları için düşük oranda uygulanan İlave Gümrük Vergileri “Diğer Ülkeler” seviyesine çikartılmıştır.
- Demir-çelik ürünlerinde (slab ve kütük, yassı hadde mamulleri, alaşımlı ürünler, profiller ve paslanmaz sac gibi) uygulanan gümrük vergileri 31 Aralık 2020 tarihine kadar geçici olarak artırılmıştır.
- Çiftçiyi/üreticiyi mağdur etmeyecek şekilde dönemsel olarak arz güvenliğini sağlamak ve fiyat spekülasyonunu önlemek için tarım ürünlerinde Tarım ve Orman Bakanlığı / Gıda Komitesi talepleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır.
- Özellikle girdi niteliğinde olup yerli sanayi üzerinde olumsuz etkiye sahip ürünlerdeki İlave Gümrük Vergileri, sektörden gelen dönüşler dikkate alınarak öngörülenden daha düşük seviyelere indirilmiş ve GTİP birleşmeleri nedeniyle 5.220 olan İlave Gümrük Vergili ürün sayısı 1 Ocak 2021 tarihi itibarıyla 4.819’a düşmüştür.

- “Pazar Araştırması” çalışmalarında, pandemi koşullarında önemi artan e-ticaret yoluyla pazara giriş konusuna ağırlık verilmiştir. “Çin Halk Cumhuriyeti E-Ticaret Pazarı” Raporu hazırlanmış; Rusya Federasyonu ve Meksika E-Ticaret Pazarı Raporları 2021 yılının ilk yarısı içerisinde tamamlanacaktır.
- Ülke masaları faaliyetleri kapsamında, Ticaret Bakanlığı web sayfasında güncel Kovid-19 gelişmeleri ihracatçıların bilgisine sunulmuştur.
- 2020 yılında 48 hedef ülkeye yönelik gerçekleştirilen 50 “Ticaret Müşavirlerimizle Elektronik Sohbetler” etkinliğine, 10.000’in üzerinde firma temsilcisi iştirak etmiştir.
- Genel Ticaret Heyeti, Genel Nitelikli Alım Heyeti ve Özel Nitelikli Alım Heyeti programları 2020 yılı Mayıs ayından itibaren sanal olarak düzenlenmeye başlanmıştır. 2020 yılı içinde gerçekleştirilen 12 Sanal Genel Ticaret Heyeti ve 1 Sanal Genel Alım Heyetinde toplam 267 üretici/ihracatçı firmanın 804 yabancı ithalatçı firma ile 1.903 ikili iş görüşmesi yapması sağlanmıştır.
- Türkiye Tanıtım Grubu’nun (TTG) tanıtım çalışmalarında geleneksel yöntemlerin ötesine geçilerek yeni dönemin ihtiyaçlarına cevap verebilen, dijital mecraların ağırlık kazandığı bir tanıtım yaklaşımı benimsenmiştir.
- Tanıtım faaliyetleri kapsamında 3-8 Eylül 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilen İzmir Enternasyonal Fuarı (İEF) resmi programı ve Fuar kapsamındaki “İzmir İş Günleri” programı küresel pandemi nedeniyle bu yıl sanal ortamda gerçekleştirilecek şekilde revize edilmiştir.
- Yararlanıcıların ve iş birliği kuruluşlarının pandemi sebebiyle 2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Tica-

retinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile 2564 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörleri Markalaşma Destekleri Hakkında Karar kapsamında gerçekleştirecekleri destek başvurusu ya da eksik belge ibrazında yaşanabilecek hak kayıplarının önlenmesini teminen; maruz pandemi ilanının, özel ve zorunlu durum ile mücbir sebep hali kapsamında değerlendirilerek destek başvuru süresi ya da eksik tamamlama süresi 11 Mart 2020 ile 30 Haziran 2020 tarihleri (bu tarihler dâhil) arasında dolaşan hak sahipleri için söz konusu tarihlerin 27 Temmuz 2020 olarak uygulanması suretiyle ek süre verilmesi uygun bulunmuştur.

- Destek başvurularında yerinde inceleme formu aranmaksızın sonuçlandırılması uygun bulunmuştur.

Türk Eximbank Destekleri

- Türk Eximbank tarafından TCMB kaynaklı kredilerde 3 ay, Türk Eximbank kaynaklı kredilerde 6 ay vade uzatım imkânı getirilmiştir. 2020 yılında 4,4 milyar USD tutarında kredinin vadesi uzatılmıştır.
- 360 gün vade ile sınırlı döviz Reeskont Kredilerinde azami vade 720 güne çıkartılmıştır. Bu kapsamda 4 milyar USD tutarında 360 gün üzeri döviz Reeskont Kredisi kullandırımı yapılmıştır.
- TL Reeskont Kredileri azami 360 gün vade seçeneğiyle ihracatçılarımızın kullanımına sunulmuştur. Yılsonu itibarıyla TL Reeskont Kredilerinde toplam destek tutarı 7,9 milyar TL olmuştur.
- KGF ile yapılan protokoller kapsamında Türk Eximbank Destek Paketi ve Stok Finansman Destek Paketi, KGF kefaletiyle de kullandırılarak teminat çeşitliliği sağlanmıştır.

- İhracatçılara ihracat taahhütlerini yerine getirmek için verilen süre 12 ay uzatılmıştır.
- İhracatçılara güvenli satış imkânı sunan Türk Eximbank alacak sigortası programında alıcılara tanınan limit vadeleri ilave ücret alınmadan uzatılmıştır. Ayrıca sigortalı firmalar tarafından ödenmekte olan sigorta primleri ve alıcı analiz ücretlerinin vadeleri ötelenmiştir.

İç Ticaret Politikası Kapsamında Alınan Tedbirler

- 8 Mayıs-24 Haziran 2020 tarihleri arasında «E-Ticaret Olarak KOBİ'lerin Yanındayız» dayanışma kampanyası düzenlenmiştir. Kampanyaya 29 işletme/e-ticaret sitesi katılım sağlamış, kampanyadan yaklaşık 135 bin KOBİ yararlanmıştır. Kampanya kapsamında, 7.076 kişiye istihdam sağlanmış, 3.761 KOBİ e-ticaret ile tanışmış ve KOBİ'lerimize vadesinden önce 1.2 milyar TL transfer edilmiştir.
- Karşılıksız çek suçundan mahkûm olanlara verilen hapis cezalarının infazının durdurulması, hükümlünün tahliye tarihinden itibaren en geç üç ay içinde öncelikle çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birini, bu üç aylık sürenin sonundan itibaren de borcun kalan kısmını ikişer ay arayla onbeş eşit taksitle alacaklıya ödemesi durumunda mahkemece ceza mahkûmiyetinin bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasına karar verilmesine ilişkin düzenleme TBMM Genel Kurulunca 24 Mart 2020 tarihinde kabul edilerek yasalaşmıştır.
- Kullandığı nakdî ve gayri nakdî kredilerinin anapara, faiz ve/veya ferilerine ilişkin ödemelerini aksatan gerçek ve tüzel kişilerin karşılıksız çıkan çek, protesto edilmiş senet, kredi kartı ve diğer kredi borçlarına ilişkin Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi nezdinde tutulan

olumsuz kayıtlarının söz konusu borçların ödenmesi geciken kısmının 31 Aralık 2020 tarihine kadar tamamının ödenmesi veya yeniden yapılandırılması halinde, kredi kuruluşları ve finansal kuruluşlar tarafından dikkate alınmayacağı hususunda düzenleme TBMM Genel Kurulunca 24 Mart 2020 tarihinde kabul edilerek yasalaşmıştır.

- Oda ve borsa üyelerinin oda ve borsalara haziran ayında ödeyeceği yıllık ve munzam aidatlarının birinci tak-siti Ekim ayına, oda ve borsaların Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine Temmuz ayında ödeyeceği Birlik ai-datının birinci taksiti Aralık ayına uzatılmıştır.
- Lisanslı depo işletmelerinden 2020 yılında lisans süresi dolacak olanların lisans geçerlilik süreleri herhangi bir işleme gerek olmaksızın bir yıl uzatılmıştır.
- Fahiş fiyat artışı ve stokçuluk yasaklanmıştır. Fahiş fi-yat artışı ve stokçuluk uygulamalarına yönelik denetim ve incelemelerde bulunmak ve gerektiğinde idari para cezası uygulamak üzere, ilgili bakanlıkların yanı sıra es-naf, tacir, üretici ve tüketici temsilcilerinin de üyesi oldu-ğu Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu oluşturulmuştur.
- Sermaye şirketlerince geçmiş yıl karları ve serbest yedek akçeler 30 Eylül 2020 tarihine kadar şirketten nakit çı-kış olacak şekilde dağıtımına konu edilemeyeceği, şirket-lerce yalnızca 2019 yılı net dönem kârının % 25’i dağıtı-ma konu edilebileceği yönünde düzenleme yapılmıştır.
- Tüketici hakem heyetleri tarafından ilgili kişilerden is-tenen bilgi ve belgelerin sunulması için verilen süreler, bilirkişilere raporlarını hazırlamaları için ve tüketici hakem heyetleri kararlarının taraflara tebliğ edilmesi için belirlenen süreler 13 Mart 2020 ile 15 Haziran 2020 tarihleri arası dönem için durdurulmuştur.

- Tüketici hakem heyetlerinin toplantılarının yapılmasına 10 Nisan 2020 ile 15 Haziran tarihleri arasında ara verilmiş olup, aynı dönemde e-devlet üzerinden elektronik başvuru alımı işlemine ise devam edilmiştir.
- 5 Şubat 2020 tarihinden itibaren ifası öngörülen ve hava yolu ile ulaştırma içeren paket tur sözleşmelerine ilişkin bedel iadelerinde, uçuş yasağı kalktıktan sonraki 60’ıncı günü izleyen 14 gün içinde ödenmesine ilişkin seçme hakkı tanınmıştır. Diğer taraftan, seyahat acentelerine sözleşmede yer alan uçuş bedelinin her halükarda uçuş yasağı kalktıktan sonraki 60’ıncı günü izleyen 14 gün içinde tüketiciye ödenmesini sağlamak üzere finansal esneklik sağlanmıştır.
- Maskelere yönelik yapılan incelemelerde güvensiz olduğu tespit edilen ürünler Güvensiz Ürün Bilgi Sistemi (GÜBİS) aracılığıyla ilan edilmektedir, Sistemin elektronik ortamda devamlılığına ilişkin gerekli çalışmalar aksatılmadan sürdürülmüştür.
- Servis Bilgi Sistemi (SERBİS) tanıtımı töreni, dijital lansman şeklinde 17 Temmuz 2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Kritik Malzemelerin Teminine Yönelik Alınan Tedbirler

- İç talebin karşılanmasında sıkıntı yaşamamak için; 4 Mart 2020 tarihi itibarıyla “koruyucu maske”, “tulum”, “sıvı geçirmez önlük”, “gözlük” ile “tıbbi ve cerrahi maske” ve “tıbbi steril/non-steril eldivenler”in ihracatı ön izne bağlanmıştır.
- 18 Mart 2020 tarihi itibarıyla ihracı kayda bağlı mallar arasına etil alkol, kolonya, dezenfektan, hidrojen peroksit ve meltblown kumaş eklenmiştir.

- 2 Mayıs 2020 tarihi itibarıyla “etil alkol, kolonya, dezenfektan, hidrojen peroksit” İhracı Kayda Bağlı Mallar listesinden çıkarılmış, bu minvalde bu ürünlerdeki kayıt uygulaması sonlandırılmıştır.
- Koronavirüs salgını durumu mücbir sebep olarak tanınarak, dahilde İşleme İzin Belgelerine, Vergi Resim Harç İstisnası Belgelerine ve İhracat Taahhütlü Kredilere ilişkin ihracat taahhütlerine ek süre imkanı sağlanmıştır.
- 26 Mart 2020 tarihi itibarıyla “Ventilatör, Ecmo, Oksijen Konsantratörü, Ventilator Cihazı Sarfları, Hasta Devreleri (Anestezi/Ventilatör Devresi), IV Kanül, Entübasyon Tüpleri ve Yoğun Bakım Monitörleri” ihracatı ön izne bağlanmış, 2 Mayıs 2020 tarihi itibarıyla düzenlemeye son verilmiştir.
- Taze limon ürünü ihracatının 31 Ağustos 2020 tarihine kadar (bu tarih dahil) Tarım ve Orman Bakanlığının ön iznine tabi olduğuna ilişkin 7 Nisan 2020 tarihinde düzenleme yapılmış, 7 Ağustos 2020 tarihi itibarıyla bu uygulamaya son verilmiştir.
- Ayçiçeği tohumu veya ham ayçiçeği yağı ithalatı öngörülen DİİB’ler kapsamında 25 Ocak 2021 tarihinden itibaren 30 Haziran 2021 tarihine kadar (bu tarihler dâhil), önce ithalatın gerçekleştirilmesini müteakiben ithal edilen eşyaya tekabül eden miktarda ihracat yapılması uygulamasına geçilmiştir.
- Tek kullanımlık tıbbi maskelerin ithalatına yönelik % 20 olarak uygulanan ilave gümrük vergisi kaldırılmıştır.
- Solunum cihazlarına % 13 olarak uygulanan ilave gümrük vergisi kaldırılmıştır.

- Dökme etil alkol ithalatında gümrük vergisi kolonya ve dezenfektan üreten sanayiciler için 25 Mart- 31 Ağustos 2020 tarihleri arasında sıfır olarak uygulanmıştır.
- Alkol kullanımına ilişkin ihbarlara istinaden; şeker fabrikalarından imalatında alkol kullanan ve alkol ticareti yapan, belirli firmalar nezdinde gerekli inceleme ve denetimler gerçekleştirilmiştir.
- Sağlık Bakanlığı adına gelen eşyanın gümrük işlemleri süratle tamamlanmıştır. Bazı medikal ürünlerin (cerrahi eldivenler, solunum cihazları vb.) varış öncesi gümrükleme kapsamına alınması ve gümrük işlemlerinin eşya taşıttan indirilmeden (taşıt üstü) yapılmasının uygulama alanının genişletilmesi suretiyle bu ürünlerin ithalat işlemlerinin hızlandırılması sağlanmıştır.
- İhracı kayda bağlanan mallara yönelik olarak Türkiye’den hammadde ve üretime yönelik makine ve teçhizatın serbest bölgelere kaydırılmasına izin verilmemekte ve ülkemizin üretim kapasitesinin azaltılmamasına özen gösterilmektedir.
- “Cerrahi maske”, “3M maske” ve “Dezenfektan” ürünlerine yönelik Ocak- Şubat 2020 alış fiyatları ve satış fiyatları, güncel satış fiyatları hususlarını tespit etmeye yönelik, denetim başlatılmıştır.
- 28 Şubat 2020-3 Temmuz 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilen “Cerrahi Maske ve 3M Maske çeşitleri, Dezenfektan, Cerrahi Eldiven, El Antiseptiği” gibi ürünlerin fiyat denetimleri sonucunda; 12.298 firmanın 50.108 ürünü denetlenmiştir.
- Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüklerine el konulan eşyanın dezenfektan, antiseptik çözelti, etil alkol,

izopropil alkol, gliserol, oksijenli su (%3 hidrojen peroksit) ve benzeri ürünlerin kapsamına girdiğinin değerlendirilmesi halinde, Kovid-19 ile mücadele çalışmalarında değerlendirilmek üzere Sağlık Bakanlığı başta olmak üzere diğer kamu kurumlarına yapılan etil alkol, dezenfektan, hidrojen peroksit ve maske cinsi malzemelerin tahsisi yapılmıştır.

- Ön izin şartı getirilen eşyanın belirli ölçülerle takibine başlanmış, muhtemel sapmalara yönelik gerekli tedbirler alınmıştır.

Vatandaşların Korunmasına Yönelik Alınan Tedbirler

- Satış yerlerinde insanlar arasındaki teması en aza indirmek amacıyla, yaş sebze ve meyvelerin, satıcılarca poşetlenerek satışa sunulmasına, belediyelerce pazar yerleri ile toptancı hallerinde dezenfeksiyon çalışmaları yapılmasına, tezgâh aralıklarının mümkün olduğunca geniş tutulmasına yönelik tedbirler alınmıştır.
- Ticaret sicili ücretlerinin kredi kartı ile tahsiline imkân tanınmıştır.
- 2020 yılı fuar takviminde yer alan fuarlardan 16 Mart-30 Nisan 2020 döneminde Türkiye’de düzenlenmesi planlanan tüm ulusal ve uluslararası fuarlar
- 1 Temmuz 2020 sonrası döneme ertelenmiştir.
- Kapalı alanda gerçekleştirilen fiziki fuarların 1 Eylül 2020 tarihinden itibaren HES kodu sorgulaması yapılarak yeni önlemlerle yeniden kullanıma açılmıştır.
- Anonim ve limited şirketlerde genel kurul toplantılarının, ileri bir tarihte yapılmak üzere iptal edilmesi imkânı tanınmıştır.

- Şirket sözleşmelerinde kurul toplantılarının elektronik ortamda gerçekleştirilmesine imkân tanıyan hüküm bulunmayan şirketlerin toplantılarını «Elektronik Genel Kurul Toplantı Sistemi» ve «Elektronik Yönetim Kurulu Sistemi» üzerinden gerçekleştirebilmelerine yönelik tedbir alınmıştır.
- 2020 yılı başında hayata geçirilen Kooperatif Tanıım ve Geliştirme Projesi (Kooperatifçilik Otobüsü) kapsamında başlatılan il ziyaretlerine, Mart-Haziran 2020 döneminde ara verilmiş, Haziran döneminde başlayan normalleşme adımları ile birlikte daraltılmış programlar çerçevesinde ve tedbirlere uyulmak suretiyle gerçekleştirilmiştir.
- Kooperatifler Kanunu kapsamındaki genel kurul toplantıları 31 Temmuz 2020 tarihine kadar ertelenmiş daha sonrasında ise ilk olarak 31 Ekim 2020 ve sürecin devamında ise 31 Ocak 2021 tarihleri sonrasına kadar uzatılmıştır.
- Dezenfektan, maske, kolonya ve gıda maddeleri gibi ürünlerin fiyatlarındaki artış denetlenmiş ve piyasa şartlarını bozacak şekilde eylemlerde bulunan 291 firma hakkında toplam 11.818.683 TL idari para cezası uygulanmıştır.
- Dezenfektan ürünlerine ilişkin olarak ruhsatsız ürünlerin reklam ve tanıtımlarını yapan ve tüketicilere ilgili mevzuatında belirlenen niteliklerin dışında ürün satışında bulunan iki firma hakkında toplam 209.562 TL idari para cezası uygulanmıştır.
- “Bağıışıklık sistemini güçlendirdiği”, “Koronavirüse karşı koruduğu veya iyi geldiği” iddialarıyla reklam-tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinde büyük bir artış görülen gıda takviyesi ürünlerine ilişkin olarak çeşitli sosyal

medya hesaplarında tanıtımlarını yapan ünlülere (6 şahıs) gerekse bu tür ürünlerin üreticisi/reklamvereni olan firmalara (4 firma) Reklam Kurulu’nca toplam 1.267.858 TL idari para cezası uygulanmıştır.

- Özet olarak, hem tesis edilen Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu hem de Reklam Kurulunca Kovid-19 döneminde etkin denetimler gerçekleştirilmiş; yapılan denetimler neticesinde bugüne kadar Reklam Kurulu tarafından 13.3 Milyon TL, Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu tarafından 18.3 Milyon TL olmak üzere toplam 31.6 Milyon TL idari para cezası uygulanmıştır.
- Propolis, damla gibi gıda takviyesi ürünlerinin koronavi-rüse karışı koruyucu veya tedavi edici olduğu iddialarıyla tanıtım yapan 4 firma hakkında ve çamaşır suyu, ıslak mendil, dezenfektan sprej gibi temizlik ürünlerinin koronavi-rüse karşı etkili olduğu, koronavi-rüsü yok ettiği iddialarıyla tanıtım yapan 5 firma hakkında anılan reklamları durdurma cezası verilmesine karar verilmiştir.
- Çeşitli internet sitelerinde korona virüsü yenme başlıklarıyla haber verme amacının dışına çıkarak pastil gibi gıda takviyelerinin örtülü reklamını yapan 4 mecra kuruluşu hakkında anılan reklamları durdurma cezası verilmesine karar verilmiştir.
- Tüketicilerin içinde bulundukları durumdan faydalananarak satın alma davranışlarını olumsuz etkileyecek şekilde hareket eden içerik sağlayıcılara karşı dikkat etmeleri ve gerekli hassasiyeti göstermeleri gerektiği belirtilmiştir.
- Yurt dışında yaşayan gurbetçi vatandaşların Türkiye’de bulunan kişisel kullanıma mahsus yabancı plakalı kara taşıtlarına ilişkin süreler gümrük idaresine başvuru ya-

pılmasına gerek olmadan 31 Aralık 2020 tarihine kadar uzatılmıştır.

- Koronavirüs salgını dolayısıyla yurt dışına çıkamayan yurt dışında ikamet eden şahısların, 31 Aralık 2021 tarihine kadar taşıtlarıyla Türkiye Gümrük Bölgesine tekrar girişlerinde, giriş tarihinden geriye doğru 1 yılda en az 185 (yüz seksen beş) gün yurt dışında bulunma koşulunun aranmayacağı yönünde düzenleme yapılmıştır.
- 2020 yılı Mart ayına kadar fiziki olarak gerçekleştirilen Dış Ticaret Bilgilendirme Seminerleri bu tarihten sonra online olarak gerçekleştirilmiştir.
- İhracat Destek Ofislerine 2020 yılı içinde verilmesi planlanan eğitim faaliyetleri pandemi koşulları dikkate alınarak uzaktan eğitim (video konferans, online sunum) olanakları ile gerçekleştirilmiştir.
- 6. Esnaf ve Sanatkarlar Şurası ve Hazırlık Çalıştayları organizasyonları, 2021 yılında yapılmak üzere ertelenmiştir.
- Kadın girişimciliği ve kooperatifçilik konulu ve Esnaf ve Sanatkarlar Bilgi Sistemi (ESBİS) konulu eğitimler ile Sicil Müdürlüklerine verilen mevzuat bilgilendirme eğitimleri online olarak gerçekleştirilmiştir.
- 2020 yılında yapılması öngörülmüş olan gümrük müşavirliği ve gümrük müşavir yardımcılığı sınavlarının, yapılmaması uygun bulunmuştur.

3.11. Güvenli Turizm ve Teşvikler

Pandemi ile birlikte turizm ve seyahat sektörleri dünya genelinde neredeyse durma noktasına gelmiştir. Türkiye, süreçten en az şekilde etkilenecek devam eden kısıtlı turizm hareketliliğinden payını almak ve rakiplerinin önüne geçerek, turizmde en çok tercih edilen ülke konumunu güçlendirmek için dünyada örnek alınan birçok tedbire imza atmıştır. Ziyaretçilere “Güvenli Turizm” arzı başta olmak üzere, sektöre finansman ve tanıtım desteğini de içeren kapsamlı tedbirler sayesinde Türkiye, 2020 yılını turizm açısından rakip ülkelere göre çok daha iyi geçirmiştir. Nitekim, 2020 yılında Türkiye’ye gelen turist sayısı yaklaşık 16 milyon olmuştur.

Turizmde Kontrollü Normalleşme Süreci ile İlgili Uygulamalar

Yeni Koronavirüs (Kovid-19) salgının turizm sektörünün üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması, turizm sektörünün salgın döneminden asgari düzeyde etkilenmesi amacıyla sektöre destek olunması ve kontrollü bir şekilde normalleşme sürecine geçilerek, güvenli bir biçimde faaliyetlerin sürdürülebilmesi amacıyla;

- konaklama tesislerinde kontrollü bir şekilde normalleşme sürecine geçilebilmesi için 2020/6, 2020/9, 2020/14, 2020/15, 2020/16, 2020/17 ve 2020/18 sayılı Genelgeler,

- yeme içme tesislerinde kontrollü bir şekilde normalleşme sürecine geçilebilmesi için 2020/8 sayılı Genelge,
- deniz turizmi tesis ve araçları ile turizm amaçlı sportif faaliyetlerde kontrollü normalleşme sürecine geçilebilmesini teminen 2020/10 sayılı Genelge,
- turist rehberliği hizmetinde kontrollü normalleşme sürecine geçilebilmesi için (Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce) 2020/11 sayılı Genelge,
- kültür ve sanat tesislerinde kontrollü bir şekilde normalleşme sürecine geçilebilmesi için 2020/12 sayılı Genelge yayımlanmıştır.

Turizmde Vergi Teşvikleri

- 1 Nisan – 30 Haziran 2020 tarihleri arasında otel, motel, pansiyon, tatil köyü gibi konaklama faaliyetlerine; tur operatörü ve seyahat acentalığı faaliyetlerine ve rezervasyon hizmetleri, kaplıca, ılıca, içmeler, SPA merkezleri vb. yerlerin faaliyetlerine ilişkin olarak muhtasar ve katma değer vergisi beyannamelerinin verilme süresi 27 Temmuz 2020 tarihine kadar uzatılmış ve bu uygulama tamamlanmıştır.
- Sinema, tiyatro, opera, operet, bale, müze giriş ücretleri ile turizm sektörünün en büyük harcama kalemini oluşturan konaklama ve yeme-içme hizmetlerinde KDV oranları 31 Mayıs 2021 tarihine kadar %8'den %1'e indirilmiştir.
- 12 bin konaklama tesisini ilgilendiren ve turizm sektörünü doğrudan etkileyen konaklama vergisi uygulaması 1 Ocak 2022 tarihine ertelenmiştir.

Seyahat Acentelerine Sağlanan Teşvikler

- Seyahat acenteleri tarafından Türkiye Seyahat Acentaları Birliği’ne ödenmesi gereken 2020 yılı aidatlarının alınmaması sağlanmıştır.

Kullanım Bedellerinin Ertelenmesi

- Turizm tesisleri yapılmak üzere kamu arazisi tahsis edilen turizm belgeli yatırımcı ve işletmecilerden, 1 Nisan–30 Haziran 2020 tarihleri arasında tahsil edilmesi gereken arazi kullanım bedelleri 6 ay süreyle ertelenmiştir. 11 Kasım 2020 tarihinde ertelenenler dâhil yılsonuna kadar olan kullanım bedelleri 1 yıl daha ertelenmiştir. Bu erteleme kamu arazileri üzerinde yer alan otel, tatil köyü, günübirlik tesis, golf tesisi gibi turizm tesisleri ile yat limanı, marina ve kurvaziye liman gibi deniz turizmi tesisini kapsamakta olup, toplam 925 Milyon TL tutarında borç ertelenmiştir.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü tarafından kiraya verilen taşınmazların 11 Mart 2020 tarihinden itibaren tahsil edilmesi gereken kira bedellerinin yılsonuna kadar ertelenmesi ve bu sürenin 3 aya kadar uzatılması konusunda Kültür ve Turizm Bakanlığına yetki verilmiştir.
- Turizm amaçlı faaliyet gösteren kaplıca ve termal otellerden 2020 yılında tahsil edilmesi gereken idare payı, 20 Aralık 2021 tarihine kadar ertelenmiştir.

Kredi Destekleri

- Seyahat acentelerine işe devam paketi kredisi, konaklama tesislerine erken rezervasyon geri ödemesi için kredi desteği, turizm ve restoran işletmeleri ile turist rehberlerine cazip koşullarla kredi desteği sağlanmıştır.
- Bunlara ilave olarak bünyesinde yabancı bayraklı hava yolu filoları bulunduran, birden fazla ülkede örgütlenmiş

olan ve ülkemize 1 milyon ve üzeri yolcu getiren Türk kökenli tur operatörlerine orta vadeli kredi desteği sağlanmıştır.

- Turizm sektöründeki işletmeler yanında bu işletmelerin tedarikçileri için yeni bir Turizm Destek Paketi Uygulaması hazırlanarak Kredi Garanti Fonu kefaleti ile bankalar tarafından sektöre 10 milyar TL kredi sağlanmıştır.

Pandemi Döneminde Turizm Faaliyetleri

Kovid-19 pandemisi ile birlikte durma noktasına gelen seyahat hareketlerinin yeniden Türkiye’ye yönelmesini sağlamak amacıyla Türkiye hızla önlemler almaya başlamış ve gerekli uygulamaları zamanında hayata geçirmiştir. Bu sayede Türkiye, turizm alanında rakip ülkelerin önüne geçerek 2020 yılını en az zararlı atlatan ülkelerden olmuştur.

Güçlü sağlık alt yapısının yanı sıra başlatılan “Güvenli Turizm Sertifikasyon Programı” ve gerçekleştirilen tanıtım faaliyetleri sayesinde Türkiye, ziyaretçi sayısı bakımından dünya ortalaması ve rakip ülkelere kıyasla daha az daralma yaşamıştır. 2020 yılında Türkiye’ye gelen turist sayısı yaklaşık 16 milyon olmuştur.

Güvenli Turizm Sertifikasyon Programı

Türkiye’de Kovid-19 vakalarının görülmeye başlandığı Mart ayında, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile birlikte Sağlık, Ulaştırma, İçişleri ve Dışişleri Bakanlıkları ve tüm sektör paydaşları ivedilikle harekete geçmiştir. Gerekli düzenlemelerin yapılması noktasında karar ve aksiyon mekanizmalarını bir haftalık bir süreçte oluşturmuş, bunu takiben bir ay gibi kısa zaman zarfında “Güvenli Turizm Sertifikasyon Programı” hayata geçirilmiştir. Dünyada ilk örneklerden biri olan “Güvenli Turizm Sertifikasyon Programı”, diğer ülkeler tarafından bir “başarı hikâyesi” olarak örnek gösterilmektedir.

“Güvenli Turizm Sertifikasyon Programı” çerçevesinde; konaklama, yeme-içme ve transfer araçlarında Türkiye’ye gelen ziyaretçilerin seyahatlerini güvenle gerçekleştirmelerini mümkün kılacak tüm tedbirlerin alınması sağlanmaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen son düzenleme ile birlikte 2021 yılı itibariyle 30 oda ve üzeri tüm konaklama tesislerinin “Güvenli Turizm” sertifikasının alınması zorunlu kılınmıştır. Sertifika almakla yükümlü olan konaklama işletmeleri sertifikası olmadan faaliyet gösteremeyecek olup Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından pandemi sonrasında da programa devam etme kararı alınmıştır.

“Güvenli Turizm Sertifikasyon Programı” turizm sektöründe hızlıca karşılık görmüş; tesisler sertifikalanmaya başlamıştır. Şimdiye kadar sertifika alan tesis ve işletme sayısı 7.800’ün üzerindedir. Bu durum hem yerli hem yabancı turist nezdinde Türkiye’ye yönelik güvenli ve sağlıklı seyahat fikrini oluşturmuştur.

Diplomasi Faaliyetleri

Türkiye’nin pandemi döneminde rakiplerine nazaran daha başarılı bir sezon geçirmesinde rol oynayan diğer bir etken; yaşanan pandemi sürecinde sertifikasyon programının yurt dışında konunun muhataplarına aktarılması ve uçuş koridorlarının açılması için ülkeler ile diplomasi faaliyetleri yürütülmesi-

dir. Bu çerçevede, Türkiye’yi en çok ziyaret eden 70 ülkedeki ilgili bakanlıklara, Türkiye Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla iletilen mektuplarda, turizm hareketinin yeniden başlaması için alınan kapsamlı tedbirler detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Ayrıca yoğun bir telefon diplomasisi yürütülerek Türkiye’nin, Kovid-19 salgınına karşı alınan tedbirlerin uygulanmasında ne denli kararlı olduğu aktarılmıştır.

PCR Testi Uygulamaları

Hedef ülkeler ile gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde, pandemi döneminin bir gerekliliği olarak Türkiye’deki misafirlerin Kovid-19 testi yaptırabilmeleri için ilgili bakanlıklar ile koordinasyon halinde çalışmalar yürütülmüş ve ihtiyaçlara cevap verecek alt yapı son derece hızlı bir şekilde kurulmuştur.

Kovid-19 Sigortası

Türkiye’ye gelecek olan misafirlerin gönül rahatlığıyla tatillerini geçirebilmeleri için özel ayrı bir sigorta paketi hazırlanmış ve hizmete sunulmuştur. Bu sigorta paketini satın alan ziyaretçiler, Türkiye’de yaptıkları tatilleri sırasında Kovid-19 teşhisi ile hastaneye yatırılması durumunda, devlet ya da özel pandemi hastanelerinde gördükleri tedavi, ilaç giderleri ve yoğun bakım gibi harcamaları sigorta kapsamında karşılanmaktadır. Oteller için hazırlanan sigorta paketi ise, karantina dönemini otelde geçirmek durumunda ziyaretçiler olduğunda otellere kolaylık sağlamaktadır.

Pandemi Döneminde Tanıtım Faaliyetleri

Alınan önlemler ve hayata geçirilen programların yanı sıra, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA) koordinasyonunda gerçekleştirilen tanıtım faaliyetleri, Türkiye’nin turizminin yeniden canlandırılmasında önemli bir rol oynamıştır. Yeni normal süreç olarak

tanımlanan bu dönemde hem Türkiye’nin eşsiz güzelliklerini hem de güvenli turizm uygulamaları anlatmak için tanıtım çalışmalarına aralıksız devam etmektedir.

Ağırlama Faaliyetleri

Sürecin yurt dışı tanıtımında atılan ilk ve en önemli adım olarak, 19-22 Haziran 2020 tarihleri arasında aileleriyle birlikte 50 diplomatik misyon temsilcisi ve Türkiye’de yerleşik 52 yabancı basın mensubu Antalya’da ağırlanmıştır. Antalya havalimanından başlayarak; transfer, konaklama vb. tüm noktalardaki Güvenli Turizm Sertifikası önlemlerin yerinde deneyimlenmesi sağlanmış, turizm deneyimi baştan sona yaşatılmıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı iş birliğinde, havayolu şirketleri, oteller, seyahat acenteleri vb. paydaşlar ile iş birliği halinde Almanya, İngiltere, Avusturya, İsviçre, Ukrayna, İspanya, Fransa, Danimarka, Polonya, Kazakistan, Bosna Hersek ve Endonezya’dan davet edilen acente temsilcileri ve basın mensuplarına farklı programlar dahilinde havalimanları, ulaşım araçları, oteller ve müze/özen yerlerindeki Güvenli Turizm Deneyimi adım adım yaşatılmış ve anlatılmıştır. Özellikle hedef pazarlarındaki seyahat hareketlerine yön veren tur operatörlerine sertifikasyon sisteminin anlatılması ve tanıtılması için kapsamlı çalışmalar yürütülmüştür.

Ağırlama faaliyetleri kapsamında 2020 yılında 35 ülkeden 96 etkinlik ile 1000’i aşkın kişi ağırlanmıştır. 2021 yılında da 3 bin basın mensubu, tur operatörü temsilcisi ve “influencer”ın Türkiye’nin farklı destinasyonlarında ağırlanması hedeflenmektedir.

Güvenli turizm amacıyla atılan kapsamlı adımların, diğer ülkelere tanıtılması seyahat kısıtlamalarının ve uyarılarının kaldırılması için Sayın Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan başta olmak üzere ilgili yetkililer, muhatap-

larıyla yaptıkları görüşmeler, yoğun temas, girişim ve tanıtım faaliyetlerinde bulunmuştur. Geçen yıl bu çabalar, Türkiye’nin en önemli turizm pazarı olan ülkeler bakımından sonuç vermiştir;

- İngiltere, 2020 Temmuz ayında Türkiye’yi seyahat koridoru ülkeleri arasına dahil etmiş, Türkiye’den dönüşte karantina mecburiyetini ve seyahat uyarısını kaldırmıştır. Yaz sezonu boyunca İngiliz turistler Türkiye’de ağırlanmıştır. İngiliz Hükûmeti’nin 1 Ekim’de aldığı karar ile 3 Ekim’den itibaren seyahat koridoru son bulmuştur.
- Almanya, varılan mutabakat çerçevesinde Ağustos ayı başında Türkiye’deki dört önemli turizm şehri olan Antalya, İzmir, Aydın ve Muğla için seyahat uyarısını kaldırmıştır. Alman turistler mutabakatı müteakiben Türkiye’de ağırlanmıştır. 9 Kasım itibariyle askıya alınan bu mutabakatın yeniden yürürlüğe konulması her iki tarafın da hedefidir. Almanya ile uçuş ve seyahatler devam etmektedir.
- Rusya ile karşılıklı tarifeli uçuşlar 1 Ağustos 2020’de başlamış, Rus turistler turistik charter seferleriyle 10 Ağustos’tan itibaren Türkiye’ye gelmeye başlamıştır. Rusya, Türk vatandaşlarının girişine yönelik kısıtlamaları da kaldırmıştır.
- Ukrayna ile uçuşlar 1 Temmuz 2020’de başlatılmış olup, Antalya başta olmak üzere turizm merkezlerine charter uçuşlar düzenlenmiştir. Ukrayna makamları tarafından 18 Aralık’ta uluslararası seyahatler bağlamında kırmızı listeye alınan Türkiye, 15 Ocak’ta yeniden yeşil listeye alınmıştır. Türkiye’den Ukrayna’ya seyahatlerde herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır.

Reklam Faaliyetleri

Pandemi nedeniyle kapalı olan sınırların açılması ile birlikte Haziran ayı itibariyle, dijital reklamların yanı sıra TV reklamlarıyla da Türkiye’nin sunduğu turizm olanakları ile birlikte alınan önlemlere yer verilen reklam filmleri hedef ülkelerde yayımlanmaya başlanmıştır.

2020 yılında 14 ülkede (Birleşik Krallık, Almanya, Ukrayna, Rusya, Sırbistan, Avusturya, Belçika, Japonya, Polonya, Çekya, Fransa, İsrail, Kazakistan, Hollanda) TV reklamları yayımlanmıştır. Yazılı basın reklamları açısından ise, Türkiye’nin tanıtımı dünyanın en prestijli ve en çok okunan dergilerinde yapılmıştır. 2020 yılında 8 ülkede yıl boyunca 57 dergide reklam çalışması gerçekleştirilmiştir.

2020 tanıtımı için etkin olarak kullanılan mecralardan biri de dijital platformlar olmuştur. 82 ülkede, 64 film ile devam etmiş olan dijital reklamlar ile toplamda 7,7 milyar gösterim, 1,5 milyar izlenme alınmıştır.

2021 yılında da hız kesmeden devam eden tanıtım faaliyetleri kapsamında, erken rezervasyon ve sezon açılışı için hazırlanan reklam filmleri ve iletişim çalışmalarıyla hedef ülkelerde yoğun bir şekilde tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. 11 ülkede Erken Rezervasyon filmi ile TV reklamları yayına girmiştir. Dijital kanallarda ise, hedef pazarların ilgisine göre 9 farklı iletişim filmi toplam 52 ülkede yayınlanmaya başlanmıştır.

Go Türkiye Platformu

Türkiye’nin global tanıtım kanalı Go Türkiye Platformu yenilenmiş yapısıyla 2020 yılında yayına alınmıştır. Yepyeni ve modern tasarımı ve aynı zamanda teknolojik alt yapısı ile Türkiye’nin rakiplerinden ayrışmasına katkı sağlayan platform, Türkiye hakkında bilgi almak ve seyahatini planlamak isteyen

tüm kullanıcılara ülkenin kültür ve turizm değerlerini tek bir çatı altında sunmaktadır. Go Türkiye, kullanıcıların profillerine göre özelleştirilmiş içeriği ile Türkiye'nin global bir turizm markası olarak tanıtımında en önemli rolü oynamaya devam edecektir.

Türkiye'nin zengin ürün ve destinasyon çeşitliliği ve dünya turizminin değişen trendleri çerçevesinde; golf turizmi, müzeler, kültür rotaları, inanç turizmi, gastronomi, alışveriş vb. 50'yi aşkın başlık Go Türkiye deneyimler çalışması üzerinden yayın hizmeti de sunmaktadır.

İller Tanıtım Projesi

Türkiye'nin bölgelerinin ve illerinin uluslararası alanda daha çok tanıtılabilmesi için TGA bünyesinde bir organizasyon kurulmuştur. Kültür ve Turizm Bakanlığı ve TGA ekipleri, illerdeki turizm değerlerinin geliştirilmesi ve daha iyi tanıtılması konusunda yerel idareler ve sivil toplum örgütleri ile bir araya gelmekte ve koordinasyon halinde çalışarak resmî iletişim platformu olan Go Türkiye üzerinden tanıtılmasını sağlamaktadır.

3.12. Kültür, Sanat, Gençlik ve Spor Alanında Destekleyici Çalışmalar

2020 yılında tüm dünyayı etkisi altına alan Kovid-19 salgını, diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de kültür, sanat ve turizm sektörlerini etkilemiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığı, pandemi ilanıyla birlikte öncelikli olarak hükûmetin aldığı kararlar doğrultusunda sağlık tedbirlerini devreye alarak halk sağlığının korunması çalışmalarına destek olmuş, ardından pandemiden etkilenen ve sorumluluğu kapsamında bulunan kültür, sanat ve turizm sektörlerine ilişkin ekonomik ve mali tedbirleri, ilgili bakanlıklar ve kurumlarla koordine ederek hızla açıklamıştır.

Kültür Alanında Kademeli Normalleşme Sürecinde Alınan Tedbirler

Müzelerde Alınan Tedbirler

Kovid-19 salgınına karşın alınan tedbirler kapsamında müze ve ören yerleri 19 Mart 2020 tarihinden itibaren “74 gün” süreyle ziyarete kapatılmıştır. Müze ve ören yerlerinin yeniden ziyarete açılışı öncesinde; öncelikle Sağlık Bakanlığı olmak üzere diğer ilgili kurumların kararları doğrultusunda her müze ve ören yeri için ayrı ayrı olmak üzere ziyaretçi potansiyeli, fiziki durum, sosyal mesafe, giriş-çıkış güzergâhları, müze/ören yerinde ziyaretçilerin geçireceği ortalama süre gibi faktörler dikkate alı-

narak bir “ziyaretçi yönetim planı” hazırlanmış; sosyal mesafe kurallarının uygulanması ve hijyen önlemlerinin alınması sağlanmıştır.

Müze müdürlüklerince tüm hazırlıklar yapılmış ve önceden hazırlanan ziyaretçi yönetim planına göre 1 Haziran 2020 tarihinden itibaren müzeler yeniden ziyarete açılmıştır. 2020 yılında müze ve ören yerleri ziyaretçi sayısı 8.918.950 kişi olmuştur.

Pandeminin devam etmesi üzerine hafta sonu sokağa çıkma kısıtlamasından özellikle yabancı ziyaretçiler olumsuz etkilenmemesi amacıyla; İstanbul, Aksaray, Denizli, İzmir, Konya, Nevşehir, Ankara, Kayseri ve Burdur illerinde bazı müze ve ören yerleri taleplere ve potansiyellerine göre açık bulundurulmaktadır.

Tiyatro, Opera ve Konser Alanlarında Alınan Tedbirler

Devlet Tiyatroları Kasım-Aralık ayında Salı, Perşembe ve Cumartesi günleri oyunlarını sahnelemiştir. Diğer günler sahnelerde dezenfekte işlemleri yapılmış, seyirci kapasitesi yarıya indirilmiş ve fiziksel mesafe kurallarına göre oturma düzeni sağlanmıştır. Oyun temsilleri öncesinde seyircinin ateş kontrolleri ve Hayat Eve Sığar (HES) kodu sorgulanması sahne gi-

rişlerinde yapılmıştır. Devlet Tiyatroları biletlerine QR okutucu özelliği eklenmiştir. Bu sayede tiyatro biletleri ikinci bir ele değmeden kullanılması sağlanmıştır.

Bilet gişelerine 1,5 metre mesafeyi sağlayan pleksiglass kabinler yapılmış, kulislerde metrekaareye göre oyuncu hesaplaması yapılmış ve oyunların perde arası süreleri tuvalet ve kantinlerde yığılmayı önlemek için 20 dakika olarak uzatılmıştır. Dekor ve aksesuarlar her prova öncesi dezenfektan ile temizlenip, püskürtme usulü ile yıkanmış olup bir gün oyun, bir gün boş uygulaması bunun sağlanması için yapılmıştır.

Kültür-Sanat Alanına Verilen Destekler

Devlet, çok zorlu olan pandemi döneminde özel tiyatrolar, müzisyenler ve sinema sektörü başta olmak üzere sanat kurumları ve her alanda üretimine devam eden sanatçılara destek olmuştur.

Özel Tiyatrolara Verilen Destekler

Özel tiyatrolara verilen destekler toplam 35.797.200 TL olmuştur.

- Sinema ve tiyatro gibi sanatsal hizmet sektörlerinde faaliyette bulunan mükelleflerin 1 Nisan 2020 - 30 Haziran 2020 (bu tarihler dâhil) tarihleri arasında mücbir sebep halinde olduğunun kabul edilerek özel tiyatro, müzik, yayıncılık gibi kültür sektörünün önemli paydaşlarının avantajlardan faydalanmaları sağlanmıştır.
- 2019-2020 sanat sezonunda desteklenen özel tiyatroların zorunlu oldukları temsil gösterimleri yönetmelikte yapılan düzenleme ile ortadan kaldırılmış, 2020/2021 sezonu destek başvuruları öne çekilmiş, destek oranları artırılmıştır.

- Özel tiyatrolara geçtiğimiz yıl ayrılan 6 milyon 100 bin TL tutarındaki sezonluk oyun destekleri pandemi koşulları da göz önüne alınarak, bu sene 12.000.000 TL’ye çıkartılmış ve 328 özel tiyatronun projesine dağıtılmıştır.
- Pandemi nedeniyle özel tiyatroların kapalı kaldığı bu zorlu şartlarda “Sesli Oyun”, “Dijital Tiyatro” ve “Turne Desteği” gibi başlıklar altında özel tiyatrolara toplam 23.797.200 TL tutarında destek sağlanmıştır.
- Özel tiyatro salonlarını desteklemek için salon desteği anlamında, özel tiyatrolarımızın “Kültür Yatırım ve Girişim Belgesi” alması kolaylaştırılmıştır. Bu belge ile, işletme aşamasında 7 yıl boyunca %25 oranında sigorta primi, işveren payı ve gelir vergisi stopaj indirimi; 5 yıl boyunca doğal gaz ve elektrik tüketiminde %20 indirim ve su tüketiminde de bulunduğu bölgenin en düşük tarifesinden ücretlendirilme avantajı sağlanmaktadır.

“Müzik Susmasın” Projesi Desteği

- Pandemi sürecinde mağdur olan ve gelir kaybına uğrayan müzik sektörü çalışanlarına destek olmak amacıyla “Müzik Sektörü Pandemi Destek Programı” oluşturulmuştur.
- 30 bin 770 başvuru sahibine 4 ay boyunca ayda 1000 TL olmak üzere toplam 122.976.000 TL destek sağlanmıştır.

Sinema Sektörüne Verilen Destekler

- Sinema sektörüne verilen toplam destek 89.023.000 TL olmuştur.
- 2020 yılında aralarında “Belgesel Film Yapım”, “İlk Uzun Metrajlı Kurgu Film Yapım”, “Uzun Metrajlı Sine-

ma Film Yapım” “Yerli Film Gösterim Desteği”, “Çekim Sonrası” ve “Ortak Yapım” kategorilerinin de olduğu toplam 234 projeye 46 milyon 428 bin TL destek sağlanmıştır. Böylece 2019 yılı ile karşılaştırıldığında sektöre sağlanan destek %22 oranında artırılmıştır.

- Kovid-19 tedbirleri kapsamında kapanan sinema salonlarına rahat nefes aldirmek amacıyla tüm illerdeki 159 sinema salonu işletmecisine “Yerli Film Gösterim Desteği” kapsamında 15,9 milyon TL destek sağlanmıştır.
- Yeni normal koşullarında gerçekleştirilen sinema alanındaki 85 kültürel, sanatsal etkinliğe ve meslek birliklerine toplam 26 milyon 695 bin TL destek sağlanmıştır.

Meslek Birliklerine Verilen Destekler

- Meslek birliklerine verilen destekler toplamı 5.786.000 TL olmuştur.
- Salgın nedeniyle oluşan ekonomik hasar gözetilerek müzik, sinema, ilim-edebiyat, güzel sanatlar ve radyo televizyon sektörlerinde; eser sahipleri ile yapımcı, yayınevi gibi kuruluşları temsil eden meslek birlikleri, yönetsel giderlerinin karşılanması amacıyla sağlanan destek tutarı 2020 yılında % 50 oranında artırılmıştır.

Sanat Birimlerindeki Sözleşmeli Sanatçılar

- Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü tarafından personel ihtiyaçları dikkate alınarak yapılan değerlendirme sonucunda 1.481 personel ile hizmet sözleşmesi imzalanmıştır.
- Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü ve bağlı İl Müdürlükleri tarafından 1 Ocak 2020 tarihinden itibaren herhangi bir personelin sözleşmesi feshedilmemiş

olup, planlanan repertuar, sanatçı ses rengi, çalacak enstrüman ile sahne üstü ve arkasındaki teknik gereksinimlere göre personel ihtiyaçları dikkate alınarak yapılan değerlendirme sonucunda 853 personel ile hizmet sözleşmesi imzalanmıştır.

İstihdam Teşvikleri

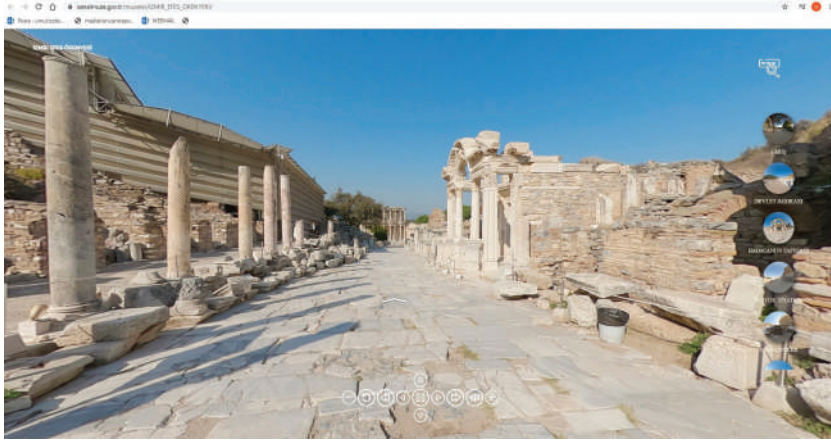
- İş Kanunu çerçevesinde ücretsiz izne ayrılan veya 15 Mart 2020 tarihinden sonra işten çıkarılan işçilere, İşsizlik Fonu’ndan nakdi ücret desteği verilmesi sağlanmış, kısa çalışma ödeneği hayata geçirilmiş ve iş sözleşmelerinin feshini yasaklayan “Geçici İstihdam Güvencesi” getirilmiştir.
- Kısa çalışma ödeneğinin başvuru süresi 31 Ocak 2021 tarihine, daha önce kısa çalışma başvurusunda bulunmuş olan iş yerlerinde kısa çalışma süresi ise 28 Şubat 2021 tarihine kadar uzatılmıştır.
- İlave istihdama ilişkin sigorta prim teşviki ve gelir vergisi stopajı teşviki uygulama süresi 31 Aralık 2022 tarihine kadar uzatılmıştır.
- Sigortalı çalışanlara uygulanmakta olan normalleşme desteği 30 Haziran 2021 tarihine kadar uzatılmış, 3 ay olan yararlanma süresi de 6 aya çıkarılmıştır.

Kültürde Yürütülen Proje ve Faaliyetler

“Evde Kal” sürecinde Kültür Bakanlığının faaliyetlerinin dijital ortamlara aktarılmasıyla vatandaşların kültür ve sanattan ayrı kalmamaları sağlanmıştır. Çocuklara yönelik açık hava etkinlikleri kapsamında mobil sinema/tiyatro/müze gibi proje-

ler aracılığıyla geniş kitlelere ulaşılmıştır. Film gösterimlerinin yanı sıra, çocuklarla müzik, dans ve tiyatro gibi küçük etkinlikler düzenlenirken, Kovid-19 sürecinde virüsle mücadele gibi konularda da çocuklar bilgilendirilmiştir.

Kültürde Dijitalleşme

Sanat Cepte ve Kültür ve Turizm Bakanlığının YouTube Kanalı

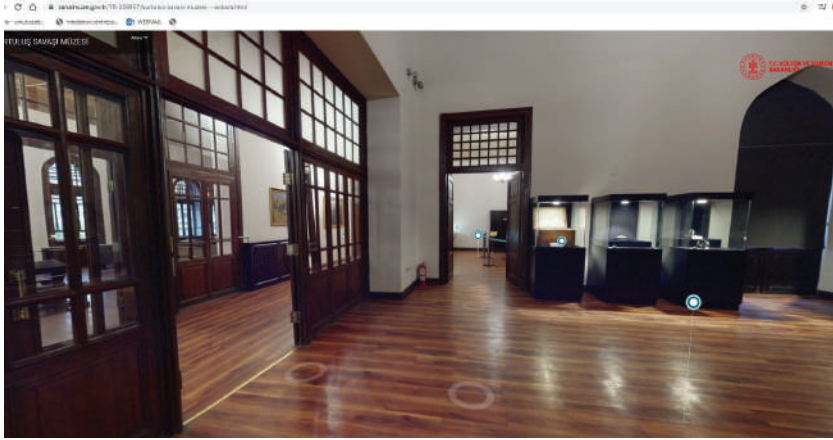
20 Nisan 2020 tarihinde, Kültür ve Turizm Bakanlığının Sanat Cepte uygulamasının Instagram hesabından canlı yayımlanan “Sanat Cepte Etkinlikleri” kapsamında, Bakanlığa bağlı sanat kurumlarından 81 sanatçı, Pazar hariç her gün, günde iki kere canlı olmak üzere izleyicilerin evlerine misafir olmuş, sohbetler ve mini konserler gerçekleştirmiştir.

31 Temmuz 2020 tarihine kadar süren bu etkinlikler yaklaşık 240 bin sanatsevere ulaşmıştır. Ayrıca haftada bir kez Cumartesi günleri Ankara Devlet Opera ve Balesi’nin çocuk balesi eğitimcilerinin Sanat Cepte uygulaması üzerinden verdiği çocuk balesi dersleri yaklaşık 60 bin sanatsevere ulaşmıştır.

Pandemi nedeniyle kültür-sanat etkinliklerini iptal edilmesi ve ertelenmesi kararıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı sanat birimlerinin arşivlerinde bulunan opera, bale, tiyatro gösterileri ile orkestra ve toplulukların konser kayıtları, Bakanlığın YouTube kanalında tüm sanatseverlerin erişimine açılmıştır. Pandemi döneminde paylaşılan 60’tan fazla videonun izlenme sayısı 1 milyonu geçmiştir. Pandemi sürecinin başından beri büyük ilgi gören bu kanalın şu anda yaklaşık 61 bin abonesi bulunmaktadır.

Sanal Müzeler

Müze ve öğrenim yerlerinin 3 boyutlu gerçek modellerinin internet üzerinden etkileşimli olarak gezilebilmesi, kültürel mirasın sanal ortamda da tanıtılması amacıyla www.sanalmuze.gov.tr web sayfası “ücretsiz olarak” halkın erişimine sunulmuştur. 19 Mart 2020 tarihinden itibaren alt yapısı hazırlanan ve 25 Mart 2020 tarihinde hizmete sunulan web sayfası ziyaretçi sayısı 12 milyonu aşmıştır. An itibarıyla 32 müze ve öğrenim yeri ile 1 adet geçici sergi sanal olarak ücretsiz gezilebilmektedir. Sanal olarak en çok ziyaret edilen Göbeklitepe Öğrenim yeri’ni, Kurtuluş Savaşı Müzesi, Efes Öğrenim yeri, Troya Müzesi ve Anadolu Medeniyetleri Müzesi izlemektedir.

Kütüphanem Cepte ve Kütüphanem Cepte E-Kitap Mobil Uygulamaları

“Kütüphanem Cepte Mobil Uygulaması”yla 15 yaş ve üstü vatandaşlar e-devlet entegrasyonu sayesinde kütüphaneye gitmeden “e-üyelik” gerçekleştirebilmekte, katalog taraması yapabilmekte, en yakınındaki kütüphaneleri tespit edebilmekte, okuma geçmişini takip edebilmekte, ISBN barkodunu taratarak bir kitabın hangi kütüphanede mevcut olduğunu tespit edebilmekte ve ödünç aldığı materyalin süresini kütüphaneye gitmeden uzatabilmektedir.

Öte yandan Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı herhangi bir kütüphaneye üye olan vatandaşlar, halk kütüphanesi üyelerine özel e-kitaplara “Kütüphanem Cepte E-Kitap Mobil Uygulaması” üzerinden erişebilmektedirler. Pandemi süreci için özel olarak optimize edilen ve bu süreçte yoğun ilgi gören bu iki uygulama IOS ve Android marketlerden indirilebilmektedir.

Etkin Kütüphane Projesi ve Etkin Kütüphane WEB TV

“Etkin Kütüphane Projesi” hayata geçirilmiş ve Etkin Kütüphane Web TV yayın hayatına başlamıştır. Etkin Kütüphane Projesi kapsamında, Kovid-19 pandemi sürecinde kütüphanelerden faydalanamayan vatandaşlar için “etkinkutuphane” sosyal medya hesapları üzerinden canlı olarak takip edebilecekleri Anadolu masalları, dünya dillerinden masallar, büyüklere masallar, Karagöz ve Hacivat gösterileri, robotik, keçe, origami, örgü, seramik, ebru, dikiş, ahşap, takı tasarımı, ayraç ve şapka yapım atölyeleri ile edebiyat, kültür, sanat, kişisel gelişim ve sağlık alanlarında söyleşiler, aile seminerleri ve farkındalık eğitimleri gibi etkinlikler düzenlenmekte ve izleyicilere aktarılmaktadır.

Bu kapsamda, 18 Mart 2020 tarihinden itibaren, etkin kütüphane sosyal medya hesapları üzerinden, 140 edebiyat etkinliği, 53 söyleşi, 99 eğitim, kurs ve bilgilendirme toplantısı, 119 el becerisi atölyesi, 44 sanat etkinliği, 16 sportif faaliyet, oyun, yarışma ve turnuva, 21 belirli gün ve hafta etkinliği, 5 sağlık etkinliği olmak üzere toplam 497 etkinlik düzenlenmiştir.

“Bir Lider Bir Şehir” Projesi

Bu proje çerçevesinde, 81 ilden 81 gençlik liderleri yaşadıkları şehirlerin coğrafyasından yaşayışına, yasından düğününe, doğumundan cenazesine, alışverişinden tarihine kadar her özelliğini; gelenekler, değişler, sözler, efsaneler, türküler, kültürel ve tarihi öğeler ile zenginleştirerek 2 dakika 20 saniyelik videolar

ile anlatmaktadır. 20 Nisan 2020 tarihi itibarıyla başlayan “Bir Lider Bir Şehir” projesi kapsamında videolar Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü sosyal medya hesaplarından paylaşılmaktadır.

Çocuklar İçin Açık Hava Etkinlikleri

Kamyon Tiyatrosu

30 Haziran'da yola çıkan **Kamyon Tiyatrosu** Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki **23 il, 38 ilçede 62 temsil** gerçekleştirerek **11.106 seyirci** ile buluşmuştur. Ayrıca İzmir'de meydana gelen depremde etkilenen çocukların yaşadıkları travmayı atlattıklarına destek olmak, streslerini azaltmak ve eğlenceli vakit geçirerek kişisel gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla **2 farklı oyun ile 4 temsil** verilmiştir.

Çanakkale Savaşları Mobil Müzesi

Çanakkale Savaşları Mobil Müzesi, 2 Temmuz 2020 tarihinden itibaren yola çıkmış ve 81 ilde 7’den 77’ye herkese kapılarını açmaktadır. İçerisinde Çanakkale Savaşı ile ilgili resimlerin, fotoğrafların, çeşitli görsel materyallerin ve videoların izletileceği ekranların, Çanakkale Cephesi’nden günümüze kalan çeşitli savaş objelerinin sergileneceği bir bölümün ve Çanakkale askerinin heykelinin de bulunduğu Çanakkale Savaşları Mobil Müzesi, Çanakkale ruhunu, tıpkı o gündeymiş gibi yaşayabilmelerini sağlamak amacıyla projelendirilmiştir.

Dış ses, ambiyans ve tasarımlar ile “Al Sancağın Dalgalandığı Her Yerdir Çanakkale” ülküsüyle Çanakkale ruhu, Türkiye’nin dört bir yanına taşınmaktadır. Bu kapsamda Çanakkale Savaşları Mobil Müzesi 62 ilde, 110 ilçede 75.000’nin üzerinde ziyaretçi kabul etmiş olup rotasına devam etmektedir. Bugüne kadar 25.000 km’den fazla yol alınmıştır.

Gezen Sinema

Sanat İçin Yola Çık Kültür ve Sanat Derneği iş birliğinde yaşadığı coğrafi mekânda sinema salonlarına ulaşımı kolay olmayan ve sinemaya gitme imkânı bulamamış çocukların sinema ile buluşması 2020 yılında Gezen Sinema Tır’ı ile gerçekleşmiştir.

Türkiye’de coğrafi mekân kısıtı altında sinemayla buluşmakta büyükşehirlere nispeten dezavantajlı olan çocukların pandemi nedeniyle sosyalleşme imkânı daha da kısıtlanmıştır. Bu bağlamda; etkinlik ile çocukların hem kültürel gelişimlerini desteklemek hem de pandeminin yol açabileceği olumsuz sosyo-psikolojik etkileri azaltarak onlara keyifli anlar yaşatabilmek için Sinema Tır’ı 2020 yılının Ağustos ayında yola çıkmıştır.

Pandemi nedeniyle gösterimler; gerekli teknik ekipman sağlanarak ve sosyal mesafe kurallarına uygun olarak açık havada yapılmış, çocukların aileleri ile birlikte izleyebileceği filmler gösterime sunulularak kültürel anlamda sürdürülebilir normalleşme adımlarından biri atılmıştır.

81 kişi kapasiteli mobil sinema salonunda pandemi nedeniyle salon bir koltuk dolu diğeri boş olacak şekilde yapım kapasite kullanılmış ve gündüzleri toplam 440 seansta 19.360 çocuğa film gösterimi yapılmış, açık hava gösterimleri için seçilen aile filmleri gösterimlerinde toplamda 176 seans gösterim yapılarak 35.200 kişiye ulaşılması sağlanmıştır.

Etkinlik süresince film gösterimlerinin yanı sıra çocuklarla müzik, dans ve tiyatro gibi küçük etkinlikler düzenlenirken, Kovid-19 sürecinde virüsle mücadele gibi konularda çocuklar bilgilendirilmiştir.

Eşit Ağırlık Programı

Sosyal hayata getirilen kısıtlamalar neticesinde daha çok evde vakit geçirmesi beklenen gençlerin; sosyal medyada geçirdikleri zamanı daha kaliteli ve verimli geçirmeleri, entelektüel birikimlerini artırmaları amacı ile “Her şey bir arada...” sloganı ile Gençlik ve Spor YouTube kanalında ve Twitter hesabında “Eşit Ağırlık” programı canlı olarak yayınlanmaya başlanmıştır. Diğer kurumsal sosyal medya hesaplardan da canlı olarak yayınlanan programda spordan, sanata, mizahtan, edebiyata, teknolojiden, siyasete pek çok konuda konu ve konukları ile gençliğin nabızı yakalanmaya çalışılmaktadır. Sohbet tadında söyleşi şeklinde gerçekleşen programda gençler de sosyal medya üzerinden söz sahibi olabilmekte ve konuklara sorular yöneltebilmektedirler.

“Sahne Senin” Konser Programı

Daha çok evde vakit geçirmesi beklenen gençlerin sosyal medya mecrasında kaliteli vakit geçirmeleri için online programlara ağırlık verilmiş, “Sahne Senin” konser programı kapsamında her hafta bir Gençlik Merkezi'nden Instagram canlı yayınıyla Gençlik Merkezi müzik kulübü üye ve gönüllülerinin performanslarının yer aldığı canlı konser düzenlenmiştir.

SAHNE SENİN

GENÇLİK HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ESKİŞEHİR
GENÇLİK
MERKEZLERİ

CANLI
YAYIN

02 Ocak Cumartesi

21:00

Gözde Lapa
Sunumlarıyla

Sefa Poyraz
Sunumlarıyla

Grup Sosyal
Mesafe

“Kültür Mantarı” Online Eğitim Programları

Pandemi süreci ile birlikte dijital teknolojiler ve internet mecralarında sıkça vakit geçiren gençlerin kişisel gelişimlerine katkı sağlayabilmek amacı ile web tabanlı “Kültür Mantarı” adlı dijital program ile tiyatro, fotoğrafçılık, tarih, yazarlık ve karikatür alanlarında uzman eğitmenler tarafından interaktif içerikler ve videolar ile eğitimler verilmesi ve atölye programları gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.

Kültür Altyapısında Yeni Atılımlar

AVM Kütüphaneleri

Kovid-19 sürecinde bilgiye ulaşımın kolaylaştırılması, pandemi sürecinde de okuma kültürü ve alışkanlığının geliştirilmesi, yaşam boyu öğrenmenin teşvik edilmesi amaçlarıyla kentli yaşamında önemli yeri olan alışveriş merkezlerinde (AVM) Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı kütüphane açma çalışmaları başlatılmış olup çeşitli AVM’lerde hizmete açılmıştır.

Gençlik ve Spor Alanında Gerçekleştirilen Çalışmalar

Pandemi sürecinde diğer alanlarda olduğu gibi, gençlik ve spor alanında da bir dizi tedbir ve yardım faaliyeti gerçekleştirilmiştir. Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından özellikle gençlere yönelik çevrim içi eğitimler, TV eğlence ve spor programları, motivasyon etkinlikleri düzenlenmiştir.

Kovid-19 ile mücadele kapsamında alınan tedbirlerden etkilenen müstecirlere yönelik Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından 19 Mart 2020 tarihli 2020/1 nolu genelge hazırlanmış ve 81 İl Müdürlüğüne gönderilmiştir.

Bu kapsamda kiraya verilmiş olan taşınmazlardan,

- İçişleri Bakanlığı tarafından geçici süre ile faaliyet gösteremeyeceği belirtilen ticari ünitelerin 16 Mart 2020 tarihinden başlamak faaliyete başlayacakları tarihe kadar geçen sürede kira bedeli alınmaması, kira sürelerine mücbir sebeple kullanamadıkları gün kadar ekleme yapılması,
- Seyircisiz oynanmasına karar verilen ve akabinde de ertelenen futbol, voleybol, basketbol ve hentbol karşılaşmalarının yapılacağı stad, stadyum ve spor salonları ile faaliyetleri durdurulan spor tesisleri (yüzme havuzları vs.) içerisinde bulunan ve gelirini yalnızca bu karşılaşmalardan, organizasyona katılanlardan ve seyircilerden elde eden ticari ünitelerin kira ödemelerinin 13 Mart 2020 tarihinden başlamak üzere faaliyete başlayacakları tarihe kadar geçen sürede kira bedeli alınmaması, kira sürelerine mücbir sebeple kullanamadıkları gün kadar ekleme yapılması,
- Faaliyetlerine devam eden, ancak alınan tedbirler kap-

samında etkilenen ticari ünitelerin Mart-Nisan-Mayıs-Haziran 2020 aylarına isabet eden kira bedellerinin ilgisinin talebi halinde 4 ay süreli ve faizsiz olarak ertelenmesi, kira sürelerine mücbir sebeple kullanamadıkları gün kadar ekleme yapılması veya talepleri halinde fesih yoluna gidilmesi,

- Sezonluk, yıllık veya daha uzun süreli olarak kulüplere, federasyonlara, belediyelere, kamu kurum ve kuruluşlarına kiralanmış olan tesis ve taşınmazların talepleri halinde liglerin ertelendiği 19 Mart 2020 tarihinden itibaren Mart-Nisan-Mayıs-Haziran 2020 aylarına ait kira bedellerinin ödemelerinin faizsiz olarak 4 ay süreli olarak ertelenmesi uygun görülmüştür.

Spor Kulüplerine Nakdî Yardım

Gençlik ve Spor Bakanlığına tescilli yapılmış olan kulüplerin amatör faaliyetleri için nakdî yardım yapılmaktadır. Gençlik ve Spor Bakanlığının, 2020 yılı bütçesinde spor kulüplerine nakdî yardım yapılması amacıyla ayrılan 14.460.000,00.TL ödenek bulunmakta iken, Kovid-19 pandemi süreci nedeniyle maddî sıkıntı yaşayan spor kulüplerin desteklenmesi için ayrılan ödenek miktarı 45.615.000,00.TL’ye çıkartılmış ve toplam 6.121 spor kulübüne nakdî olarak dağıtılmıştır.

Ekonomik Destekler

Pandemi döneminde Gençlik ve Spor Bakanlığı, gençlere ve sektöre yönelik yardımlarının yanı sıra önemli ekonomik destekler de vermiştir:

- Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından kiraya verilen taşınmazlardan İçişleri Bakanlığı tarafından geçici süre ile faaliyet gösteremeyeceği belirtilen ticari ünitelerin 16 Mart 2020 tarihinden başlamak üzere faaliyete başlayacakları tarihe kadar geçen sürede kira bedeli alınmaması, kira sürelerine mücbir sebeple kullanamadıkları gün kadar ekleme yapılması fırsatı sağlanmıştır.
- Seyircisiz oynanmasına karar verilen ve akabinde de ertelenen futbol, voleybol, basketbol ve hentbol karşılaşmalarının yapılacağı stad, stadyum ve spor salonları ile faaliyetleri durdurulan spor tesisleri (yüzme havuzları vs.) içerisinde bulunan ve gelirini yalnızca bu karşılaşmalardan, organizasyona katılanlardan ve seyircilerden elde eden ticari ünitelerin kira bedellerinin 13 Mart 2020 tarihinden başlamak üzere faaliyete başlayacakları tarihe kadar geçen sürede alınmaması, kira sürelerine mücbir sebeple kullanamadıkları gün kadar ekleme yapılması imkânı sağlanmıştır.
- Faaliyetlerine devam eden, ancak alınan tedbirler kapsamında etkilenen ticari ünitelerin Mart-Nisan-Mayıs-Haziran 2020 aylarına isabet eden kira bedellerinin ilgisinin talebi halinde 4 ay süreli ve faizsiz olarak ertelenmesi, kira sürelerine mücbir sebeple kullanamadıkları gün kadar ekleme yapılması veya talepleri halinde fesih yoluna gidilmesi olanağı verilmiştir.
- Sezonluk, yıllık veya daha uzun süreli olarak kulüplere, federasyonlara, belediyelere, kamu kurum ve

kuruluşlarına kiralanmış olan tesis ve taşınmazların talepleri halinde liglerin ertelendiği 19 Mart 2020 tarihinden itibaren Mart-Nisan-Mayıs-Haziran 2020 aylarına ait kira bedellerinin ödemelerinin faizsiz olarak 4 ay süreli olarak ertelenmesi imkânı sağlanmıştır.

- Gençlik ve Spor Bakanlığı, yatırım programında yer alan ve inşaatları devam eden gençlik ve spor tesisleri ile yurt inşaatlarına ilişkin kontrollük görevlendirmeleri 30 Nisan 2020 tarihine kadar durdurulmuştur.
- Sezonluk, yıllık veya daha uzun süreli olarak kulüplere, federasyonlara, belediyelere, kamu kurum ve kuruluşlarına kiralanmış olan tesis ve taşınmazların, spor müsabakalarının 17 Kasım 2020 tarihinde seyircisiz oynanmasına karar verilmesi sebebiyle talep edilmesi halinde 1 Aralık 2020 tarihinden itibaren Aralık 2020 Ocak - Şubat - Mart 2021 aylarına ait kira bedellerinin ödemelerinin faizsiz olarak 4 ay süreli olarak ertelenmesi, kira sürelerine mücbir sebeple etkilendikleri gün kadar ekleme yapılması veya talepleri halinde fesih yoluna gidilmesi fırsatı sağlanmıştır.
- Alınan tedbirler kapsamında olumsuz etkilenen ticari ünitelerin (Baz istasyonları, ATM alanları hariç) müstecirlerinin talebi halinde yine 1 Aralık 2020 tarihinden itibaren Aralık 2020 - Ocak - Şubat - Mart 2021 aylarına ait kira bedellerinin ödemelerinin 4 ay süreli ertelenmesi, kira sürelerine mücbir sebeple etkilendikleri güne kadar ekleme yapılması, veya talepleri halinde fesih yoluna gidilmesi imkânı sağlanmıştır.

Kredi Tahsilatlarının Ertelenmesi

Öğrenim ve katkı kredisinden borçlu olan borçluların Nisan, Mayıs ve Haziran ayları taksitlerinin, Kovid-19 salgınının ekonomik hayata etkilerinin azaltılması amacıyla, 3 aylık döneme

ilişkin tahsil edilmesi gerekenlerle sınırlı olmak üzere, başvuru şartı aranmaksızın 3 ay süreyle ertelenmesi işlemi başlatılmıştır.

Damla Gönüllülük Hareketi

Bu proje kapsamında katılımcı gençler ile belirlenen ilkokul, ortaokul, lise ve köy okulları ziyaret edilmektedir. İlk ve ortaokullarda öğrencilere rol model olmak, liselerde ise meslek seçimi ve üniversite eğitime yönelik bilgilendirme yapmak ve öğrencilere iyi örnek olmak amaçlanmaktadır. Sevgi, saygı, merhamet, paylaşmak, vatan sevgisi, birlik ve beraberlik temalarında öğrencilerde farkındalık oluşturulmakta. Huzurevi, yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezi ziyaret edilmekte, böylelikle yaşlıların genç kuşağa tecrübe aktarımları sağlanmaktadır.

Kovid-19 salgını sürecinde Ankara’da Damla Gönüllülük Hareketi gönüllüleri ile “Yemeğini Paylaş” hareketiyle birlikte 14 Nisan 2020 tarihinden itibaren her gün yaklaşık 5.000 kişiye sıcak yemek dağıtmıştır. Şu an ise, günlük 15.000 porsiyon sıcak yemek dağıtılmaktadır. 24 Şubat 2021 tarihi itibarıyla toplam 1.416.221 porsiyon sıcak yemek ihtiyaç sahiplerine ulaştırmıştır.

Çevrim İçi Faaliyetler

Türkiye’nin dört bir yanından gençler, e-genc.gsb.gov.tr portalı üzerinden istediği çevrim içi eğitim ve faaliyetlere kaydını yaptırabilmektedir. Yeni bir uygulama ile gençlik merkezleri tarafından gerçekleştirilen eğitim ve faaliyetlere başvuruların çevrim içi olarak gerçekleştirilmesi mümkün hale getirilmiştir. Türkiye’nin dört bir yanından gençler, e-genc.gsb.gov.tr portalı üzerinden istediği çevrim içi eğitim ve faaliyetlere kaydını yaptırabilmekte, eğer gençlik merkezlerine üye değilse aynı portal üzerinden üye olabilmektedir.

Deneyap Çevrim İçi Eğitimi

Pandemi nedeniyle Deneyap Teknoloji Atölyeleri’nde eğitimlere ara verilmiştir. Gençlerin bu süreçte evde kalarak Deneyap heyecanını yaşamaları için bilim, teknoloji, siber güvenlik ve buna benzer birçok konu başlığında alanında uzman kişilerle online oryantasyon eğitim programları düzenlenmektedir.

ORYANTASYON EĞİTİMLERİ

Yapay Zeka

Uzman M. Ayyüce Kızrak
T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi
Büyük Veri ve Yapay Zeka Uygulamaları Dairesi
Başkanlığı

- Yapay Zeka ve ilişkili kavramlar nelerdir?
(Büyük Veri, Veri bilimi, Makine Öğrenmesi, Derin Öğrenme)
- İnsanlar ne zamandan beri Yapay Zeka konusunda çalışıyor?
- Yapay Zeka çalışabilmek için nelere ihtiyacımız var?
- Günlük hayattan başarılı Yapay Zeka örnekleri nelerdir? Nasıl çalışır?
- Yapay Zeka ile her şeyi yapabilir miyiz? Yetenekleri ve kısıtları nelerdir?
- Yapay Zeka ile gerçekler nasıl bulanıklaştı? GPT3 ve Deepfake örnekleri nelerdir?
- Yapay Zeka ve ilişkili teknolojiler dışarıdan etik değerlere neden bağlı kalmalıdır?
- Türkiye’den başarılı örnekler ve Yapay Zeka çalışmak isteyenlere tavsiyeler nelerdir?
- Ulusal ve uluslararası Yapay Zeka yarışmalarından örnekler

[Facebook](#) | [Instagram](#) | [Twitter](#) | [LinkedIn](#) | [DeneyapTürkiye](#)

EBA Erişim Merkezleri

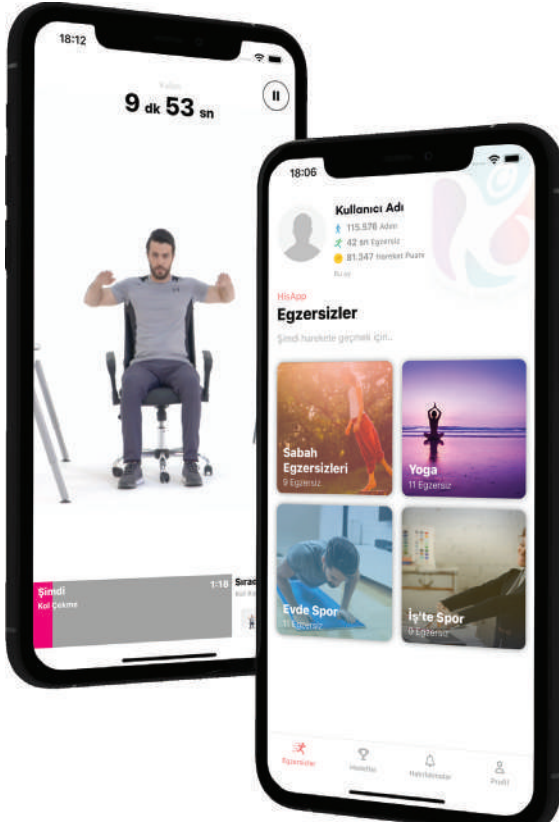
Çocukların ve gençlerin hem Gençlik Merkezleri'yle tanışmaları hem de internete erişimleri için Gençlik Merkezleri'ni kullanmaları amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, Gençlik Merkezleri, inovasyon atölyeleri ve bilgisayar derslikleri pandemi koşullarına uygun olarak düzenlenerek EBA Erişim Merkezleri oluşturulmuştur.

Kesintisiz Spor

Koronavirüs tedbirleri kapsamında; futbol, basketbol, voleybol, hentbol gibi takım sporlarında devam eden lig maçlarının seyircisiz oynanması kararı alınmıştır. Yeni normal sürecinde de maçları, spor organizasyonlarını seyircisiz düzenlenmiştir.

Müsabakaların gerçekleşmediği süreç içerisinde sporcuların kondisyonlarını korumak amacıyla antrenörler online olarak çalışmalara devam etmiştir. Sporcu Eğitim Merkezleri'ndeki 1889 sporcu, Olimpik Yüzme Havuzları'ndaki 600 sporcu, TOHM'daki 1.153 sporcu çalışmaları yakından takip etmiştir.

HİS APP Uygulaması

2020 yılında Kovid-19 salgını nedeniyle karantina sürecinde hareketsizliğin önüne geçmek ve fiziksel aktiviteyi arttırmak için 2018 yılında projelendirilen HİS APP uygulamasının kullanımına başlanmıştır.

HİS APP Gençlik ve Spor Bakanlığının desteğiyle Herkes İçin Spor Federasyonu tarafından hayata geçirilen ücretsiz yerli bir uygulamadır. 900'e yakın egzersiz videosu içeren ve önemli bireysel egzersiz yazılımı olan uygulama, en basit seviyeden profesyonel seviyeye kadar aktivite ve antrenman programları bulundurmaktadır. HİS APP uygulaması; görme, bedensel, işitsel engelli bireylere yönelik özel içerikler de içermektedir.

MİLLÎ SPORCU BURSU
%100 EĞİTİM DESTEĞİ

**BAŞARILI MİLLÎ SPORCU
ŞİMDİ
TAM BURLU!**

“Millî Sporcu Bursu”yla Türkiye’de ilk kez
başarılı millî sporcular spordaki başarısını
akademik başarı ile birleştirdi.

**T.C. GENÇLİK VE
SPOR BAKANLIĞI**

[gencliksporbak](http://gencliksporbak.gov.tr) www.gsb.gov.tr

Millî Sporcu Bursu

Bazı sporcular, eğitim hayatına devam edebilmek için spor kariyerini feda ederken bazıları da yoğun antrenman temposuyla geçen sporculuk hayatları nedeniyle eğitimlerini bırakmak zorunda kalmaktadır. Spor mu eğitim mi ikilemine son vermek için 52 vakıf üniversitesiyle olimpik ve paralimpik branşlarda uluslararası alanda başarılı millî sporculara %100 eğitim imkânı sağlayan iş birliği protokolü imzalanmıştır. Bu yıl bu imkânlar, 18 federasyondan 76 millî sporcuya sağlanmıştır.

Yüzme Bilmeyen Kalmasın

Koronavirüs salgını nedeniyle belirli dönemlerde havuzlar kapalı kaldığı için hedeflenen sayıya ulaşabilmek adına portatif havuzlarla destek sağlanmıştır. 2020 yılında 1 milyonun üzerinde kişiye ulaşılmıştır.

Sağlık Çalışanları ve Çocuklarına Yönelik Motivasyon Kampı

Program; 17-18 Ekim 2020 tarihinde Antalya Alaaddin Keykubat Gençlik Kampı’nda, 24-25 Ekim tarihleri arasında Aydın Efeler, Osmaniye Aslantaş, Mersin Maliye, Bursa Karacaali, Manisa Şehzadeler ve tekrar Antalya Alaaddin Keykubat Gençlik Kampı’nda, 14-15 Ekim tarihleri arasında ise Kastamonu Yolko-nak Gençlik Ksmpı’nda gerçekleştirilmiştir. Gençlik kampları-
rında güzel bir gün geçirmelerini sağlamak amacı ile bisiklet, tırmanış, ok atma, golf, dart, el sanatları, Bocce ve genel olarak gençlik faaliyetleriyle onlar için bambaşka bir gün geçirmele-
rini sağlayarak gönüllerine girmek ayrıca farklı bir atmosfer yaşatarak bir an bile olsun streslerini azaltmalarına yardımcı olmak amaçlanmıştır.

Bursa, Mersin ve Aydın illerindeki üç mavi kampı ve Antalya, Osmaniye, Manisa ve Kastamonu illerindeki 4 kampı olmak üzere 7 kampta toplamda 360 kişi ağırlanmıştır.

“Evde Zinde” ve “Evde Kal Zinde Kal” Programları

Karantina günlerinde getirilen kısıtlamalar kapsamında evle-
rinde kalmak zorunda kalan vatandaşların, sağlıkları açısın-

dan daha kaliteli zaman geçirmelerinin ve formda kalmalarının “tek çaresi” spor olduğu düşüncesinden yola çıkılarak, TV ekranlarında “Evde Zinde”, “Evde Kal Zinde Kal” ve buna benzer birçok spor programı yayımlanmıştır.

“Evde Zinde” programı kapsamında, her yaştan vatandaşın evde kolaylıkla yapabileceği egzersizleri kısa videolar ile tanıtmak, yer fark etmeksizin bilinçli bir şekilde spora teşvik etmek amaçlanmaktadır. Program her yaş grubuna uygun, farklı kas gruplarına yönelik egzersizler içermektedir. Otuz saniye olması planlanan videolarda egzersizlerin doğru ve bilinçli yapılmasını sağlamak amacıyla alanında 3 uzman sporcu yer almaktadır. 11 adet video hazırlanmış olup yeni içeriklerin üretimi devam etmektedir. Hazırlanan videolarla ulaşılan kişi sayısı 2145’dir.

“Evde Kal Zinde Kal” programının da 21 bölümü Youtube hesabına eklenmiştir. Sosyal Medya için 21 bölüm için ayrı ayrı tanıtım fragmanı hazırlanmıştır.

Çare Spor

Örnek bireylerin spor alışkanlığı kazandıkları süreçte yanlarında olan yakınlarının ve ilgili konunun uzmanlarının görüşlerini paylaştığı, animasyon geçişlerle ve müzikle desteklenerek montajlanan, sonunda sporun faydalarına ilişkin bir mesaja ulaşılan, her bir bölümün 7 dakikalık ve 1,5 dakikalık ikişer versiyonu bulunan “Çare Spor” adlı televizyon programı hazırlanmıştır. Program Gençlik ve Spor Bakanlığı sosyal medya hesapları ve TRTSPOR2 kanalında yayınlanmıştır.

Online Spor Eğitimi

Durağan yaşamın insan sağlığı üzerine olumsuz etkilerine karşı, evlerinde hareketsiz kalan vatandaşların fiziksel etkinlik yapmaları amacıyla internet üzerinden çeşitli sportif aktiviteler ve sağlıklı yaşam kursları verilerek pandemi sürecini beden-

sel ve zihinsel olarak sağlıklı bir şekilde geçirmeleri amaçlanmıştır. Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinde çalışan kadrolu ve sözleşmeli antrenörler tarafından internet üzerinden Fitness, Pilates, Satranç, Step ve Aerobik, Kor Çalışmaları, Ev Tipi Spor, Halk Oyunları, Yoga vb. egzersizler ile sağlıklı beslenme olmak üzere çeşitli programlar aracılığıyla online spor ve psikolojik eğitimler 11 Mayıs 2020 tarihi itibarıyla başlanmıştır.

Pandemi sürecince Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinde çalışan kadrolu ve sözleşmeli 3.835 antrenör aracılığıyla 1.261 eğitim programı planlanmıştır. 2 Haziran 2020 tarihi itibarıyla 1.047 antrenör sorumluluğunda toplamda 2.572 kişiye online spor ve psikolojik danışmanlık eğitimi verilmiştir.

Sporcu Eğitim Merkezleri

Kovid-19 salgını sürecinde, sporcu öğrenciler için izolasyon sürecinde ev ortamında yapılabilecek periyodik antrenman planlarının günlük, haftalık ve aylık olarak hazırlandığı, hazırlanan antrenman metotlarının branşa özgü kuvvet, dayanıklılık, esneklik, teknik, taktik vb. çalışmaları içerdiği, antrenman programlarının hazırlanma sürecinde kondisyoner, millî takım antrenörleri ve fizyoterapistlerden destek alınmıştır.

Sporcu öğrencilerin antrenman planlarının ve sportif gelişimlerinin (olumlu-olumsuz) takibinin telefon görüşmeleri ve Whatsapp, Instagram, Zoom, Telegram, Bip gibi sosyal medya araçları ile yapılmış, ayrıca sporcu öğrencilerin ve velilerinin antrenman takibi için video çekerek antrenörlere göndermişlerdir.

Kovid Döneminde Antrenör Eğitimi

Gençlik ve Spor Bakanlığının uhdesinde olan antrenör temel eğitimleri pandemi sürecinde kesintiye uğramaması adına Temel Eğitim Sistemi'nde uzaktan eğitim modeli ile 5 farklı modülden (Spor ve Sağlık Bilimleri, Antrenman ve Hareket Bilimleri, Spor Yönetimi, Sporda Öğrenme ve Öğretme Sporda Psiko-Sosyal Alanlar) oluşan 5 kitap, 5 antrenörlük kademesi için toplam 24 kitap hazırlanmıştır. Kitap hazırlama sürecinde Spor Bilimleri alanında eğitim veren farklı üniversitelerden 121 akademisyen bölüm yazarı, 24 akademisyen kitap editörü, 5 akademisyen ise baş editör olarak görev almıştır. Spor Bilimleri alanında hazırlanan bu 24 kitap şimdiye kadar hazırlanan en önemli referans kaynak niteliğinde görülmektedir. Temel Eğitimde uzmanlar tarafından hazırlanan kitapların yanı sıra yazılı, işitsel ve görsel olarak tüm e-öğrenme materyalleri adayların hizmetine çevrim içi olarak sunulmuştur.

2020 ve 2021 yıllarında 2 temel eğitim dönemi açılmıştır; 2020'deki temel eğitim programına 13.932 aday kabul edilerek temel eğitim ve sınav dönemi çevrim içi olarak tamamlanmıştır. 2021'de açılan temel eğitim programına 14.935 aday kabul edilmiştir.

Gençler ve Kitaplar

Kovid-19 pandemisi kapsamında muhtelif ülkelerden Türkiye'ye getirilen ve Gençlik ve Spor Bakanlığı yurtlarında karantina altına alınan vatandaşlara yönelik kitap dağıtım çalışması yapılmıştır. Bu çalışma ile karantina altında olan vatandaşların

**YENİ ANTRENÖR
EĞİTİM SİSTEMİ İLE
BAŞARI DOLU BİR
KARİYERE**

TEMEL EĞİTİM SINAVI BAŞVURAN SAYISI

Kademe	Başvurusu Kabul Edilen Kursiyer Sayısı
1. Kademe Temel Eğitim	8.029
2. Kademe Temel Eğitim	4.090
3. Kademe Temel Eğitim	1.134
4. Kademe Temel Eğitim	554
5. Kademe Temel Eğitim	125
Toplam	13.932

**T.C. GENÇLİK VE
SPOR BAKANLIĞI**

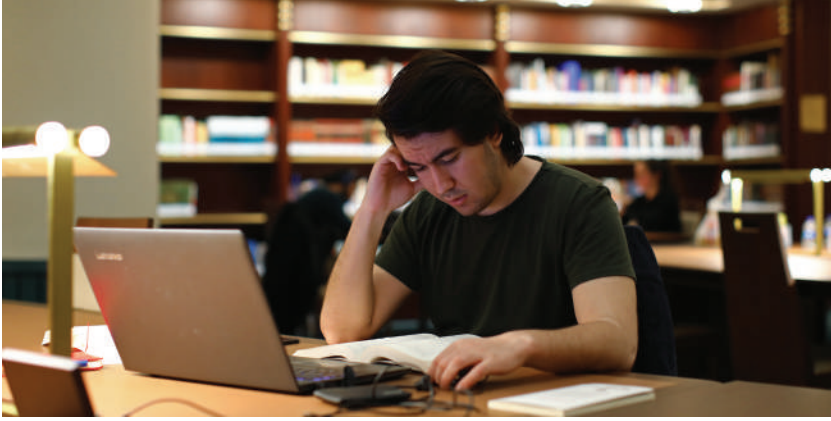
zamanlarını değerli bir şekilde geçirmelerine katkı sunulması amaçlanmıştır.

Bu çerçevede; Ankara, İstanbul, Konya, Sakarya, Samsun ve Sivas başta olmak üzere 76 ilde yer alan öğrenci yurtlarına, hastanede yatan hastalara ve sağlık çalışanlarına, 13 farklı ildeki ceza infaz kurumlarına ayrıca bu süreç içerisinde sosyal medya aracılığı ile Bakanlığa ulaşan gençlere 21 Mart 2020 tarihinden itibaren toplam 61.863 adet eser gönderimi gerçekleştirilmiştir.

Bununla birlikte; 2020 yılında 180.309 adet eserin dağıtımı, başta Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Merkezleri, gençlik ofisleri, kitap kafeler ile bakanlığın faaliyetlerinde olan okullar, çeşitli STK’lar ve diğer kamu kurumlarına gerçekleştirilmiştir.

Kovid-19 ve Gençlik Araştırması

Kovid-19 ile ilgili gençlere yönelik bir anket yapılmıştır. Anket formunda kişisel bilgilerin yanı sıra Kovid-19 sürecinin medyada ele alınış biçimi, salgının kişisel, sosyal ve sağlık durumlarını nasıl etkilediği, Türkiye’de ve dünyada Kovid-19’a karşı yapılan mücadelenin nasıl olduğuna dair sorular yer almaktadır. Araştırmaya katılan gençlerin yarısından fazlası sosyal mesafeyi korumak, maske takmak ve hijyen kurallarına uyma-

nın Kovid-19'un yayılmasını yavaşlatma açısından son derece önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Çalışmaya katılan gençlerin %41'i Kovid-19 salgınının 1 yıldan daha uzun sürede, %26'sı ise hiç sona ermeyeceğini düşünmektedir. Kovid-19 hastalığının sona ermesi konusunda gençler arasında negatif düşünceler olmasına rağmen, Türkiye'de Kovid-19'a karşı yapılan mücadele, dünyada yapılan mücadeleden daha başarılı bulunmaktadır.

Evinde Hep Kazandın

Pandemi sürecinde liglerin iptal edilmesi üzerine evinde olduğunda kazandın mesajı verilerek takımlar üzerinden 6 film hazırlanmıştır.

Evinde olduğunda hep daha çok kazandın,
yine kazanacaksın!

#EvindeKalTürkiye

3.13. Salgın Döneminde Dinî Hizmetler

Salgın hastalıkla mücadele sürecinde (Kovid-19) Diyanet İşleri Başkanlığı, ibadetlerin usulüne uygun, güven içinde, sağlıklı ve hizmet talep edenlerin haklarını koruyacak şekilde yerine getirilmesi amacıyla yurt içinde ve yurt dışında ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaparak gerekli tedbirleri almıştır. Yaşanan süreçte hizmetlerin aksamamasına azami derecede özen gösterilerek ve çevrim içi ortamda alternatif çözümler üretilerek, faaliyetlere ve hizmetlere devam edilmiştir. Sosyal medya hesapları aracılığı ile yürütülen alternatif faaliyetler ile hedef kitlenin zenginleşmesi sağlanmış ve daha fazla insana ulaşılmıştır.

Bu bağlamda, dini bilginin üretimi; dini hizmetler; eğitim hizmetleri; hac ve umre hizmetleri ve radyo ve televizyon hizmetleri gibi başlıklar altında toplanabilecek birçok hizmet koronavirüs ile mücadele döneminde de yaşama geçirilmiştir.

Dinî Bilginin Üretimi

Kovid-19 tedbirleri kapsamında alınan kararlar, hazırlanan fetvalar, basın açıklamaları ve teknolojik uygulamaların sağladığı imkânlarla (fetva.diyaret.gov.tr; görüntulufetva.diyaret.gov.tr; mobil fetva uygulaması ve 7 gün 09.00-23.00 arası cep telefonu ile fetva nöbeti uygulaması) sokağa çıkma yasaklarının

**T.C.
CUMHURBAŞKANLIĞI
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI**

CAMİLERİMİZ CEMAATİNE KAVUŞUYOR

Salgın hastalık tedbirleri kapsamında bir süredir cemaatle ibadet yapamayan camilerimiz kademeli olarak ibadete açılıyor. Cuma namazını camilerin bahçesinde kılıyoruz.

**Bu süreçte tedbiri elden bırakmıyoruz
ve şunlara dikkat ediyoruz.**

- 1 Abdestini al gel**
Abdestlame ve tuvaletler kapalı olduğundan abdestimizi ev ve işyerimizde alıyoruz.
- 2 Maskeni al gel**
Camide olduğumuz süre içerisinde maskemizi çıkartmıyoruz.
- 3 Seccadeni al gel**
Camide kendi seccademizi getiriyoruz. Namazımızı işaretli yerlerde kılıyoruz.
- 4 Mesafeyi ihmal etme**
Camide giriş çıkışlarda ve cami içerisinde güvenli mesafeyi ihmal etmiyoruz.
- 5 Musafaha etme**
Namaz öncesi ve sonrasında fiziksel temastan ve musafahadan kaçınıyoruz.
- 6 Hasta isen evde kal**
Hastalık belirtileri taşıyorsak namazlarımızı evde kılıyoruz.

uygulandığı dönemlerde de doğru dini bilginin üretimi ve dini soruların cevaplandırılması hizmetlerine devam edilmiştir.

Dinî Hizmetler

Cami Hizmetleri

- Salgın süreciyle ilgili hutbe metinleri hazırlanarak ülke genelinde belirlenen mekânlarda kılınan Cuma/Bayram namazlarında okunmuştur. Vatandaşlar koronavirüs süreciyle ve alınan tedbirlere riayet etme hususunda bilgilendirilmiş ve hutbelerin sonunda da konuyla ilgili hatırlatmalarda bulunulmuştur.
- Camilerde cemaatle vakit namazları ve Cuma namazlarının kılınmaması ile cenaze namazlarının namaz vakitlerinden önce uygun bir vakitte kılınması, cenaze defin ve

PANDEMİ SÜRECİNDE AİLE EĞİTİMLERİ
Bingöl İl Müftülüğü Aile ve Dini Rehberlik

**"Paylaşmanın
İyileştirici
Gücü"**

Konuşmacı
PROF.DR. ENBİYA YILDIRIM
(Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi)

Moderatör
Mehmet Sait FIRAT
(Vaiz)

20:00

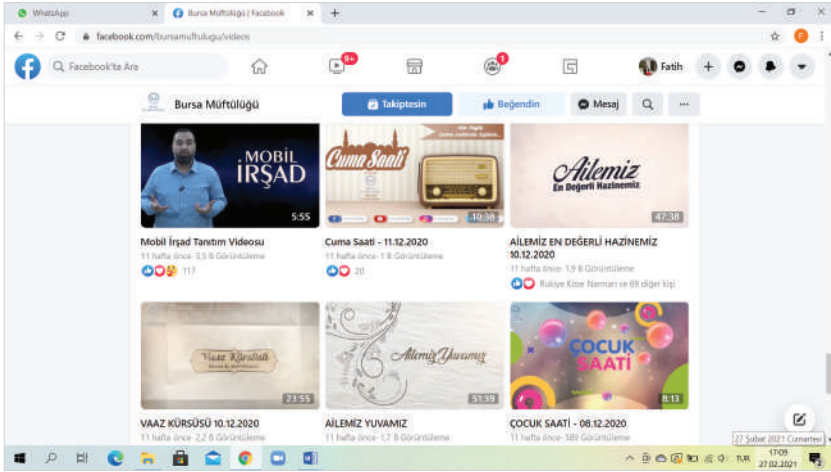
taziye işlemlerinin mümkün mertebe kalabalık ortamlar oluşturulmadan yerine getirilmesi 16 Haziran 2020 tarihinde talimatlandırılmıştır.

- Cuma günleri ve kandil geceleri camilerin kapalı tutulması ve Cuma namazı için sala okunmaması 19 Mart 2020 tarihinden itibaren sağlanmıştır.
- 20 Mart 2020 tarihinde cenaze hizmetlerini yürütecek görevlilerin yıkama ve defin işlemlerinde kullanacakları malzemeler ile hangi hususlara riayet edecekleri belirlenmiştir
- Ramazan ayı vesilesiyle Mart ayının son haftasından itibaren yatsı ezanlarından önce salâ verilmeye ve yatsı ezanlarını müteakip minare hoparlörlerinden dua edilmeye başlanmıştır. Her gece yatsı vaktinde gerçekleştirilen dua uygulaması 23 Mayıs 2020 Cumartesi yatsı vaktiyle birlikte sonlandırılmıştır.

- Kandiller ve mübarek geceler münasebetiyle belirli camilerde cemaatsiz olarak programlar çekilmiş ve ilgili günlerde TRT 1 ve Diyanet TV’de yayınlanmıştır.
- 27 Mart 2020 Cuma günü Beştepe Millet Camii’nden başlamak üzere her hafta farklı bir camide sınırlı sayıda katılımı ve sosyal mesafe kurallarına riayet edilerek Cuma namazları kılınmaya başlanmıştır.

- Cami ve mescitlerde cemaatle ibadet esnasında uyulacak kurallar ile ilgili hazırlanan afiş, bütün cami ve mescitlere asılmış ve müftülük web siteleri ile sosyal medya üzerinden duyurulmuştur.
- Cami ve mescitlerde maske ve seccade kullanımı ile ilgili sosyal mesafe kuralları başta olmak üzere “Cami ve İbadethanelerde Alınacak Önlemler” konulu genelgede belirtilen hususlara riayet edilmesi kaydıyla 24 Haziran 2020 tarihinden itibaren beş vakit cemaatle namaz kılınmaya başlanmıştır.

Aile ve Dinî Rehberlik Hizmetleri

430 Aile ve Dinî Rehberlik Büro/Merkezi'nde (ADRB/M) 3.150 personel ile vatandaşlardan telefon ve e-postayla gelen veya yüz yüze başvuru ile yöneltilen sorular cevaplanarak, dinî rehberlik hizmeti sunulmuştur. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı çocuk evi, çocuk evleri sitesi, çocuk destek merkezleri ile kadın konukevleri gibi sosyal hizmet kurumlarında sosyal medya platformları vasıtasıyla çevrimiçi olarak “Manevi Destek ve Değerler Eğitimi Dersleri”ne devam edilmiştir. Ayrıca, 81 ildeki huzurevi sakinlerine sosyal medya aracılığıyla manevi destek programları düzenlenmiştir. Söz konusu programlara 250'ye yakın kuruluştan huzurevi sakinleri katılım sağlamıştır.

Bunların yanı sıra, Aile ve Dinî Rehberlik Büroları adına açılan resmî sosyal medya hesapları üzerinden aileye yönelik eğitim ve dini rehberlik içerikli canlı yayın programları yapılmaktadır.

“Pandemi Sürecinde Aile Eğitimleri Projesi” kapsamında 81 il müftülüğünce 5 Ekim-31 Aralık 2020 tarihleri arasında sosyal medya hesapları üzerinden düzenlenen 1.910 program ile 2.868.454 vatandaşa ulaşılmıştır.

Pandemi döneminde il/ilçe ADRB/M’lerce ülke genelinde aile, çocuk, kadın ve yaşlılara yönelik çevrim içi olarak gerçekleştirilen aile sohbetleri, ilmiyal dersleri, siyer-hadis okumaları, çocuklara özel programlar, sesli makale, kitap-dergi kritiği ve hikâyelerle değerler eğitimi gibi 3.875 faaliyet sayesinde 1.535.308 vatandaşa ulaşılmıştır.

“Huzurlu Aile, Güçlü Toplum, Güvenli Gelecek” projesi kapsamında yıl boyunca 8 konu başlığında nişanlı ve evli çiftlere yönelik seminerler düzenlenmiştir. Bu bağlamda 91’i yüz yüze, 580’i çevrim içi olmak üzere düzenlenen toplam 671 adet “Evliliğe İlk Adım Semineri”ne 7.907 kişi katılmıştır.

Sosyal ve Kültürel İçerikli Din Hizmetleri

Vefa sosyal destek gruplarında görevli 40.372; Vefa Sosyal Destek Grupları dışında 22.328 din görevlisi olmak üzere toplam 62.700 personel vatandaşların yanında yer almış ve bu sürecin daha hassasiyetle yürütülmesine maddi-manevi destek sunmuştur. Ayrıca, KYK’larda görevli olan manevi danışmanları ve gençlik koordinatörleri tarafından gençlik çalışmalarının aksamaması için toplantılar, sohbetler, etütler sosyal medya üzerinden gerçekleştirilmiştir. WhatsApp aracı-

lığıyla okuma grupları kurularak gençlik çalışmalarına devam edilmiştir.

Göç ve Manevi Destek Hizmetleri

Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı bölgelerinde din hizmetleri ve eğitim çalışmaları 867 camide, 2250 görevli tarafından yürütülmektedir. Bölgede 27.189’u kız, toplam 58.808 öğrenci eğitim görmektedir. Kovid-19 salgını nedeniyle Türkiye’de uygulanan tüm tedbirler eş zamanlı olarak sınır ötesinde de uygulanmıştır. Bu bağlamda,

- 16-19 Mart 2020 tarihlerinde yayınlanan Kovid-19 Tedbirleri Genelgesi Arapçaya çevrilerek yerel din görevlilerine tebliğ edilmiştir.
- Kovid-19 salgını nedeniyle ara verilen Kur’an eğitiminin sürekliliğinin sağlanması amacıyla Mart ayından itibaren dersler uzaktan eğitim yolu ile yapılmıştır. Gelenen süreçte uygun olan bölgelerde kontrollü ve aşamalı olarak yüz yüze eğitime geçilmektedir. Bu çerçevede, bölgede eğitim gören öğrencilerden 45.985’i ile yüz yüze Kur’an kursu eğitimi tekrar başlamıştır.
- 100 yerel din görevlisine yönelik “Kovid-19 ve Din Görevlilerinin Salgınla Mücadeledeki Rolü” konulu online atölye çalışması gerçekleştirilmiştir.
- Sınır ötesinde uzaktan Kur’an eğitimi kapsamında 150’den fazla videonun çekimi ve montajı yapılarak sosyal medya aracılığı ile öğrencilerin hizmetine sunulmuştur.
- Göç ve Manevi Destek Merkezi’nde göçmenlere İleri Düzey Türkçe eğitimi online olarak devam etmektedir. Liderlik vasıfları taşıyan öğrencilerle mezun öğrenci

grubu oluşturulmuş olup gönüllü sosyal ve kültürel faaliyetler üzerine çalışılmaktadır.

- “Salgın Zamanında Manevi Destek” kitabı hazırlanmıştır.

Eğitim Hizmetleri

Yaygın Din Eğitimi Hizmetleri

13 Mart 2020 tarihinde 2019-2020 eğitim-öğretim yılında her düzeydeki eğitim faaliyetlerine ara verilmiştir. 28 Eylül 2020 tarihinde ise, yüz yüze eğitime geçilmiş ve bu eğitimler 16 Kasım 2020 tarihine kadar devam etmiştir. 16-23 Kasım 2020 tarihleri arasında ara tatil uygulamasına geçilmiştir. Bu bağlamda,

- 25 Kasım 2020 tarihinde ihtiyaç odaklı Kur’an kurslarında eğitim-öğretime ara verilmiştir. Kurslarda eğitime 27 Kasım 2020 tarihi itibarıyla uzaktan eğitim yoluyla devam edeceği konusunda talimat gönderilmiştir.
- 02 Aralık 2020 tarihinde 4-6 yaş grubu Kur’an kurslarında uzaktan eğitime geçilmiştir.
- 15 Aralık 2020 tarihinde “Haydi Türkiye Evden Kur’an Öğrenmeye” projesi çevrim içi olarak başlatılmıştır.
- 15 Şubat 2021 tarihinde 2020-2021 eğitim-öğretim yılı 2. dönem eğitimleri çevrim içi olarak başlamıştır.
- 26 Şubat 2021 tarihinde gönderilen talimat ile yüz yüze eğitime geçilebileceği belirtilmiştir. “Kur’an Kursu Öğrencilerine Yönelik Din Eğitimi Bilgi Notları” adlı bir materyal hazırlanmış ve “<https://egitimhizmetleri.diyadin.gov.tr/kategoriler/materyaller>” web sitesine yüklenmiştir.

- Kur’an kurslarında eğitim öğretime ara verilmesi ile birlikte 07 Nisan 2020 tarihinden itibaren 8 hafta süreyle salı günleri Diyanet TV’de “Yeni Güne Merhaba” programı aracılığıyla Kur’an kursu öğretmenleri ve velilere yönelik “Çocukluk Döneminde Değerler Eğitimi” başlığı altında, her gün 17.00-18.00 saatleri arasında da Diyanet TV’de “Çocuk Saati” programında çocuklara yönelik “Evden Öğreniyorum”, “Çocukça Hikâye ve Masallar” başlıkları altında uzaktan eğitim programları düzenlenmiştir.
- 2020 yılı yaz Kur’an kurslarında sosyal mesafenin korunması, maske kullanımı, hijyen kurallarına riayet etme vb. hususlarda güçlük çekileceği öngörüldüğünden, 6 hafta süreyle “Yaz Kur’an Kursları Dinimi Öğreniyorum”, “Yaz Kur’an Kursları Kur’an Öğreniyorum” ve “Yaz Kur’an Kursları Kur’an Okuyorum “ adları altında üç farklı programdan oluşan uzaktan eğitim yoluyla Diyanet TV üzerinden gerçekleştirilmiştir.
- Pandemi sürecinde 4-6 yaş grubu kuran kursları eğitimlerini desteklenmesi amacıyla Diyanet TV’de “Neşeli Dostlar Sokağı” programı hazırlanmıştır. Söz konusu program değerler eğitimi ve elifba öğretime yönelik iki farklı alandan oluşmaktadır.
- 2020-2021 eğitim-öğretim yılı Kur’an kursları uygulama esasları gereği Kur’an kurslarında eğitim-öğretim 28 Eylül 2020 tarihinde başlamış olup eğitimler seyreltilmiş, dönüşümlü ve randevulu bir şekilde devam etmektedir.

Hafızlık Eğitimi Hizmetleri

- Hafızlık eğitimi verilen Kur’an kurslarında 16-29 Mart 2020 tarihleri arasında her düzeydeki eğitime ara verilmiş ve 30 Mart tarihi itibarıyla hafızlık eğitimlerinin

İnternet ve bilişim imkânları vasıtasıyla uzaktan eğitim yoluyla devam etmesine karar verilmiştir.

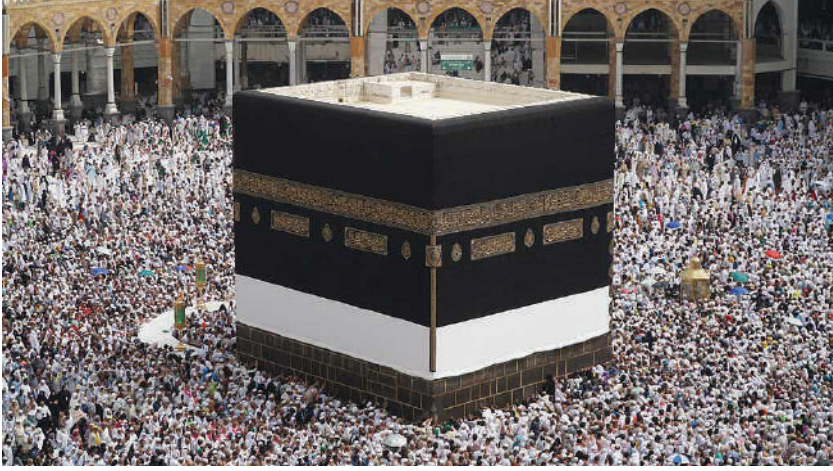
- Hafızlık eğitimi alan öğrencilerin pandemi döneminde moral ve motivasyonlarının korunması amacıyla PDR öğretmenleri ile online toplantılar yapılarak öğrenci mektupları hazırlanmıştır.
- Uzaktan eğitim sürecinde hafızlık eğitimlerinin etkinlik ve verimliliğini artırmak, öğrenci ve velilerle iletişimi güçlendirmek, motivasyon konusunda destek olmak amacıyla Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik görevlilerinin katkılarıyla hafızlık öğrenci ve velileri için PDR çalışması hazırlanmış ve müftülöklere gönderilmiştir.
- Alınan kararlar doğrultusunda kademeli bir şekilde normalleşme adımlarının başlaması ile hafızlık eğitimi verilen Kur’an kurslarında da kademeli normalleşme süreci başlatılmış ve mevcut yatılı öğrenci kapasitesinin %30’u ile 15 Haziran- 27 Eylül 2020 tarihleri arasında yüz yüze eğitime geçilmiştir.

Hac ve Umre Hizmetleri

- Cep telefonlarında kullanılmak üzere Hac ve Umre hizmetleri uygulaması geliştirilmiştir.
- 2019-2020 umre sezonu Şubat ayının sonu itibariyle Diyanet İşleri Başkanlığınca kapatılmıştır.
- Umreden dönüşler Sağlık Bakanlığı ile koordineli bir şekilde planlanmıştır. Yurda giriş yapan diğer yolculara uygulandığı gibi, havalimanlarında umreden dönen vatandaşlara termal kamera vb. tedbirler uygulanmış,

bilgilendirmelerde bulunulmuş, gelen vatandaşların bilgileri Sağlık Bakanlığının ilgili birimleri ile paylaşarak belli zamanlarda kontrolleri yapılmış, 14 günlük karantina kuralına uymaları tavsiye edilmiştir.

- 14 Mart 2020 tarihinde umreden gelen bir vatandaşın tanı testlerinin pozitif çıkması üzerine 15 Mart 2020 tarihinden itibaren Suudi Arabistan’dan dönen umreci, çalışan ve oturumlu olan vatandaşlarımız, bu konuda yetkili olan Sağlık Bakanlığı tarafından Ankara, Konya, Eskişehir, Isparta ve Kayseri illerinde KYK öğrenci yurtlarında karantina altına alınmaya başlamıştır.
- KYK yurtlarında karantinaya alınan umrecilerin Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından kişisel ihtiyaçları karşılanmıştır.
- 27 Şubat 2020 tarihinden itibaren Türkiye’den Suudi Arabistan’a uçuşlar durdurulmuştur. Bu tarihten sonra umre ibadeti yapmak için kayıt yaptıran ancak salgın sebebiyle gidemeyen vatandaşlarımızdan 65 yaş ve üzeri olanların sokağa çıkma kısıtlaması olması sebebiyle ücret iade işlemleri evlerinde yapılmıştır.
- 2021 yılı hacı için hacı adayının tercihinin hakkından vazgeçme veya erteleme durumuna göre kayıt ve ücret iade belge işlemleri ile ilgili olarak başvuru mercileri ve takip edecekleri yollar açıkça belirtilmiştir. Buna göre; hacı adaylarının işlemlerini il/ilçe müftülüklerinden, www.hac.gov.tr adresindeki e-devlet kimlik doğrulama sistemi veya istemesi halinde kayıtlı olduğu acenteden üzerinden yapabileceği belirtilmiştir.
- 2020 yılında kesin kayıt yaptıran hacı adaylarının haklarını 2021 yılına erteleme veya 2021 yılında hacca gitmekten vazgeçme tercihlerinde bulunabilecekleri

duyurulmuştur. Hacı adaylarından 2021 yılı hac organizasyonundaki hakkından feragat etmek isteyenlere ise ödemiş oldukları ücretlerin tamamının iade edilerek bu kişilere kazanılmış kura kat sayıları ile gelecek yıllarda kuraya dâhil olabilecekleri hususları kamuoyuna açıklanmıştır.

Radyo, Televizyon ve Yayın Hizmetleri

Salgın sürecinde manevi duyguları güçlendirmek ve ruh dünyamızı desteklemek; camilerde cemaatle namazın kılınmadığı süreçte vatandaşların cami özlemini giderebilmek; çocukların Kur'an öğrenimlerine ve dinî eğitimlerine katkı sağlamak; çocukların evde kaliteli vakit geçirmelerini sağlamak ve yeni normale adaptasyonu teşvik etmek amacıyla Diyanet TV ve radyolarında çeşitli programlar yayınlanmıştır.

Ayrıca, Kovid-19 sürecinde evinde kalan vatandaşların istifadesine sunulmak üzere Diyanet İşleri Başkanlığı yayınları arasında yer alan 295 eser ücretsiz olarak dijital ortamda halkın istifadesine sunulmuştur. Dijital yayınlar 2020 yılı içerisinde 1.750.000 kez indirilmiştir. 400.000 kitap üniversitelere, okullara ve cezaevlerine gönderilmiştir.

Yurt Dışında Dinî Hizmetler

Diyanet İşleri Başkanlığı yurt dışındaki dinî eğitim ve sosyal ve kültürel faaliyetlerine pandemi döneminde de ara vermemiştir.

Eğitim Hizmetleri

Yurt dışı müşavirlik ve ataşeliklerle koordineli olarak uzaktan eğitim programları planlanıp, yurt dışı din eğitimi ve öğretimi hizmetleri aksatılmadan devam ettirilmiştir. Çocuk, genç ve yetişkinlere yönelik düzenlenen online ders ve sohbet programlarına Diyanet İşleri Başkanlığından da görevliler katılarak yurt dışı vatandaşlar bu süreçte yalnız bırakılmamıştır. 18 Mart 2020 tarihinde Koronavirüs (Kovid-19) kapsamında alınan tedbirler doğrultusunda ara verilen, yurt dışına gönderilmesi planlanan 74 kursiyere yönelik Yabancı Dil Kursları (Almanca 37, Fransızca 18, Hollandaca 17 kursiyer) 30 Mart 2020-22 Nisan 2020 tarihleri arasında “uzaktan eğitim” şeklinde tamamlanmış olup kursiyerler aynı başarıyı göstererek vize işlemleri için gerekli olan A1 ve A2 belgelerini almıştır. Pandemi dönemine rağmen, Uluslararası İlahiyat Programı (UİP) kapsamında işlemler gerçekleştirilmeye devam etmiştir.

- UİP başvurusu yapan adayların mülakatları 23 Haziran-1 Temmuz 2020 tarihleri arasında Türkiye, Almanya, Hollanda, Belçika ve Fransa’da gerçekleştirilmiş, mülakat ve yerleştirme sonuçları 12 Ağustos 2020 tarihinde açıklanmıştır. Uluslararası İlahiyat Programı 2020-2021 öğrenci listeleri 7 Ağustos 2020 tarihinde YÖK’e bildirilmiştir.
- Daha önce kayıt yapan ve öğrenimine devam eden öğrenciler, üniversitelerin uygulamalarına tabi olarak uzaktan eğitime başlamış ve devam etmişlerdir. Uzaktan eğitim uygulaması halen devam etmektedir.
- Uzaktan eğitim sürecinde yurtlarda barınma durumunda kalan öğrencilere imkânlar sağlanmıştır. Ailelerinin

yanına ve memleketlerine dönen öğrencilere gerekli izinler verilmiştir.

- 2020-2021 eğitim-öğretim yılının uzaktan başlaması ile öğrencilerin bursları ödenmeye başlamıştır.

Sosyal ve Kültürel Faaliyetler

Yurt dışı yerel makamlarla koordineli destek grupları oluşturularak bu süreçte yurt dışında yaşayan vatandaşlara maddi ve manevi olarak destek olunmuştur. Bu kapsamda Yurt Dışı Aile Seminerleri düzenlenmiştir. Yurt Dışı Aile Seminerleri, aile yapısının korunması ve güçlendirilmesine katkı sağlamak, dini tavsiye ve öğütlerden hareketle aile hakkında vatandaşların dinî açıdan doğru bilgilendirilmelerini sağlamak amacıyla düzenlenmektedir.

2020 yılında 12 ülkede yüz yüze planlanan “Aile Seminerleri”nden ancak 3 tanesi yapılabilmektedir. Yüz yüze planlanan söz konusu seminerler Kovid-19 salgını nedeniyle iptal edilmiş ve 2021 yılında çevrim içi olarak gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 2021 yılının Ocak-Şubat aylarında toplam 11 ülkede farklı bölgeler ve derneklere yönelik 50 çevrim içi seminer düzenlenmiştir. Bu güne kadar seminerlerle 7500 kişiye ulaşılmıştır.

Türkiye Diyanet Vakfı Hizmetleri

Türkiye Diyanet Vakfı, pandemi süresince tüm imkânlarını seferber ederek pandemiden etkilenen ihtiyaç sahiplerinin yanında olmuştur.

- Türkiye Diyanet Vakfı gönüllüsü sanat ve kültür camiasından ünlü isimler, koronavirüs tedbirleri kapsamında maddi anlamda zorluk yaşayan vatandaşlara yönelik “Vakit Türkiye İçin İyilik Vakti”, “Yolun İyilik Olsun” ve “Şimdi İyilik Zamanı” kampanyaları ve sosyal sorumlu-

luk projeleri ile zor durumda olan vatandaşlar için yardım çağrılarında bulunularak destek olmuştur.

- Bu süreçte Diyanet İşleri Başkanlığı ile birlikte hareket ederek devlet politikaları doğrultusunda projeler üreten Türkiye Diyanet Vakfı, virüsün çıktığı ilk günden itibaren yurt içinde 1003 şubesiyle zor bir süreç geçiren vatandaşların yanında yer almak, onlara umut olabilmek için yardım seferberliği başlatarak tüm bağışçıları Kovid-19 için oluşturulan temel gıda malzemeleri ve hijyen ürünleri içeren “İyilik Paketi” kampanya bağış kategorisine yönlendirmiştir.
- Türkiye Diyanet Vakfı, İyilik Paketi ve diğer kampanya bağışları ile başta 65 yaş üstü yaşlılar, engelliler, hastalar, esnaf ve öğrenciler başta olmak üzere maddi ve manevi anlamda zor durumda olan tüm vatandaşlara ulaşmanın gayreti içerisinde olmuştur.
- Din görevlileri ve gönüllüler bir yandan Valilikler bünyesinde oluşturulan Vefa Sosyal Destek Gruplarının çalışmalarına katkıda bulunurken diğer yandan ihtiyaç sahiplerine yardım kolisi ulaştırma; nakdî yardım desteği; alışveriş yardım kartı; 65 yaş üzeri ve hasta vatandaşların maaşlarının çekilerek evlerine teslim edilmesi; ilaçlarının temin edilmesi; alışverişlerinin yapılması; adak, akika ve şükür kurbanlarının ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması; Kur'an-ı Kerim, seccade ve ikramlık malzeme dağıtımı; maske ve siperlik üretimi; manevi destek ziyaretlerinin yanı sıra yaşlı ve hastaların bahçe işleri, evlerinin boya badanası, soba söküp takma, odun kırma, cadde ve sokakların dezenfekte edilmesi, filyasyon ekiplerine destek verilmesi gibi çok farklı çalışmalar içerisinde yer almıştır.
- Şubeler aracılığıyla Türkiye genelinde 39.773 din görevlisi ve 3011 gönüllü ile 49.932 aileye 6.350.138 TL tutarında yardım ulaştırılmıştır.

- Cumhurbaşkanlığının başlatmış olduğu “Biz Bize Yeteriz Türkiyem” kampanyasına Vakıf aracılığı ile 6.636.887 TL aktarılmıştır.
- Ramazan ayında salgın sebebiyle maddi manevi kayba uğramış vatandaşlara ve ihtiyaç sahiplerine Türkiye Diyanet Vakfı Şubeleri ve Vefa Sosyal Destek Grupları ile 111.000 adet 50 TL’lik alışveriş yardım kartı (toplam 5.550.000 TL) dağıtımını gerçekleştirilmiştir. Bayramda çocuklara şubeler aracılığıyla toplam değeri 500.000 TL’yi bulan 5.000 adet bayramlık yardım kartı dağıtılmıştır.
- Ramazan ayında salgına rağmen 39 ülkede ve 183 bölgede 39.267 iyilik paketi, 46.800 iftar paketi ve 11.140 bayramlık dağıtımını gerçekleştirilmiştir.
- Kurban Bayramı’nda Türkiye Diyanet Vakfı ve şubeleri tarafından 74.200 hisse kurban kesilerek salgın sebebiyle maddi ve manevi kayba uğramış ihtiyaç sahiplerine dağıtılmıştır.
- Yurt dışında 74 ülke ve 308 bölgede, 483.111 hisse kurban kesilerek ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmıştır.

- Salgın sürecinde yurt içinde 4.800 hisse Adak, Akika, Şükür kurbanı kesimi gerçekleştirilmiş, kesilen kurbanların etleri salgın sebebiyle maddi manevi kayba uğramış vatandaşlara ve ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmıştır.
- Salgın sürecinde 15.000 hissenin üzerinde Adak, Akika, Şükür kurbanı da yurt dışında partnerler ve müşavirlikler aracılığı ile kesilmiş olup ihtiyaç sahiplerine dağıtılmıştır.
- Salgın sürecinde artan su ihtiyacı nedeniyle Türkiye Diyanet Vakfı tarafından sürdürülen su kuyusu ve vakıf çeşmesi yapımları hızlandırılmıştır. 2020 yılı içerisinde 20 ülkede 143 su kuyusu, 2021 Şubat itibarıyla 5 ülkede 38 su kuyusu ve vakıf çeşmesi açılmıştır. Dünya çapında 38 ülkede 477 adet su kuyusu tamamlanmış olup 6 milyondan fazla kişi faydalanmaktadır.

- Pandemi sürecinde Türkiye Diyanet Vakfı mülkiyetindeki çeşitli iş alanlarında faaliyet gösteren kiracılar da gözetilerek, erteleme ve zam yapmama şeklinde kolaylıklar sağlanmıştır. Bu kapsamda 2020 yılı içerisinde Türkiye genelinde yaklaşık 1500 kiracıya kolaylık sağlanmış ve yaklaşık 7.000.000 TL kira tutarının öteleme si yapılarak 6 eşit taksite bölünmüştür.
- Pandemi sürecinde 2021 yılı için Vakıf mülkiyetinde bulunan iş yerlerindeki kiracılardan yaklaşık 850'sine hiç zam yapılmamış, çoğu kiracıya da enflasyon oranının

altında artış yapılarak kolaylık sağlanmıştır. Artış yapılmaması nedeniyle Vakıf yaklaşık 3.000.000 TL kira alacağından vazgeçmiştir.

Ayrıca, Türkiye Diyanet Vakfı pandemi sürecinde öğrencileri yalnız bırakmamış ve eğitimlerin kesintisiz bir şekilde devam etmesini sağlamıştır.

- Öğrencilere online olarak eğitim ve kamp programları düzenleyerek eğitimlerinin aksamaması temin edilmiştir. Özellikle Türkiye’de eğitim görmek isteyen uluslararası öğrencilerin mülakatları yerinde gerçekleştirilerek Türkiye’ye gelmeleri sağlanmıştır.
- Uluslararası Burs Programları kapsamında; Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi, Uluslararası İlahiyat, Uluslararası İlahiyat Lisansüstü Burs, Uluslararası İmam Hatip Liseleri Mezun Destek, Uluslararası Kur’an Kursu Eğitim ve Diyanet İşleri Başkanlığı Uluslararası Dinî Yüksek İhtisas Merkezleri Kursiyer Destek Programlarında 2.620 öğrenci ve kursiyer eğitim görmektedir.

- Yurt içi burs ve eğitim programları kapsamında; İlahiyat Akademi, Özel Destek Akademi, Lisansüstü İlahiyat Akademi, Uluslararası İmam Hatip Liselerinde Öğrenim Gören Yerli Öğrenci ve Hafızlık Proje Okulları Burs Programlarında 2.835 öğrenciye burs ve eğitim desteği sağlanmaktadır.

3.14. Bilimsel Çalışmalar, Projeler ve Yayınlar

Bütün dünyayı saran yeni tip koronavirüsün fiziksel ve toplumsal etkilerinin kestirilememesi ve mücadele yöntemlerinin tam olarak bilinmemesi, bilimsel yaklaşım ihtiyacını artırmıştır. Ayrıca, pandemi ile mücadelede kamuoyunun bilgilendirilmesi ayrı bir önem arz etmektedir. Bu bağlamda, bir yandan virüsün tanı ve tedavi yöntemlerinin aştırılmasına yönelik bilimsel çalışmalar ve projeler üretilirken, diğer yandan çeşitli kurumlar rehber, kılavuz ve kitap gibi yayınlar yayımlanmıştır.

Türkiye’de bilim ve teknolojiyi teşvik etme, yönlendirme ve popülerleştirmeyi amaçlayan Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) ve üniversiteler başta olmak üzere birçok kurum önemli projelere ve yayınlara imza atmıştır

Bilimsel Çalışmalar ve Projeler

TÜBİTAK KOBİ AR-GE Başlangıç Destek Programı

- Salgınla mücadelede, TÜBİTAK mevcut desteklerine ek olarak, KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı kapsamında 2 özel çağrı açılmıştır. Bu çağrılar kapsamında toplam 48 projeye 17,5 Milyon TL destek verilmiştir. İlk “Kovid-19 ile Mücadeleye Yönelik Çağrı”

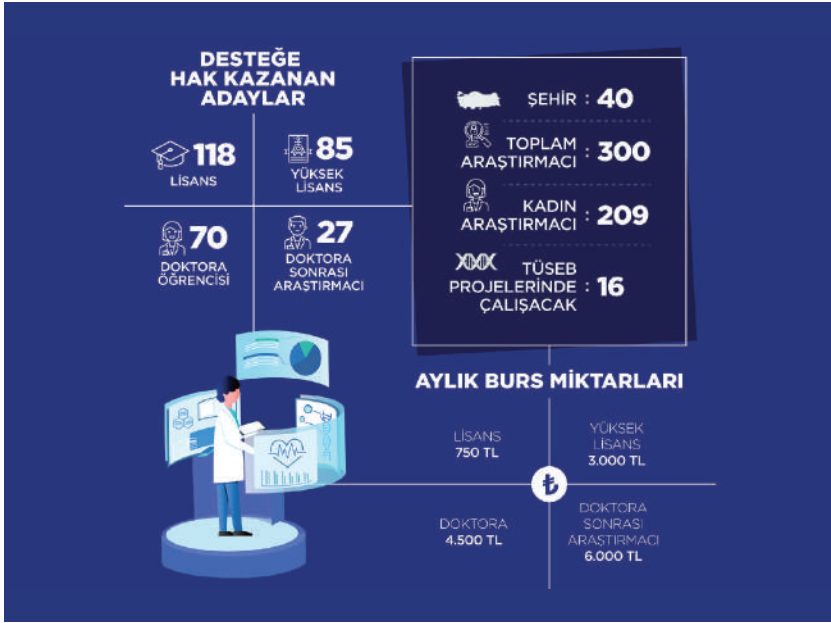
adlı çağrı kapsamında 444 firma tarafından 446 başvuru alınmış olup değerlendirme sonuçlarına göre yoğun bakım cihazları, tanı, maske, ilaç, dezenfeksiyon, diğer KKE (Kişisel Koruyucu Elbise), bilişim uygulamaları ve aşı konularında 35 projenin 13,4 Milyon TL bütçeyle desteklenmesi sağlanmıştır.

- Kalkınma Ajansları tarafından “Kovid-19 ile Mücadele ve Dayanıklılık Programı” başlığı ile açılan proje çağrısı ile Ar-Ge potansiyeli taşıyan KOBİ’ler tarafından sunulan projeler KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı altında değerlendirilmiştir. Kovid-19 döneminde KOBİ’lere yönelik her iki çağrı kapsamında ilk olarak 8 projenin ticarileşme süreci tamamlanmış ve 29 projenin ticarileşme çalışmaları sürmektedir. 4 proje de sosyal sorumluluk odaklı olup toplum hizmeti için geliştirilmiştir.

Stajyer Araştırmacı Burs Programı (STAR)

Kovid-19’un teşhis ve tedavisine yönelik projelerde görev alacak araştırmacılara teşvik ve destek amacıyla başlatılan Stajyer Araştırmacı Burs Programı (STAR) çağrısı 8 Nisan 2020 ile 20 Nisan 2020 tarihleri arasında açık tutulmuştur.

- Çağrının açık olduğu 12 günde toplam 70 farklı projeyle 340 öğrenci ve araştırmacı başvurmuştur. Toplamda 300’ü (%88’i) desteğe hak kazanmıştır. STAR bursiyerleri Türkiye’nin 40 şehrinden Kovid-19 araştırmaları süreçlerine dâhil olmuştur. Ayrıca, 300 destekten 209’unu da kadın araştırmacılar oluşturmuştur. STAR bursiyerleri aşı, ilaç, tanı kitleri, tedavi yöntemleri, dezenfektan üretimi, biyomedikal, tıbbi maske, biyoinformatik ve tıbbi tekstil alanlarında görev almaktadır.

Çözüm Odaklı Genç Girişimcilerin Desteklenmesi

Virüsün yarattığı sorunlara yaratıcı çözümler arama amacıyla birçok girişimcinin, üniversitelerin, sivil toplum kuruluşlarının, bakanlıkların ve özel şirketlerin paydaşlığı ve desteği ile Coronathon Türkiye Yarışması düzenlenmiştir.

- Yarışma ile TÜBİTAK Bireysel Genç Girişimci Destekleme Programı kapsamında birlikte çalışılan Uygulayıcı Kuruluşlar aracılığıyla destek verme kararı alınmıştır. Kovid-19 özelinde uygulayıcı kuruluşlarından 3'ü olan Boğaziçi Üniversitesi Teknoloji Transfer Ofisi, İTÜ Çekirdek ve ODTÜ Teknokent'in yürütecekleri hızlandırıcı programlarına toplam 600 bin TL tutarında ek bütçe sağlanmıştır.
- Avrupa Komisyonunca düzenlenen EU vs Virüs Hakatonunda Türk girişimcilerini de içeren girişimci takımlar, 5 farklı kategoride derece alan takımlar arasında yer almıştır.

Sosyal ve Beşerî Bilimler Odaklı Kovid-19 ve Toplum Çağrısı

- Kovid-19 ve Toplum: Salgının Sosyal, Beşerî ve Ekonomik Etkileri, Sorunlar ve Çözümler” çağrısı kapsamında Türkiye içerisinde 680 ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nden 2 proje olmak üzere toplam 682 proje başvurusu alınmıştır. Yaklaşık 10 milyon TL bütçe ile desteklenmesine karar verilen projeler kapsamında 97 proje yürürlüğe alınarak desteklenmiştir.
- En fazla 6 aylık süreleri olan projeler sonuçlanmış olup karar alıcılara ve uygulayıcılara salgın süresince ve sonraki dönemde yol gösterici nitelikte katkılar sağlamıştır. Elde edilen bulgular, ulaşılan hedefler ve geliştirilen öneriler, “Kovid-19 ve Toplum: Salgının Sosyal, Beşerî ve Ekonomik Etkileri, Sorunlar ve Çözümler” etkinliğinde de toplum ile paylaşılmıştır.

Proje Adı	Yürütücü Kurum
Konuşma, Ses ve Öksürük Analizi Yazılımı ile KOVİD-19'a Bağlı Solunum Yolu Hastalıklarının Erken Dönemde Tespiti ve Tele-Sağlık Hizmetine Entegrasyonu	Etimesgut Hava Hastanesi
KOVİD-19 ile Mücadele için Yapay Zeka Destekli Sosyal Mesafe Tespiti Yapan Akıllı Kamera Sistemlerinin Geliştirilmesi	Akdeniz Üniversitesi
Uzaktan Öğretim için Gözetimli ve Gözetimsiz Ölçme ve Değerlendirme Sistemi	Harran Üniversitesi
Coronavirus (KOVİD-19) Pandemisi Sırasında ve Sonrasında Hastalığın Yayılımının Azaltılması/Önlenmesi Amacıyla Farklı Toplum Kesimlerine Yönelik Eğitim Seti Hazırlanması	Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Proje Ev-Des: Erken Çocukluk Döneminde Gelişimsel Gerilik/Yetersizlik Tamli Çocukların Ebeveynlere Yönelik Çevrim içi Evde Destek Programının Tasarlanması ve Uygulanması	Anadolu Üniversitesi
E-Eğiticiler için Yapay Zeka Destekli Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Sisteminin Geliştirilmesi	Hacettepe Üniversitesi
Uzaktan Eğitimde Akademik Personelin Ölçme ve Değerlendirme Süreçlerinin Çevrimiçi Eğitim Portalı ile Desteklenmesi	Bartın Üniversitesi
KOVİD-19 Sürecinde Uzaktan Öğretme Süreci ile İlgili İlk ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Algıları ve Duygularına Yönelik Bir Analiz	Yıldız Teknik Üniversitesi

Pandemi / Afet Durumlarında Mimarlık ve Tasarım Eğitiminde Zamansal Devamlılığa Dayalı Çok Yönlü Staj Kurgusunun Dijital Süreç ve Algoritmik Model ile Yazılımın Geliştirilmesi	Altınbaş Üniversitesi
Etkileşimli Değerlendirme Alanı (Eda)	Trabzon Üniversitesi
Yükseköğretimde Yeni Bir Uzaktan Öğretim Modeli ve Uygulama Platformu	Sakarya Üniversitesi
KOVID-19 Pandemisi Sürecince Üniversitelerde Uzaktan Eğitim: Üniversitelerin Kapasiteleri, Öğretim Üyelerinin Adaptasyonları ve Öğrencilerin Memnuniyeti	Akdeniz Üniversitesi
Kullanıcı Deneyimi Araştırması Sürecini Uzaktan Gerçekleştirmeyi Destekleyici Bir Rehber Geliştirilmesi	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Travmadan Yılmazlığa: COVID19 Sürecinde Hemşire Ebeveynlerin Hastane ve Aile Yaşamında Denge Arayışları	İstanbul Kültür Üniversitesi
Yükseköğretimde Eğitsel İçeriklerin Sunumu için Dijital İçerik Ekosistemi Gereksinimlerinin Belirlenmesi	Anadolu Üniversitesi
KOVID-19 Sürecinin Özel Gereksinimli Çocuklar ve Ailelerinin Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisi: Bir Karma Desen Çalışması	Öndokuz Mayıs Üniversitesi
Yükseköğretimde Pandemi Dönemi Uzaktan Öğretim Uygulamalarının İncelenmesi ve Deneyimler Üzerinden Açık ve Uzaktan Öğrenme Politikası Önerilerinin Oluşturulması	Atatürk Üniversitesi

Pandemi Sürecinde Uygulanan İlkokul Uzaktan Eğitim Program İçeriklerinin Mizahi Açidan İncelenmesi ve Zenginleştirilmesi	Hasan Kalyoncu Üniversitesi
KOVID-19 Döneminde Uzaktan Yüksek Öğrenim: Nicel ve Nitel Analiz	Abdullah Gül Üniversitesi
Aday Öğretmenlerin Meslekî ve Psiko-Sosyal Gelişimlerini Desteklemeye Yönelik Kısa Süreli Bir Elektronik Mentorluk Programının Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi	Trabzon Üniversitesi
Çoktan Seçmeli Testlerde Test Güvenliğini Arttıran ve Kısmi Puanlama Sağlayan Çevrimiçi Sınav Sisteminin Geliştirilmesi	Hasan Kalyoncu Üniversitesi
Esnek Çalışma Yönetim Sistemi Geliştirme Projesi: İş Sürekliliğini ve Çalışan Psikolojik İyi Oluşunu Destekleyici Standartlar ve Uygulamalar	İstanbul Bilgi Üniversitesi
KOVID-19 Pandemisinin Gıda Perakende Sektörüne Etkilerinin Analizi ve Geleceğe Yönelik Çözüm Önerilerinin Geliştirilmesi	İstanbul Teknik Üniversitesi
Koronavirüs Tedbirleri Döneminde Tüketim Alışkanlıkları ve Kaynaklara Erişimdeki Kırılganlığın Tüketimde Öz-Denetim ile İlişkisinin Araştırılması: Psikolojik Esenlik, Bireysel Yılmazlık, Sosyal Sermaye ve Toplum Yanlı Davranışların Etkisinin Tespiti ve Politika Önerilerinin Geliştirilmesi	İstanbul Teknik Üniversitesi
KOVID-19'un Sağlık Çalışanları Üzerindeki Travmatik Etkisinin Bellek Çerçevesinde Boylamsal Olarak İncelenmesi	Kadir Has Üniversitesi

KOVID-19 Pandemisine İlişkin Ruh Sağlığı Çalışmaları: Pandemi ile İlişkili Psikolojik Zorlanmaların Değerlendirilmesi, Mobil Telefon Temelli Uygulamaların ve Web Temelli Psiko-Eğitim Paketlerinin Geliştirilmesi	Hacettepe Üniversitesi
KOVID-19 Pandemisinin Gölgesinde Mecburi Evden Çalışma Düzeninin Çalışanların İş-Ev Çatışmaları ve Sağlıklarına Etkisi: Boylamsal Bir Araştırma	Sabancı Üniversitesi
KOVID-19 ile Mücadelede Sağlık Çalışanlarına Yönelik Örgütsel ve Psikolojik Müdahale	Dokuz Eylül Üniversitesi
KOVID-19 Salgını Etkileri ile Kaygı ve Depresyon Semptomları Arasındaki İlişkide Başa Çıkma Biçimleri ve Duygu Düzenlemenin Aracı Rolü	Bahçeşehir Üniversitesi
Kültür Turizminin Seyahat Kısıtlamalarından Kurtarılmasında Sanal Gerçeklik Kullanımı	Akdeniz Üniversitesi
KOVID-19'un Çocuk ve Ergenlerin Bilişsel ve Psikososyal Gelişimi ile Akademik Hayatına Etkileri	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Kovid-19 Salgını Bağlamında Ebeveynlerin Bireysel, Ailesel ve Çevresel Stres Faktörlerinin Çocukların Psikolojik Sağlığı Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi	Özyeğin Üniversitesi
KOVID-19 Salgın Sürecinde Öznel Esenliği Koruyucu Bireysel, Ailesel ve Sosyal Faktörlerin İncelenmesi	Kadir Has Üniversitesi
Ağ Analizi Perspektifinden KOVID-19 Küresel Salgınının Psiko-Sosyal Etkilerinin İncelenmesi	Kadir Has Üniversitesi

İbadet, Muamelat ve İktisadî Yönleriyle Salgın Dönemi Fıkıhı	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
KOV ID-19 Kaynaklı Kaygının Yaygın Anksiyete Bozukluğuna Etkisinde Maneviyat, Farkındalık, Bilişsel Kontrol ve Esneklik Değişkenlerinin Rolü	İzmir Ekonomi Üniversitesi
KOVİD-19 Pozitif Geçmiş Olan Bireylerde Ruh Sağlığını Koruyucu Faktörlerin Belirlenmesi	Kilis 7 Aralık Üniversitesi
KOVİD-19 Salgını ile İlişkili Psikolojik Belirtilerin Görülme Sıklığı: Belirtilerin Şiddetlenmesi ile İlişkili Risk Faktörleri ve Koruyucu Faktörler	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Sağlık Çalışanlarına Yönelik Bilişsel Davranışçı Terapi Temelli E- Psikolojik Destek Programının Geliştirmesi ve Etkililiğinin Değerlendirilmesi	Gaziantep Üniversitesi
KOVİD-19 Salgınının Gebelik ve Doğum Sonu Dönemde Kadınların Psikososyal Sağlığına Yansımaları: Kesitsel Bir Kohort Çalışması	Akdeniz Üniversitesi
KOVİD-19 Pandemisinin Evlilik Uyumu Üzerindeki Etkileri	İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Corona Sürecinde Minnettarlık Yazma Deneyiminin Tehdit Algısı ve Gelecek Kaygısı ile İlişkisi	Ankara Üniversitesi
KOVİD-19 Tanısı Almış ve Almamış Bireylerde Salgına Yönelik İnançlar, Baş Etme Stratejileri ve Psikopatoloji Arasındaki İlişki: Boylamsal bir Çalışma	Işık Üniversitesi
KOVİD-19 ile İlişkili Davranışsal Faktörlerin İncelenmesi	Akdeniz Üniversitesi

Kovid-19 Salgınıyla Mücadele Kapsamında Uygulanan Politikaları Desteklemede ve Alınan Önlemlere Uymada Sosyal Normların ve İşbirlikçi Stratejilerin Rolü	Dokuz Eylül Üniversitesi
Önleyici Tedbirlere Uyumunu Nasıl Arttırabiliriz? Kişisel ve Toplumsal Fayda Mesajlarının Etkisi	Kadir Has Üniversitesi
KOVID-19 Salgınında Aile İlişkileri Kalitesine Sosyal İlişkiler Modeli Yaklaşımı: KOVID-19'un Merkezîyeti, Algılanan Farklılık ve Öz-Kontrol	Sabancı Üniversitesi
Gençlerin Sosyal Mesafe Önlemleriyle İlişkili Riskli Davranışlarında Yaşçılık Etkisi: Önyargı Farkındalığı Artırmaya Yönelik Anonim Bir Çevrimiçi Program Önerisi	Bursa Uludağ Üniversitesi
Gazete Okuma ve Sosyal Medya Kullanımının Bireylerin KOVID-19'dan Koruyucu Davranışta Bulunma Eğilimlerine Etkisi	Koç Üniversitesi
KOVID-19'un Türkiye'de Psikolojik Sorunlara Etkisi ve Kendi Kendine Yardım ve Fazlası Müdahalesi İçinde Geliştirilmiş, "Stres Zamanlarında Önemli Olanı Yapmak: Resimli Bir Kılavuz" Kitabının Fizibilite Çalışması	Koç Üniversitesi
Siberkondria, KOVID-19 Korkusu, Sağlık Kaygısı, Obsesyonlar, Uyku Kalitesi ve Duygulanım: Bir Karışımli Yapısal Eşitlik Modellemesi Yaklaşımı	Ankara Üniversitesi
Salgınla Mücadelede Sağlık Çalışanlarının Yaşadığı Etik İkilemler ve Etik Değerlere Duyarlı Dirençlilik Geliştirilmesi	Nişantaşı Üniversitesi

Gençlerin KOVİD-19 Salgını ile Başetme Stratejilerinin Farklı Dinamikleri	Ankara Üniversitesi
KOVİD-19 Pandemisinin Türkiye'de Yaşlılığın ve Yaşlıların Algılanma Biçimine Etkileri ve Yaşlıların Toplumsal İmajını İyileştirmeye Yönelik Kamusal Politika Önerileri	Ankara Üniversitesi
Farklı Sosyal Kirilganlık Düzeyine Sahip Hanelerin KOVİD-19 Salgını Deneyimlerine Biçimleri ve Yakın Geleceğe İlişkin Beklentileri: İstanbul İli Örneği	TED Üniversitesi
65 Yaş Üstü Kadınlara Sosyal İzolasyon Altında Gerekli Dijital Yetkinliklerin Kazandırılması	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
KOVİD-19 Salgınının Türkiye'de Kuşaklararası Dayanışma Üzerine Etkisi	Ankara Üniversitesi
İstanbul'da Yaşlı Nüfusun KOVİD-19 Deneyiminin Analizi ve Yaşlılar İçin Bir Toplumsal Dayanıklılık Ölçütünün Geliştirilmesi Projesi	İstanbul Kent Üniversitesi
Yaşlılıkta Baş Etme Stratejileri: KOVİD-19 Sürecinde Yalnız Kadınlık Deneyimleri	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Online Destek Hizmetlerin KOVİD-19 Nedeniyle Evde Kalan 25- 50 Yaş Aralığındaki Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerin ve Annelerinin Yaşam Kaliteleri ve Fiziksel Aktiviteleri Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi	İstanbul Kent Üniversitesi
Tüketici Perspektifinden KOVİD-19: Davranışsal İçgörü Kullanarak Salgında Gıda Tüketimine Yönelik Etkili Politikalar Tasarlama	Ege Üniversitesi

KOVID-19 Salgınının Turizm Endüstrisine Etkisi ve Ülkelerin Kriz Yönetim Stratejilerinin Karşılaştırmalı Analizi	Pamukkale Üniversitesi
KOVID-19 Pandemi Döneminde İstanbul'da Sosyal Hizmet Sunan Kurumların Faaliyetlerinin Değerlendirmesi ve İkinci Dalga Kriz Süreci İçin Stratejik Sosyal Hizmet Yönetimi Dahilinde Proaktif İş Planı Geliştirilmesi	İstanbul Aydın Üniversitesi
KOVID-19 Salgının Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri ve Politika Alternatiflerinin Makroekonomik Genel Denge Analizi	İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi
KOVID-19 Pandemisinden Kaynaklanan Dış ve İç Ekonomik Gelişmelerin Türkiye Üzerindeki Olumsuz Etkilerinin Tahmini: Bu Etkilerin Giderilmesi İçin Alternatif Politika Paketlerinin Önerilmesi	Akdeniz Üniversitesi
KOVID-19 Salgınının Ekonomik Etkisinin Sektörel Bazlı ve Genel Belirsizlik Endeksleriyle İncelenmesi ve Sektörel Acil Önlem Önerileri	Abdullah Gül Üniversitesi
KOVID-19 Salgınının Konut ve Ticari Gayrimenkul Fiyatlarına Etkisi: Türkiye Örneği	Samsun Üniversitesi
KOVID-19 Pandemisinde İşgücü Piyasası, Gelir Kayıpları ve Hane İçi Üretim	Bahçeşehir Üniversitesi
TRC2 Bölgesinde Faaliyet Gösteren KOBİ'lerin KOVID-19 Sürecine Uyum Kabiliyetlerinin Ölçülmesi ve Sanayi 4.0 Perspektifinden Rekabet Koşullarının İyileştirilmesi Analizi	Harran Üniversitesi

KOVID-19 Verilerinin İstatistiksel Analizi, Modellenmesi ve Olası Risk İndeksinin Geliştirilmesi	Ankara Üniversitesi
KOVID-19 Salgının Getirdiği Belirsizliklerin Sosyal, Ekonomik ve Politik Tercihler ve Davranış Kalıplarına Etkileri: Risk Algısının Rolü	Boğaziçi Üniversitesi
Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden KOVID-19 Salgını ve Bakım Hizmetleri Krizi: Bakım Hizmetlerine Kamu Yatırımlarının İstihdam Etkisi	İstanbul Teknik Üniversitesi
İstanbul'da KOVID-19 Salgınının Ticari Faaliyetlerde Yaratdığı Etkinin Saptanması ve Çözüm Önerileri Sunulması	İstanbul Ticaret Üniversitesi
KOVID-19 Sürecinde Yaşlıların Enformasyon Arayışı ve Enformasyon Değerlendirmesi	Hacettepe Üniversitesi
KOVID-19 Salgını Sırasında ve Sonrasında İş Sağlığı ve Güvenliği ile Salgının İvme Kazandıracağı Yeni Çalışma Modelleri	Ankara Üniversitesi
"Hayat Eve Sığar" Evi Nasıl Dönüştürecek?: KOVID-19 Süreci ve Sonrası İçin Konut Tasarım Stratejileri	İstanbul Kültür Üniversitesi
KOVID-19 Pandemisi ve Sinema Sektöründe Kriz	Mersin Üniversitesi
Sosyal Ağların Sürdürülebilirliğinin Geliştirilmesi	İstanbul Üniversitesi
Türkiye'de KOVID-19 Pandemisinde Kırılgan Kamular ve Risk İletişimi: 65 Yaş ve Üzeri Risk Grubunun Risk Algıları Üzerine İletişim Odaklı Bir Analiz	Ankara Üniversitesi

Kriz İletişimi: KOVİD-19 Salgınından Çıkarılacak Dersler Işığında Düzenleyici İletişimsel Yaklaşımlar	Ankara Üniversitesi
KOVİD-19 Türk Vergi Politikası, Yönelimler ve Hukuki Öncelikler	Altınbaş Üniversitesi
"İnfodemik" ile Etkin Mücadele için Bireylerin Yanlış Bilgi Karşısındaki Tutumlarının ve Bu Tutumların Belirleyicilerinin Araştırılması: KOVİD-19 Örneği	İstanbul Bilgi Üniversitesi
Pandemi Sürecinde Kent: "Kentsel Bağışıklık" Sağlanmasında Beklenti-Kapasite Yönünden Bir Araştırma (Göller Bölgesi Örneği)	Süleyman Demirel Üniversitesi
Yakın Çevre Ekolojisinde Fiziksel Mesafe ve İzolasyon Kırılganlığının Durumsallığı: Sorumluluklar ve Beklentilere İlişkin Uyuma Teşvik Edici Kamusal İletişim Politika Önerilerinin Geliştirilmesi	Ege Üniversitesi
KOVİD-19 Bağlamında Türkiye’de Yanlış Bilgi Yayılımını Medya Kullanıcılarının Gözünden Anlamak ve Önleyici Faaliyet Önerileri Geliştirmek	Kadir Has Üniversitesi
KOVİD-19 Pandemi Nedeniyle Yerel Yönetimlerde Dijital Dönüşümden Kaynaklanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Bartın İli Örneği	Bartın Üniversitesi
KOVİD-19 Salgını ve Vefa Sosyal Destek Grubu Bağlamında Yerelde Yaşlılara Sunulan Hizmetlerin Değerlendirilmesi: Kayseri Talas Büyükşehir İlçe Belediyesi Örneği	Nuh Naci Yazgan Üniversitesi

KOVID-19 Salgınıyla Mücadele Sürecinde Konutlarından Çıkamayan Çocukların ve Ebeveynlerinin Kentsel Mekana İlişkin Sağlık Güvenliği Algısı ve Normalleşme Sürecinde Çocukların Fiziksel Aktivite Düzeylerine Olası Etkisi	Dokuz Eylül Üniversitesi
Yerel Yönetimlerde Topluma Hizmet Verenlerin KOVID-19'a İnterdisipliner Bir Yaklaşımla Bakış Açısı ve Çözüm Önerileri	İzelman Genel Hizmet Otopark Özel Eğitim İtfaiye ve Sağlık Hizmetleri Ticaret A.Ş.
Pandemi Koşullarında, Üniversitelerin Sanat, Tasarım ve Mimarlık Bölümlerindeki Uygulamalı Dersler için Çevrimiçi Eğitime Yönelik Etkileşimli Arayüz Tasarımı ve Tasarım Kılavuzu	Yıldız Teknik Üniversitesi
Küresel KOVID-19 Salgının Türkiye'deki Çağdaş Sanatı Dönüştürücü Etkileri	Kadir Has Üniversitesi
KOVID-19 Salgını Sürecinde Elektrik Tedariğinin, Üretim Kaynaklarının ve Talebinin Yönetilmesi	Kadir Has Üniversitesi
KOVID-19 Salgını Sürecinde Sektörel Optimal Teşvik Politikalarının Tespiti ve Stratejik Rekabet Gücünün Artırılması için Modelleme ve Simülasyon Yazılımı	Ankara Üniversitesi
KOVID-19 Salgınının Hazır Giyim Sektöründe Tedarik Zinciri Yönetimine Etkileri ve Olası Çözüm Önerileri	Ege Üniversitesi
KOVID-19 Küresel Salgını Nedeniyle Takip ve Tedavi Süreci Aksayan Obezite Hastalarının Takibinde Dijital Uygulamaların Etkinliğinin Araştırılması	Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Yoğun Bakım Ünitesinde KOVID-19 Hastaların Yakınları ile Buluşturulması: Sanal Hasta Ziyareti	Koç Üniversitesi
KOVID-19 Pandemisi ve Benzeri Kriz Dönemlerinde Hemşirelik Hizmetlerinin Etkin Yönetimine İlişkin Online Eğitim Programı Modeli	İstanbul Üniversitesi

Kovid-19 Odaklı Uluslararası İş Birlikleri

Birleşik Krallık, Çin Halk Cumhuriyeti ve İran ile açılan ikili iş birliği çağrılarını kapsamında ve ayrıca Güneydoğu Asya ve Avrupa Ülkeleri Ortak Fonlama Platformu (SEAEU JFS), EUREKA Programı ve ECSEL Ortak Girişimi çağrılarında TÜBİTAK tarafından Kovid-19 konusunda araştırma desteği verilmektedir. Bu çağrılar kapsamında 55 proje başvurusu alınmış olup, başvuruların değerlendirme süreçleri devam etmektedir. Kovid-19’a karşı Türkiye’nin verdiği güçlü bilim ve teknoloji tabanlı mücadele çeşitli uluslararası toplantılarda gündeme getirilmiştir. Avrupa Birliği’nin Avrupa Araştırma Alanı (ERA) Korona (ERAvsCorona) Eylem Planı kapsamında Türkiye’nin kazanımları asosiyе ülkelerle paylaşarak ilgi görmüştür.

- Ufuk 2020 kapsamında elde edilen proje başarıları Kovid-19 alanında da etkili olmaya devam etmiştir. “Toplum ile Toplum için Bilim” alanı çağrılarında, PandeVITA projesinde bilim ile toplum arasında etkili bilgi transferi sağlayan pandemi virüs izleme uygulaması geliştirilmektedir. Projede toplam 5 farklı ülkeden 7 ortak bulunmaktadır.
- Bilim Teknoloji Forumu 9. Araştırma Kurumları Liderleri Küresel Zirvesi’nde Kovid-19 Türkiye Platformu’nun başarıları temsil edilmiştir. Kuşak ve Yol Girişiminin Uluslararası Bilimsel Kuruluşlar Örgütü (ANSO) kapsamında düzenlenen üst düzey toplantılarda ekosisteminin Kovid-19 odaklı seferberliği paylaşılmıştır.
- Türkiye, Malezya, Endonezya ve Pakistan’ın araştırma kurumları arasında düzenlenen sanal toplantıda Türkiye’nin Kovid-19 Türkiye Platformu başarıları vurgulanmış ve Kovid-19 sonrası ele alınmıştır. Endonezya ile ayrıca ikili görüşmeler sağlanmış ve aşı

odağında 1 teknik çalıştay düzenlenmiştir. İlgili iş birliği imkânları Kuala Lumpur Zirvesi Mükemmeliyet Merkezi gelişmelerine katkı sağlamaktadır.

- Kovid-19 sürecinde özellikle Ukrayna, Moldova, Peru, Kosta Rika, Meksika ve Brezilya ile olan uluslararası bilimsel ve teknolojik iş birliği imkânları da yükselişe geçmiş ve yeni iş birliği anlaşmaları gündeme gelmiştir. Türkiye’nin Kovid-19 yaklaşımı dünyanın dört bir yanında düzenlenen çeşitli toplantılarda sunulmuştur.
- TÜBİTAK ile Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı’nın (TÜSEB) faydalanıcı kurum olduğu, 8 milyon avro bütçeli projenin hazırlanarak nihai haline getirilmesi sağlanmıştır.

Üniversitelere Bilişim ve Ağ Kapasitesi Desteği

- TÜBİTAK ULAKBİM tarafından üniversitelerin uzaktan eğitim sürecine geçişindeki kapasite ihtiyacı ve talepleri ivedi olarak karşılanmıştır. Bu kapsamda Ankara, İstanbul ve İzmir’deki ULAKNET ana omurga yönlendirici cihazları üzerinde %100 kapasite artışına olanak verecek donanımsal güncellemeler yapılmış yeni 100Gbps ve 10Gbps portlar hizmete alınmıştır.
- Akademik ağın merkezinde yer alan veri merkezi sayesinde üniversitelerin ihtiyaç duyduğu işlemci, depolama ve ağ ihtiyacı karşılanmış, on binlerce öğrenciye hizmet vermelerine olanak tanınmıştır.
- Artan video konferans ihtiyacını karşılamak için ULAKBulut ekibi tarafından yeni bir hizmet olarak Açık Kaynak Video Konferans Sistemi devreye alınarak üniversitelerin ve araştırma kurumlarının kullanımına sunulmuştur.

Kovid-19 Türkiye Platformu

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı himayelerinde, TÜBİTAK MAM Gen Mühendisliği ve Biyoteknoloji Enstitüsü’nün koordinasyonunda Kovid-19 Türkiye Platformu’nun oluşturulmasına yönelik ilk toplantı 31 Ocak tarihinde gerçekleştirilmiş olup birlikte geliştirme ve birlikte başarıma odağında yoğun bir seferberliğin harekete geçirilmesi sağlanmıştır. Platform çatısı altında bağışıklık kazanılmasına yönelik aşı ve tedavi odaklı ilaç geliştirme maksatlı 17 proje yürütülmekte ve bu projelerde 49 farklı kurum ve kuruluştan toplam 436 araştırmacı yer almaktadır.

- 32 üniversiteden 118 araştırmacı,
- 8 özel sektör kuruluşundan 38 araştırmacı,
- 9 kamu Ar-Ge biriminden 67 araştırmacı,
- 167’si STAR bursiyeri olmak üzere 213 bursiyer.

Ekosistemin seferberliğinde Kovid-19’a karşı mücadele ortamında kanıta dayalı bilgilerin paylaşılması, toplumsal farkındalığın artırılması ve sanal ortamların sunduğu imkânların sonuna kadar değerlendirilmesi için Kovid-19 Türkiye Web Portalı da oluşturulmuştur. Ziyaret sayısı 4,1 milyon ve ziyaretçi sayısı 1 milyonun üzerindedir. Avrupa Kovid-19 Veri Portalı’na Türkiye’nin portalı da dahil edilerek örnek teşkil eden veri portalları arasında yer almıştır.

Kovid-19 Türkiye Platformu’nun koordinasyonunda düzenlenen “Aşı ve İlaç Geliştirme Sanal Konferansları” ile “Türkiye’nin

Tanı Gücü Sanal Konferansı” kapsamında da canlı yayında yaklaşık 170 bin izleyiciye ulaşılmıştır. Konferanslarda yenilikçi aşı adayları, tedavi odaklı ilaç adayları ve tanı sistemleri için hızlı, hassas ve yüksek duyarlılıkta yenilikçi teknoloji ile üretilen tıbbi tanı kitleri, taşınabilir laboratuvar, hibrid kameralar, mikro akışkan çip yöntemi ve yapay zeka tabanlı uygulamalar ile ilgili gelişmeler ele alınmıştır. Kovid-19 ve toplum odağında düzenlenen etkinliğin canlı yayınlarında da yaklaşık 20 bin izleyiciye ulaşılmıştır.

Ayrıca, Kovid-19 salgınından olumsuz etkilenen KOBİ’lerin mevcut durumlarının analiz edilmesi ve bu kapsamda, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) tarafından atılabilecek adımların belirlenmesi amacıyla 31 Mart – 07 Nisan 2020 tarihleri arasında 17.447 KOBİ’nin katılımıyla bir anket çalışması yürütülmüş ve sonucunda “Koronavirüs Salgını Sürecinde KOBİ’lere İlişkin Mevcut Durum Raporu” hazırlanmıştır. Geri dönüşler doğrultusunda revize edilen çalışma, 5 Mayıs ile 12 Mayıs 2020 tarihleri arasında uygulanmış ve sonucunda “Koronavirüs Salgını Sürecinde KOBİ’lere İlişkin Mevcut Durumun Analiz Edilmesi - Anket Sonuç Raporu” hazırlanarak ilgili makamlara iletilmiştir.

Yayınlar

Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) bilimsel çalışmalara katkı sağlamıştır. Küresel salgın sürecinde karantina döneminde ve sonrasında bilim insanlarının ve vatandaşların rahatça ulaşması ve istifade etmesi için tüm eserler TÜBA’nın resmî web sitesinden açık kaynak olarak paylaşılmıştır. TÜBA tarafından kamuoyunu bilinçlendirmek ve bilim insanlarının doğru kaynaklara yönelerek çalışmalarını yapması amacıyla çeşitli yayınlar Türkçe ve İngilizce dilinde ortaya koyulmuş ve uluslararası akademiler, çatı kuruluşlar ve saygın üniversite kütüphanelerine gönderilerek paylaşılmıştır:

- **TÜBA Kovid-19 Küresel Salgın Değerlendirme Raporu**

(Alanında ilk rapor olma özelliğine sahip bu rapor Nisan ayında online olarak erişime açılmış ve salgın sürecinde 6 kez güncellenerek son hali basılmıştır.)

- **Küresel Salgının Anatomisi: İnsan ve Toplumun Geleceği**

(Salgın sonrası döneme dair öngörüler içeren kitap 47 bölümden oluşmaktadır. Bu alandaki en kapsamlı kitaplardan birisi olması özelliğine sahiptir.)

- **TÜBA Kovid-19 Küresel Salgını: Hukuki Değişim ve Etkileşim Raporu**

Bahse konu eserler öncü ve kapsayıcı eserler olup başta akademisyenler olmak üzere, kamu kurum ve kuruluşları, üniversite ve kütüphaneler ile paylaşılmıştır.

TÜBİTAK, bilimsel çalışmalar ve projelerin yanı sıra yayınlar konusunda da önemli katkılar sağlamıştır:

- Türk Sağlık Bilimleri Dergisi “Kovid-19 Özel Sayısı” (Turkish Journal of Medical Sciences) ve Türk Biyoloji Dergisi “Kovid-19 Özel Sayısı” (Turkish Journal of Biology) Kovid-19 ile ilişkili araştırmalara tahsis edilmiştir. Bu dergilere Kovid-19 Türkiye Web Portalı’nın Bilimsel Kaynaklar sayfasından (<https://covid19.tubitak.gov.tr/bilimsel-kaynaklar>) erişim sağlanmıştır. Aynı portal içerisinde yer alan çeşitli veri tabanlarına dayalı açık erişimli makalelerin ve veri setlerinin Kovid-19’a karşı mücadele eden araştırmacılar tarafından yoğun olarak kullanımı devam etmektedir.
- TÜBİTAK tarafından yayımlanan Bilim ve Teknik, Bilim Çocuk ve Meraklı Minik Dergilerine ücretsiz erişim sağlayabilmeleri amacıyla dergiler çevrim içi ve abonelik şartı olmaksızın pdf uzantılı olarak yayımlanmıştır. Dergiler 10 milyon kez indirilmiştir.
- Bilim ve Teknik Dergisi’ne Mart, Mayıs ve Eylül sayılarında Kovid-19 konusu işlenmiş ve 5+ yaş okurlar için Temmuz ayında “Koronavirüs de Ne? Çocuklar için Koronavirüs Rehberi” başlıklı popüler bilim kitabı yayımlanmıştır.

Bunların yanı sıra, Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğünün web sayfasında birçok rehber, program, eylem planı ve rapor yayımlanmaktadır. Kovid-19 pandemisiyle ilgili olarak 1 Ekim 2020 tarihli “Kovid-19 Salgın Yönetimi ve Çalışma Rehberi” adlı Bilimsel Danışma Kurulu Çalışması yer almaktadır. 455 sayfalık çalışma, tüm alanlarda alınması gereken önlemleri kapsamaktadır.

Sağlık Bakanlığının web sayfasında, “Kovid-19 Sözlüğü” de yer almaktadır.

Salgın sürecinde yayınlar açısından önemli bir katkı da İletişim Başkanlığından gelmiş ve Başkanlık, “Türkiye’nin Koronavirüsle Etkin Mücadelesi” adlı kitabı Türkçe ve İngilizce olarak yayımlamıştır. Geniş bir içeriği olan kitapta Türkiye’de sağlık hizmetlerinin gelişimi, Kovid-19 hastalığına yönelik kapsamlı bilgiler, Türkiye’de ve dünyada salgın sürecinin tarihsel gelişimi, Türkiye’de devlet eliyle alınan tedbirler ve sağlanan destekler, Türkiye’nin uluslararası yardımları ve tahliye operasyonları gibi konular ele alınmıştır.

Yine, Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi, Covid-19 salgını sürecinde akademik tartışmalara katkı vermiştir. Bu bağlamda, küresel salgın ve ürettiği belirsizlik ortamında, saygın akademisyen ve uzmanların ön analizlerine dayanan “Covid-19 Sonrası Küresel Sistem: Eski Sorunlar Yeni Trendler” konulu disiplinler-arası bir derleme yayın 2020 Nisan ayında yayımlanmıştır.

Benzer şekilde, Stratejik Araştırmalar Merkezi ve Antalya Diplomasi Forumu tarafından saygın bilim insanları, küresel düşünürler ve uzmanların Covid-19’u uluslararası sistem, devletler, insanlar, büyük güç rekabeti, uluslararası kuruluşlar, güvenlik, küreselleşme ve çatışmalar üzerindeki muhtemel etkisine ilişkin değerlendirme ve analizlerinden oluşan “Covid-19 Sonrası Dünya: İşbirliği mi Rekabet mi?” konulu bir çalışma 2020 Haziran ayında yayımlanmıştır.

Ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı, vatandaşların pandemi koşullarına uyum sağlayabilmelerine, bu zorlu dönemin atlatılmasında ve onların manevi yönden güçlendirilmesine yönelik pek

çok çalışma yapmıştır. Başkanlık, yayın konusunda da vatandaşa katkı sağlamıştır.

Başkanlık tarafından basılı yayınlarla ilgili olarak kitap basımına devam edilmiş olup 64 adet kitabın birinci, 23 adet kitabın ise mükerrer baskısı yapılmıştır. 2.372.434 adet basılı yayının vatandaşların istifadesine sunulmak üzere ücretsiz dağıtımı gerçekleştirilmiştir. Ücretsiz dağıtılan eserlerden 19.870 adedi, çeşitli illerde Kovid-19 nedeniyle karantina altına alınmış vatandaşlara gönderilmiştir. Basımı gerçekleştirilip ve vatandaşa dağıtılan bazı eserler şunlardır;

- İslam’ın Salgın Hastalıklara Bakışı
- Tıp ve Sağlıkla İlgili Fetvalar
- Salgın Zamanında Manevi Destek

BÖLÜM 4

ULUSLARARASI YARDIMLAR VE CUMHURİYET TARİHİNİN EN BÜYÜK TAHLİYE OPERASYONU

Türkiye, 159 ülkeden yardım talebi almış, şu ana kadar 157 ülkeye yardım sağlamıştır. Cumhuriyet tarihinin en büyük tahliye operasyonu bağlamında krizin başından bu yana 142 ülkeden Türk vatandaşları yurda getirilmiştir.

BÖLÜM 4

ULUSLARARASI YARDIMLAR VE CUMHURİYET TARİHİNİN EN BÜYÜK TAHLİYE OPERASYONU

Kovid-19 salgını tüm insanlığa karşı eşi benzeri olmayan küresel bir tehdit olarak ortaya çıkmıştır. En gelişmiş ülkeler dahi salgının başta sağlık sistemleri ve hayatın her alanındaki sınamaları karşısında sarsıntı geçirmiştir. Salgına karşı dünyanın hemen her ülkesinde çeşitli ölçülerde hayata geçirilen kısıtlamalar, bireyleri, sosyal hayatı ve ekonomik faaliyetleri sekteye uğratmıştır.

Türkiye, bu küresel felaketle mücadelenin ancak uluslararası iş birliği ve dayanışmayla başarılabilceğine inanmaktadır. Bu yönde, Türkiye gerek çok taraflı gerek ikili düzeyde uluslararası topluma bu yönde mesajlar vermiş ve somut katkılarda bulunmuştur.

Ulusal düzeyde ise kurumlar ve toplum Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın dirayetli liderliği altında durumun ciddiyetini erken bir aşamada kavramış ve alınan önlemler sayesinde salgının Türkiye'ye girişinin mümkün mertebe geciktirilmesi sağlanmıştır. Salgının gelişinden sonra ise sağlık sistemi ve altyapısının sağladığı imkânlar sayesinde Türkiye bu ciddi felakete karşı direncini başarıyla muhafaza etmiştir. Diğer yandan yurt dışındaki vatandaşlarının tahliyesini ivedilikle gerçekleştirmiş, bulundukları ülkelerde yardıma ihtiyaç duyan vatandaşlarının ihtiyaçlarını karşılamış ve talepte bulunan ülkelere tıbbi malzeme, koruyucu ekipman ve solunum cihazı desteğinde bulunmuştur.

Kovid-19 salgınıyla ilgili tüm gelişmelerin izlenmesi, değerlendirilmesi, başta vatandaşlara yardım sağlanması olmak üzere yurt dışıyla bağlantılı konularda ulusal kurumlar, dış temsilcilikler ve yabancı ülkelerle gerekli eş güdümün oluşturularak daha etkin mukabele ve yönlendirme sağlanması maksadıyla 25 Mart 2020 tarihinde Dışişleri Bakanlığı Koordinasyon ve Destek Merkezi (DKDM) kurulmuştur.

Salgının yarattığı zorlu insani, sosyal ve ekonomik koşullarda yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına yardımı öncelikli görevi olarak belirleyen Koordinasyon ve Destek Merkezi, ilk ve en acil iş olarak Türkiye dışında turist, işçi, ziyaretçi gibi geçici statüde bulunan ve sınırların kapatılmasıyla mahsur kalan vatandaşların tahliye edilmeleri ve vatanlarına kavuşturulmaları sürecinde Türkiye genelinde ve Dışişleri Bakanlığı içinde eş güdümü sağlayan odak noktası görevini yürütmüştür.

Yurt dışındaki vatandaşların sağlık sorunları, cenazeleri, maddi sıkıntıları gibi her türlü sorunuyla DKDM eş güdümünde ve dış temsilcilikler tarafından birebir ilgilenilmiştir. Temsilcilikler, sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği halinde ihtiyaç sahibi vatandaşlara erzak ve nakdî yardım da yapmıştır.

Koordinasyon ve Destek Merkezi'nin yönetiminde, yurt dışında Türkiye Büyükelçilikleri ve Başkonsoloslukları 24 saat çalışarak yurt dışında mahsur kalmış ve mağdur durumda olan her bir vatandaş tespit etmiş, birebir ilgilenmişlerdir. Vatandaşlar evlerinden, otellerinden uçağa binene kadar temsilcilikler tarafından takip edilmiş ve uğurlanmıştır.

1 Mart 2020 itibarıyla, Kovid-19 nedeniyle yurt dışında 2.886 Türk vatandaş hayatını kaybetmiş ve 2.605 vatandaşın cenazesi yurda getirilmiştir. Halihazırda, Kovid-19 rahatsızlığı bulunan ve tedavi ihtiyacı duyan vatandaşların durumu takip edilmekte, hastanede tedavi görenlere Dış Temsilcilikler tarafından gereken ilgi gösterilmektedir.

Dışişleri Bakanlığı, 7-24 esasına göre hizmet veren Konsolosluk Çağrı Merkezi konsolosluk hizmetleriyle ilgili bilgi almak isteyen ve soruları olan vatandaşlara bilgilendirme ve yönlendirme yapmak suretiyle destek olmaktadır. Konsolosluk Çağrı Merkezi tarafından 23 Şubat 2021 tarihi itibarıyla 163 bini aşkın çağrı cevaplanmıştır. Hiçbir çağrı cevapsız bırakılmamıştır. Benzer şekilde, Dışişleri Bakanlığı sosyal medya hesapları ile iletişim için vatandaşlar tarafından yoğun olarak kullanılmakta, iletilen her mesaja yanıt verilmektedir.

DKDM, yabancı ülkelere ve uluslararası kuruluşlara yapılan tıbbi malzeme yardımlarını da Sağlık Bakanlığı ve diğer tüm kuruluşlarla bilistişare yönetmekte ve yönlendirmektedir.

Bazı Türk vatandaşlarının bir başka ülkede uçağa binabilmeleri için iki yabancı ülke arasında kapalı olan sınırlar açılmış, diplomatik plakalı resmi araçlarımızla havalimanlarına intikalleri sağlanmıştır. Kimi durumlarda ise, Türk vatandaşlarımızın ihtiyaç duyduğu hayati ilaç kendilerine ulaştırılmış ve diplomatik araçlarla Büyükelçilik konutlarına getirilerek uçak saatine kadar konaklamaları sağlanmıştır.

4.1. Uluslararası Yardımlar

Salgınla mücadele kapsamında gerçekleştirilen dış yardımlar, Türkiye'nin insani ve girişimci dış politikasının yansıması olmuştur. Bu çerçevede, dünyanın dört bir yanından alınan yardım talepleri imkânlar ölçüsünde karşılanmaya çalışılmaktadır. Dışişleri Bakanlığı bu süreçte yabancı ülkelere taleplerin alınması, değerlendirilmesi ve yönlendirilmesiyle tedarikinde Sağlık Bakanlığı ve diğer kurumlarla tam bir işbirliği içinde çalışmaktadır.

Bugüne kadar 159 ülkeden farklı nitelikte (malzeme hibesi, nakdi yardım, satış/ihracat izni) yardım talebi alınmıştır; şu ana kadar ise 157 ülkeye yardım sağlanmıştır.

Yardım yapılan 157 ülkeden 129'u hibe, 75'i satın alma ve ihracat izni olup, 50 ülkeye de nakdi yardım yapılmıştır. (Aynı ülkenin Türkiye'den farklı kategorilerde -malzeme hibesi/nakdi yardım/ ihracat izni/satın alma izni- yardım almış olması mümkündür). Türkiye'nin yardım talebi aldığı bölgeler arasında 49 ülkeyle Afrika kıtası başta gelmektedir. Bunu sırasıyla, Avrupa (41 ülke), Asya (33 ülke), Amerika (21 ülke) ve Okyanusya (15 ülke) izlemektedir.

Bugüne kadar 159 ülkeden
farklı nitelikte (malzeme hibesi, nakdi yardım, satış/ihracat izni)
yardım talebi aldık.

157 ülkeye yardım sağladık.
157 ülkeden 129'una hibe, 75'ine satın alma ve ihracat izniyle, 50 ülkeye nakdi yardım sağlayarak yardım ettik.

Yardım talebi aldığımız bölgeler arasında;

AFRİKA | 49 ülke

AVRUPA | 41 ülke

ASYA | 33 ülke

AMERİKA | 21 ülke

OKYANUSYA | 15 ülke

Türkiye'nin Yardım Yaptığı 157 ülke

1	ABD	28	Çin Halk Cumhuriyeti
2	Afganistan	29	Danimarka
3	Almanya	30	Dominik Cumhuriyeti
4	Andorra	31	Ekvator
5	Angola	32	Ekvator Ginesi
6	Arjantin	33	El Salvador
7	Arnavutluk	34	Endonezya
8	Avusturya	35	Eritre
9	Avustralya	36	Estonya
10	Azerbaycan	37	Etiyopya
11	BAE	38	Esvatini
12	Bahreyn	39	Fiji
13	Bangladeş	40	Fildişi Sahili
14	Belarus	41	Filipinler
15	Belçika	42	Filistin
16	Benin	43	Finlandiya
17	Bolivya	44	Fransa
18	Bosna-Hersek	45	Gabon
19	Botsvana	46	Gambiya
20	Brezilya	47	Gine
21	Bulgaristan	48	Gine Bissau
22	Burkina Faso	49	Guyana
23	Cezayir	50	Güney Afrika Cumhuriyeti
24	Cibuti	51	Güney Sudan
25	Cook Adaları	52	Guatemala
26	Çad	53	Gürcistan
27	Çekya	54	Haiti

55	Hırvatistan
56	Hollanda
57	Honduras
58	Irak
59	İngiltere
60	İran
61	İrlanda
62	İspanya
63	İsveç
64	İsviçre
65	İsrail
66	İtalya
67	Kamboçya
68	Kamerun
69	Kanada
70	Karadağ
71	Katar
72	Kazakistan
73	Kenya
74	Kırgızistan
75	Kiribati
76	KKTC
77	Kolombiya
78	Kongo
79	Kosova
80	Kosta Rika
81	Kuveyt
82	Kuzey Makedonya
83	Küba
84	Lesoto
85	Liberya
86	Libya
87	Litvanya
88	Lübnan
89	Macaristan

90	Madagaskar
91	Malezya
92	Mali
93	Malta
94	Marshall Adaları
95	Meksika
96	Mikronezya
97	Moğolistan
98	Moldova
99	Monako Prensligi
100	Moritanya
101	Morityus
102	Mozambik
103	Myanmar
104	Namibya
105	Nauru
106	Nijer
107	Nijerya
108	Nikaragua
109	Niue
110	Norveç
111	Özbekistan
112	Pakistan
113	Palau
114	Panama
115	Papua Yeni Gine
116	Paraguay
117	Peru
118	Polonya
119	Portekiz
120	Romanya
121	Ruanda
122	Rusya
123	Samoa
124	San Marino

125	Sao Tome ve Prinsip	142	Togo
126	Senegal	143	Tonga
127	Sırbistan	144	Tunus
128	Sierra Leone	145	Tuvalu
129	Singapur	146	Türkmenistan
130	Slovakya	147	Uganda
131	Slovenya	148	Ukrayna
132	Solomon Adaları	149	Umman
133	Somali	150	Ürdün
134	Sri Lanka	151	Vanuatu
135	Sudan	152	Vatikan
136	Suriye	153	Venezuela
137	Suudi Arabistan	154	Vietnam
138	Şili	155	Yemen
139	Tacikistan	156	Zambiya
140	Tanzanya	157	Zimbabve
141	Tayland		

Yukarıda kayıtlı, yardım talebi karşılanan 157 ülkeden 129'u hibe, 75'i satın alma ve ihraç iznidir. Ayrıca 50 ülkeye nakdi yardım yapılmıştır. Türkiye'nin gerçekleştirdiği yardımlardan bazılarının detayları şu şekildedir.

ABD

Türkiye, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatlarıyla ABD'ye 22 Nisan 2020 ve 1 Mayıs 2020 tarihlerinde iki parti halinde 1.502.500 maske, 500 yüz koruyucu, 1.000 göz koruyucu, 1.500 N95, 125.050 tulum, 4 ton el dezenfektan, 2.000 lt dezenfektan, 4.200 koruyucu gözlük hibe edilmiştir.

Ayrıca Türk vatandaşlarının kullanımı için Türkiye'nin New York Başkonsolosluğuna 08 Mayıs 2020 tarihinde 15.000 cerrahi maske ve Maryland'deki vatandaşların talebi üzerine Vaşington Büyükelçiliğine 11.05.2020 tarihinde 30.000 adet cerrahi maske gönderilmiştir.

ALMANYA

Türkiye ve Almanya arasında yapılan Hibe Anlaşması kapsamında 5.000.000 adet maske temin edilmiştir. Bunun yanı sıra Hannover Belediyesi'ne 2 Mayıs 2020 tarihinde 40 bin adet maske hibe edilmiştir.

AZERBAYCAN

Türkiye ile Azerbaycan arasında imzalanan Hibe Anlaşması uyarınca 5 Temmuz 2020 tarihinde 30 ventilatör, 35.000 tulum, 50.000 N95 maske, 100.000 cerrahi maske, 5.000 koruyucu gözlük, 200.000 eldiven, 2 PCR cihazı, 20.000 Hidrosiklorin ve 20.000 Tamiflu hibe edilmiştir.

2020 yılı Ramazan ayı boyunca ise 30'dan fazla yerleşim yerinde 2.500 civarında aileye 44 ton gıda yardımında bulunulmuştur.

Kızılay'ın, Azerbaycan'a hibe ettiği gıda malzemesi, ev eşyası, barınma malzemesi, kişisel koruyucu ekipman, kışlık kıyafet, hijyen malzemeleri, ilaç, tekerlekli sandalye, oyuncak, muhtelif tıbbi sarf malzemelerini taşıyan 7 tır, 17 Aralık 2020 tarihinde yola çıkmıştır.

Ayrıca Türkiye özel sektör kuruluşlarınca 10 ton konsantre dezenfektan hibe edilmiştir.

Azerbaycan'da belirlenen pilot hastanelerdeki sağlık çalışanlarının, Kovid-19'la mücadele kapasitelerinin geliştirilmesi amacıyla, DSÖ'nün girişimi ve Azerbaycan makamlarının işbirliğinde başlatılan "REACT-C19 Projesi"ne (Rapid Scale-up of Essential Capacities in Hospitals for COVID-19) Türkiye Azerbaycan tıbbi personeline eğitim vererek destek olmuştur. Bu kapsamda, Azerbaycanlı Doktorlar Derneği'nin duyurusuyla 19 doktor seçilerek Ege Üniversitesi'nde eğitime alınmış, 14 Nisan'da eğitimlerini tamamlayarak Azerbaycan'da hizmete başlamışlardır.

Türkiye'den Kovid-19 enfeksiyonu alanında ihtisaslaşmış uzmanlar Azerbaycan'a davet edilmiş, bu çerçevede Bilim Kurulumuzun dört üyesi 8 Temmuz 2020 tarihinde Azerbaycan'da Kriz Masasının sağlık heyetiyle görüşmeler ve ülkede incelemeler gerçekleştirmişlerdir.

BANGLADEŞ

Türkiye, 24 Nisan 2020 tarihinde ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak üzere Bangladeş'e 3.000 gıda kolisi hibe etmiştir. Mayıs 2020'de Arakanlı Müslümanlara 70 ton gıda yardımı yapılmış, 5.000 hijyen paketi dağıtılmıştır. Bunun yanı sıra, Chakaria kırsal bölgesinde ihtiyaç sahibi 1.000 aileye 2020 yılında Ramazan paketi gönderilmiştir.

7 Haziran 2020 tarihinde, 5.000 adet ameliyat maskesi, 1.000 adet N95 maske, 1.000 adet tıbbi tulum ve 2 adet solunum cihazından oluşan destek paketi, Bangladeş Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreter Yardımcısı Khalil Rahman'ın katıldığı törenle Bangladeş Devlet Konuk Evinde teslim edilmiştir.

“Chittagong Medical College Hospital (CMCH)” ve “Chittagong General Hospital (CGH)” isimli hastanelere hibe edilmek üzere temin edilen tıbbi malzemeler, 6 Temmuz 2020 tarihinde düzenlenen törenle yerel makamlara teslim edilmiş; 6 Ağustos 2020 tarihinde ise 200 sokak çocuğuna bayram kıyafeti, okul çantası ve tıbbi maske desteği sağlanmıştır.

11 Eylül 2020 tarihinde 8.000 adet hijyen seti ve temizlik malzemesi ile 4.000 adet maske yardımında bulunulmuştur.

12 Ekim 2020 tarihinde imzalanan Hibe Anlaşması kapsamında 20 ventilatör (ayak seti ve aksesuar setiyle birlikte), 10.000 N95 maske, 10.000 önlük, 10.000 tulum, 2.000 siperlik ve 5.000 koruyucu gözlük 16 Ekim 2020 tarihinde Bangladeş'e ulaştırılmıştır. Söz konusu malzemelerin resmi teslim töreni Bangladeş Dışişleri Bakanı Dr. A.K. Abdul Momen'in katılımıyla 28 Ekim 2020 tarihinde Padma Devlet Konukevi'nde gerçekleştirilmiştir.

Dakka Emniyet Müdürlüğü'nün talebi doğrultusunda, pandemiyle mücadele kapsamında 25.000 adet cerrahi maske 28 Ekim 2020 tarihinde Dakka Emniyet Müdürüne teslim edilmiştir.

CEZAYİR

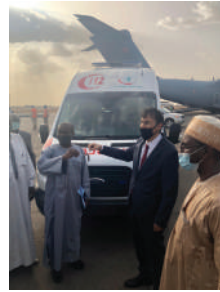
Hibe Anlaşması çerçevesinde farklı tarihlerde Cezayir'e 1.000 aileye destek amacıyla yaklaşık 5 ton temizlik ve hijyen malzemesi, 12 ton gıda, 30.000 cerrahi maske yardımı sağlanmıştır. Kovid-19'la mücadelede 48 vilayetle eşgüdümü sağlamak amacıyla, telekonferans ve interaktif eğitim birimi kurulmuştur.

22 Temmuz 2020 tarihinde hibe kapsamında 25 ventilatör (ayak seti ve aksesuar seti ile birlikte), 2 PCR cihazı, 30.000 PCR test kiti, 50.000 cerrahi maske, 50.000 N95 maske, 25.000 tulum ve 30.000 viral nükleik asit izolasyon kiti tahliye uçağı ile Cezayir'e gönderilmiştir.

ÇAD

Türkiye ve Çad arasında gerçekleştirilen Hibe Anlaşması uyarınca 26 Mayıs ve 18 Haziran 2020 tarihlerinde 25 solunum cihazı, PCR test kiti, 86.350 tulum, 100.000 cerrahi maske, 30.000 N95 maske, 5.000 koruyucu gözlük, 87.600 eldiven, 50.000 galoş, 3 ambulans ve 10 şişme sahra acil ünitesi askeri kargo uçaklarıyla gönderilmiştir.

Çad’ın salgınla mücadelesine destek vermek amacıyla 25 Haziran 2020 tarihinde başkentteki 15 okula 40 adet pedallı el yıkama sistemi ve 2.000 el sabunu dağıtımı yapılmıştır.

Ayrıca Encemine’nin 10 ilçesinde bulunan sağlık ocaklarına, toplamda 100 adet mekanik pedallı el yıkama sistemleri ve sıvı sabun desteği vermiştir.

ÇİN

2.000 N95 maske, 2.000 koruyucu kıyafet, 2.000 gözlük, dezenfektan, eldiven ve galoştan oluşan iki yardım kargosu 1 Şubat ve 13 Şubat 2020 tarihlerinde Çin'e gönderilmiştir.

FİLİSTİN

Türkiye ve Filistin arasındaki Hibe Anlaşması kapsamında 40.000 PCR tanı, 4 PCR makinesi, 100.000 N95 maske, 40.000 tulum, 100.000 eldiven, 2. oksijen maskesi, 20.000 nasal can-

nula, 2 ton el dezenfektanı ve 20.000 siperden oluşan 15 tonluk malzeme Ramallah ve Gazze’ye ulaştırılmak üzere 30 Nisan 2020 tarihinde Tel Aviv Ben Gurion Havaalanı’na hava kargo yoluyla sevk edilmiştir. Söz konusu hibe 5 Mayıs 2020 tarihinde Filistin Sağlık Bakanlığı tarafından gümrükten çekilerek Ramallah’a götürülmüştür.

Filistin Sağlık Bakanlığına 6 ton hijyen malzemesi ve kişisel koruyucu ekipman desteği; Gazze’de 5.060 aileye gıda yardımı ve Batı Şeria ve Doğu Kudüs’te 7.500 aileye gıda yardımı gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 14 Temmuz 2020 tarihinde 50.000 tıbbi maske, 2.500 N95 operasyon maskesi, 2.500 dezenfektandan oluşan yardım malzemesi Doğu Kudüs’teki Augusta Victoria (El-Muttali) Hastanesi’ne teslim edilmiştir.

19 Ağustos 2020’de Batı Şeria’da her ilde 5 tane olmak üzere özel ihtiyaç sahibi Filistinlilere yapılacak toplam 50 akülü tekerlekli sandalye dağıtımının Ramallah ayağı gerçekleştirilmiştir.

14 Eylül 2020 tarihinde imzalanan Hibe Anlaşması uyarınca 20 yoğun bakım solunum cihazı, 20 yatak yanı monitör, 40 şırınga pompası, 20 infüzyon pompası, 20 defibrilatör monitörü, 20 elektrokardiyograf, 20 laringoskop seti, 20 teşhis seti (Oph+o-to), 20 ambo çanta seti, 20 sıcaklık monitörü, 20 ısıtma-soğutma yatağı, 20 oksijen akışı mete din konektörü, 20 stetoskop, 20 ultrasonik nebulizatör ve 2 çamaşır arabası 1 Aralık 2020 tarihinde düzenlenen törenle teslim edilmiştir.

İSPANYA

Türkiye 1 Nisan 2020 tarihinde İspanya'ya 250.000 maske, 250 N95 maske, 750 göz koruyucu maske, 2.000 tulum ve 1000 lt dezenfektan göndermiştir.

İTALYA

İtalya'nın NATO Avrupa-Atlantik Afet Mukabele Eşgüdüm Merkezi (EADRCC) kanalıyla yardım çağrısı üzerine, Türkiye 200.000 maske, 250 N95 maskesi, 750 göz koruyucu maske, 2.000 tulum ve 1000 lt anti bakteriyel dezenfektanı 1 Nisan 2020 tarihinde İtalya'ya teslim etmiştir.

İtalyan Kızılhaç'ın talebi üzerine, Türk Kızılay 100.000 3 katlı cerrahi maske, 100.000 pudrasız vinil eldiven, 20.000 N149 maske, 1.500 koruyucu tulum ve 1.500 koruyucu gözlük olmak üzere yardım paketini İtalya'ya ulaştırmıştır.

KARADAĞ

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın talimatlarıyla 50.000 maske, 1.000 tulum ve 1.000 tanı kiti 8 Nisan 2020 tarihinde Karadağ’a ulaştırılmıştır.

Türkiye, Gıda ve Hijyen Destek Programı kapsamında ekonomik yapı olarak en kırılgan 5.000 kişiye 35 ton gıda ve hijyen malzemesi desteğinde bulunmuştur.

KKTC

Türk Kızılay, Eylül 2020’de KKTC’ye 30.000 3 katlı cerrahi maske, 30.000 pudrasız vinil eldiven, 3.000 N149 maske, 300 adet koruyucu tulum, 300 koruyucu gözlük, 500 gıda kolisi, 5 adet çadır, 30.740 hijyen seti ve temizlik malzemesi göndermiştir. 11 Mart 2020 tarihinde imzalanan Hibe Anlaşması kapsamında ise 20.000 tıbbi maske, 100 kişisel koruyucu elbise, 3.000 N95 veya benzeri maske, 100 adet koruyucu gözlük ile çeşitli aşı ve ilaçlar hibe edilmiştir.

13 Mart 2020 tarihli Hibe Anlaşması çerçevesinde, 5 ambulans, 10 ventilatör, 20.000 SARS-CoV-2 (2019-nCov) RT-qPCR tespit kiti, 20.000 viral nükleik asit izolasyon kiti, 100.000 cerrahi maske, 50.000 N95 maske, 20.000 tulum, 2 PCR cihazı (kabinli), 2000 steril distile su cam-1000 ml, 6500 Metronidazol 5 mg/ml 100 ml infüzyonluk solüsyon (setli), 2000 Dekstroz 3.33 % + sodyum klorür 0.3 % 500 ml solüsyon PE/PP/PVC infüzyonluk şişe/infüzyonluk torba (setli), 6000 sodyum klorür 0.9 % 1000 ml solüsyon PE/PP/PVC infüzyonluk şişe/infüzyonluk torba (setli), 4500 sodyum klorür 0.9 % 100 ml solüsyon PE/PP/PVC/infüzyonluk şişe/infüzyonluk torba (setli), 400 sodyum klorür 0.9 % 150 ml solüsyon PE/PP/PVC infüzyonluk şişe/infüzyonluk torba (setli), 400 sodyum klorür 0.9 % 250 ml solüs-

yon PE/PP/PVC infüzyonluk şişe/infüzyonluk torba (setli), 600 laktatlı ringer solüsyonu 1000 ml PE/PP/PVC infüzyonluk şişe/infüzyonluk torba (setli), 600 laktatlı ringer solüsyonu 500 ml PE/PP/PVC infüzyonluk şişe/infüzyonluk torba (setli) 20 Temmuz 2020 tarihinde teslim edilmiştir.

Türkiye yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgınıyla mücadele ve Ramazan ayı faaliyetleri kapsamında KKTC’deki ihtiyaç sahibi ailelere gıda desteğinde bulunmuştur. Lefkoşa, Girne, Gazimağusa, Güzelyurt ve Lefke bölgelerinde, temel gıda malzemeleri ve süt, hurma, çay, kahve gibi ürünlerin yanı sıra Kıbrıs’a ait yerli ürünlerin de yer aldığı yaklaşık 25 ton gıda malzemesi ihtiyaç sahibi 1.000 aileye 20 Mayıs 2020 tarihinde ulaştırılmıştır.

Türkiye aynı zamanda Mayıs 2020’de Engelliler Dayanışma Derneği’ne hijyen malzemesi yardımı yapmıştır.

Türkiye tarafından Lefkoşa’da yaptırılmakta olan Acil Durum Hastanesinin iç donanım malzemeleri 7 Ekim 2020 tarihinde KKTC’ye ulaştırılmıştır. Söz konusu hastane, KKTC’nin 37. Kuruluş yıldönümü münasebetiyle 15 Kasım 2020 tarihinde KKTC’yi ziyaret eden Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ile KKTC Cumhurbaşkanı Sayın Ersin Tatar tarafından törenle hizmete açılmıştır.

LİBYA

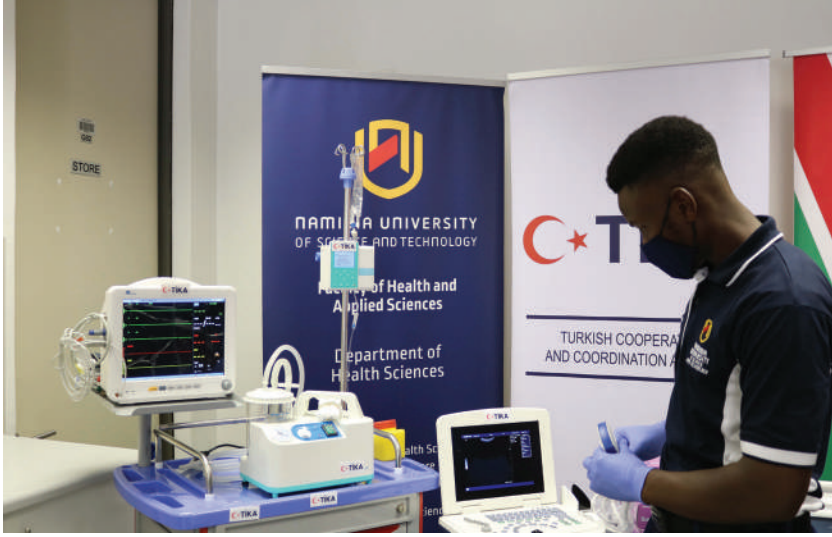
Kovid-19 mücadelesi kapsamında Libya'ya 150.000 maske, 60 yüz koruyucu maske (panoramik), 300 göz koruyucu maske, 600 tulum ve 400 litre dezenfektan sıvıdan oluşan sağlık malzemesi gönderilmiştir. 14 Mayıs 2020 tarihinde 200.000 maske, 70 yüz koruyucu, 300 göz koruyucu, 120 N95 maske,

600 tulum, 400 lt dezenfektan oluşan ikinci yardım paketi Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti (UMH) Sağlık Bakanlığı yetkililerine teslim edilmiştir.

6 Ağustos 2020 tarihinde 3 adet solunum cihazı hibe edilmiştir.

NAMİBYA

Hibe Anlaşması uyarınca, 10 solunum cihazı, 30.000 N95 maske, 60.000 3 katlı maske ve 20.000 koruyucu tulum 25 Haziran 2020 tarihinde törenle Namibya’ya teslim edilmiştir.

Türkiye, zor durumda hayatlarını sürdürmeye çalışan 33 engelli ailesine gıda yardımında bulunmuş; başkent Windhoek, Oshakati, Keetmanshoop ve Osire Mülteci Kampı olmak üzere dört bölgede yaklaşık 3.000 kişiye pirinç, yağ, çay, şeker, tuz, un, çorba gibi malzemelerden oluşan 500 gıda paketi dağıtmıştır.

Namibya Sağlık ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na 29 Mayıs 2020 tarihinde 200 dezenfektan pompası ve 40 uzaktan ateş ölçer termometre bağışlanmıştır.

21 Aralık 2020 tarihinde ise Namibya Bilim ve Teknoloji Üniversitesi (NUST) “Klinik Acil Tıbbi Bakım Eğitim Laboratuvarına” dijital EKG makinesi, defibratör monitör, taşınabilir ultrason, infüzyon pompası, çoklu monitör, taşınabilir ventilator, video laringoskop, aspirasyon cihazı, acil yardım arabası, muayene masasından oluşan ekipman desteğinde bulunulmuştur.

PAKİSTAN

Türkiye'nin sağladığı 20.000 N95 maske, 50.000 tulum ve 100.000 cerrahi maskeyi taşıyan uçak 22 Nisan 2020 tarihinde İslamabad'a ulaşmıştır.

Pakistan'a yardımın 108.000 cerrahi maske ve 31.500 koruyucu ekipmandan oluşan ikinci bölümü ise 28 Nisan 2020 tarihinde THY kargo uçağıyla Karaçi'ye ulaştırılmıştır.

2020 yılı Ramazan ayı boyunca toplamda 4.000 koli ve 70 ton gıda yardımı, 22.500 kişiye ulaştırılmıştır.

11 Eylül 2020 tarihinde, 10 oksijen basınç regülatörü, 100 oksijen maskesi, 50 oksijen tüpü ve 50 tıbbi oksijen akış ölçer yardımıyla bulunulmuştur.

300.000 N95 maske ise THY'ye ait bir uçakla 30 Eylül 2020 tarihinde İslamabad'a ulaştırılmış ve aynı gün yetkililere teslim edilmiştir.

SIRBİSTAN

Türkiye’nin temin ettiği 500 test kiti, 100.000 maske, 2.000 tulum ve 1.500 tanı kiti 8 Nisan 2020 tarihinde Sırbistan’a gönderilmiştir.

2020 yılı Nisan ayında, yerelde üretilen sabun ve dezenfektan ürünleri Sancak bölgesinde dağıtılmış; Ramazan ayı vesilesiyle Sırbistan’da ihtiyaç sahibi kesimler, romanlar ve mülteciler gibi dezavantajlı gruplardan 1.000 aileye toplamda 15 ton temel gıda malzemelerinden oluşan yardım kolileri dağıtılmıştır. Aynı dönemde, Belgrad yakınlarındaki Krnyaça Mülteci Kampına 3 ton gıda malzemesi teslim edilmiştir.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın talimatı üzerine, 10 hasta başı monitörü, 20 Pulsoxymetre (Finger), 10 UV sterilizasyon lamba, 50 oksijen regülatörü, 10 perfüzyon pompası, 1 video laringoskop, 3 laringoskop, 10 silikon ambu, 3 cerrahi aspiratör, 400 hastane nevroresim takımı, 30 hasta kar-yolası, 20.000 FFP2 koruyucu maske, 2.000 koruyucu tulum, 2.000 koruyucu tulum, 1.500 siperlik, 30.000 maske, 100 koli 12’li 350 ml el sabunu, 110 koli 60’lı 150 ml el dezenfektanı ve 120 Koli 12’li ıslak havlu, 12 Haziran 2020 tarihinde Sancak bölgesine ulaştırılmıştır.

Hibe Anlaşması kapsamında, Yeni Pazar Devlet Hastanesi'nde kullanılmak üzere, 3 yüksek akımlı oksijen cihazı, 5 hasta monitörü, 30 merkezi oksijen debimetresi, 5 adet 12 kanallı EKG cihazı, 20 infüzyon pompası, 2 defibrilatör, 10.000 tanı kiti, 2 PCR cihazı, 5 ventilatör, 1 takım cerrahi müdahale kiti, 1 mobil röntgen cihazı, 30.000 N95 maske, 2.675 adet N149 maske, 5.000 koruyucu tulum, 230.000 cerrahi maske, 10.000 kutu Hydroxychloroquine, 10.000 kutu Tamiflu, 10.000 litre Dezenfektan, 10 UV cihazı, 2.000 adet siperlik, 40.000 pudrasız vinil eldiven ve adet koruyucu gözlük 4 Temmuz 2020 tarihinde Sancak'a ulaştırılmıştır.

Türkiye tarafından 9 ve 13 Ağustos 2020 tarihlerinde iki parti halinde Sırbistan İçişleri Bakanlığına toplamda 200.000 maske hibe edilmiştir.

11 Eylül 2020 tarihinde ise, 130.000 3 katlı cerrahi maske, 469 dezenfektan (1 lt), 2.675 EN149 maske, 1.000 koruyucu gözlük, 420 koruyucu tulum, 40.000 pudrasız vinil eldiven ve 5 solunum cihazı Macaristan'a hibe edilmiştir.

SOMALİ

17 Nisan 2020 tarihinde 50.000 3 katlı cerrahi maske, 50.000 pudrasız vinil eldiven, 1000 N149 maske, 1000 koruyucu tulum, 576 koruyucu gözlük, 60 hepatitis-b enj., 800 muscoblok flk, 100 benzoxin flk, 500 hamazine pom, 20 survanta flk, 4.000 glarin enj., 15 rhopylac flk, 2.100 droptein enj., 6.000 synpitan amp, 18.000 FFP2 maske, 250 koruyucu tulum, 500 koruyucu gözlük, 100.000 cerrahi maske, 400 kutu Kovid-19 hızlı test kiti, 50 kutu favipirapir tablet, 250 kutu plaquenil tab. ve 1.000 kutu tamiflu kaps. oluşan tıbbi malzeme Somali’ye gönderilmiştir.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın talimatları doğrultusunda 20.000 tanı kiti, 40.000 cerrahi maske, 10.000 adet N95 maske, 20.000 koruyucu tulum ve 10 solunum cihazı ve aksesuarları askeri kargo uçağı ile 2 Mayıs 2020 tarihinde Mogadişu’ya ulaşmıştır. 4 Mayıs 2020 tarihinde ise 100 adet yoğun bakım yatağı Somali Sağlık Bakanlığına teslim edilmiştir. Aynı tarihlerde 340.000 maske, 500 yüz koruyucu, 500 göz koruyucu, 10.050 tulum, 32.500 lt dezenfektan ve 500 tanı kiti Somali’ye hibe edilmiştir.

Mogadişu'da evlerini terk ederek, Garas Baley bölgesindeki kamplarda yaşamak zorunda kalan 500 aileye gıda yardımında bulunulmuş, bu çerçevede pirinç, un, makarna, şeker ve sıvı yağdan oluşan gıda paketleri, Ramazan ayı boyunca kamptaki ailelere dağıtılmıştır.

Türkiye, IGAD üyesi 8 ülkeye yapılan yardımlar kapsamında, Somali'ye 10.000 cerrahi maske, 2.000 önlük ve 1.020 tulum hibe etmiştir. 30 Eylül 2020 tarihinde Dusamareb şehrinde bulunan, eyaletin en büyük devlet hastanesi olan Galgadud Devlet Hastanesi'ne röntgen cihazı yardımı yapılmış; 23 Aralık 2020 tarihinde ise Somali'nin Güney Batı Federal Bölgesindeki Wajid Hastanesi'ne BS Makinesi, biokimya cihazı, elize cihazı, mikser, mikroskop, rulman ve santifriz cihazları olmak üzere donanım desteğinde bulunulmuştur. 1.014 adet temassız ateş ölçer ise 25 Ekim 2020 tarihinde Somali'ye ulaştırılmıştır.

SUDAN

Hibe Anlaşması uyarınca 50 ventilatör, 100.000 cerrahi maske, 50.000 adet N95 maske, 50.000 tulum 22 Ağustos 2020 tarihinde Sudan’a gönderilmiştir.

Türkiye tarafından kurulan merkezde yüz koruyucu siperlik maske üretilmektedir. 2020 yılı Ramazan ayı münasebetiyle Kassala Eyaleti’ndeki Eritreli mültecilerin yaşadığı Şecerab kampında 2.000 aileye toplam 34 tonluk gıda yardımı yapılmıştır. 2020 yılı Temmuz ayında Doğu Darfur bölgesindeki sağlık personeli için koruyucu ve cerrahi maske, termometre, eldiven, dezenfektan, oksijen tüpü gibi tıbbi malzeme yardım yapılmıştır.

2020 yılı Ağustos ayında Mandela bölgesinde 50 dar gelirli kadına geçimlerini sağlamaları için toplam 50 adet dikiş/nakış makinesi, baharat değirmeni, fırın ve deri işleri makinesi temin edilmiştir. 7 Aralık 2020 tarihinde ise oksijen ölçüm cihazları, termometre, siperlikli yüz koruma maskeleri, yüz maskeleri, eldiven, dezenfektan, cerrahi önlük, dezenfeksiyon işlemleri için pompa gibi malzemeler, Niyala Sudan-Türkiye Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nin Hartum’daki ofisine teslim edilmiştir.

Türk Kızılayı tarafından, Katar Kızılayı'yla işbirliği içinde bir pandemi merkezi oluşturulması amacıyla temin edilen aşağıda kayıtlı tıbbi cihaz, ilaç ve sarf malzemeleri 5-7 Eylül 2020 tarihlerinde kargo uçaklarıyla Sudan'a sevk edilmiştir.

- 2 adet PCR cihazı
- 3 adet PCR güvenlik kabini
- 5.000 adet Rezervuarlı oksijen maskesi
- 10 adet kan ve serum ısıtıcısı
- 100 adet pulsioksimetre
- 20 adet glukometre
- 10.000 adet glukometre test çubuğu ve lancet
- 20 adet tansiyon aleti
- 30 adet stetoskop
- 6.967 adet hızlı sıtma test kiti
- 40.000 adet Kovid-19 rtpcr testi
- 20.000 adet bioneer ExiPrep™ 48 viral DNA/RNA kit
- 20.000 adet nazofaringeal kültür çubuğu (swap)
- 1.000.000 adet lastikli maske
- 15.000 adet cerrahi eldiven
- 10.000 adet N95 veya FFP2 maske
- 75.000 adet koruyucu önlük
- 5.000 adet yüz siperliği
- 5.000 adet galoş
- 30.000 adet bone

- 10 adet manuel sprey makinası
- 3.000 adet steril gazlı bez (10’lu paket)
- 497 adet IV kanül 18
- 15 adet laringoskop
- 750 adet nazogastrik sonda
- 300 adet foley kateter
- 2.000 adet kapalı aspirasyon sistemli endtrakeal tüp
- 50.000 adet amlodipin 10 mg
- 30.000 adet propranolol bel 40 mg
- 60.000 adet asetilsalisilik asit 81 mg
- 100.000 adet metformin 500 mg
- 60.000 adet metformin 850 mg
- 6.000 adet Glimepirid 2 mg
- 15.000 adet multivitamin
- 80.000 adet ibuprofen 400 mg
- 3.000 adet diklofenak 75 mg

11 Eylül 2020 tarihinde 10.000 eldiven, 2.500 gözlük, 52.500 maske ve 2.500 tulum hibe edilmiştir.

Türkiye, IGAD üyesi 8 ülkeye yapılan yardımlar kapsamında, Sudan’a 10.000 adet cerrahi maske, 2.000 adet önlük ve 1.020 adet tulum hibe etmiştir.

TÜRKMENİSTAN

Türkmenistan ile yapılan Hibe Sözleşmesi kapsamında, 20 ventilatör ekran ve ünitesi, 20 ventilatör ayak seti, 20 ventilatör aksesuar seti, 50.000 adet N95 maske, 100.000 cerrahi maske, 10.000 tulum ve 10.000 tablet hidroklorokin 30 Temmuz 2020 tarihinde gönderilmiştir.

UKRAYNA

2020 yılı Nisan ayında 3.500 cerrahi maske, 100 cerrahi önlük Odessa Doğum Hastanesi'ne iletilmek üzere sevk edilmiştir. 150.000 maske, 100 yüz koruyucu, 200 göz koruyucu, 50 adet N95 maske, 500 tulum ve 300 lt dezenfektan 8 Mayıs 2020 tarihinde Kiev'e ulaştırılmıştır.

Ukrayna Gıda ve Hijyen Destek Programı kapsamında, 2020 yılı Haziran ayında, gıda ürünleri ve Kovid-19 pandemisiyle mücadelede kullanılan kişisel koruma malzemelelerinden oluşan destek, Kiev, Herson ve Odesa bölgelerindeki 600 aileye ulaştırılmıştır.

VENEZUELA

Türkiye, 2020 yılı Mayıs ayında Venezuela'ya 400 koli gıda yardımında bulunmuştur. Hibe Anlaşması uyarınca 25 ventilatör, 100.000 cerrahi maske, 50.000 N95 maske, 35.000 tulum, 200.000 eldiven, 40.000 PCR test kiti, 3 küvöz, 3 fototerapi cihazı, 1 Billuribin ölçüm cihazı, 3 tansiyon aleti, 3 stetoskop, 3 kulaktan ateş ölçer, 1 Laringoskop (çocuk), 1 Laringoskop (Erişkin), 3 monitör, 2 EKG cihazı, 9 infüzyon pompası, 2 mesher cihazı, 2 cilt dermatomu, 1 defibrilatör cihazı, 6 hasta yatağı ve 1 bebek tartısı 17 Temmuz 2020 tarihinde askeri uçakla Venezuela'ya ulaştırılmış ve Venezuela Dışişleri Bakanı Jorge Arreaza, Sağlık Bakanı Carlos Alvarado ve Dışişleri Bakan Yardımcısı Yvan Gil'in katıldığı, televizyonlarda canlı yayınlanan bir törenle yetkililere teslim edilmiştir.

Yaklaşık 5.000 viral taşıma ortamı seti, 10.000 hızlı tanı testi ile 3.000 PCR testinden oluşan sağlık malzemesi, 20 Ağustos 2020 günü düzenlenen bir törenle Venezuela Sağlık Bakan Yardımcısı Gerardo Briceño'ya teslim edilmiştir. Türkiye tarafından Venezuela'nın La Guaria eyaletinde bulunan Ana Terasa de Jesus Ponce Kadın ve Çocuk Hastanesi'nin yeni doğan yoğun bakım ünitesi yenilenerek, Türkiye'den tedarik edilen medikal ekipman ve cihazlar birlikte kullanıma hazır hale getirilmiştir.

Türkiye, 11 Aralık 2020 tarihinde Venezuela'nın La Pastora eyaletinde bulunan Dr. Jesus Yerena Hastanesi'nin Yanık Ünitesi yenilemiş, plastik cerrahi ve ameliyat ekipmanından oluşan muhtelif malzemelerden oluşan hibe desteğinde bulunmuştur.

Ülkelerin yanı sıra, uluslararası kuruluşlar da (20 uluslararası kuruluş/ bağlı organ) Türkiye’den tıbbi malzeme yardım talebinde bulunmaktadır. Bunlardan 12’sinin (OCHA, UNICEF, PAF, SICA, CARICOM, NATO, IGAD, DSÖ, AGİT, IFRC, UNWRA, Afrika Birliği-Africa CDC) talebi kısmen veya tamamen Türkiye tarafından karşılanmıştır.

Yardımlar, ağırlıklı olarak aynı olarak tıbbi malzeme yardımından, özellikle kişisel koruyucu malzemeden oluşmaktadır; bunun yanı sıra Türkiye tarafından üretilen solunum cihazları da hibe olarak ihtiyacı bulunan ülkelere temin edilmektedir.

Salgın koşullarında gıda güvenliği sorunu yaşayan ülke ve bölgelere gıda yardımında da bulunmaktadır.

Türkiye, Kovid-19 mücadelesinde yaşlılar, engelliler, kimsesiz çocuklar gibi dezavantajlı gruplara yönelik özel yardım programları oluşturmaktadır. Bangladeş, Etiyopya, Kenya, Pakistan, Sudan, Suriye, Tunus ve Yemen’de yerlerinden edilmiş kişiler, mülteciler ve göçmenlere; Bangladeş’te sokak çocuklarına, Gine’de engellilere ve yetim çocuklara, Güney Sudan’da yetimhanedeki çocuklara, Kazakistan’da görme engellilere, Kenya’da yetim çocuklara, KKTC’de engellilere, Romanya’da engelli ve kimsesiz çocuklara, Moğolistan’da Çocuk Esirgeme yurtlarına, yaşlı ve engelli bakım evlerine, Moldova’da huzurevleri, yetimhaneler, kimsesiz çocuk yetiştirme evleri, evsizler için barınma evlerini kapsayan 15 sosyal yardım merkezine, Mozambik’de kimsesiz çocuk ve yaşlı bakım evlerine, Namibya’da engelli çocuk ve ailelerine, Yemen’de kadın sığınma evlerine ve diğer dezavantajlı kesimlere çeşitli kalemlerde yardım sağlanmıştır.

Gelişmekte olan bazı ülkelerde, yerel kaynakları kullanılarak kişisel koruyucu malzeme üretilmesine yönelik eğitim programları düzenlenmektedir. Ayrıca yine yerel imkânlarla kişisel koruyucu malzeme üretimine destek için hammadde sağlanmaktadır. TİKA, Afganistan, Bosna Hersek, Esvatini Krallığı, Gambiya, Gürcistan, Güney Sudan, Kamerun, Kolombiya, Moldova, Mozambik, Sırbistan, Sudan, Suriye, Tacikistan’da yerel imkânlarla kişisel koruyucu malzeme/hijyen malzemesi üretimine yönelik eğitim programları oluşturmuş veya yerel üretim için malzeme temin etmiştir.

Türkiye, salgın sonucunda ekonomik sıkıntılarla karşı karşıya bulunan bazı dost ülkelere bütçe desteği vermeye çalışmaktadır.

İş dünyası da Türkiye’nin dost ülkelerine Kovid-19’la mücadelelerinde destek olmaktadır. Bugüne kadar 50’nin üzerinde Türk firması 30’u aşkın dost ülkenin salgınla mücadelesine çeşitli şekillerde destek sağlamıştır. Salgın sürecinde uluslararası dayanışmaya katkılarıyla Türkiye, bir kez daha tüm dünyaya güvenilir bir ortak olduğunu kanıtlamıştır.

Salgın Sürecinde Gerçekleştirilen Destek Çalışmaları

Kovid-19 salgınının başladığı 2020 yılından bugüne küresel ölçekteki çalışmalarına devam eden TİKA; Balkanlardan Orta Asya'ya, Latin Amerika'dan Afrika'ya farklı coğrafyalarda 70'ten fazla ülkede 200'e yakın proje ve faaliyet gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda 2020 yılının ilk yarısında tedarikte yaşanan sorunları aşmak adına yerinde maske, siperlik ve dezenfektan üretimleri desteklenmiştir. Bunu izleyen dönemde insan kaynağındaki açığı kapatmak adına çevrim içi eğitimlerle seyahat kısıtlamalarından etkililenmeden kapasite inşası hedeflenmiştir. Ekipman kapasitesinin artırılması yönündeki faaliyetler kapsamında vantilatör, defibratör, termal kamera ambulans gibi tıbbi araç ve ekipmanlar temin edilerek iş birliği talebinde bulunan ülkelere ulaştırılmış, verilen 3D modelleme eğitimleri ve 3D yazıcı hibeleri ile siperlik üretimleri desteklenmiştir. Ayrıca gıda ve hijyen malzemesi dağıtımları da kısıtlamalardan ve işsizlikten etkilenen kişilere ulaştırılmaya devam etmektedir. TİKA tarafından Kovid-19 kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerden 2.200.000 kişi doğrudan faydalanmıştır.

TİKA tarafından daha önce inşası tamamlanan Filistin Dostluk Hastanesi, Romanya Mecidiye Hastanesi Poliklinikleri, Somali Recep Tayyip Erdoğan Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Nyala Sudan-Türkiye Eğitim ve Araştırma Hastanesi gibi sağlık kurumları salgın döneminde bulundukları ülkelerin salgınla mücadelesinde önemli birer merkez haline gelmişlerdir.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Ko-vid-19 salgınına karşı farkındalık kampanyaları ve salgın nedeniyle ihtiyaç sahiplerine yönelik yardım faaliyetleri, temininde zorluk çekilen maske, sıvı geçirmez tulum, koruyucu yüz siperi, dezenfektan vb. sağlık ve hijyen ürünlerinin kâr amacı güdülme-sizsin üretimi ve üretilmesine ilişkin gönüllü faaliyetler, evde geçirilen zamanı iyi şekilde değerlendirebilmek amacıyla eğitici, eğlendirici ve moral verici medya içeriklerinin oluşturulması, ikameti Türkiye’de olup salgın nedeniyle Türkiye’ye dönemeyen öğrenci, turist, tır şoförü vd. vatandaşlara yönelik beslenme ve barınma desteği, ülkedeki sağlık çalışanlarına yönelik destekleyici faaliyetler, ülkedeki genel morali artırmaya yönelik faaliyetler ve salgına karşı yürütülecek kampanyalar için grafik, tasarım, seslendirme ve montaj desteği ve salgınla mücadeleye ilişkin yeni fikirler ve projeler gerçekleştirilmiştir.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından Diaspora Kovid-19 İş Birliği ve Destek Programı adı altında bir mali destek programı geliştirilmiş ve yurt dışındaki Türk STK’larına duyurulmuştur.

Program kapsamında 14 ülkede (Almanya, ABD, Fransa, İngiltere, Avusturya, Hollanda, Belçika, İtalya, İsviçre, Danimarka, Avusturya, Finlandiya, KKTC, İsveç) 74 proje gerçekleştirilmiş, 200 binden fazla kişiye ulaşılmıştır.

(Almanya/02.06.2020)

Bu süreçte, 10.823 kişiye gıda/hijyen kolisi, 109.350 kişiye maske, 21.300 kişiye önlük ve eldiven ve 9.107 kişiye hediye paketi temin edilmiş, 32.150 kişiye de iftar yemeği verilmiştir.

Ayrıca, pandemiden ötürü ülkelerine dönemeyen, karantina altında bulunan, Türkiye’de kendi imkânlarıyla eğitim alan uluslararası öğrencilerin bu zor dönemde nakdî, gıda ve temizlik malzemesi yardımları ile desteklenmesi amacıyla hayata geçirilen “Kovid-19 ile Mücadele Kapsamında Uluslararası Öğrencilerle Dayanışma Projesi” çerçevesinde 70 farklı ülkeden Türkiye’ye yükseköğrenim görmeye gelen ve 59 farklı ilde okuyan ihtiyaç sahibi 1.200’ün üzerinde uluslararası öğrenciye yardım yapılmıştır.

Uluslararası İş Birliği Çalışmaları

Türkiye tüm insanlığı etkileyen küresel bir sınama olan salgının başından bu yana uluslararası iş birliği ve dayanışmanın önemini vurgulamış, gayret ve girişimlerini bu alana yoğunlaştırmıştır. Çok taraflı forumlarda ve ikili düzeyde Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan diğer ülkelerin devlet ve hükûmet başkanlarının görüşlerine başvurduğu bir lider olmuştur. Sayın Cumhurbaşkanımız, salgınla mücadelede çok taraflı ve ikili iş birliği ve istişare bağlamında liderler düzeyinde temas ve görüşmelere büyük önem vermiştir.

Türkiye, Kovid-19’la mücadele amacıyla oluşturulan ve başlatılan iş birliği girişimlerine öncülük etmiş, tam destek vermiş, aktif katkıda bulunmuştur. Bu çerçevede BM’de, G20’de, Türk Konseyi’nde, MIKTA’da, İslam İşbirliği Teşkilatı’nda ve birçok uluslararası platformda yapılan çalışmalara katkı yapılmış ve salgınla mücadelede çok taraflılığın önemini öne çıkarılmıştır.

Türkiye, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nda “Kovid-19 ile mücadelede tıbbi malzeme, aşı ve ekipmana küresel ulaşımın temini için uluslararası iş birliği” konulu karar tasarısının eş sunucusu olmuştur.

26 Mart 2020 tarihinde Kovid-19 konulu olağanüstü G20 Liderler Zirvesi videokonferans yoluyla gerçekleştirilmiştir. G20 liderleri, sağlık, ekonomi, uluslararası ticaret ve işbirliği konularına odaklanarak, virüsün küresel sosyal ve ekonomik etkileriyle mücadele edilebilmesi amacıyla G20 liderliğinde atılabilecek adımları ele almış; IMF, Dünya Bankası ve çok taraflı kalkınma bankalarıyla işbirliği halinde alınabilecek mali önlemlere ve BM, OECD, ILO, DSÖ gibi uluslararası örgütlerle eşgüdüm yapılarak atılabilecek adımlara odaklanan bir bildiriye kabul etmişlerdir. Sayın Cumhurbaşkanımız başta olmak üzere bazı G20 liderleri çatışmalar sebebiyle özellikle zorda bulunan ülkelerdeki duruma ve elverişsiz koşullardaki mültecilerin ve zorla yerlerinden edilmiş kişilerin karşı karşıya bulundukları risklere dikkat çekmiş, serbest ticaretin önündeki engellerin kaldırılması ve DTÖ kurallarıyla uyumlu bir şekilde uluslararası ticaretin işleminin sağlanması çağrısında bulunmuşlardır.

10 Nisan 2020 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımızın da katılımlarıyla videokonferans yöntemiyle düzenlenen Türk Konseyi Olağanüstü Liderler Zirvesi'nde Kovid-19 ile ortak mücadele bağlamında ortakeylem planı oluşturulması ele alınmış, zaruri maddelerin, gıda ve ilacın Türk Konseyi üye ülkelerinin sınırlarından zamanlıca geçebilmesi için mevcut engellerin kaldırılması, mezkur ülkelerin sınırlarından engelsiz geçebilecek malların listesinin derlenmesi, sınırlarda yük taşımacılığına ilişkin bilginin hızlıca üyeler arasında paylaşımını sağlayacak mekanizma oluşturulması, enfekte kişiler hakkında bilgi paylaşılacak online bir platform kurulması hususlarında görüş alışverişinde bulunulmuştur.

İslam İşbirliği Teşkilatı İcra Komitesi ülkemizin girişimiyle salgını ele almak üzere Dışişleri Bakanları düzeyinde 22 Nisan 2020 tarihinde videokonferans yöntemiyle toplanmıştır. Ülkemizin önerisiyle Nihai Bildirgede, salgının büyüklüğü ve ciddiyetinin hükümetler arası düzeyde sık, sistematik ve düzenli temas ve danışmaları gerekli kılması suretiyle Daimi Temsilciler Komitesi'nin hükümetler arası düzeyde koordinasyon ve danışma amacıyla düzenli toplanması kararına yer verilmiştir.

4.2. Tahliyeler

Yurt Dışındaki Türk Vatandaşlarının Türkiye'ye Tahliyesi

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatlarıyla, Kovid-19 salgını süresince yurt dışında mahsur kalan Türk vatandaşlarını ülkemize getirilmesi için Cumhuriyet tarihinin en büyük tahliye operasyonu gerçekleştirilmiştir. Dünya çapında, karmaşık ve aylara yayılan bir tahliye operasyonu Dışişleri Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı, İçişleri, Gençlik ve Spor ve Sağlık Bakanlıkları ile Kredi Yurtlar Kurumu, AFAD, Kızılay ve THY'nin iş birliğinde başarıyla gerçekleştirilmiştir.

Krizin başından bu yana 142 ülkeden Türk vatandaşları yurda getirilmiştir. Bu, Cumhuriyet tarihinin en geniş çaplı tahliye operasyonu olarak kayıtlara geçmiştir. Tahliye yapılan ülkeler arasında çok uzak kıtalarda ulaşılması zor bölgelerde küçük adalar da bulunmaktadır. Pek çok ülkenin içinde şehirler arası seyahat yasaklarının da olduğu bir dönemde gerçekleştirilen tahliye operasyonunun karmaşıklığı daha iyi anlaşılabilmektedir. 4 kıtada, Brezilya'dan Moritanya'ya, Kanada'dan Bali'ye uzanan bir coğrafyada Türk vatandaşları yurtlarına kavuşturulmuştur.

Umre Yolcularının Tahliyesi ve Sağlık Kontrolü

9 Mart 2020 tarihinde Umre ibadeti için kutsal topraklara giden 15.779 yolcu THY iş birliği ile sorunsuz bir şekilde Türkiye’ye getirerek uçaktan inmeden sağlık takipleri yapılmıştır. Tüm uçaklara sağlık ekipleri yerleştirilerek Türkiye’deki havalimanlarına inmeden şüpheli vakalar tespit edilerek izole edilmiştir. Ayrıca havada sağlık taramasının yapılması, havaalanlarında kuyrukların oluşmasını engelleyerek bulaşı da en aza indirmiştir.

22 Şubat tarihinde Türkiye’nin hudut kapılarında (kara, hava, denizyolu) başlatılan sağlık taramalarında toplam 19.216.934 kişiye tarama yapılmıştır.

ÜLKEMİZE DÖNEN VATANDAŞLAR (Son güncelleme: 26 Şubat 2021)

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU	
1	ABD	29 Mart 2020	1			411	
		23 Nisan 2020	1			282	
		24 Nisan 2020	1			353	
		24 Nisan 2020	1			354	
		6 Mayıs 2020				1	
		15 Mayıs 2020	1			354	
		16 Mayıs 2020	1			297	
		17 Mayıs 2020	1			294	
		17 Mayıs 2020	1			303	
		4 Haziran 2020	1			295	
		11 Haziran 2020	1			348	
		18 Haziran 2020	1			353	
		25 Haziran 2020	1			199	3844
2	Afganistan	31 Mart 2020	1			22	
		3 Nisan 2020	1			9	
		16 Nisan 2020	1			2	
		22 Nisan 2020	1			29	
		28 Nisan 2020	1			19	
		7 Mayıs 2020	1			12	
		13 Mayıs 2020	1			15	
		21 Mayıs 2020	1			7	
		22 Mayıs 2020	1			21	
		2 Haziran 2020	1			4	
		4 Haziran 2020	1			6	
		10 Haziran 2020	1			20	
		22 Ağustos 2020	1			92	258
3	Almanya	17 Mart 2020	14			1580	
		20 Nisan 2020	3			581	
		21 Nisan 2020	1			233	
		21 Nisan 2020	1			285	
		21 Nisan 2020	1			237	
		21 Nisan 2020	1			187	
		21 Nisan 2020	1			186	
		22 Nisan 2020	1			355	

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU	
		22 Nisan 2020	1			180	
		22 Nisan 2020	1			330	
		22 Nisan 2020	1			182	
		22 Nisan 2020	1			356	
		23 Nisan 2020	1			196	
		23 Nisan 2020	1			165	
		4 Mayıs 2020	1			3	
		9 Mayıs 2020	1			107	
		10 Mayıs 2020	1			5	
		16 Mayıs 2020	1			157	
		26 Mayıs 2020	1			206	
		23 Ocak 2021	1			1	5532
4	Angola	25 Haziran 2020	1			22	22
5	Arjantin	19-24 Mart 2020	4			57	
		6 Mayıs 2020				27	84
6	Arnavutluk	21 Nisan 2020				26	
		29 Nisan 2020	1			7	
		11 Haziran 2020	1			30	63
7	Avustralya	7 Mayıs 2020	1			120	120
8	Avusturya	17 Mart 2020	1			112	
		23 Nisan 2020	1			314	426
9	Azerbaycan	14-17 Mart 2020	6			732	
		24 Mart- 2 Nisan 2020			3	77	
		2 Nisan 2020	1			150	
		15 Nisan 2020			1	17	
		22 Nisan 2020	1			181	
		23 Nisan 2020	1			182	
		24 Nisan 2020	1			298	
		24 Nisan 2020	1			160	
		30 Nisan 2020			1	7	
		21 Mayıs 2020			1	19	
		23 Mayıs 2020			1	4	
		6 Haziran 2020			1	10	
		8 Haziran 2020	1			1	
		9 Haziran 2020			1	5	
		12 Haziran 2020	2			317	

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU
		13 Haziran 2020	2			275
		17 Haziran 2020			1	3
		18 Haziran 2020	1			151
		23 Haziran 2020			1	13
		25 Haziran 2020	1			165
		26 Haziran 2020	1			170
		30 Haziran 2020			1	10
		2 Temmuz 2020			1	33
		8 Temmuz 2020			2	6
		11 Temmuz 2020	1			1
		25 Temmuz 2020	1			1
		27 Ağustos 2020			1	12
		7 Eylül 2020			5	10
		11 Eylül 2020			4	12
		14 Eylül 2020			4	4
		19 Eylül 2020			2	4
		21 Eylül 2020			4	5
		25 Eylül 2020			4	5
		29 Eylül 2020			3	5
		5 Ekim 2020			2	3
		9 Ekim 2020			3	9
		16 Kasım 2020	1			1
		24 Kasım 2020	1			2
		30 Ocak 2021			1	2
		30 Ocak 2021			1	1
						3063
10	BAE	10 Nisan 2020	1			6
		15 Nisan 2020	1			2
		22 Nisan 2020	1			348
		23 Nisan 2020	1			347
		8 Mayıs 2020	1			196
		24 Mayıs 2020	1			194
		30 Mayıs 2020	1			9
		19 Haziran 2020	1			348
		22 Haziran 2020	1			349
		30 Temmuz 2020	1			279
		1 Ağustos 2020	1			292

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU	
		12 Ağustos 2020	1			304	
		16 Eylül 2020	1			139	
		16 Ekim 2020	1			209	
		12 Kasım 2020	1			200	3222
11	Bahamalar	13 Mayıs 2020				7	7
12	Bahreyn	22 Nisan 2020	1			62	
		20 Mayıs 2020	1			102	
		23 Temmuz 2020	1			123	287
13	Bangladeş	21 Nisan 2020	1			152	
		24 Mayıs 2020	1			3	155
14	Barbados	4 Haziran 2020	1			72	72
15	Belarus	30-31 Mart 2020	2			50	
		1-6 Nisan 2020	5			128	
		7 Nisan 2020	1			70	
		20 Mayıs 2020	1			63	
		23 Ekim 2020	1			1	312
16	Belçika	17 Mart 2020	1			122	
		21 Nisan 2020	1			328	
		14 Ağustos 2020	1			1	451
17	Bolivya	6 Mayıs 2020				1	
		28 Ağustos 2020	1			2	
		28 Ağustos 2020	1			1	4
18	Bosna Hersek	18 Nisan 2020	1			8	
		28 Nisan 2020	1			58	
		4 Haziran 2020				19	
		21 Haziran 2020	1			20	
		14 Ekim 2020	1			1	
		8 Kasım 2020	1			1	
		28 Kasım 2020	1			3	
		25 Ocak 2021	1			1	111
19	Brezilya		1			3	
			1			33	
			1			1	37
20	Bulgaristan					108	
		1 Mayıs 2020			1	4	112
21	Burkina Faso	3 Mayıs 2020				44	44

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU	
22	Cezayir	20 Mart 2020	1			194	
		3 Nisan 2020	2			537	
		4 Nisan 2020	3			1096	
		22 Nisan 2020	1			281	
		22 Nisan 2020	1			344	
		23 Nisan 2020	1			144	
		24 Nisan 2020	1			118	
		10 Mayıs 2020	1			101	
		21-22 Temmuz 2020	3			961	3776
23	Cibuti	25 Nisan 2020	1			103	
		22 Haziran 2020	1			24	127
24	Çad	26 Mayıs 2020	1			11	11
25	Çek Cumhuriyeti	30 Mart 2020	1			8	
		21 Nisan 2020	1			106	114
26	Çin Halk Cumhuriyeti	1 Şubat 2020	1			27	
			1			2	
		16 Mayıs 2020	1			2	
		22 Mayıs 2020	1			1	
		13 Haziran 2020	1			1	
		24 Haziran 2020	1			55	88
27	Danimarka	17 Mart 2020	1			17	
		24 Nisan 2020	1			114	131
28	Dominik Cumhuriyeti	14-23 Mart 2020	4			8	
		13 Mayıs 2020	1			123	131
29	Ekvator	17 Mayıs 2020				2	
		20 Mayıs 2020	1			2	
			1			2	6
30	Ekvator Ginesi	9 Şubat 2021	1			2	2
31	Endonezya	18 Haziran 2020	1			128	128
32	Eritre	10 Temmuz 2020	1	1		3	
33	Ermenistan	28 Nisan 2020			1	4	
		11 Haziran 2020			1	7	
		16 Temmuz 2020			1	4	15

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU	
34	Estonya	20 Mayıs 2020				2	
		26 Mayıs 2020				2	4
35	Etiyopya	28 Mart 2020	1			125	
		28 Mart 2020	1			91	
		30 Mart 2020	1			205	
		26 Nisan 2020	1			237	
		26 Mayıs 2020				1	659
36	Fas	17 Mart 2020	1			224	
		24 Nisan 2020	1			277	
		26 Haziran 2020	1			177	678
37	Fildişi Sahili	10 Mayıs 2020	1			89	89
38	Filipinler					25	
		21 Mayıs 2020				13	
		3 Haziran 2020	1			1	
		12 Haziran 2020	1			73	
		10 Temmuz 2020	1			2	114
39	Finlandiya	23 Nisan 2020				10	10
40	Fransa	17 Mart 2020	5			520	
		24 Mart 2020	1			134	
		3 Nisan 2020	1			144	
		23 Nisan 2020	1			179	
		23 Nisan 2020	1			320	
		23 Nisan 2020	1			163	
		23 Nisan 2020	1			288	
		23 Nisan 2020	1			181	
		30 Nisan 2020	1			3	
		1 Mayıs 2020	1			2	
		12 Haziran 2020	1			281	
		30 Temmuz 2020	1			1	
		14 Ekim 2020	1			1	
		26 Ekim 2020	1			1	
		23 Ocak 2021	2			2	2220
41	Gambiya	25 Nisan 2020				3	3
42	Gana	25 Nisan 2020	1			43	
		15 Temmuz 2020	1			100	
		4 Ağustos 2020	1			37	180

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU	
43	Gine	31 Mart 2020	1			78	
		3 Mayıs 2020	1			77	155
44	Guatemala	27-28 Haziran 2020	2			3	
		22 Temmuz 2020	1			1	4
45	Güney Afrika Cumhuriyeti		1			6	
		22 Mayıs 2020	1			63	
		22 Haziran 2020	1			18	87
46	Güney Kore	7 Mayıs 2020				1	
		21 Mayıs 2020	1			21	
		19 Haziran 2020	1			45	67
47	Gürcistan					13	
		28 Nisan 2020			2	33	
		30 Nisan 2020			1	4	
		8 Temmuz 2020			1	1	
		12 Temmuz 2020			1	1	
		13 Temmuz 2020			1	1	
		13 Temmuz 2020			1	1	
		15 Temmuz 2020			1	1	
		16 Temmuz 2020			1	2	
		16 Temmuz 2020			1	1	
		17 Temmuz 2020			1	1	
		23 Temmuz 2020			1	1	
		27 Temmuz 2020			1	1	
		30 Temmuz 2020			1	2	
		5 Ağustos 2020			1	2	
		8 Ağustos 2020			1	2	
		14 Ağustos 2020			1	1	
		15 Ağustos 2020			1	1	
		22 Ağustos 2020			1	1	
		23 Ağustos 2020			1	1	
		24 Ağustos 2020			1	1	
		24 Ağustos 2020			1	1	
		25 Ağustos 2020			1	1	
		27 Ağustos 2020			1	2	
		29 Ağustos 2020			1	1	

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU	
		30 Ağustos 2020			1	5	
		31 Ağustos 2020			1	1	
		1 Eylül 2020			1	1	
		29 Eylül 2020			1	1	
		1 Eylül 2020			1	1	
		2 Eylül 2020			1	1	
		9 Eylül 2020			1	1	
		10 Eylül 2020			1	2	
		12 Eylül 2020			4	4	
		30 Eylül 2020			2	2	
		7 Ekim 2020			1	1	
		16 Ekim 2020			1	1	
		19 Ekim 2020			1	1	
		21 Ekim 2020			1	1	
		22 Ekim 2020			1	1	
		29 Ekim 2020			1	1	
		1 Kasım 2020			1	1	
		3 Kasım 2020			1	1	
		4 Kasım 2020			1	1	
		6 Kasım 2020			1	2	
		11 Kasım 2020			1	4	
		14 Kasım 2020			1	4	
		16 Kasım 2020			1	1	
		16 Kasım 2020			1	2	
		17 Kasım 2020			1	1	
		20 Kasım 2020			1	1	
		23 Kasım 2020			1	1	
		24 Kasım 2020			1	3	
		28 Kasım 2020			1	2	
		1 Aralık 2020			1	1	
		6 Aralık 2020			1	1	
		9 Aralık 2020			1	1	
		18 Aralık 2020			1	1	
		12 Ocak 2021			1	1	131
48	Hırvatistan	28 Nisan 2020				48	
		28 Mayıs 2020	1			40	88

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU	
49	Hindistan					12	
		5 Nisan 2020	1			2	
		28 Nisan 2020	2			157	
		8 Haziran 2020	1			22	
		14 Haziran 2020	1			59	
		30 Haziran 2020	1			3	255
50	Hollanda	17 Mart 2020	2			354	
		17 Nisan 2020	1			349	
		22 Nisan 2020	1			347	
		24 Nisan 2020	1			312	
		8 Mayıs 2020	1			302	
		2 Haziran 2020	1			237	
		10 Haziran 2020	1			2	
		14 Ekim 2020	1			1	
		22 Ocak 2021	1			1	
		10 Şubat 2021	1			1	1906
51	Honduras		1			1	1
52	Irak	30 Mart 2020			1	49	
		3 Nisan 2020	2			334	
		7 Nisan 2020	1			233	
		7 Nisan 2020	1			278	
		8 Nisan 2020	1			267	
		8 Nisan 2020			1	13	
		9 Nisan 2020			2	265	
		16 Nisan 2020	1			267	
		20 Nisan 2020			1	366	
		23 Nisan 2020			1	135	
		29 Nisan 2020	1			285	
		30 Nisan 2020			1	324	
		12 Mayıs 2020			1	90	
		14 Mayıs 2020	1			171	
		21 Mayıs 2020			1	135	
		23 Mayıs 2020	1			163	
		11 Haziran 2020			1	14	
		13 Haziran 2020	1			28	
		18 Haziran 2020			1	205	

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU	
		6 Temmuz 2020			1	38	
		22 Temmuz 2020			1	24	
		24 Temmuz 2020			1	33	
		16 Ağustos 2020	1			90	
		16 Ağustos 2020	1			1	
		22 Ağustos 2020			1	30	
		14 Eylül 2020			1	1	
		16 Eylül 2020	1			1	
		24 Eylül 2020	1			95	
		24 Eylül 2020	1			2	
		27 Eylül 2020	1			1	
		1 Ekim 2020	1			122	
		1 Ekim 2020			1	1	
		29 Ekim 2020	1			1	4062
53	İngiltere	23-24 Mart 2020	4			979	
		16 Nisan 2020	1			261	
		17 Nisan 2020	1			349	
		17 Nisan 2020	1			160	
		20 Nisan 2020	1			337	
		21 Nisan 2020	1			335	
		15 Mayıs 2020	1			2	
		1 Haziran 2020	1			1	2424
54	İran					564	
		27 Nisan 2020	1			32	
		9 Kasım 2020	1			1	597
55	İrlanda	23 Mart 2020	2			394	
		20 Nisan 2020	1			115	
		26 Mayıs 2020				1	510
56	İspanya	17 Mart 2020	2			70	
		20 Nisan 2020	1			91	
		22 Nisan 2020	1			107	
		10 Mayıs 2020	1			4	
		10 Haziran 2020	1			1	
		13 Haziran 2020	1			3	
		23 Haziran 2020	1			85	
		24 Haziran 2020	1			93	

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU	
		22 Aralık 2020	1			1	455
57	İsrail					4	
		14 Nisan 2020	1			16	
		21 Nisan 2020	1			38	
		9 Haziran 2020	1			118	176
58	İsveç	17 Mart 2020	1			72	
		23 Nisan 2020	1			241	
		26 Nisan 2020	1			4	317
59	İsviçre	23 Mart 2020				34	
		23 Nisan 2020	1			171	
		23 Nisan 2020	1			155	360
60	İtalya	24 Mart 2020	2			401	
		24 Nisan 2020	1			245	
		21 Haziran 2020	1			1	647
61	Jamaika	13 Mayıs 2020				3	3
62	Japonya	13 Nisan 2020				2	
		24 Nisan 2020				1	
		7 Mayıs 2020				5	
		18 Haziran 2020	1			90	98
63	Kamboçya		1			1	
		21 Mayıs 2020				3	
		12 Haziran 2020				1	5
64	Kamerun	1 Nisan 2020	1			75	
		25 Haziran 2020	1			37	112
65	Kanada					125	
		9 Nisan 2020	1			214	
		22 Nisan 2020	1			270	
		4 Haziran 2020	1			364	
		9 Haziran 2020	1			309	1282
66	Karadağ	20 Mart 2020	1			194	
		4 Nisan 2020	3			479	
		22 Nisan 2020	1			73	
		24 Nisan 2020	1			148	
		28 Mayıs 2020				2	
		11 Haziran 2020				82	978
67	Katar					645	

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU	
		26 Nisan 2020	1			161	
		26 Nisan 2020	1			288	1094
68	Kazakistan	26-29 Mart 2020	4			465	
		17 Nisan 2020	1			73	
		24 Nisan 2020	1			164	
		12 Mayıs 2020	2			292	
		4 Haziran 2020	1			95	
		5 Haziran 2020	1			65	
		10 Temmuz 2020	1			2	
		10 Temmuz 2020	1			2	
		23 Temmuz 2020	1			2	
		5 Ağustos 2020	1			1	
		16 Aralık 2020	1			1	
		24 Aralık 2020	1			1	
		5 Ocak 2021	1			1	1164
69	Kenya	17-21 Mart 2020	3			56	
		28 Nisan 2020				113	
		19 Haziran 2020	1			14	
		24 Haziran 2020	1			32	215
70	Kırgızistan	21 Nisan 2020	1			305	
		16 Mayıs 2020	1			149	
		2 Temmuz 2020	1			204	
		4 Temmuz 2020	1			135	
		5 Temmuz 2020	1			1	
		9 Temmuz 2020	1			147	
		15 Temmuz 2020	1			4	
		16 Temmuz 2020	1			135	
		17 Temmuz 2020	1			4	
		23 Temmuz 2020	1			237	
		27 Temmuz 2020	1			41	
		30 Temmuz 2020	1			115	1477
71	KKTC	22 Mart 2020		1		393	
		27 Mart 2020	1			121	
		1 Nisan 2020	1			132	
		4 Nisan 2020	1			188	
		19 Nisan 2020	3			551	

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU	
		29 Nisan 2020		1		3	
		9 Mayıs 2020		1		176	
		14 Mayıs 2020		2		461	
		21 Mayıs 2020		1		182	
		22 Mayıs 2020		2		646	
		28 Mayıs 2020		2		507	
		29 Mayıs 2020		1		202	
		30 Mayıs 2020		1		145	
		30 Mayıs 2020		1		384	
		1 Haziran 2020		1		380	
		3 Haziran 2020		1		384	
		6 Haziran 2020		2		594	
		11 Haziran 2020		1		442	
		11 Haziran 2020		1		126	
		12 Haziran 2020	1			154	
		13 Haziran 2020		1		357	
		15 Haziran 2020	1			185	
		18 Haziran 2020	1			28	
		9 Eylül 2020	1			4	
						2892	9637
72	Kolombiya					10	
		26 Mayıs 2020				39	49
73	Kongo Demokratik Cumhuriyeti	26 Nisan 2020				2	
		1 Temmuz 2020	1			13	15
74	Kosova	21 Nisan 2020	1			77	
		4 Haziran 2020	1			41	
		22 Kasım 2020	1			4	122
75	Kosta Rika	14 Mayıs 2020	1			4	
		15 Mayıs 2020	1			2	6
76	Kuveyt	2 Nisan 2020	1			301	
		3 Nisan 2020	1			343	
		7 Nisan 2020	1			349	
		14 Nisan 2020	1			248	
		17 Nisan 2020	1			348	
		22 Nisan 2020	1			348	

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU	
		24 Nisan 2020	1			309	
		30 Nisan 2020	1			349	
		6 Mayıs 2020	1			349	
		8 Mayıs 2020	1			291	
		10 Mayıs 2020	1			260	
		20 Mayıs 2020	1			258	
		13 Haziran 2020	1			155	
		14 Haziran 2020	1			7	
		15 Haziran 2020	2			463	4378
77	Kuzey Makedonya	1-3 Nisan 2020			2	82	
		8 Nisan 2020			2	88	
		20 Nisan 2020	1			259	
		22 Nisan 2020	1			259	
		4 Haziran 2020				31	
		17 Haziran 2020			1	43	762
78	Küba	13 May 2020				9	9
79	Letonya	26 Mayıs 2020				11	11
80	Liberya	10 Mayıs 2020				97	
		4 Temmuz 2020	1			76	173
81	Libya	31 Mart 2020 7 Nisan 2020	2			8	
		16 Nisan 2020	2			186	
		27 Nisan 2020	1			1	
		7 Mayıs 2020	1			45	
		14 Mayıs 2020	1			7	
		14 Haziran 2020	1			30	
		22 Haziran 2020	1			3	
		1 Temmuz 2020	1			9	
		17 Temmuz 2020	1			8	
		18 Eylül 2020	1			3	300
82	Litvanya	20 Mayıs 2020				7	
		26 Mayıs 2020				27	34
83	Lübnan					46	
		17 Nisan 2020		1		4	50
84	Lüksemburg					60	
		26 Mayıs 2020				2	62

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU	
85	Macaristan	26 Mart 2020	1			5	
		20 Nisan 2020	1			1	
		21 Nisan 2020	1			123	
		14 Mayıs 2020	1			36	165
86	Madagaskar	16 Mayıs 2020	1			31	
		27 Ekim 2020	1			6	37
87	Maldivler	5 Mayıs 2020				178	178
88	Malezya	24 Nisan 2020				62	62
89	Mali	27 Nisan 2020	1			44	
		24 Haziran 2020				30	74
90	Malta	19 Nisan 2020	1			104	
		7 Mayıs 2020	1			1	
		8 Mayıs 2020	1			24	129
91	Mauritius	28 Haziran 2020	1			7	7
92	Meksika	17 Mayıs 2020				1	
		2 Haziran 2020				38	
		2 Temmuz 2020	1			23	62
93	Mısır	24 Mart 2020	1			87	
		14 Nisan 2020	1			76	
		20 Nisan 2020	1			164	
		3 Haziran 2020	1			5	
		18 Haziran 2020	1			64	
		19 Haziran 2020	1			81	
		9 Temmuz 2020	1			50	
		13 Temmuz 2020	1			50	
		23 Eylül 2020	1			1	578
94	Moğolistan	18 Mart 2020	1			6	
		13 Mayıs 2020	1			3	
		9 Temmuz 2020	1			7	
		18 Eylül 2020	1			3	
		17 Aralık 2020	1			3	22
95	Moldova	26 Mart 2020	1			40	
		23 Nisan 2020	1			99	139
96	Moritanya	25 Nisan 2020	1			92	
		21 Haziran 2020	1			141	
		22 Haziran 2020	1			38	271

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU	
97	Mozambik	22 Mayıs 2020				21	
		28 Temmuz 2020	1			84	105
98	Myanmar	29 Haziran 2020	1			2	2
99	Namibya	18 Ağustos 2020	1			1	
		19 Kasım 2020	1			1	2
100	Nepal	1 Haziran 2020	1			8	
		24 Haziran 2020	1			4	12
101	Nijer	27 Nisan 2020				102	
		4 Haziran 2020	1			4	
		19 Haziran 2020	1			99	
		18 Temmuz 2020	1			104	309
102	Nijerya	25 Nisan 2020	1			80	
		25 Haziran 2020				44	
		5 Temmuz 2020				108	232
103	Nikaragua	11 Haziran 2020	1			1	
104	Norveç	17 Mart 2020	1			10	
		23 Nisan 2020				19	
		1 Haziran 2020	1			1	30
105	Özbekistan	21 Mart 2020	1			164	
		26 Mart 2020	1			232	
		28 Mart 2020	1			87	
		23 Nisan 2020	1			291	
		13 Mayıs 2020	1			156	
		21 Mayıs 2020	1			71	
		1 Haziran 2020	1			55	
		25 Temmuz 2020	1			4	
		23 Ağustos 2020	1			1	
		27 Ağustos 2020	1			2	1063
106	Pakistan					20	
		22 Nisan 2020	1			133	
		11 Temmuz 2020	1			18	171
107	Papua Yeni Gine	23 Temmuz 2020	1			29	29
108	Paraguay	6 Mayıs 2020				1	
		5 Haziran 2020	1			2	3
109	Peru	26 Mayıs 2020				47	47
110	Polonya	23-24 Mart 2020	2			437	

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU	
		1 Nisan 2020	1			53	
		17 Nisan 2020	1			250	
		26 Ekim 2020	1			1	
		28 Kasım 2020	1			1	742
111	Portekiz	18-20 Mart 2020	2			123	
		22 Nisan 2020				43	166
112	Romanya	30 Mart 2020	1			12	
		21 Nisan 2020	1			73	
		1 Haziran 2020	1			57	142
113	Ruanda	26 Mayıs 2020				2	
		22 Haziran 2020	1			37	39
114	Rusya Federasyonu	27 Mart-11 Nisan 2020	2			23	
		30 Mart 2020	1			56	
		6-7 Nisan 2020			x	6	
		22 Nisan 2020	1			181	
		22 Nisan 2020	1			180	
		29 Nisan 2020	2			431	
		29 Mayıs 2020	1			82	
		10-11 Haziran 2020	3			1062	
		19 Haziran 2020	1			2	
		23 Haziran 2020	1			1	
		4 Ağustos 2020	1			1	
		8 Ağustos 2020	1			2	
		14 Ağustos 2020			1	1	
		16 Ağustos 2020	1			1	
		2 Kasım 2020	1			1	2030
115	Senegal	25 Nisan 2020				60	
		20 Mayıs 2020	1			1	61
116	Sierra Leone	3 Mayıs 2020				2	2
117	Singapur	24 Nisan 2020				24	
		9 Haziran 2020	1			22	46
118	Slovakya	17 Mart 2020				12	
		23 Nisan 2020				23	35
119	Slovenya	28 Nisan 2020				12	12
120	Sırbistan	25-31 Mart 2020	2			256	

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU	
		22 Nisan 2020	1			94	
		11 Haziran 2020	1			30	
		21 Haziran 2020	1			148	
		8 Temmuz 2020	1			2	
		28 Ekim 2020				1	
		17 Aralık 2020			1	1	532
121	Somali	25 Nisan 2020				99	
		26 Nisan 2020				1	
		15 Haziran 2020	1			62	162
122	Sri Lanka		1			1	
		5 Mayıs 2020	1			31	32
123	St. Vincent ve Grenadinler	13 Mayıs 2020				12	12
124	Sudan	21 Mart 2020	1			50	
		24 Mart 2020				53	
		22 Nisan 2020	1			180	
		22 Nisan 2020	1			179	
		6 Mayıs 2020	1			1	
		16 Haziran 2020	1			275	
		17 Haziran 2020	1			126	864
125	Suudi Arabistan	5 Nisan 2020	3			366	
		14 Nisan 2020	1			179	
		14 Nisan 2020	1			315	
		14 Nisan 2020	1			159	
		18 Nisan 2020	1			170	
		20 Nisan 2020	1			166	
		21 Nisan 2020	1			167	
		22 Nisan 2020	1			182	
		22 Nisan 2020	1			160	
		22 Nisan 2020	1			173	
		22 Nisan 2020	1			309	
		22 Nisan 2020	1			351	
		23 Nisan 2020	1			295	
		23 Nisan 2020	1			182	
		23 Nisan 2020	1			190	
		23 Nisan 2020	1			176	

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU
		24 Nisan 2020	1			292
		24 Nisan 2020	1			348
		26 Nisan 2020	1			169
		27 Nisan 2020	1			250
		28 Nisan 2020	1			170
		30 Nisan 2020	2			338
		2 Mayıs 2020	3			504
		3 Mayıs 2020	1			168
		4 Mayıs 2020	2			307
		22 Mayıs 2020	2			674
		22 Mayıs 2020	3			974
		10 Haziran 2020	1			287
		21 Haziran 2020	3			982
		22 Haziran 2020	2			523
		23 Haziran 2020	2			561
		4 Temmuz 2020	1			156
		6 Temmuz 2020	1			72
		8 Temmuz 2020	1			147
		9 Temmuz 2020	1			83
		13 Temmuz 2020	1			93
		16 Temmuz 2020	1			123
		18 Temmuz 2020	1			126
		21 Temmuz 2020	1			120
		26 Temmuz 2020	1			137
		27 Temmuz 2020	2			334
		29 Temmuz 2020	2			396
		4 Ağustos 2020	1			87
		9 Ağustos 2020	1			139
		11 Ağustos 2020	1			146
		19 Ağustos 2020	1			110
		19 Ağustos 2020	1			4
		3 Eylül 2020	1			218
		4 Eylül 2020	1			194
		3 Eylül 2020	1			48
		4 Eylül 2020	1			106
		4 Eylül 2020	1			61

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU	
		10 Eylül 2020	1			169	
		10 Eylül 2020	1			107	
		23 Eylül 2020	1			48	
		23 Eylül 2020	1			41	
		18 Eylül 2020	1			34	
		20 Eylül 2020	1			38	
		25 Eylül 2020	1			11	
		26 Eylül 2020	1			1	
		27 Eylül 2020	1			7	
		29 Eylül 2020	1			105	
		29 Eylül 2020	1			88	
		29 Eylül 2020	1			140	
		29 Eylül 2020	1			82	
		5- Ekim 2020	1			35	
		5 Ekim 2020	1			45	
		6 Ekim 2020	1			52	
		7 Ekim 2020	1			104	
		9 Ekim 2020	1			55	
		11 Ekim 2020	1			78	
		17 Şubat 2021	1			1	14228
126	Şili	17 Mayıs 2020				1	
		21 Mayıs 2020	1			4	5
127	Tacikistan	23 Mayıs 2020	1			98	98
128	Tanzanya	28 Nisan 2020	1			153	
		7 Mayıs 2020	1			2	
		16 Mayıs 2020				131	
		25 Ocak 2021	1			1	
		22 Şubat 2021	1			4	291
129	Tayland					2	
		23 Nisan 2020	1			82	
		29 Mayıs 2020	1			59	143
130	Tunus	19-22 Mart 2020	2			12	
		15 Nisan 2020	1			39	
		6 Mayıs 2020	1			21	
		8 Haziran 2020	1			15	87
131	Türkmenistan	26 Haziran 2020	1			133	

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU	
		10 Temmuz 2020	1			30	
		7 Ağustos 2020	1			91	
		18 Ağustos 2020	1			14	
		27 Ağustos 2020	1			7	
		24 Eylül 2020	1			11	
		24 Eylül 2020	1			47	
		17 Ekim 2020	1			25	
		23 Ekim 2020	1			34	
		4 Aralık 2020	1			35	
		4 Aralık 2020	1			2	
		22 Aralık 2020	1			30	
		22 Aralık 2020	1			46	
		15 Ocak 2021	1			69	
		16 Ocak 2021	1			1	
		28 Ocak 2021	1			44	
		29 Ocak 2021	1			15	
		22 Şubat 2021	1			11	
		23 Şubat 2021	1			13	
		24 Şubat 2021	1			22	680
132	Uganda	22 Haziran 2020				45	45
133	Ukrayna	20 Mart-2 Nisan 2020	6	1		701	
		16 Nisan 2020	1			141	
		17 Nisan 2020	1			349	
		21 Nisan 2020	1			298	
		23 Nisan 2020	1			319	
		27 Nisan 2020	1			10	
		9 Haziran 2020	1			318	2136
134	Umman	23 Nisan 2020	1			250	
		17 Haziran 2020	1			278	
		29 Temmuz 2020	1			273	801
135	Uruguay	6 Mayıs 2020				6	
		5 Haziran 2020	1			4	10
136	Ürdün	23 Nisan 2020	1			166	
		7 Mayıs 2020	1			8	174
137	Venezuela	31 Mayıs 2020	1			2	
		5 Temmuz 2020	1			1	

SAYI	ÜLKE ADI	TARİH	UÇAK	GEMİ	KARAYOLU	YOLCU	
		17 Temmuz 2020	1			4	7
138	Yemen	29 Temmuz 2020	1			1	
		1 Ağustos 2020	1			1	2
139	Yeşil Burun (Cabo Verde)	8 Nisan 2020	1			3	3
140	Yunanistan	22-26 Mart 2020	2			66	
		22-26 Mart 2020			3	21	
		18 Nisan 2020			6	152	
		30 Nisan 2020			1	1	
		20 Mayıs 2020			1	5	
		11 Haziran 2020			1	1	
		28 Eylül 2020	1			1	247
141	Zambiya	26 Nisan 2020				1	1
142	Zimbabve	11 Haziran 2020	1			3	3
Toplam			644	23	152	88561	

Türkiye'deki Üçüncü Ülke Vatandaşlarının Ülkelerine Tahliyesi

Dışişleri Bakanlığı, ilgili kurumlarla iş birliği halinde 17 Mart-11 Haziran döneminde 91 ülkenin tahliyelerine destek olmuş, bu çerçevede 37.682 yabancı Türkiye'den tahliye edilmiştir. 17 Mart tarihinden pandemi bağlantılı kısıtlamaların kalktığı 11 Haziran tarihine kadar doğrudan veya dolaylı destekle 290.000 yabancı Türkiye'den ayrılmıştır. 368 hasta vatandaş ambulans uçakla Türkiye'ye getirilmiştir.

Uluslararası Uçuşlara Yönelik Çalışmalar

11 Haziran 2020 tarihinde, Türkiye sınırlarına Kovid-19’la mücadele amacıyla getirilen kısıtlamaların bazı istisnalarla kaldırılması bağlamında uluslararası uçuşların başlamasını teminen ilgili kurumlarla da koordinasyon halinde, Haziran ayı başından itibaren gerek Ankara’da Büyükelçilikler nezdinde, gerek dış temsilcilikler vasıtasıyla girişimlerde bulunulmuştur. Bu girişimlerin sonucunda uluslararası uçuşlar aşamalı olarak başlamıştır.

24 Şubat 2021 itibarıyla Türkiye, 97 ülkeyle karşılıklı uçuşlar başlamış bulunmaktadır. Henüz başlamamış olanlar ise takip edilmektedir.

Koronavirüsün mutasyonlu versiyonlarının çeşitli ülkelerde tespit edilmesini müteakiben, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın talimatları ve kurumların yakın iş birliği ile Türkiye’de kapsamlı tedbirler alınmaktadır. Bu bağlamda, Birleşik Krallık, Danimarka, Güney Afrika ve Brezilya ile uçuşlar, insani yardım ve kargo uçuşları hariç olmak üzere durdurulmuştur. Öte yandan, son 10 gün içerisinde Birleşik Krallık ve Danimarka’da bulunmuş olan kişilerin Türkiye’ye girişlerini takiben beyan edecekleri ikamet adreslerinde ve son 10 gün içerisinde Güney Afrika Cumhuriyeti ve Brezilya’da bulunmuş olan kişilerin ise Türkiye’ye girişlerini takiben Valiliklerce belirlenecek mekanlarda 14 gün karantina altına alınmaları kararlaştırılmıştır. Karantina sürelerinin 10. gününde PCR testleri yapılarak test sonuçları negatif çıkanların 10. günün sonunda karantinalarını sona erdirmeleri mümkün olmaktadır.

Öte yandan, yurt dışından herhangi bir ülkeden Türkiye’ye giriş yapacak 6 yaş üstü kişilerin, Türkiye’ye girişlerinden önceki son yetmiş iki (72) saat içerisinde yapılmış negatif SARS-CoV-2 PCR test sonuçlarını ibraz etmeleri zorunlu kılınmıştır.

Ayrıca bazı ülkelere düzenli uçuşların henüz başlamadığı sırada havayollarına verilen özel izinle uçuşlar düzenlenmiş ve düzenlenmeye devam etmektedir. Söz konusu izin için talepler Dışişleri

Bakanlığı Koordinasyon ve Destek Merkezi (DKDM) tarafından değerlendirilmekte ve Sivil Havacılık Genel Müdürlüğüyle gerekli eş güdümlü yapılmaktadır. Bu bağlamda, düzenli uçuşların başlamadığı ülkelerden Türk vatandaşlarının yurda dönüşleri öncelikle olmak üzere insani amaçlı uçuşlara izin verilmektedir.

Aynı şekilde doğrudan uçuşların askıya alındığı ülkelerde bulunup da, cenazeye katılma ve tedavi gibi zaruri ve insani amaçla Türkiye'ye yönelik mevcut bir sefere (transit yolcu alımı amaçlı vb.) alınmak isteyen vatandaşların durumu DKDM tarafından ayrı ayrı değerlendirilmekte ve ilgili kurumlarla bilistişare yardımcı olunmaktadır.

BÖLÜM 5

TÜRKİYE’NİN KORONAVİRÜSLE BAŞARILI MÜCADELESİNİN İLETİŞİMİ

Ülkemiz yeni tip koronavirüsle mücadelede şeffaf ve etkin bir iletişim stratejisi yürüterek ulusal ve uluslararası kamuoyunu düzenli, etkin ve sistematik bir şekilde bilgilendirmiş ve kamu diplomasisi araçlarını kullanarak sahadaki başarısını dünya gündemine taşımaya gayret etmiştir.

BÖLÜM 5

TÜRKİYE’NİN KORONAVİRÜSLE BAŞARILI MÜCADELESİNİN İLETİŞİMİ

Ülkemiz yeni tip koronavirüsle mücadelede şeffaf ve etkin bir iletişim stratejisi yürüterek ulusal ve uluslararası kamuoyunu düzenli, etkin ve sistematik bir şekilde bilgilendirmiş ve kamu diplomasisi araçlarını kullanarak sahadaki başarısını dünya gündemine taşımaya gayret etmiştir. Bu süreçte, Türkiye’nin tanıtımı yapmak ve iddialarını ve tezlerini uluslararası kamuoyuna duyurmakla yükümlü İletişim Başkanlığı kilit bir rol oynamıştır. Bu çerçevede İletişim Başkanlığınca hazırlanan bilgilendirici web siteleri, yayınlar, kısa film ve videolar ile ulusal ve uluslararası konferans ve organizasyonlar gibi pek çok iletişim çalışması hayata geçirilmiştir.

5.1. Uluslararası Kamuoyuna Yönelik Stratejik Enstrümanlar

Türkiye’nin Koronavirüsle Etkin Mücadelesi Kitabı

“Türkiye’nin Koronavirüsle Etkin Mücadelesi” kitabı tüm dünyayı etkisi altına alan Kovid-19 salgınını küresel bir perspektif sunmakta ve Türkiye’nin takdir edilen sağlık altyapı ve yatırım çalışmalarına dikkat çekmektedir. Ülkemizin salgın karşısında aldığı etkin önlemler ve uyguladığı kapsayıcı des-

teklerin açıklandığı çalışmada yapılan uluslararası yardımlara da vurgu yapılmaktadır. Ülkelerin ilk vaka sonrası attığı adımların karşılaştırmalı olarak sunulduğu eser, Türkçe, İngilizce ve Arapça olarak üç dilde basılmış ve aynı zamanda dijital olarak web ortamında erişime açılmıştır.

Ulusal Pandemi Eylem Planı

“Ulusal Pandemi Eylem Planı” ile ülkemizdeki tüm kişi, kurum ve kuruluşların pandemik hastalıkları tanımalarına, rollerini ve sorumluluklarını yerine getirmek üzere en uygun şekilde hazırlık yapmalarına ve salgın durumunda koordinasyon içinde hareket etmelerine yardımcı olacak bilgi ve çerçeveyi sağlaması hedeflenmektedir.

Türkiye’de Koronavirüs Bülteni

İletişim Başkanlığı tarafından 2020 yılının Mart ayından itibaren koronavirüs ile mücadele kapsamında ülkemizde yaşanan gelişmeler ve alınan önlemler “Türkiye’de Koronavirüs Bülteni”nde derlenmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımızın Ulusa Sesle-

niş Konuşmaları’nda öne çıkan hususlar, Sağlık Bakanı Sayın Fahrettin Koca’nın gerçekleştirdiği basın açıklamalarının ana başlıkları, resmi kurum ve kuruluşlarımızın açıklamaları, konuya ilişkin genelgeler de dahil olmak üzere ülkemizde yaşanan tüm gelişmeler ve resmi açıklamalar bir araya getirilmiştir. Bülten Türkçe ve İngilizce olarak iki dilde yayınlanmaktadır.

Türkiye’nin Kovid-19 Mücadelesinin Uluslararası Basın Yansımaları Bülteni

İletişim Başkanlığı tarafından 2020 yılının Mayıs ayından itibaren Türkiye’nin koronavirüs ile mücadelesi hakkında uluslararası basında yer alan haberlerin derlendiği, haberlerde öne çıkan söylemlerin yer aldığı bir bülten günlük olarak hazırlanmaktadır.

Kovid-19 ile Mücadelede Türkiye Modeli - Söylem ve Projeler Kitapçığı

İletişim Başkanlığı tarafından hazırlanan Kovid-19 ile Mücadelede Türkiye Modeli – Söylem ve Projeler kitapçığında, Kovid-19 salgınının küresel siyasete, uluslararası sisteme ve güç dengelerine etkilerinden yola çıkılarak, Türkiye’nin salgın sonrasında uluslararası kamuoyuna yönelik kullanabileceği söylem ve projelere dair önerilerde bulunmaktadır.

Kısa Film ve Videolar

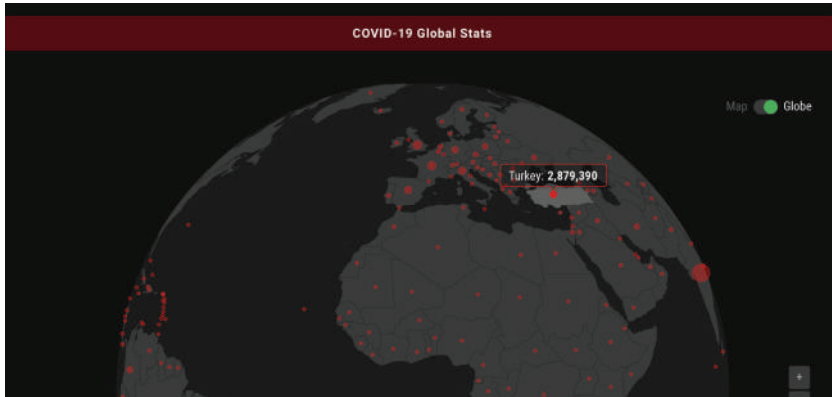
Küresel salgın sürecinde birlik ve beraberliğimizi güçlendirmek, insanların yeni normale alışmasını sağlamak, süreçteki farklı aktörlerin fedakarlıklarını anlatmak, Türkiye’nin diğer ülkelere göre daha iyi konumda olduğunu ortaya koymak ve Kovid-19’un tanı ve tedavisi için yürütülen mücadeleyi duyurmak amacıyla uzmanlar, sanatçılar, şefler ve gönüller gibi pek çok kesimin katkılarıyla özel çekimler yapılmış, videolar ve kısa filmler hazırlanmıştır. Bu kapsamda Vefa Destek filmi,

Mutfakta Hayat Var tanıtım filmi, Hayat Eve Sığar kamu spotu, Hepimiz Bütün Bir Parçasıyız çalışması gibi pek çok iletişim projesine imza atılmıştır.

Covid-19 Turkey Web Sitesi

Proje ile Türkiye’nin almış olduğu Kovid-19 tedbirlerinin ve mücadelesinin dünya kamuoyuna doğru bir şekilde aktarılması, güvenli bilgi akışının sağlanması ve Türkiye ile ilgili olumlu algının oluşturulması amaçlanmaktadır.

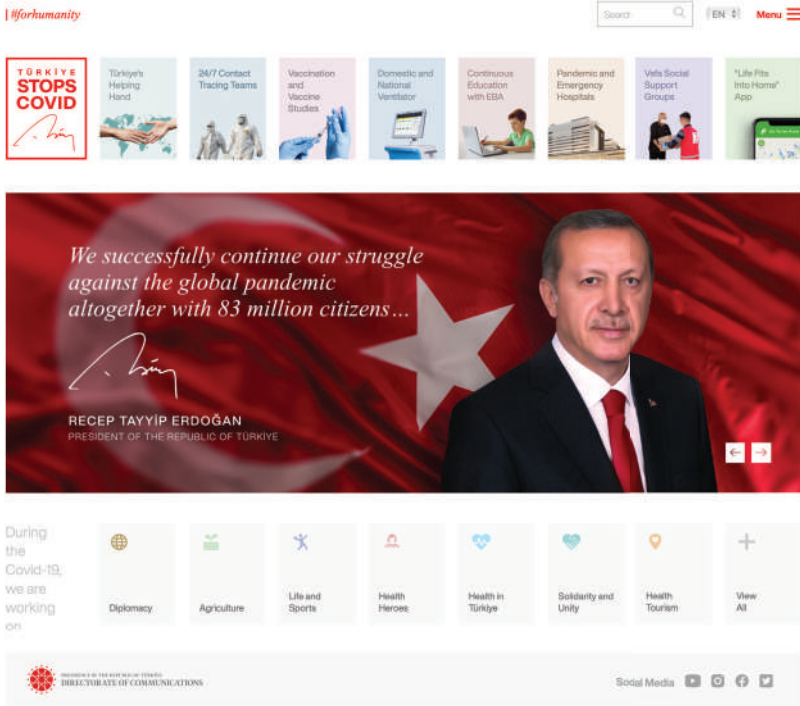
Bu kapsamda www.covid19turkey.com web sitesi hazırlanarak, Türkçe, Rusça ve İngilizce dillerinde video içerikler üretilmiş ve sosyal mecralarda yayımlanması sağlanmıştır.

Türkiye Stops Covid Web Sitesi

İletişim Başkanlığı, tüm dünyayı etkisi altına alan koronavirüs salgınının Türkiye’de ilk görüldüğü tarih olan 11 Mart 2020’den bu yana Türkiye’nin salgınla bir yıl boyunca yürüttüğü etkin mücadeleyi anlatan turkiyestopscovid.com isimli internet sitesini yayına açmıştır.

“İnsanlık İçin” sloganıyla Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanan “turkiyestopscovid.com” internet sitesi, Türkiye’nin bu süreçte hem kendi vatandaşları hem de tüm dünya için yaptığı çalışmaları içermektedir. Kovid-19 ile mücadelede Türkiye modelinin anlatıldığı sitede, Türkiye’nin sağlıktan eğitime, sosyal yardımlardan ekonomik desteklere kadar geniş bir alanda uygulamaya aldığı faaliyetlere yer verilmektedir. Site, tüm dünyaya yardım elini uzatan Türkiye’nin küresel düzeyde salgının önlenmesi için yaptığı katkılara ilişkin bilgileri de içermektedir.

5.2. Kovid-19 ile Mücadelede Türkiye Modelinin Anlatımı

Kovid-19 Tecrübeleri ve Salgınına Karşı Mücadelede Uluslararası İş Birliği Konferansı

İletişim Başkanlığı tarafından düzenlenen “Kovid-19 Tecrübeleri ve Salgına Karşı Mücadelede Uluslararası İş Birliği” başlıklı konferans 8 Nisan 2020 tarihinde sosyal medya mecraları ve ulusal kanallar tarafından canlı olarak yayınlanmıştır. Başkanlığın Türkçe ve İngilizce Youtube kanallarından canlı olarak yayınlanan video-konferansın açılış konuşmasını İletişim Başkanı Prof. Dr. Fahrettin Altun yapmış; Türkiye’nin Pekin Büyükelçisi Abdulkadir Emin Önen, Roma Büyükelçisi Murat Salim Esenli ve Seul Büyükelçisi Durmuş Ersin Erçin’in konuşmacı olarak yer aldığı video-konferansın moderatörlüğünü ise SETA Güvenlik Araştırmaları Direktörü Murat Yeşiltaş gerçekleştirmiştir. Konferansta, Kovid-19 salgınıyla mücadelede uluslararası iş birliğinin öneminin altı çizilmiştir.

Kovid-19 Sonrası Küresel Düzen Video Konferansı

İletişim Başkanlığı ile Brookings Doha Enstitüsü ortaklığında “Kovid-19 Sonrası Küresel Düzen” isimli video konferans Youtube üzerinden 15 Nisan 2020 tarihinde canlı olarak gerçekleştirilmiştir. Konferansta, pandemi sonrası küresel düzende muhtemel değişimler ele alınmış; programda ASBÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Mehmet Akif Kireççi, Brookings Doha Direktörü Doç. Dr. Tarik Yousef ve Brookings Doha Araştırma Direktörü Dr. Nader Kabbani değerlendirmelerde bulunmuştur.

Türkiye’nin Kovid-19 ile Mücadelesinin Anlatımı

Projeyle Türkiye’nin salgın sonrası döneme yönelik kullanabileceği güçlü söylemlerin ve uygulayabileceği etkin politikaların ortaya koyulması amaçlanmıştır. Salgın sürecinde Türkiye’nin gösterdiği başarılı performans vurgulanarak her türlü stratejik iletişim araçlarıyla tüm mecralarda etkin anlatımı yapılmıştır. Bu kapsamda, “NATO ENGAGES” programı düzenlenmiş, ülkelerin karşılaştırmalı olarak uygulama örnekleri verilmiş, Türkiye’de yerleşik yabancı sporcuların gözünden Türkiye’nin Koronavirüs Mücadelesini anlatan video çekimi yapılmış, uluslararası fuarlar aracılığıyla milli teknoloji ile geliştirilen sağlık ürünleri tanıtılmış, yabancı kanallar vasıtasıyla ülkemizin sağlık turizmi imkânları anlatılmıştır. Koronavirüs belgeseli çekilmiş, yabancı futbolcular üzerinden Türkiye’nin Kovid-19 ile mücadelesi ülkelerin iç kamuoyuna anlatılmış ve yapılan yardımlar sosyal medya aracılığıyla aktarılmıştır.

Yeni Normal Düzenin İletişimi

Uluslararası alandaki olumlu Türkiye algısının oluşturulması konusunda daha proaktif bir duruş sergilenmesi, salgın sürecinde ve sonrasında web seminerler, video konferanslar gibi yeni dijital iletişim mecralarının etkin kullanımıyla Türkiye’nin dış politika tezlerinin dijital kamu diplomasisi ve tanıtım faaliyetleriyle gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.

“Pandemi Sonrası İletişim Yaklaşımları” başlığıyla; Türkiye’nin Kovid-19 süreci ile nasıl mücadele ettiğini ve hangi çalışmaları yaptığını vurgulamak amacıyla 7 ayrı sektörde 12 aylık dönemler halinde durum raporları, infografikler, videolar ve sokak röportajları yapılarak kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Koronavirüs Salgını Sürecinde Türkiye’nin Yurtdışındaki Tahliye Organizasyonlarının İletişimi

Türkiye’nin Kovid-19 salgını bağlamında yurt dışından gerçekleştirdiği tahliye organizasyonları gözler önüne serilmiş; İngilizce ve Türkçe dillerinde hazırlanan 5 adet tahliye organizasyonu video-su sosyal medya üzerinden paylaşılmıştır.

5.3. Sağlık Altyapısı ve Uygulamalarının Tanıtımı

Türkiye’nin Pandemi Hikayesi

Proje ile sağlık çalışanlarının olağanüstü özverileriyle taçlanan Kovid-19 sürecinde hem halkımızın dezenformasyondan uzak tutulması hem de Türkiye’nin bu mücadeledeki başarısının uluslararası kamuoyuna sunulması amaçlanmıştır.

Belirlenen 2 adet pandemi hastanesi ile ilgili araştırma yapılmış, hastanelerin başhekimleri ile ilgili hastanelerin rutin hasta bakım süreçleri takip edilmiş ve çekimler gerçekleştirilmiştir.

Bu kapsamda, Okmeydanı ve Haseki Eğitim Araştırma Hastanelerinde hemşire ve doktorlar başta olmak üzere sağlık personelleri ile 44 adet röportaj yapılmıştır. Bu röportajlardan iç ve dış kamuoyuna hitap edecek şekilde iki dilde videolar oluşturulup sosyal medya üzerinden yayımlanmıştır.

Dijital Pandemi Takip Sisteminin Tanıtımı

Projede Sağlık Bakanlığı tarafından uygulamaya geçirilen izolasyon takip sisteminin izolasyon altında olan kişilerin ve virüs riski taşıyanların GSM hatları aracılığı ile takip edilmesini sağlayan pandemi takip sisteminin tanıtımı amaçlanmıştır. İngilizce ve Türkçe dillerinde bir video film hazırlanmış ve kamu spotu olarak ulusal kanallar ve dijital medyada yayımlanmıştır.

Ayrıca toplumu bilinci uyandırmak amacıyla “#takiptekaltürkiyem” adında bir sosyal medya hashtag (#) çalışması gerçekleştirilmiştir.

45 Günde Tamamlanan 3 Acil Durum Hastanesi

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın 6 Nisan 2020 tarihinde gerçekleştirdiği Cumhurbaşkanlığı Kabinesi toplantısının ardından, İstanbul’a üç yeni acil durum hastanesi daha kazandırılmasının müjdesi verilmiştir.

Üç proje sadece 45 günde tamamlanıp, hizmete sunulmuştur. Söz konusu acil durum hastanelerinin yapım ve onarım aşamaları kesintisiz bir şekilde kaydedilmiş ve tüm süreci kapsayan hızlandırılmış tanıtım videoları hazırlanmış ve kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Çok Amaçlı Acil Durum ve Salgın Hastaneleri İletişimi

Gelişmiş batı ülkelerinin sağlık altyapısındaki yetersizlikler nedeniyle salgınla mücadelede zor zamanlar yaşadığı bir dönemde, ülkemiz vizyoner sağlık politikaları neticesinde hâlihazırda hayata geçirmiş olduğu yüksek kapasiteli şehir hastaneleri ile süreci sıkıntısız atlatmıştır. Bunun yanı sıra, olası ihtiyaç durumu dikkate alınarak 45 gün içerisinde İstanbul'da 3 adet çok amaçlı acil durum hastanesi inşası tamamlanıp hizmete açılmıştır. Ülkemizde gerçekleştirilen hastane yatırımları, Covid-19 salgınında etkin rol alarak, normalleşme sürecinin hızlanmasına katkı sunmuştur. Salgın, deprem ve her türlü afette hizmet verecek hastaneler, sağlık turizminde stratejik konumları dolayısıyla etkin rol oynamıştır. Bu iletişim çalışması ile bu

yatırımların tüm dünyaya duyurulması amaçlanmıştır. Bu kapsamda; Prof. Dr. Murat Dilmener, Prof. Dr. Feriha Öz ve Dr. Niyazi Kurtulmuş hastanelerine ilişkin Türkçe ve İngilizce dillerinde kamu spotu filmleri hazırlanmış, ulusal ve uluslararası kamuoylarının dikkatine sunulmuştur.

Türkiye’nin Sağlık Yatırımları ve Koronavirüsle Mücadelesine Yönelik Tanıtım, Bilinç ve Farkındalık Projesi

Kovid-19 nedeniyle, Türkiye’de yoğun bakım ünitelerinin ve hastane kapasitelerinin önemi ciddi bir oranda artmış, inşaatı devam eden ve tamamlanmak üzere olan hastanelerin ve şehir hastanelerinin inşaatının tamamlanmasına hız verilmiş, bazı hastaneler ise insanüstü bir gayret ile hizmete açılmıştır.

Projeyle bu sürecin tamamı vatandaşlarımız ile paylaşılarak, devam eden yatırım ve hizmetler konusunda vatandaşlarımızın bilgilendirilmesi, bilinçlendirilmesi ve sağlık konusunda onların güveninin ve motivasyonunun yüksek tutulması amaçlanmıştır. Bu amaçla iki farklı dilde “Beyaz Önlüklü Kahraman-

lar”, “Şehir Hastaneleri” ve “Vefa Gönüllüleri” isimli video filmler hazırlanmıştır.

Türkiye’nin Uluslararası Sağlık Yardımlarının Tanıtımı

Projede, Kovid-19 salgın sürecinde virüsün bulaşma oranının azaltılması için uyulması gereken kuralların, alınan önlemlerin ve yürütülen çalışmaların bütün vatandaşlara ve dünya kamuoyuna anlatılması amaçlanmıştır. Bu kapsamda, yurt dışı yardımlar video ve infografik film çalışmaları Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanmış; kamu spotu olarak ulusal yayın kuruluşlarında ve sosyal medya platformlarında yayınlanması sağlanmıştır. Türkiye’nin sağlık altyapısının gücü vurgulanarak sağlık diplomasisine katkıda bulunulmuştur.

5.4. Toplumsal Dayanışma ve Destek Temalı İletişim Çalışmaları

Biz Bize Yeteriz Türkiye’ın Kampanyası

1 Nisan 2020 tarihinde Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından Biz Bize Yeteriz Türkiye’ın Dayanışma Kampanyası başlatılmıştır. Zorlu süreçleri birliktelik ve dayanışma ruhu ile atlatan Türkiye, vatandaşlarımızca söz konusu kampanyaya gösterilen teveccüh ile birliktelik ve dayanışma ruhunu bir kez daha ortaya koymuştur.

Kampanya kapsamında toplamda 2.069.338 hane halkı/kişiyeye 2.069.338.000 TL destekte bulunulmuştur. Kampanya süresince toplanan bağışların kim tarafından ve hangi miktarda yapıldığı hususunda şeffaf bir süreç izlenmiş, kampanya sona erdikten sonra oluşan kaynağın sarf edildiği/edileceği yerlerle ilgili bilgilendirme düzenli bir şekilde yapılmıştır. Bu amaçla <https://bizbizeyeteriz.gov.tr/> isimli bir internet sitesi açılmış ve #birliktebaşaracağız #BizBizeYeterizTürkiyem hashtagleri ile sosyal medya çalışmaları yürütölmüş, konu ile ilgili bilgilendirici videolar hazırlanarak yayımlanmıştır. Vatandaşlarca

kampanya kapsamında Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezine (CİMER) gönderilen binlerce destek mesajından birkaçı bu gönüllü birlikteliğin gözler önüne serilmesi amacıyla kurumsal sosyal medya hesaplarından paylaşılmıştır.

Kampanya kapsamında salgın döneminde milli birlik ve beraberliğin önemi müziğin iyileştirici gücü ile birleştirilerek “Birlik, Beraberlik ve Kardeşlik Bestesi” isimli bir eser ortaya çıkarılmıştır. Bestenin dijital medya kanalları üzerinden yayını yapılmıştır.

83 yaşındaki huzurevi sakini bayram ikramiyesini Milli Dayanışma Kampanyası'na bağışladı.

Gazilik maaşını “Milli Dayanışma Kampanyası”na bağışladı.

Afyonkarahisarlı iki kuzen biriktirdikleri 700 lirayı Milli Dayanışma Kampanyası'na bağışladı.

Anaokulu öğrencisi, kumbarasındaki parayı Milli Dayanışma Kampanyası'na bağışladı.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI

Türkiye'nin Kültür Hazinesi Sahnesinde Evde Bayram Konserleri

 19 MAYIS	 20 MAYIS	 21 MAYIS	 22 MAYIS	 23 MAYIS	 24 MAYIS	 25 MAYIS	 26 MAYIS
ŞİRİN PANCAROĞLU VE BORA UYMAZ "Şirin ve Bora" Konseri	FERMAN AKGÜL VE ETHNIC BAND "Ferman ve Ethnik Band" Konseri	SERKAN ÇAĞRI VE BALKAN ENSEMBLE & ELİF BUŞE DOĞAN "Serkan Çağrı ve Balkan Ensemble" Konseri	YUSUF GÜNEY "Yusuf Güney" Konseri	MURAT KARAMAN VE ANTİKYA EVLERİ ÇAMAŞIRI ORKESTRASI "Murat Karaman ve Antikya Evleri Çamaşırı Orkestrası" Konseri	KUBAT "Kubat" Konseri	FETİH CAN "Feyhan Can" Konseri	HADİ ALI ARSLAN "Hadi Ali Arslan" Konseri
AFRODISİAS ANTIK TİYATROSU	KAPADOKYA	PATARA ANTIK KENTİ	EFES ANTIK KENTİ	HIERAPOLIS ANTIK TİYATROSU	SAFRANBOLU	MİMAR SİNAN ÜNİVERSİTESİ	İSTANBUL ARKEOLOJİ MÜZESİ

Kültür Hazinesi Sahnesinden Evde Bayram Konserleri

Salgın sürecinde insanların bir arada olmasını gerektiren kültürel, sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetler yapılamamıştır. Bunun toplum üzerinde olumsuz sosyo-psikolojik etkilerini en aza indirmek, bayram sevincini evde yaşatmak ve aynı zamanda ülkemizin kültür hazinelerini tanıtımını yapmak amacıyla özel dijital konserler düzenlenmiştir.

Proje kapsamında Afrodisias Antik Tiyatrosunda Şirin Pancaroğlu ve Bora Uymaz Konseri, Kapadokya 'da Ferman Akgül ve Ethnic Band Konseri, Patara Antik Kenti'nde Serkan Çağrı ve Balkan Ensemble & Elif Buse Doğan Konseri, Efes Antik Kenti'nde Yusuf Güney Konseri, Hierapolis Antik Tiyatrosu Konseri, Safranbolu'da Kubat Konseri, İstanbul Mimar Sinan Üniver-

sitesi'nde Fethah Can Konseri ve İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde Mazhar Alanson Konseri olmak üzere seçkin sanatçıların yer aldığı bir dizi konser gerçekleştirilerek ulusal kanallardan ve sosyal medya mecralarından yayımlanarak vatandaşlarımıza ulaştırılmıştır.

5.5. Kamuoyunu Bilgilendirme Çalışmaları

Türkiye’nin Kovid-19 ile Mücadelesi Konusunda Kamuoyunu Bilgilendirme Mektubu

Kamuoyunu koronavirüsle mücadelede bilgilendirme ve bilinçlendirmeyi hedefleyen Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan imzasını taşıyan mektup 22 milyon haneye ulaştırılmıştır.

Bu mektup ile Kovid-19’a karşı yapılan mücadelenin vatandaşlarımıza doğrudan Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından iletilmesi, vatandaşlarımızın bu konuda en sağlıklı bilgiye ulaşarak bilinçlenmesi hedeflenmiştir.

Proje kapsamında Türkiye’nin Kovid-19 ile Mücadelesi Konusunda Kamuoyunu Bilgilendirme Mesajı’nın 81 ilde her haneye dağıtımı planlanmıştır. 82 milyon nüfusa ulaştırılması ve her haneye teslim edilmesi hedefi doğrultunda 22 milyon haneye ulaşması sağlanmıştır.

Koronavirüs Salgını Hakkında Bilgilendirme Videoları

İletişim çalışmasında, Türk halkının koronavirüsten korunması için bilgilendirici, bilinçlendirici ve farkındalık artırıcı içerikler hazırlanması ve videolar ile salgınla mücadele süresince dikkat edilmesi gereken hususların anlatılması amaçlanmıştır. Bu amaçla, 3 adet video hazırlanıp medya iletişim araçları ile yayınlanması sağlanmıştır. Videolar kamu spotu olarak ulusal kanallarda yayınlanmış, İletişim Başkanlığı sosyal medya hesapları üzerinden paylaşılmıştır.

Ülkemizde Geçici Koruma Statüsünde Bulunan ve Suriye’nin Kuzeyinde Yaşayanların Bilgilendirilmesi

Proje, misafir olarak ülkemizde bulunan, savaş ve kaotik ortamlardan uzaklaşan Suriye vatandaşlarına yönelik kendi dillerinde yeni tip Koronavirüse karşı alınacak önlemlerin anlatılması amacıyla geliştirilmiştir. Cerablus, Elbab, Afrin ve Türkiye’deki geçici korunma bölgelerinde yer alan askerlerimizin, AFAD, Türk Kızılayı ve sivil toplum örgütlerimizin dağıtımını gerçekleştirdiği bilgilendirici 500 bin broşür vasıtasıyla bölge halkına bu zor süreçte Türk milletinin yanlarında olduğu mesajının iletilmesi hedeflenmiştir

Sosyal Medya Çalışmaları/Kampanyaları

Sosyal mecralarda Türkiye’nin pandemi sürecine ilişkin yürütülen tüm faaliyet ve kampanyalar kamuoyuna duyurulmuştur. Bu kapsamda, Türkiye’nin günlük pandemi tablosu infografiklerle, salgınla mücadele kapsamında uygulanan kısıtlamalar bilgilendirici görsel ve videolarla kamuoyuna iletilmiştir. Öte yandan, Türkiye’nin diğer ülkelere gerçekleştirdiği insani yardımlar çeşitli videolarla sosyal mecralarda etkin bir şekilde anlatılmıştır.

5.6. Basın Mensuplarına Yönelik Çalışmalar

Kamu ve Özel Sektörde Farklı Kurumlara Verilen Yayın Teşvik Destekleri

Basın yayın kuruluşlarının ve medya emekçilerinin salgın sürecinde karşı karşıya kaldıkları ekonomik zorlukların aşılması amacıyla Basın İlan Kurumu bir dizi teşvik ve önlemin yer aldığı “basına destek kararları” açıklamıştır. Bu çerçevede, gazetelerden ilgili mevzuat uyarınca aranılan fiili satış adedine ilişkin düşüşler mücbir sebep kapsamında değerlendirilmiş, gazeteci derneklerine yapılan para yardımına ilişkin müracaat süreleri uzatılmış, Basın İlan Kurumundan borç alan gazetecilerin borç tahsil işlemleri ertelenmiştir.

Ulusal ve Yerel Medya Mensupları için Sağlık Kiti

Projeyle, Türkiye’nin koronavirüs ile etkin mücadelesinin ulusal ve yerel düzeyde ülkemizin dört bir yanında anlatımının sağlanması ve iç kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi amacıyla tüm ulusal ve yerel basın mensuplarına sağlık kiti dağıtılması hedeflenmiştir.

Bu kapsamda 6000 adet sağlık kiti “Koronavirüs ile Etkin Mücadele” kitabı yerel ve ulusal basın mensuplarına dağıtılmıştır.

Uluslararası Medya Mensupları için Sağlık Kiti

Proje koronavirüs ile mücadelede Türkiye’nin başarısını ve diğer ülkelere yardım eli uzatmasındaki mücadelesini anlatmak ve dezenformasyon ve propagandaya karşı direnç oluşturmak amacıyla geliştirilmiştir.

Proje dâhilinde koronavirüs ile mücadele kapsamında hazırlanmış olan 3500 adet sağlık kiti içerisinde Türkiye’nin Covid-19 Stratejisini anlatan bir broşür, ateş ölçer, dezenfektan, eldiven ve maske ile “Turkey’s COVID-19 Strategy” kitabı ülkemizde yerleşik olan yabancı gazeteciler başta olmak üzere uluslararası basın mensuplarına dağıtılmıştır.

BÖLÜM 6

ULUSLARARASI MEDYADA TÜRKİYE’NİN BAŞARISI

**Sağlık sistemimizin
dayanıklılığını
güçlendirmeliyiz.
Türkiye bu konuda çok
güzel bir örnek oluşturdu.**

BÖLÜM 6

ULUSLARARASI MEDYADA TÜRKİYE’NİN BAŞARISI

AP: “Türkiye’nin Salgın Stratejisi Filyasyon Ekibine Dayanıyor” / 20 Mayıs 2020

AP’nin “Türkiye’nin Salgın Stratejisi Filyasyon Ekibine Dayanıyor” başlıklı 20 Mayıs 2020 tarihli haberinde, Türkiye’nin salgın ile mücadelesini, kısmi kısıtlamalara ve Kovid-19 enfeksiyonuna yakalanan kişileri saptayan ve hastalık yayılmadan önlem almaya çalışan filyasyon takibindeki bir ordu ile çalışmasına dayandırdığı ifade edilmiştir. Sağlık Bakanı Fahrettin Koca’nın, virüs kaynaklı ölümlerin ve vaka sayılarının düşmesi ile salgının “kontrol altına alındığını” belirtmesi yine haberde yer almaktadır. Diğer taraftan haberde Sağlık Bakanlığının 151.615 vaka -ki bu rakam Türkiye’yi enfeksiyon sayısı bakımından ilk 10’a sokmaktadır- ve 4.199 vefat kaydettiği bilgisi payla-

şılmıştır. Koca’nın “Kaynağını izlemek suretiyle hastalığın yayılımını kontrol altına aldık.” ifadesinin yanı sıra 6.239 filyasyon takibi çalışanının, 10 Mart’tan beri enfekte olan kişilerle irtibat kurduğu ve 722.000 kişiye ulaşıldığı bilgisi de haberde yer almıştır. Haberde ayrıca Dünya Sağlık Örgütü’nün Türkiye bürosunun geçici başkanı Irshad Ali Shaikh’in, ülkedeki kayıtlı vaka sayılarındaki düşüşün “yapılan müdahalenin kesinlikle ise yaradığını gösterdiğine” ilişkin sözleri aktarılmıştır.

The Washington Times: “Türkiye’nin Stratejisi Kovid-19 Salgınının Seyrini Değiştirdi” /19 Mayıs 2020

Fahrettin Altun’un The Washington Times’da yayınlanan 19 Mayıs 2020 tarihli “Türkiye’nin Stratejisi Kovid-19 Salgınının Seyrini Değiştirdi” başlıklı yazısında, Türk Devletinin evrensel sağlık hizmetlerini tüm vatandaşlarına ücretsiz olarak sunduğu, zamanında sağlık altyapısına yapılan yatırımların karşılığının son süreçte görüldüğü aktarılmıştır. Yazıya göre, atılan adımlarla salgının gidişatının tersine çevrilmesinin başarıldığına, yeni vakaların artış hızının, ilk vakanın tespit edildiği mart ayı başından bu yana en düşük seviyesine gerilediğine, her gün hastanelerden taburcu olan vatandaşların sayısının, yeni vakaların sayısını aştığına dikkat çekilmektedir. Krizi yönetmede Türkiye’nin başarısını somut veriler üzerinden değerlendiren yazıda, sağlık alanında gerçekleştirilen reformlar ve yatırımlar neticesinde daha çok insanın sağlık hizmetlerinden faydalanabilmesinin yolunun açıldığı, Türkiye’nin, gerçekleştirilen test sayılarına göre dünyada ilk 5’e girdiği, hükümetin borç ödemelerini öteleyerek, bazı vergileri düşürdüğü, tüm şirketler için 36 aya varan vadelerle ödemeleri daha sonra başlayacak faizsiz kredi olanağının sağlandığı, ailelere doğrudan nakit yardımı gerçekleştirildiği, hükümetin iş dünyasına yönelik 100 milyar liralık bir destek paketi açıkladığı, sağlık hizmetlerinin ücretsiz verildiği, bölgesinde ücretsiz sağlık hizmeti sunan az sayıda devletten biri hâline geldiği, birçok ülkeye yardımda bulunduğu, 65 yaş ve üzerindeki vatandaşların hareketliliği-

News - Policy - Commentary - Sports - Special Reports - Podcasts - Games - Subscribe Sign In

Turkish government's strategy turns the tide of COVID-19

Illustration on Turkey's response to COVID-19 by Alexander Hurnen/The Washington Times [more](#)

Follow Us [f](#) [t](#) [in](#) [RSS](#)

Search GO

SIGN UP FOR OUR DAILY NEWSLETTERS

Enter address... **Submit**

Manage Newsletter

FRONT PAGE PODCAST

THE WASHINGTON TIMES FRONT PAGE
March 12, 2021

00:00:00 [🔊](#) [📄](#) [🔍](#) [🔒](#)

By Fahrettin Altun -- Tuesday, May 19, 2020

ANALYSIS/OPINION:

The Turkish government provides free universal health care, and made early investments in its health care infrastructure that are paying off now.

Our efforts are turning the tide: The daily growth of new cases recently dropped to the slowest pace since the first case was confirmed in early March, and daily hospital discharges are now far exceeding

Print

ne kısıtlama getirerek yerel makamların, onların ihtiyaçlarını karşılamasının sağlandığı aktarılmıştır. Yazıda tüm bu adımların Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatları doğrultusunda ve salgınla mücadelede benimsenen insan odaklı yaklaşım çerçevesinde atıldığına dikkat çekilmiştir.

Bloomberg: “Koronavirüs Dayanışma Getirdi...Türkiye ABD’ye Tıbbi Malzeme Yolladı”/ 27 Nisan 2020

Bloomberg’in 27 Nisan 2020 tarihli “Koronavirüs Dayanışma Getirdi... Türkiye ABD’ye Tıbbi Malzeme Yolladı” başlıklı haberrinde, Türkiye’nin NATO müttefikine karşı bir dayanışma örneği gösterdiği ve ABD’nin Koronavirüs salgınıyla mücadelesine destek olmak için tıbbi malzeme taşıyan bir askeri kargo uçağını gönderdiği aktarılmıştır. Habere göre, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın talimatıyla yapılan yardımın içerisinde 500 bin cerrahi maske, 40 bin tulum, dezenfektan, koruyucu gözlük ve siperlikler bulunduğu bilgisi paylaşılmıştır. Haberde Türkiye’nin İletişim Başkanı Fahrettin Altun Twitter’den yap-

Bloomberg

Turkey Sends Medical Supplies to U.S. as Virus Brings Solidarity

Taylan Bilgiç and Selcan Hacıoğlu - 4/28/2020

(Bloomberg) -- A Turkish military cargo plane carrying medical supplies left for the U.S. to boost its fight against the coronavirus pandemic, in a gesture of solidarity with a NATO ally after years of fractious relations.

tığı açıklamaya yer verilerek, Altun’un Türkiye olarak şimdiye dek 50’nin üzerinde ülkeye sağlık yardımı gönderdiklerini belirttiği aktarılmıştır. Haber içerisinde Türkiye’de 2.900 ölümün yaşandığı salgına karşı ciddi bir mücadele verilmekte olduğu ifade edilmiştir. Haberde ayrıca, ABD’nin Ankara Büyükelçisi David Satterfield’in Türkiye’ye “cömert bağışından” ötürü teşekkür ettiği belirtilmiştir.

Stern: “Haftanın Resimleri... Türkiye: Dağın Tepesinde Aşı”
25 Şubat 2021

Stern'in 25 Şubat 2021 tarihli “Haftanın Resimleri... Türkiye: Dağın Tepesinde Aşı” başlıklı haberinde, bir mobil aşı ekibinin, Türkiye'nin doğusunda, deniz seviyesinden iki bin metre yükseklikte, sapa bir yerde bulunan Güneyyamaç köyüne ulaştığı, çantalarında Çin aşısı Sinovac'ın bulunduğu ve oradaki 65 yaş üstü insanlara aşıyla bağışıklık kazandırmak istediği aktarılmıştır. Habere göre, ülkedeki aşı kampanyasının oldukça başarılı bir şekilde yürütüldüğü ve 13 Ocak'tan bu yana 6,5 milyon doz aşı yapıldığı, 27 Aralık'ta aşılamaya başlanan Almanya'da ise yaklaşık beş milyon doz aşı yapıldığı ifade edilmiştir.

Deutsch-Türkisches Journal: “Türkiye Korona Aşılmasında Almanya’yı Geçti” / 21 Şubat 2021

dtj DEUTSCH-TÜRKISCHES JOURNAL

DTJ POLITIK GESELLSCHAFT WIRTSCHAFT KULTUR SPORT MENSCHENRECHTE FAKE NEWS TÜRKÇE

Rollé » Corona » Türkei überholt Deutschland bei Corona-Impfungen

Türkei überholt Deutschland bei Corona-Impfungen

Von: Stefan Kretzschmar - 21. Februar 2021

Teilen 528

Share

Facebook Twitter WhatsApp Email

Meistgelesene Artikel der Woche

Feature: Menschenrechte, Top Thema
Chinas langer Arm: Uiguren in der Türkei befürchten Abschiebungen

Feature: Panorama, Politik, Top Thema
Versteckt sich Atilla Hildmann in der Türkei?

Kultur
Kunst-Biennale in Istanbul öffnet: «Es gab nichts, was wir nicht tun konnten»

Feature: Gesellschaft, Top Thema
Merkel über Deutschland: „Nicht einfach zu glauben, dass sie die gleichen Chancen haben“

Feature: Panorama
Almanya, Pasaport: Türkei: Neuer Personalausweis kommt

Feature: Gesellschaft, Politik, Top Thema

Deutsch-Türkisches Journal’ın 21 Şubat 2021 tarihli “Türkiye Korona Aşılmasında Almanya’yı Geçti” başlıklı haberinde, Türkiye’de şimdiye kadar Almanya’ya göre çok daha fazla insanın koronavirüse karşı aşılandığı, Türkiye’nin aşı stratejisinin işe yarıyor görüldüğü, şimdiye kadar aşılananlar konusunda Almanya’yı geçtiği aktarılmıştır. Habere göre hafta başında -15 Şubat 2021 Pazartesi- 4,6 milyon Türk en az bir kez aşılanmış-tır. 5 milyon sınırının yakın zamanda geçilmesi kuvvetle muhtemel olarak görülmektedir. Almanya’da şimdiye kadar, sadece 3,5 milyon insanın aşılandığına dikkat çekilen haberde, bunun nedeninin Türkiye’nin izlediği stratejinin etkili olması, Türk doktorların mobil telefon uygulaması vasıtasıyla sağlık sisteminin merkezi veri tabanına erişim sağlayabilmeleri, resmi olarak kaydı bulunan her vatandaşın, kimlik numarası ve hastalık geçmişiyle bu tabanda kayıtlı olması, Türkiye’nin sağlık siste-

minin dijitalleşmesinde AB’nin birçok üyesine kıyasla çok daha gelişmiş durumda olması gibi hususlar aktarılmıştır. Haberde ayrıca, aşı randevularının telefonla ve internet üzerinden alınabildiği, Türkiye’nin, tamamen dijitalleşmiş bir sistemle koronavirüse karşı mücadele ettiği, ülkenin çok iyi bir sağlık altyapısına sahip olduğu aktarılmıştır.

NEX24: “Türkiye...Korona Krizi:... Avrupa Birliği Temsilcisi Türk Sağlık Sistemini Övdü” / 17 Mayıs 2020

NEX24’ün 17 Mayıs 2020 tarihli “Türkiye...Korona Krizi:... Avrupa Birliği Temsilcisi Türk Sağlık Sistemini Övdü” başlıklı haberinde, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Başkanı Christian Berger’in günlük yayımlanan Daily Sabah gazetesine verdiği bir mülakatta, “Sağlık sistemimizin dayanıklılığını güçlendiriyoruz. Türkiye bu konuda çok güzel bir örnek oluşturdu.” sözlerinin yer aldığı aktarılmıştır. Habere göre Berger, Türkiye yıllar içinde güçlü bir sağlık sistemi oluşturduğu için Türk sağlık sisteminin krizle iyi bir şekilde başa çıkabildiğini söylemiştir. Berger’in, Türkiye’nin koruyucu kitlerin geliştirilmesi ve üretiminde de önemli bir rol oynadığına değindiği sözlerinin yer aldığı haberde ayrıca, dünyanın yaklaşık üçte ikisinin, özellikle virüsten ağır bir şekilde etkilenen ülkelerin koronavirüsle mücadele etmek için Türkiye’den tıbbi malzeme talebinde bulunduğu, şimdiye kadar 64 ülkenin tıbbi yardım aldığı aktarılmıştır. Haberde, özellikle tıbbi maske, koruyucu giysi, eldiven ve dezenfektan yardımı yapıldığına dikkat çekilmiştir.

Deutsche Welle-İnternet: “Türk Hastaneleri Hasta Seliyle Nasıl Başa Çıkıyor?” /6 Mayıs 2020

THEMEN MEDIA CENTER TV DEUTSCH LERNEN

DEUTSCHLAND CORONAVIRUS WELT WIRTSCHAFT KULTUR WISSEN & UMWELT SPORT

THEMEN / WELT / EUROPA

Your ad could be here!

COVID-19

Wie türkische Krankenhäuser die Patientenflut bewältigen

Das türkische Gesundheitssystem stemmt die Corona-Krise bislang besser als erwartet. Dennoch arbeitet das medizinische Personal in vielen Bereichen bis zum Umfallen. Eindrücke aus dem Cerrahpaşa Krankenhaus in Istanbul.

Datum 05.05.2020

Autorin/Autor Emine Akgas, David Gorya Dailid

Themenselten Torkal, Coronavirus

Schlagwörter Türkei, Cerrahpaşa Krankenhaus, Corona Virus, Covid-19

et Schicken Sie uns Ihr Feedback!

Drucken & Seite drucken

Permalink <https://p.dw.com/p/3bqby>

Deutsche Welle-İnternet’in 6 Mayıs 2020 tarihli “Türk Hastaneleri Hasta Seliyle Nasıl Başa Çıkıyor?” başlıklı haberinde, Türk sağlık sisteminin şimdiye kadar Korona salgınıyla beklenenden daha iyi bir şekilde başa çıktığı, ülkedeki sağlık personelinin güçsüz düşene kadar tüm güçleriyle çalıştığı aktarılmıştır. Habere göre, Türk sağlık sistemi bugüne kadar salgınla başa çıkabilmiştir. Türk hükümetine göre, Türk hastanelerindeki yatak kapasitesi dolmamıştır. Yoğun bakım yataklarının sadece yüzde 60’ı dolmuştur. Bazı uzmanlara göre, bu başarının nedeni iyi eğitilmiş doktorlara ve iyi donanımlı hastanelere dayandırılmıştır. En büyük Türk hastanesi olan İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, virüse karşı mücadelede ön saflarda yer almıştır. Haberde ayrıca, Korona krizinin yarattığı tüm zorluklara rağmen, bir olumlu etkisinin de salgının toplumda ve Cerrahpaşa Hastanesi çalışanları arasında dayanışma ruhunu güçlendirmesi olduğu aktarılmıştır.

NEX24: “Hastanın Kızları Erdoğan’a Teşekkür Etti... Türkiye Korona Hastasını İsveç’ten Tahliye Ediyor”/26 Nisan 2020

Töchter danken Erdogan: Türkei lässt Corona-Patient aus Schweden holen

Obwohl bei ihm ein symptomatisch schwerer Verlauf der Corona-Infektion und auch ein positiver Test vorlag, schickte ein Krankenhaus in Schweden den 47-jährigen Türken wieder nach Hause. Daraufhin wandten sich die beiden Töchter des Schwerkranken, Leyla und Samira Gülüşken, über Twitter an die türkische Regierung und baten um Hilfe.

Von NEX24 - Apr 26, 2020

👍 Sehen 5,9 B

Featured, Kultur Panorama
Eurovision „Mr. ESC“ Peter Urban: Habe keine...

Osnaabrück (ots) - "Mr. ESC" Peter Urban: Habe keine Angst vor Anschlägen beim ESC Langjähriger Kommentator des Song Contests verweist auf Sicherheitsvorkehrungen - Gute Chancen für deutsche Kandidatin Jamie-Lee Peter Urban, NDR-Moderator und mehr

NEX24'ün 26 Nisan 2020 tarihli “Hastanın Kızları Erdoğan’a Teşekkür Etti... Türkiye Korona Hastasını İsveç’ten Tahliye Ediyor” başlıklı haberinde, İsveç’teki bir hastanenin, testi pozitif çıkmasına ve semptomları açısından ağır bir Korona enfeksiyonu seyri mevcut olmasına rağmen 47 yaşındaki bir Türk’ü evine göndermesi üzerine iki kızı Leyla ve Samira Gülüşken’in Twitter üzerinden Türk hükümetine seslenerek yardım talebinde bulunduğu aktarılmıştır. “Sesimizin duyulması için bize yardım edin. Babamız kötü durumda. Kısa süre içerisinde tedavi edilmesi gerekiyor.” Habere göre, Türkiye Sağlık Bakanı Fahrettin Koca’nın şahsın kızlarının çaresiz yardım çılgılığına cevap verdiği ve hasta babaları için bir uçak gönderileceğini belirttiği ifade edilmiştir: “Sevgili Leyla, sesini duyduk. Ambulans uçağımız saat 06.00’da havalanıyor, İsveç’e geliyoruz. Tüm Türkiye, böyle bir dönemde, uzakta olmanıza üzüldük. Baban için hastanemiz, hekimlerimiz hazır. Cumhurbaşkanı’mızın, halkımızın geçmiş olsun dileklerini iletiyorum.” Söz konusu ambulans uçağın hasta şahıs ile birlikte Türkiye’nin Başkenti Ankara’ya iniş yaptığının da aktarıldığı haberde, rutin sağlık kontrollerinin ardından Gülüşken ve çocuklarının Ankara Şehir Hastanesine götürüldüğü, Kızların, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Sağlık Bakanı Koca ve hükümete Twitter üzerinden teşekkür ettiği, Türkiye ile gurur duyduklarını ifade ettikleri yer almıştır.

Avropa.info: “TİKA, Kovid-19 İle Küresel Çapta Mücadele Faaliyetlerini Sürdürüyor” / 17 Nisan 2020

Avropa.info
Onlayn xəbər portalı

www.buyukfirat.com
info@buyukfirat.com

[Ana Səhifə](#)
[Gündəm](#)
[Cəmiyyət](#)
[İqtisadiyyat](#)
[Siyasət](#)
[Dünya](#)
[Araşdırma](#)
[İdman](#)
[Kriminal](#)

USD 1.7 / EUR 1.9339 / RUB 0.0239

Q

TİKA Kovid-19-a qarşı global miqyasda mübarizə
fəaliyyətlərini davam etdirir

Oxşar xəbərlər

Qaz kəsilməsi ilə bağlı abonentlərə SMS-lə xəbərdarlıq ediləcək - RƏSMİ

© 18:08 - 12 Mart

Sənədlər evlərin rəsmiləşdirilməsi evlərin qiymətlərini bahalaşdıracaq - AÇIQLAMA

© 17:08 - 12 Mart

Azərbaycanda son vaxtlarda koronavirusa yoluxanların sayı açıqlanıb

© 17:08 - 12 Mart

Azərbaycanda 440 mindən çox insan vəaksinasiya olunub

© 15:39 - 12 Mart

Avropa.info’nun 17 Nisan 2020 tarihli “TİKA, Kovid-19 İle Küresel Çapta Mücadele Faaliyetlerini Sürdürüyor” başlıklı haberinde, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının (TİKA), dünyanın dört bir yanında yürüttüğü yardım ve destek faaliyetleriyle, Türkiye’nin yeni tip koronavirüsle küresel çapta verdiği mücadelede önemli rol oynadığı aktarılmıştır. Habere göre; Türkiye’nin katkılarıyla yenilenip kapasitesi artırılan ve geçen yıl 22 Kasım’da hizmete açılan Batum Enfeksiyon Hastalıkları Hastanesi, TİKA tarafından Gazze’de inşa edilen “Gazze Filistin-Türkiye Dostluk Hastanesi” ve Kırgızistan’da da tamamlanan Bişkek Kırgız-Türk Dostluk Devlet Hastanesinin , Kovid-19 salgınıyla mücadele kapsamında önemli rol oynamıştır. TİKA, Bosna Hersek, Libya, Özbekistan, Moğolistan, Uganda, Cezayir, Sudan, Bulgaristan, Hırvatistan, Kırgızistan, Kolombiya ve Sri Lanka’da siperli koruyucu maske üretilmesine destek sağlamaktadır. Başkanlık, Yemen’in güneyindeki Aden kentinde sekiz ilçeden 360 sağlık çalışanına Kovid-19 ile mücadele kapsamında eğitim vermeye başlamıştır. TİKA, Gine’de Azerbaycan’da Kuzey Makedonya’da, Kırgızistan Çüy kentinde, Erbil ve Kerkük’teki salgından olumsuz etkilenen 65 yaş üstü,

dar gelirli ve ihtiyaç sahipleri ile ailelere gıda ve temizlik malzemesi yardımıyla bulunmuştur.

France 24: “Türk Hastaneleri Kovid-19’un İdaresinde İyi Bir Örnek Olarak Gösteriliyor” / 27 Haziran 2020

Avec moins de 200 000 cas positifs pour 83 millions d'habitants, la Turquie s'affiche comme un pays qui lutte contre le coronavirus avec succès. © France 24

Texte par : FRANCE 24 | Vidéo par : Ludovic DE FOUCAUD | Shona BHATTACHARYYA | 5 mn

Avec moins de 200 000 cas positifs pour 83 millions d'habitants, la Turquie s'affiche comme un pays qui lutte contre le coronavirus avec succès. Le fait que la population turque soit jeune et que

France 24'ün 27 Haziran 2020 tarihli “Türk Hastaneleri Kovid-19’un İdaresinde İyi Bir Örnek Olarak Gösteriliyor” başlıklı haberinde, 83 milyon nüfusuyla 200 binden az pozitif vaka kaydeden Türkiye’nin, koronavirüsle başarılı bir şekilde mücadele eden bir ülke olarak görüldüğü aktarılmıştır. İstanbul Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Hastanesinin, Kovid-19 ile mücadelede Türkiye’nin en aktif hastanelerinden biri olduğu ifade edilen haberde, Doktor Yalim Dikmen’in, “İlk dalga henüz bitmedi ve tüm ülkeler sonbaharda ikinci bir dalgaya hazırlanıyor. Elbette burada da olmasını bekliyoruz ama tüm hastalarla ilgilenecek kapasitemiz var.” sözleri aktarılmıştır. Türkiye’nin yaklaşımındaki farkın, hastalığın ileri bir aşamaya gelmeden hastaların müşahade altına alınması olduğuna dikkat çekilmiştir. Türkiye’nin, son yıllarda sağlık sektörüne en fazla yatırım yapan OECD ülkelerinden biri olduğu, sağlık turizminin 2018 yılındaki getirisinin yaklaşık 1,5 milyar avro olduğu haberde yer almıştır.

The Economist: “Türkiye Pandemi Hakkında Neyi Doğru Yaptı” / 5 Haziran 2020

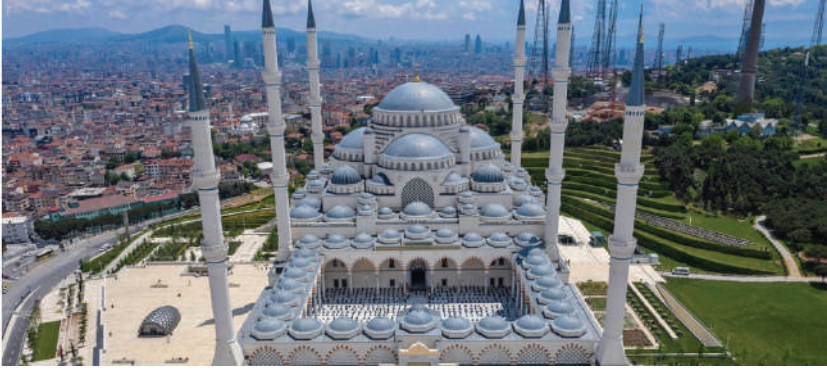
Europe

Jun 5th 2020 edition »

Strength in numbers

What Turkey got right about the pandemic

It helps not to keep old people in nursing homes

The Economist’in 5 Haziran 2020 tarihli “Türkiye Pandemi Hakkında Neyi Doğru Yaptı” başlıklı haberinde, Türk hükümetinin, salgınla pek çok ülkeden daha iyi başa çıktığı aktarılmıştır. Habere göre, pandemiyle mücadelede hükümetin izlediği strateji işe yaradığı değerlendirilmiştir. En yüksek risk grubundakiler salgının en kötü döneminden kurtulurken çoğu çalışma çağındaki virüs bulaşanlar ise ekseriyetle iyileşmiştir. Ölüm oranının ise Britanya’da kaydedilen ölüm oranının sadece onda biri kadar olduğu aktarılmıştır. Cumhurbaşkanı Erdoğan ve başında olduğu hükümetlerin, son yirmi yılda sağlık hizmetlerine on milyarlarca dolar akıttığına dikkat çekilen haberde, akıtılan bu paranın büyük bölümünün, son dönemde uluslararası havaalanı boyutlarında hastane ağı inşasında harcandığı, hastanelerden sonuncusunun 21 Mayıs’ta açıldığı ve bu hastane-nin, yaklaşık altıda birinin yoğun bakım olmak üzere neredeyse 2 bin 700 yatak kapasitesine sahip olduğu aktarılmaktadır. Haberde ayrıca, Kovid-19 dalgasının sağlık sistemini felce uğratma seviyesine hiç yaklaşmazken tıbbi malzemelerin de hiç tükenmediği belirtilmiştir.

Asahi Shimbun: “Şaşırtan Cömertlik... Türkiye'nin Kovid-19 Salgınına İlişkin Uyguladığı Tedbirler Merak Konusu”

2 Mayıs 2020

今月の特集 特集一覧 連載一覧 f t i y メルマガ登録 🔍

Beyond the Limit〜生き方の新デザイン〜 自分が変わる、自分が変わる GLOBE+のイベント

World Now People Lifestyle Travel Learning Brand

HOME > World Now > 驚きの気前の良さ トルコの「新型コロナ対策」謎に迫る

トルコから見える世界

2020.05.02

驚きの気前の良さ トルコの「新型コロナ対策」謎に迫る

SPONSORED CONTENT

「ただ思い切り楽しみたい」。
福島県の高校生たちがポータル
グループ「リトルグリーモン
スター」とリモートで共演する
「復興支援音楽祭」にかける思
い

三菱商事

Asahi Shimbun'un 2 Mayıs 2020 tarihli “Şaşırtan Cömertlik... Türkiye'nin Kovid-19 Salgınına İlişkin Uyguladığı Tedbirler Merak Konusu” başlıklı haberinde, Japonya'da maske, koruyucu giysi ve solunum cihazı gibi enfeksiyonla mücadele için kullanılan malzemelere olan talep artarken Türkiye'de haftada beş maskenin ücretsiz dağıtılması ve enfekte olmuş kişilerin tedavisinin de ücretsiz olması, koronavirüs salgınından etkilenen diğer ülkelere de malzeme gönderilmeye devam edilmesinin nedeni kamu ve özel sektörden oluşan koronavirüsle mücadele cephesi gösterilmiştir. Haberde ayrıca, 2017 yılından bu yana Türkiye'de her yıl birkaç büyük şehir hastanesinin açıldığı, bunların tamamının acil bir durumda yoğun bakım ünitesine yönlendirilebilecek şekilde yapılmış olduğu aktarılmıştır.

Erkin Too: “Türkiye’nin Güvenli Turizm Sertifikası Dünyaya Örnek Oluyor” / 27 Ağustos 2020

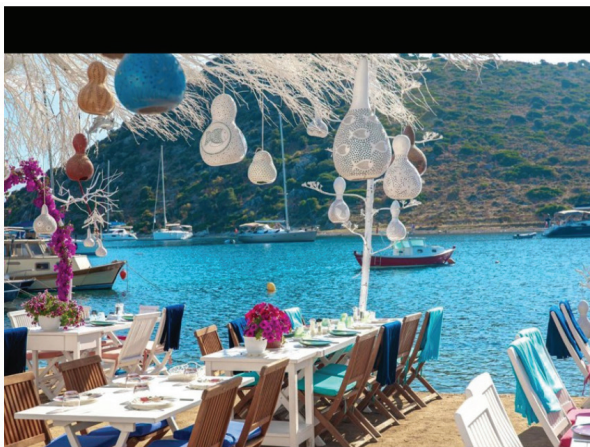

Поиск

Курс НБ на 12.03.2021 \$84,7999 €101,1832

Негизги бет Коом Саясат Аймак Буйрук Экономика Дүйнө Маданият Спорт Кылыш Вакансия ДКО-III

Коом Талапкерлер теледебаттан жолугушат

Түркиянын коопсуз туризм сертификаты бүткүл дүйнөгө үлгү болду

Дүйнө 24 - Август 2020 www.erkintoo.kg

158

Түркия Covid-19 пандемиясынан улам үстүбүздөгү жылдын май айынан тартып мейманканаларында коопсуз туризм

Erkin Too’nun 27 Ağustos 2020 tarihli “Türkiye’nin Güvenli Turizm Sertifikası Dünyaya Örnek Oluyor” başlıklı haberinde, Kovid-19 salgını nedeniyle Mayıs ayı itibarıyla otellerde Sağlık- lı Turizm Sertifikasyonu Çalışması başlatan Türkiye’ye Rusya, İngiltere, Almanya, Ukrayna’dan yoğun turist akışının başladığı aktarılmıştır. Habere göre, Türkiye’nin Güvenli Turizm Sertifikası, tatilini Türkiye’de geçirecek tüm Türk vatandaşları ve yabancı ziyaretçilere, ulaşımdan konaklamaya, tesis çalışanlarından yolcuların kendi sağlık durumuna kadar uzanan geniş bir yelpazede bir dizi yeni tedbirleri tanımlamıştır. Bu sertifikaya; havayolları, havalimanları ve diğer ulaşım araçlarıyla konaklama ve yeme-içme tesislerinde üst düzey sağlık ve hijyen koşullarının yerine getirildiğini belgelemektedir. Dünyadaki ilk örneklerinden biri olan “Güvenli Turizm Sertifikasyon Programı”, Kültür ve Turizm Bakanlığının öncülüğünde, Sağlık, Ulaştırma ve Altyapı, İçişleri ve Dışişleri Bakanlıklarının katkıları

ve tüm sektör paydaşlarının iş birliğiyle hazırlanmıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığı bu kapsamda havalimanı işletmeciliği, havayolları, karayolları ve turizm tesisleri için ayrı ayrı oluşturulan pandemi protokolleri ve sertifikalama süreçlerini 4 Mayıs 2020 tarihi itibarıyla yürürlüğe sokmuştur.

ASRIN KÜRESEL SALGINI

Türkiye'nin *Koronavirüsle* Başarılı Mücadelesi

